

Jaar	Zaaknummer
2022	245721-2022

Onderwerp

Openbare vergadering van de raad van de gemeente Emmen, gehouden op donderdag 30 juni 2022 vanaf 10.00 uur in de raadszaal

Voorzitter	:	de heer H.F. van Oosterhout
Waarnemend voorzitter	:	de heer G.J. Horstman
Waarnemend griffier	:	mevrouw C.M. de Widt
Aanwezige raadsleden (37)	:	de heer G.J. Bijlsma (Wakker Emmen), de heer K. Bosma (PVV), de heer D. Dekker (Wakker Emmen) de heer D.H. van Dijken (CDA), mevrouw C.P.M. Ester-Schokker (SP), mevrouw R.E. Gommer-Gelijk (CDA), mevrouw M. Hekhuis (Wakker Emmen), de heer L.H. Herbers (Wakker Emmen), de heer L. Hoogenberg (Wakker Emmen), de heer G.J. Horstman (PvdA), mevrouw T. Hummel (PvdA), de heer H. Huttinga (ChristenUnie), de heer A.J. Jakobs (Wakker Emmen), de heer R.S. de Jong (FvD), de heer P.M. de Jonge (VVD), de heer H.M. Kasteleijn (50PLUS), de heer M. Katerbarg (Wakker Emmen), mevrouw U.H. Kiliñci (PvdA), de heer J.H. Koops (D66), mevrouw M. Kuhl (PVV), de heer M. Kuiper (SP), de heer G.H.H. Linnemann (Wakker Emmen), mevrouw A.G. Louwes-Linnemann (PvdA), de heer M. Meijer (VVD), de heer B.J. Mulder (PvdA), de heer D.M. Poelman (Wakker Emmen), de heer R.R. Pruisscher (ChristenUnie), mevrouw A.W. Scheper (VVD), mevrouw V.S.L.R. Spang (PvdA), de heer M.M. Tuik (CDA), mevrouw A.K. Velzing (Wakker Emmen), de heer A. de Vries (PvdA), de heer D.E. de Vries (Wakker Emmen), de heer J.B.W. Wittendorp (CDA), de heer M. Woltman (Wakker Emmen), de heer R. Woltman (Wakker Emmen), mevrouw B. van der Woude (GroenLinks)
Afwezige raadsleden (2)	:	de heer H.A. Bos (Wakker Emmen), de heer H. van der Velde (Wakker Emmen),
Aanwezige collegeleden (7)	:	mevrouw D.S. Leal-Keen, de heer H.F. van Oosterhout, de heer J. Otter, de heer G.P. Rink, de heer P.M. Schrik, de heer R. Wanders, de heer R. van der Weide (via digitale verbinding aanwezig)
Afwezige collegeleden (--)	:	---
Gemeentesecretaris	:	mevrouw M. Plantinga-Leenders

A1. Opening en vaststelling agenda

Opening, welkom en mededelingen

De voorzitter: Dames en heren, hartelijk welkom. Er wordt nu koffie ingeschonken, daar wordt het niet minder van. We zouden wel wat koffie nodig kunnen hebben gedurende deze dag. Want het zou zomaar kunnen zijn dat we om drie uur vanmiddag nog niet klaar zijn – dat sluit ik zeker niet uit.

Voordat ik de raadsvergadering open, wil ik even aandacht besteden aan een groep die u buiten hebt gezien. U hebt daar gezien dat er een groep boeren stond uit de omgeving, heel veel uit gemeente Emmen. Daar hebben we natuurlijk uitgebreid overleg over gehad over of dat mocht en ook over hoe we dat gingen organiseren. Nou, we hebben ze even ontvangen met een kopje koffie. En je merkt, even los van alle beelden die we elders hebben gezien, dat in Emmen zo'n boerendemonstratie rustig kan verlopen, dat we rustig in gesprek kunnen gaan, dat we daar ook weer de verhalen hebben gehoord met de zorgen over de landbouw en de wijze waarop ze tegenaan kijken. Een compliment daarvoor aan de boeren voor dat overleg dat mogelijk was, zodat we in die zin in gesprek kunnen gaan waar het echt over gaat en dat is de toekomst van de landbouw en niet over de zorgen over het soort demonstraties – of het nou wel of niet toegestaan is et cetera, et cetera. Dus wat dat betreft de complimenten, ik denk ook namens de gemeenteraad en het college in de richting van de boeren over de wijze waarop ze zich hebben gedragen.

We weten dat in de loop van de dag het thema landbouw wel aan de orde kan komen bij de Kadernota. Ik zal zometeen het voorstel doen, als ik de raadsvergadering ga openen, bij de vaststelling van de agenda. Maar ze hebben ook nog het volgende gevraagd. Een heel aantal boeren volgt sowieso nu de raadsvergadering in het bruggebouw. Maar er is ook nog het verzoek gekomen om nog even de gemeenteraad kort te mogen toespreken. En mijn voorstel zou zijn, gelet op de wat uitzonderlijke situatie op dit moment, om dat toe te staan voorafgaand aan de raadsvergadering. Dit om even kort de gemeenteraad toe te spreken. Als dan zou ik een voorstel willen doen voor de orde van de vergadering. Is dat akkoord? Meneer Koops.

De heer Koops (D66): Nee, normaal gesproken doe we dat ook niet bij andere inwoners. Dus het lijkt mij nu ook niet nodig om dat wel te doen.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Ja, ik kan me daar alleen maar volledig bij aansluiten.

De heer De Jonge (VVD): Wij vinden dat op dit moment dit wel toegestaan kan worden.

De heer Wittendorp (CDA): Het CDA vindt ook dat die ruimte er moet zijn.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, ik kan me dat wel voorstellen gezien de problematiek die er heerst. We hebben dat in het verleden ook al eens gedaan. Het is niet te doen gebruikelijk, maar ik vind het prima.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Een uitzonderlijke situatie en ik vind het uit respect voor de boeren dat we hun die kans moeten geven.

De voorzitter: Een meerderheid van de raad gaat daarmee akkoord. Ik stel voor dat we dat op deze manier gaan doen. Ik geef het woord aan mevrouw Timmerman om ons kort toe te spreken voorafgaand aan de raadsvergadering. Mevrouw Timmerman, ik geef u graag die gelegenheid.

Mevrouw Timmerman (boerin Roswinkel): Goedemorgen allemaal. Ik ben Brenda Timmerman, een trotse boerin uit Roswinkel. Vanochtend ben ik eigenlijk ineens opgeworpen als aanspreekpunt namens iedereen die buiten staat. Ik denk ook namens iedereen die in de gemeente Emmen woonachtig is en een hart voor onze mooie sector. Wij hebben vanochtend wel even heel kort met wat mensen wat op papier gezet. Niet met het idee om hier een kans te krijgen, maar nu we hem hebben, pakken we hem ook met beide handen aan en zou ik heel graag gewoon even kort willen aanstippen waarom we hier staan, wat de achtergrond is en wat we heel graag zouden willen.

Wij zijn uiteindelijk de vertegenwoordigers denk ik van een prachtige sector in de gemeente Emmen, met een heel groot gedeelte aan de arbeid – laten we dat ook niet vergeten. Het is niet alleen onze

agrarische sector, het is ook alles daaromheen. Wat wij zien gebeuren, is dat er nu toch wel plannen voorliggen waar wij toch met elkaar niet mee kunnen instemmen. Je zou kunnen zeggen: dit wordt in Den Haag bedacht, maar het wordt over de schutting bij de provincies en wij hebben daar als gemeente Emmen weinig mee van doen. Wij denken dat dat niet zo is. Uiteindelijk komt u bij ons als inwoners. U bent wel de volksvertegenwoordiging en u bent onze stem binnen de gemeente, binnen de politiek, om te krijgen wat we willen. Dus vandaar wij het vanochtend wel belangrijk vonden om hier aanwezig te zijn.

Ik wil ook even dankzeggen aan de gemeente. Want het is echt heel fijn dat je aankomt en al een kar ziet staan waar koffie en thee op staan en waar je dus gewoon een bak koffie of thee vanaf kunt pakken. Daar heb je al een heel andere start mee dan we de afgelopen dagen op tv hebben gezien. En inderdaad, wat de burgemeester ook al aangaf: zo kan het ook. Uiteindelijk is dat ook denk ik de enige manier: blijf in gesprek en zorg dat je er komt.

Nog even heel kort. Waarom vinden wij deze plannen eigenlijk onmogelijk en onrealistisch? Het is natuurlijk in vele gremia wel al benoemd, maar ik denk dat we nu nog even een keer moeten doen. De normeringen die er zijn, zijn natuurlijk niet haalbaar. Laten we even kijken naar het prachtige Bargerveen, wat daar gebeurt en wat er dan voorligt. Daar zijn natuurlijk de boeren in de directe omgeving heel angstig voor wat er staat te gebeuren. Dus ik denk dat we daar met elkaar toch wel echt serieus oog voor moeten houden.

Het gaat natuurlijk niet alleen om ons als boerengezinnen, het gaat uiteindelijk — om de leegloop van ons platteland. Je kunt je zeggen: overdrijf het niet zo, maar toch. De gemeente Emmen heeft gewoon een prachtig platteland waar gewoon bedrijvigheid en arbeid is die uiteindelijk kunnen voorzien in een leegloop. Ook in de periferie die daarbij hoort, zie ik gebeuren dat daar te weinig aandacht voor is en men denkt dat het allemaal wel een beetje meevalt. En dat is niet zo: het valt niet mee.

Daarnaast is het denk ik zelfs te benoemen dat we het misschien wel zullen hebben over de ontwrichting van de hele samenleving. Niet alleen met de acties die we de afgelopen dagen op tv hebben gezien in Den Haag en omstreken, maar gewoon veel groter. We moeten met elkaar zorgen dat we ergens komen. Onze sector is welwillend — laat ik dat ook eventjes vooropstellen. Er wordt ook gezegd: 'Ja, maar jullie willen niks.' Ik denk dat als je ziet wat zij gedaan hebben de afgelopen jaar aan ontwikkelingen, we echt hebben laten zien wat we het wel kunnen en het ook wel willen. Alleen, wel heel graag in gesprek met ons.

Wat wij hier vanochtend bij het gemeentehuis gezien hebben, is al veel meer dan dat we landelijk in Den Haag zien. Want het leeft natuurlijk heel erg bij onze boeren dat wij helemaal niet worden gehoord. Er wordt naar ons gekeken, er wordt jageknikt en 'nee' gezegd. Wij hebben in elk geval vanochtend hier bij dit gemeentehuis gezien dat er én naar ons geluisterd wordt, dat ik even een paar minuten de tijd krijg om ons standpunt te geven. Ik ben daar ook heel dankbaar voor, ik vind het fijn dat het zo kan.

En als laatste mag ik hopen dat u met elkaar de besluiten wijselijk neemt. Ik kan denk ik niks anders dan u daar heel veel wijsheid bij wensen. En nogmaals: blij alstublieft met ons in gesprek. De telefoonnummers zijn te verkrijgen bij de receptie. U bent van harte welkom om gewoon langs te komen, te kijken wat we doen en ook te luisteren naar de oplossingen die wij als sector kunnen bieden.

De voorzitter: Dank u wel. En de oproep om met elkaar in gesprek te blijven: doe daar uw voordeel mee. En in de richting van de boeren: blijf dit soort demonstraties houden op de manier zoals u het op dit moment. Volgens mij hebt dat in het debat alleen maar, anders gaat het straks meer over de wijze waarop de demonstraties gevoerd worden dan over de inhoud. Uiteindelijk, we leven in een democratie. Dan zal de democratie haar werk moeten doen waar het gaat om de toekomst van onder andere de landbouw en alle sectoren die daarmee samenhangen.

Dat gezegd hebbende open ik nu de raadsvergadering officieel. Hartelijk nogmaals, ook de mensen thuis.

Vaststelling agenda

De voorzitter: Even voor met name de mensen van buiten — want de raadsleden weten dat al wel. Het gaat vandaag over een aantal belangrijke onderwerpen. Dat is altijd zo, maar dit is een wat bijzondere vergadering. Het is niet voor niks dat we al om tien uur beginnen. We nemen er de tijd voor. Het gaat uiteraard over de Jaarrekening, maar het gaat vooral voor een belangrijk deel over de Kadernota. Die vormt de grondslag voor de Begroting die we in november met elkaar gaan vaststellen. Tegelijkertijd

ligt er ook al een hele serie moties. Dat zijn er 29 in totaal op dit moment. Ik meld het u maar even. Dus als u nog in de pauze een pyjama en een tandenborstel wilt ophalen, dan zou dat zomaar nodig zijn, geen enkel problemen. Nee, dat zien we in de loop van de dag wel, dat bepalen we met elkaar.

Ik meld maar even dat ik op ongeveer één uur de vergadering zal schorsen. Dan kunnen we even een broodje eten beneden in de vide van dit gebouw. Dan gaan we rond de klok van twee uur weer verder. We bekijken nog wel even hoe laat we dan precies de vergadering weer gaan hervatten, het komt allemaal niet op een kwartiertje aan.

Aan het eind van de middag is voorzien in een warme maaltijd. De verwachting is zomaar dat we wel eens de avond zouden kunnen of moeten gaan benutten om de beslispunten af te ronden. Dan hopen we aan het eind van de avond de hele agenda afgehandeld te hebben. En is dat niet zo, dan moeten we met elkaar kijken hoe we dan verdergaan.

Even een punt van orde. De inbreng van de fracties in de eerste termijn gebeurt vanaf het spreekgestoelte.

Dan de berichten van verhindering. Ik meld dat de heer Van der Weide – u ziet hem ook hier niet – afwezig is. Hij is ziek, maar wil tegelijkertijd wel digitaal aanwezig zijn. Dus dat hebben we geregeld op het moment dat dat noodzakelijk is. Hij kijkt mee, we wensen hem in ieder geval beterschap. Op de punten waarbij hij zijn inbreng zal doen, zal hij toch proberen om digitaal in te spreken. Dat kan. Dat kan niet voor raadsleden, zeg ik maar even, maar wel voor collegeleden. En de heer Bos van Wakker Emmen heeft zich ook als verhinderd afgemeld.

Dan kom ik terug bij de agenda. Er zijn dus nog een heleboel moties die al ingediend zijn. U gaat die feitelijk indienen op het moment dat u die in uw eerste termijn aan de orde hebt bij het agendapunt waar het bij hoort. Dat is voor een belangrijk deel bij de Kadernota. Vriendelijk verzoek: wacht niet te lang nog. Ik zou haast zeggen: daar hebben we de handen al meer dan vol aan. Maar wat dat betreft is het uw goed recht om nog wat in te dienen. Dus mocht dat zo zijn, wacht er niet mee, probeer dan niet bij een tweede termijn nog van alles in te brengen. Dat is voor de besluitvorming onhandig, maar ook voor het debat is dat onhandig. Dus als u nog moties op de plank hebt liggen die nog niet bekend zijn, kom daar dan zo snel mogelijk mee.

Dan hadden we het over de agenda. Die hebt u gezien. Er is één motie vreemd aan de orde van de dag, naast alle andere moties. Normaal zetten we die aan het eind van de vergadering. Nou ja, even met de voorspelling nu zouden we al snel in de loop van de avond zitten – om maar eens even wat te noemen. Mijn voorstel zou zijn om die motie – en dit heet ‘We staan naast onze boeren’ ingediend door de VVD, het CDA, de Partij voor de Vrijheid, Forum voor Democratie en 50PLUS – zometeen als eerste te gaan behandelen. Dat zou dan agendapunt A2a zijn, nog zelfs voor het vragenhalftuurtje. Daarna gaan we de agenda aflopen op de manier zoals die er ligt.

Is dat een goed voorstel? Kunt u zich daarin vinden? Ik zie alom knikken. Ja? Dat doet ook even wat recht aan de setting die we op dit moment hebben. Dat voorkomt dat we pas aan het eind tegen mensen moeten zeggen hoe we daar in deze kring over gesproken hebben. Dan gaan we het op deze manier doen.

Dan hebben we nog even een punt voordat we daarmee feitelijk gaan beginnen en ik de indieners van die motie vraag om die motie toe te lichten. Naast mij ziet u Caroline de Widt. Het gaat over de aanwijzing van de waarnemend griffier. Het gaat niet zo goed met onze raadsgriffier. We zullen daar in de loop van de dag nog even wat verder over doorspreken met de fractievoorzitters. Daar kom ik nog wel even op terug. Alleen, er moet wel even een formeel besluit genomen worden over de tijdelijke waarneming van onze griffier gedurende deze vergadering. De raad moet haar als zodanig aanwijzen. Ik neem aan dat dat op deze manier zou kunnen? Ja? Is dat akkoord? Fijn, dat hebben we een goede griffieondersteuning op deze manier.

Dan hebben de agenda met een aanvulling vastgesteld en de waarnemend griffier aangewezen voor deze vergadering.

A2a. Motie vreemd aan de orde van de dag ‘Wij staan naast onze boeren’

De voorzitter: Dat betekent dat we nu aan de slag gaan met de motie vreemd aan de orde van de dag en die is getiteld: ‘Wij staan naast onze boeren’. Er zijn vijf partijen die deze willen indienen en ik heb

begrepen dat de heer De Jonge van de VVD de motie verder wil toelichten. Het voorstel is om die toelichting even te laten geven, u hebt de tekst allemaal gezien en vervolgens kunt u daar in eerste termijn op reageren. Dan zal ik ook het college vragen om daar nog op te reageren. Dan zullen we denk ik even gaan schorsen om te kijken hoe we daarin verdergaan en dan in tweede termijn deze motie verder af te handelen. Zullen we het zo doen? Dan gaan we het zo doen. Meneer De Jonge, mag ik u het woord geven voor een toelichting op de motie 'Wij staan naast onze boeren'.

De heer De Jonge (VVD): Zoals inderdaad gememoreerd een motie vreemd aan de orde van de dag met als titel 'Wij staan naast onze boeren'. De afgelopen weken hebben wij al diverse gesprekken gevoerd met boeren uit onze regio en onze gemeente. Als je die gesprekken hebt, dan hoor je de problematiek waar ze tegenaan lopen, vaak ook emotioneel. Dat doet ook wel wat met je als gemeenteraadslid. De mensen zien de toekomst niet meer zitten en wat net ook heel duidelijk werd aangegeven door mevrouw Timmerman, is dat we in gesprek met de boeren moeten.

Vandaar dat wij gezamenlijk met het CDA, de PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS een motie hebben opgesteld om in ieder geval aan te geven dat wij als gemeente naast onze boeren staan en de steun vanuit ons aan hen toereiken. Wij roepen het college dan ook op om dat over te brengen richting onze Provinciale Staten, maar ook aan de ministeries die hierbij betrokken zijn en aan de hele Tweede Kamer.

De heer Koops (D66): Ik wil er toch nog even kort op reageren. Het is echt nog een technische vraag. U geeft aan dat uw motie draait om het steunen van de boeren. Dat is inderdaad een element ervan. Een ander element is dat u eigenlijk ingaat tegen het kabinetsbeleid. Zou u dat ook nog kunnen toelichten als indiner van de motie?

De heer De Jonge (VVD): Dat we tegen het kabinetsbeleid ingaan, staat bij mijn weten vrij. Wij zijn hier bij de gemeenteraad. Volgens mij kunnen wij prima voor onszelf een mening vormen en die ook uitdragen. Dus dat wij nu tegen het kabinetsbeleid ingaan, denk ik dat daar nu niet echt sprake van is. Het gaat nu om het uitspreken van de steun aan de boeren.

Motie vreemd aan de orde van de dag: 'We staan naast onze boeren!'

(ingediend door de fracties van de VVD, het CDA, de PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *er door de minister van Natuur en Stikstof op 10 juni 2022 verregaande maatregelen zijn aangekondigd om de uitstoot van stikstof gebiedsgericht te verlagen om de natuur te verbeteren;*
- *in onze gemeente boeren zitten, die wellicht moeten verdwijnen om de gemodelleerde stikstofdoelstelling te realiseren, bijvoorbeeld rond het Bargerveen;*
- *er door verschillende commissies geconstateerd wordt dat het gebruikte AERIUS-model niet geschikt en nooit bedoeld is om op microniveau duiding te geven aan deze problematiek;*
- *er geen metingen zijn verricht bij onze bedrijven om de depositie in afstand tot het bedrijf te kwalificeren;*
- *er nu zelfs gesproken wordt over gedwongen stoppen en onteigening van boerenbedrijven;*
- *boeren zich aan de geldende wet- en regelgeving hebben gehouden, maar desondanks door de overheid als ongewenste en milieuvervuilende branche worden weggezet;*
- *boeren de afgelopen decennia door innovatie hebben laten zien dat de Nederlandse agrarische sector een voorbeeld is van hoe men in de wereld zou willen werken om de voedselzekerheid, dierenwelzijn en milieu te verbeteren;*

Overwegende dat

- *onze gemeente een groot buitengebied heeft met moderne agrarische bedrijven en tevens mooie natuurgebieden;*
- *de boeren ons hoogwaardig voedsel geven met oog voor het milieu én dierenwelzijn;*
- *de boeren de medeonderhouders zijn van ons prachtige groene buitengebied;*
- *de boeren daarvoor respect en waardering verdienen;*
- *het vertrouwen van de boeren in de overheid weer hersteld moet worden;*

Spreekt uit dat c.q. om

- *de gemeenteraad van Emmen veel waardering heeft voor onze boerenbedrijven;*
- *zij het onbespreekbaar vindt dat agrarische ondernemers op basis van uitkomsten van modellen verplicht zouden worden te stoppen of te verplaatsen;*
- *inzet op innovatie een snellere stikstofreductie tot gevolg heeft met eventueel een positieve invloed op onze natuurgebieden op korte termijn;*
- *de gebieden die getransformeerd zijn van landbouw tot natuur, aangepast mee te nemen bij een beoordeling van de kritische depositiewaarden;*
- *geen maatregelen te nemen bij een agrarische ondernemer, totdat door plaatselijke metingen duidelijk is wat de huidige depositie in afstand nu eigenlijk is;*
- *geen maatregelen te nemen, totdat door plaatselijke metingen duidelijk is wat de toestand van het betreffende natuurgebied is, niet alleen voor een stikstofdepositie maar ook op het gebied van beheer en bodemtoestand;*
- *aan te dringen bij het ministerie om eerst in te zetten op innovatie en parallel lopend daaraan een herziening van de Natuurwet, waarbij aangesloten wordt bij Europese standaarden op het gebied van depositie en methode van meten;*

Roept het college van burgemeester en wethouders op om

- *bovenstaande binnen twee weken actief over te brengen aan Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe, bij het Ministerie van Natuur en Stikstof en het Ministerie van Landbouw, alsmede de gehele Tweede Kamer ;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Wittendorp (CDA): Mag ik het voorstel doen dat de mede-indieners in eerste termijn als eersten het woord krijgen?

De voorzitter: Ja, dat mag gerust. Maar ik zei net even dat ik een ordevoorstel deed. Volgens mij reageerde er toen niemand. Ja, volgens mij niet.

De heer Wittendorp (CDA): O, dan had ik niet goed begrepen dat dat een ordevoorstel was.

De voorzitter: Nee goed, maar de mede-indieners komen gedurende de rit gerust aan het woord. Ik begin met de heer Hoogenberg.

Eerste termijn

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): De laatste dagen worden we geconfronteerd met hevige acties van de boerensector. Wakker Emmen kan zich de verbijstering van veel boeren goed voorstellen. Het Rijk komt met een kaartje dat slechts indicatief is, maar dat mogelijke gevolgen voor de sector variëren. Maar in het slechtste geval zouden heel veel bedrijven moeten stoppen en ontbreekt elk perspectief. Familiebedrijven die jarenlang met ziel en zaligheid hun beroep uitoefenen en jonge boeren die hun droom in duigen zien vallen.

Het is inderdaad een weerbarstig en lastig dossier. Enerzijds willen we dat het land van het slot gaat en dat gebouwd kan worden en dat de bedrijven kunnen uitbreiden. Anderzijds vinden we dat de gevolgen voor de agrarische sector niet in verhouding staan en er ontbreekt een genuanceerd verhaal op welke wijze in het gehele land alle sectoren een bijdrage moeten leveren. Voor ons gevoel wordt de boerensector onevenredig hard geraakt. We hebben de beste landbouw ter wereld, de sector heeft enorm veel geïnnoveerd en de uitstoot is al gehalveerd vanaf 1990. We horen ook geluiden en voorstellen vanuit de sector om mee te denken en aan oplossingen werken. Ik vind het ook mooi van mevrouw Timmermans te horen, die dat net ook aangaf: 'Blijf met ons in gesprek.' Dat spreekt ons aan. Die constructieve houding moet beloond worden. Actievoeren mag en het is goed zoals ze dat vanmorgen hebben gedaan. Het is goed om voor je belangen op te komen, maar doe het dan inderdaad netjes.

Voor een groot gedeelte kunnen we meegaan in de motie. Maar we hebben toch nog een paar vragen. Onze gemeentelijke rol – ik hoorde het hier net ook wel zeggen – is wel beperkt in dit dossier. Maar dat ontslaat ons niet van onze verplichting om op te komen voor de sector, ook voor onze inwoners en onze boeren. Er staan bepaalde elementen in de motie waarbij er wellicht ook verwachtingen worden

gewekt die we niet waar kunnen maken. Ik denk dat het goed is in de politiek dat we de verwachtingen managen en we waarmaken wat we beloven.

We hebben nog wat een vraag aan de indieners. Die komen daar nog voor een gedeelte nog aan het woord. In de motie staat dat het *'onbespreekbaar'* is dat de agrarische ondernemers op basis van de uitkomsten van modellen verplicht zouden worden om te stoppen of te verplaatsen. *'Onbespreekbaar'*, wordt er geschreven. Wij snappen inderdaad die strekking van het stoppen. Maar er kunnen toch ook situaties ontstaan waarbij een nieuwe locatie voor de boer wordt gezocht? Hiermee ontstaat dan toekomstperspectief door verhuizing en creëren we weer ruimte om te bouwen. Wat ons betreft kunnen we voor een groot deel meevoelen met de motie, maar het zou aardig zijn als daar iets genuanceerd naar wordt gekeken.

De heer Mulder (PvdA): Staan wij naast de boeren? Zeker wel, laat daar gaan misverstand over gaan. Maar onze fractie ook van het eerlijke verhaal. In de motie die voorligt, wordt gesteld dat het onbespreekbaar is – de collega van Wakker Emmen refereerde er ook al aan – dat agrarische ondernemers op basis van uitkomsten van modellen verplicht worden om te stoppen of te verplaatsen. Dat is ons te stellig en ik zal dat ook uitleggen. Is het onbespreekbaar? Nee. Wat ons betreft niet. En dan volgt er een enorme *'maar'* – op mijn papiertje staat die ook in het echt tussen aanhalingstekens. Wat ons betreft is alles bespreekbaar, maar wel onder voorwaarden.

Dit probleem, inclusief het bijvoorbeeld halveren van de veestapel, kunnen we niet alleen afwentelen op de veehouders. Daarvoor staan we met z'n allen aan de lat. Als je veehouderij minder intensief wilt maken – en die noodzaak is er ontegenzeggelijk – dan zul je wel iets moeten doen aan de prijzen die boeren voor hun producten krijgen. Dat betekent dat de hele keten zijn verantwoordelijkheid moet nemen: financiers, de agro-industrie, de groothandel en de detailhandel en ook de politiek is hier duidelijk aan zet. Want het is gemakkelijk gezegd, maar wordt bijvoorbeeld het vlees duurder, dan weten we allemaal hoe de vlag er bij heel veel gezinnen bij hangt. Ook aan die kant zul je dan iets moeten doen. We zullen ook met werkgevers om tafel moeten en sturen op een fatsoenlijke beloning zodat de mensen een reële prijs kunnen betalen voor hun boodschappen. Wij zijn allemaal onderdeel van het probleem – dat wil ik ermee zeggen – inclusief het decennialang aanmoedigen van intensievere landbouw. En nu? We willen bouwen, we willen op vakantie en reizen, we willen natuur. Daar betalen we een prijs voor, allemaal en niet alleen de boeren. Echter, dan moet wel alles bespreekbaar zijn en blijven. Dan kunnen we niet op voorhand deuren dicht gaan gooien waardoor het gesprek bij voorbaat kansloos is.

De Partij van de Arbeid wil ons Drentse landschap beschermen en tegelijkertijd een goed toekomstperspectief bieden aan de agrarische ondernemers en hun bedrijfsopvolgers. De Partij van de Arbeid zet maximaal in op hervorming van de sector met oog voor het agrarische bedrijf en oog voor de natuur. Bedrijfsbeëindiging, vrijwillig of gedwongen, is zeker geen route die wij op wensen te gaan. Zonder hervorming – *'transitie'* met een mooi woord – kost tijd en die tijd moeten we ook elkaar gunnen. Alleen dan komen we los van de emoties die nu echt de overhand hebben gekregen.

Om dat te bereiken roepen we om in overleg met de provincie te gaan en daarbij de agrarische ondernemers en alle partij in de keten uit te nodigen om gezamenlijk duurzame oplossingen voor de landbouw en natuur te bespreken – met nadruk op *'bespreken'*. Dat gesprek moet samen met de boeren plaatsvinden. We praten met de boeren en niet over hen. We dringen op overleggen met andere overheden en eerdergenoemde partijen om de haalbaarheid en onhaalbaarheid van de gestelde doelen aan te kaarten en ook de gevolgen van de plannen voor de gemeente Emmen en haar inwoners te bespreken.

De Partij van de Arbeid doet hier de oproep om als voltallige raad van de gemeente Emmen tot een gezamenlijk gedragen motie te komen, waarbij we én naast onze boeren staan, maar tegelijkertijd het gesprek gaande houden met alle verantwoordelijke partijen.

De heer Wittendorp (CDA): CDA Emmen spreekt van een valse start. Op 10 juni zijn de brieven van minister Van der Wal en de heer Staghouwer naar de twee Kamers gestuurd en daarmee kwam het kabinet met de stikstofplannen naar buiten. Kort samengevat is de boodschap als een mokerslag binnengekomen. Allereerst bij de boerengezinnen. In de afgelopen dagen en weken horen we veel boosheid en ongeloof. Ook is er veel radeloosheid. Waar soms al generaties het land bewerken en een bedrijf met passie wordt gerund, wordt met een kaartje met kleurtjes zomaar een streep erdoor gezet. Dit kan toch niet zomaar? hoor je overal. Het is ongehoord en zonder compassie. Dit is niet zoals wij met

elkaar in dit land willen omgaan en niet de manier om tot een oplossing te komen voor een breed maatschappelijk probleem.

Het is een slecht kaartje. Het kaartje, onderdeel van de brief van minister Van der Wal, moet van tafel. De poging in het kaartje de opgaven samen te vatten, is wat ons betreft mislukt. Daarbij geeft het kaartje ook een onjuist beeld waar nu precies per gebied de uitdaging zit. In plaats van duidelijkheid zijn er heel veel vragen. Daarom moeten wij bijsturen, heel stevig.

In Drenthe wordt er op het stikstofdossier goed samengewerkt. Nadrukkelijk willen we meer aandacht voor innovatie, een perspectief voor onze boeren en duidelijkheid voor de PAS-melders. Dat er voor boeren die te goeder trouw hebben gehandeld, nog steeds geen oplossing is, vinden wij een schande. Zo kan het niet goedkomen.

Dan de stikstofuitstoot: die ontkennen wij niet. Die moet naar beneden. De uitspraak van de Raad van State dwingt ons daartoe. De afspraak was wel dat alle sectoren bij zouden dragen in die reductie. Daarom vinden wij dat er een taak is. We moeten met elkaar Den Haag de komende weken scherp houden. Deze stikstofaanpak moet van tafel. We vragen om een eerlijke aanpak waarbij het instrumentarium ruimhartig beschikbaar is. Daarom hebben we ook in Drenthe en Emmen een taak. We kunnen niet accepteren wat nu voorgelegd is. Bijsturen moet en kan, omdat de aanpak gebiedsgericht moet. Wij zullen en willen juist daarover het gesprek voeren met onze boeren en belanghebbenden.

Het Drents landschap kan niet zonder boeren en niet zonder natuur. Wij allemaal kunnen niet zonder voedsel. Als we met een beetje Drentse nuchterheid naar het geheel kijken, is er juist in Drenthe ruimte voor natuur en landbouw, Zonder tegenstelling, weg van enkel modellen, goed afgewogen. Wij vinden dat we daar met elkaar voor moeten gaan.

Dan wil ik nog even een reactie geven op de vraag van Wakker Emmen. ‘Onbespreekbaar’ op basis van uitkomsten van modellen’. Het gaat juist om die combinatie, dus een model en het verplicht stoppen. Dat is juist wat wij onbespreekbaar vinden. Wij vinden wij het gebiedsgericht moet.

De heer Kuiper (SP): In deze motie staan naar onze mening te veel aannames en emotionele argumenten. Op zich begrijpelijk omdat het direct om mensen gaat en om macht. Het kabinet wil dat er op meer dan 130 plaatsen in Nederland de stikstofuitstoot meer dan 70 procent daalt. Veel boerenbedrijven zitten daardoor in grote onzekerheid. Dat komt doordat plannen van het kabinet nog niet direct iets zeggen over hun bedrijf. Dat wordt aan de provincies overgelaten. De provincies hebben een jaar de tijd om met een plan te komen om de stikstofdoelen te halen.

Dat vindt de SP het afschuiven van een probleem: dat de landelijke overheid zou moeten oplossen. Duidelijk is dat de boeren door de jaren heen steeds grootschaliger zijn gaan produceren, afgedwongen of aangemoedigd – als je het netjes wilt zeggen – door de banken als kapitaalverstrekkers en de politiek. Het is bizar dat we in ons kleine landje 1,7 miljoen dieren per dag slachten. Dat moet anders en daarom pleiten wij als sinds onze oprichting voor een gezonde landbouw met oog voor mens, dier en milieu. Wat ons betreft moet de discussie niet gaan over minder boeren, maar over beter boeren. Verantwoord voor milieu en dieren en dus ook voor mensen. Want dat is onlosmakelijk verbonden.

Boeren moeten een eerlijke prijs krijgen voor hun productie en daardoor op een veel gezondere manier kunnen blijven boeren. Laat ons duidelijk zijn: de SP is voor het terugdringen van de uitstoot van stikstof en het beschermen van onze natuur. Maar wij zijn niet tegen boeren. Sterker nog, de SP wil meer boeren. En dat kan als de boer ook met een kleiner bedrijf een fatsoenlijk inkomen heeft. Om dit te bereiken is een enorme schaalverkleining nodig.

Wij zullen tegen de motie stemmen, omdat er naar onze mening te veel wordt gereageerd op vragen en opdrachten die het Rijk aan de provincies heeft meegegeven en de motie bovendien waarschijnlijk tegenwerkt of in ieder geval tegen internationale afspraken ingaat.

De heer Bosma (PVV): Als PVV-fractie maken wij ons grote zorgen over de grote impact van de vergaande stikstofplannen die het Rijk heeft aangekondigd. Er zijn veel zorgen en er heerst veel onduidelijkheid onder de boeren. Volgens ons is het belangrijk de impact van de stikstofplannen te onderzoeken, zodat wij als raad ook meer informatie krijgen. We vinden het als PVV belangrijk dat onze gemeente zich zoveel mogelijk inzet om de boeren in onze gemeente te beschermen. Voor de PVV is stikstof geen probleem. Het is een door ambtenaren gecreëerd, theoretisch probleem. Laten we het niet vergeten: zonder boeren geen eten.

De PVV kiest zonder aarzelen voor de boeren. In de eerste plaats omdat wij van de boeren houden. De boeren horen bij Nederland. Nederland is een boerenland en de boeren verdienen ons respect. Daar-

naast is een boerenlandschap met koeien ook gewoon veel mooier dan zandverstuivingen en sombere moerasjes met een hek eromheen. De PVV kiest zonder aarzelen voor de boeren, omdat die ook de laagste impact op het milieu van alle landen ter wereld.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Wat een schok, wat een wanhoop en wat een verdriet ook zien we de laatste weken nadat de brieven van de ministers openbaar zijn gemaakt. Tegelijk was die onrust niet alleen van de afgelopen weken, maar ook van de jaren daarvoor. Want er ligt gewoon een enorme uitdaging om in ons land een oplossing voor het stikstofprobleem.

Met het uitkomen van die brieven had mijn fractie, maar ook de Statenfractie en de Tweede Kamerfractie, vragen. Hoe zit het nou met die PAS-melders? Hoe zit met de uitdagingen voor de andere sectoren? En dan horen we eerst nog niks over. Dus dat vraagt meteen om bijstelling van het beleid. We zien dat dat ook gebeurt. Dat er gisteren in de Kamer weer moties zijn aangenomen om die kaart aan te passen. Om accenten te verschuiven of te verleggen, om ook de landbouwminister – nota bene onze eigen landbouwminister – aan het werk te zetten om nou met perspectief te komen. want dat moet er zijn. Ook wij kunnen ons een Drents landschap zonder boeren niet voorstellen.

Tegelijk blijft die uitdaging wel liggen. Die ligt primair bij de provincies om daar een gebiedsproces op te zetten. Dat is wel een hele kluif, maar we hebben in de provincie ook de ervaring – dat zien we – met een toekomstgerichte landbouw, met het verduurzamen van de melkveehouderij, om allerlei van dat soort projecten op te zetten en die samen met de boeren te ontwikkelen. Daar is al echt hoopvol resultaat mee geboekt.

Deze motie roept eigenlijk om naast de boeren te staan. Maar er staan ook dingen in waar ik me niet in kan vinden. De nadruk op innovatie vind ik heel belangrijk, maar gaat ons waarschijnlijk niet volledig uit de brand helpen. Wij hebben ook de erkenning nodig dat we met elkaar naar een ander model moeten. Dat we ook echt een nieuwe balans moeten zoeken tussen onze economische activiteit, wat ook de landbouw is, en het herstel van de aarde en van de natuur. Dat is te eenzijdig. Als we dan als raad nu al voorwaarden gaan meegeven richting de Kamer en richting de provincie, zetten we denk ik het gebiedsproces te veel op scherp. Laat dat ook daar gebeuren en laat die ruimte daar ook ontstaan om te bepalen wat in specifieke gebieden nodig is. Dus als de ChristenUnie neigt om hiertegen te stemmen, is dat niet omdat we niet naast onze boeren zouden staan, maar omdat we zien dat de oplossing echt nog samen gevonden moet worden.

De heer Koops (D66): Een iets kortere reactie. D66 zal tegen deze motie stemmen, omdat het enkel perspectief voor de boeren. Die is populistisch, die bevat onwaarheden en beloftes die ons college niet zal kunnen waarmaken. En op de lange termijn is zowel de boer als de natuur veel slechter af als we doorgaan met deze politiek van pappen en nathouden. Het roer moet om.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Allereerst moet het toch van mijn hart dat ik het bijzonder vind dat de motie nu als vreemd aan de orde van de dag wordt behandeld. GroenLinks heeft voor de Kadernota ook een motie ingediend om perspectief te bieden inzake het stikstofbeleid. Bij nader inzien had ik daar misschien ook beter een motie vreemd aan de orde van de dag van kunnen maken – dit terzijde.

Als ik kijk naar de motie, zal ook GroenLinks er niet mee kunnen instemmen. Er is al het nodige gezegd, mede door de SP en D66. Als we kijken naar de argumenten hoe er wordt gekeken naar voedselzekerheid als het belangrijk wordt gevonden, dan zou er een oproep moeten worden gedaan om te stoppen met de intensieve veeteelt en zoveel mogelijk over te gaan naar plantaardig voedsel, plantaardige eiwitten of in ieder geval ecoboeren zoals we die ook van de week op de televisie hebben gezien. De boeren van wie je niet zoveel hoort op straat, maar die zich wel staande houden en meegaan in al die nieuwe ontwikkelingen.

‘Duidelijkheid voor de boeren.’ Duidelijkheid is niet beloftes maken die je kunt niet waarmaken. Het is duidelijk dat in Nederland de stikstofuitstoot naar beneden moet. Nederland staat er niet goed voor Europees gezien, ook qua natuur niet. Dat moeten we oplossen. Niet alleen door de intensieve veeteelt, maar ook door de zware industrie, het vliegverkeer en het autoverkeer in de buurt van natuurgebieden. Steun voor de boeren? Ja, dat is ze niet blijven voorliegen en dat is wel wat er gebeurt wanneer je beloftes doet die je niet kunt nakomen. Ook wij zien de noodzaak in om met elkaar in gesprek te blijven over en weer. Wij denken dat dat beter werkt dan mensen intimideren en straten blokkeren. Wij zien

de afgrond en wij kiezen ervoor om het gaspedaal niet verder in te trappen, zoals wat we nu zien dat om ons heen gebeurt.

De heer De Jong (FvD): Wat betreft de fractie van Forum voor Democratie is er in Nederland geen stikstofprobleem, wij hebben een boekhoudkundig probleem. Dat is ook de reden dat wij samen met de VVD, het CDA, de PVV en 50PLUS deze motie dan ook hebben ingediend, ‘Wij moeten naast onze boeren staan’. Zoals mevrouw Timmerman net al aangaf: wij hebben de meest innovatieve boeren van Europa. Het is zeer oneerlijk om de metingen over de landbouw verschillend te laten zijn, in plaats van een en dezelfde meting.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, 50PLUS ondertekent deze motie heel graag. Als ik dan luister naar de partijen Wakker Emmen en de PvdA, dan hoor ik dat ze eigenlijk wel hadden willen voor stemmen. Alleen is er een aantal kleine woorden – nou, klein – of liever essentiële woorden die ze zouden willen aanpassen.

De heer Mulder (PvdA): Ja, ik val een beetje over het mij in de mond leggen van woorden. Ik heb niet gezegd dat wij mee gingen stemmen. Dat hebt u mij niet horen zeggen. U hebt mij horen zeggen dat er aantal punten is waar wij ons als fractie prima in kunnen vinden. U hebt mij ook duidelijk horen zeggen waar onze pijnpunten in zitten. Dat is echt iets anders dan een motie ondersteunen of mede willen indienen. Dus bij dezen.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Dat geldt voor ons ook. Als we de motie hadden willen ondersteunen, hadden wij die inderdaad mede ondertekend. We hebben er even over nagedacht, moet ik zeggen. De kern van het hele betoog snappen we, dat hebben we ook wel aangegeven. Maar er zijn inderdaad een paar woorden waar wij ook onze vraagtekens hebben, onder andere dat ‘*onbespreekbaar*’. Ik vind dat erg stellig. Wij hadden liever gehad dat dat iets meer ruimte gaf. Want wellicht zijn er wel boeren – ik hoor het hier een aantal mensen hier vandaag zeggen – die in goed overleg er zich wel in kunnen vinden en zich gaan aanpassen. Dus dat ‘*onbespreekbaar*’ is erg stellig.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Dat had ik ook begrepen. Door de interruptie kon ik dat niet zeggen. Wat ik mij afvroeg, is of de twee genoemde partijen misschien met een voorstel zouden kunnen komen om de motie iets aan te passen, zodat ze in die zin mee kunnen gaan met deze motie. Dat is wat ik wilde zeggen.

De heer Mulder (PvdA): Ja, nogmaals: ik heb mijn bijdrage afgesloten met juist die handrekening. Dat we als raad bij elkaar zouden zitten om te kijken of we tot een tekst kunnen komen die raadsbreed gesteund zou kunnen worden. Of dat mogelijk of niet mogelijk is, laat ik even in het midden. Maar dat is de handreiking die ik gedaan heb vanmorgen op hetzelfde spreekgestoelte als waar u nu op staat.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Als Wakker Emmen hebben wij hetzelfde. Overigens twijfel ik eraan of het inderdaad een raadsbrede motie gaat worden. Daar heb ik zelf wel hevige twijfels over. Maar ik denk dat het wel heel goed is om eens even te kijken of wij andere bewoordingen kunnen vinden met elkaar. Dat zou Wakker Emmen op prijs stellen.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Dat wordt zeer gewaardeerd, dank u.

De heer De Jonge (VVD): Ik heb de woorden van Wakker Emmen en de PvdA natuurlijk ook gehoord. Ik stel dan ook voor om zometeen een schorsing aan te vragen en ik daarin oproep om de woordvoerders die net hebben gesproken, bij elkaar te laten komen om te kijken of we dan wat kunnen aanpassen om tot een gezamenlijk iets te kunnen komen.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Dan zou ik hier er toch nog aan willen toevoegen dat wij als GroenLinks een motie klaar hebben liggen om het stikstofprobleem aan te pakken en om perspectief te bieden inzake het stikstofprobleem. Dus mijn handreiking is: kijk naar die motie en doe daar uw voordeel mee.

De heer Wittendorp (CDA): Ik dacht dat ik had begrepen dat ook het college nog een reactie zou geven.

De voorzitter: Fijn dat ik nog een voorzitter heb, maar dat ga ik zometeen doen, dank u wel. Ik vroeg: zijn er nog reacties in eerste termijn vanuit de raad? Het betaalt goed trouwens als voorzitter, dat kan ik u zeggen. Zijn er nog reacties vanuit de raad in eerste termijn? Dat is niet het geval. Nee, ik doe een beetje flauw. Help gerust om de orde een beetje goed te krijgen, dat is geen enkel punt.

Dan stel ik voor om even de reactie vanuit het college te horen bij monde van wethouder Schrik. Daarna stel ik voor om even te gaan schorsen. College, wethouder Schrik.

Reactie college

De heer Schrik (wethouder): We zien momenteel iedere dag de grote onrust in de agrarische sector als gevolg van de stikstofplannen van het kabinet. Ook hier zojuist bij het gemeentehuis waarbij de boeren op een waardige manier aanacht vragen voor de problematiek – complimenten daarvoor. Maar niet alleen bij de boerengezinnen heerst er onrust, ook bij de aanverwante sectoren en de recreatiesector die aan het natuurgebied grenzen. Het college is ervan bewust dat er een natuuropgave ligt, maar maakt zich zorgen over de wijze waarop het huidige proces wordt aangevlogen en welke gevolgen dat heeft voor de gehele agrarische sector, maar in het bijzonder voor onze Emmense boeren.

Ik ben trots op onze boeren. We hebben de beste land- en tuinbouwsector van de wereld. Ik sta als wethouder in goed contact met onze sector en hoor grote zorgen. Gezinnen en bedrijven zitten in grote onzekerheid over hun toekomst. Veel boeren hebben de afgelopen jaren grote investeringen gedaan om duurzamer te boeren en tot stikstofreductie te komen. In de gesprekken die ik met diverse boeren heb gevoerd, geven ze aan dat er ook iets moet gebeuren in de verdere reductie van stikstof. Ze zijn allen graag bereid om hier hun bijdrage in te leveren, maar niet op de wijze zoals het Rijk dit nu, zonder enig overleg, heeft opgelegd.

De stikstofkaart die door het Rijk is gepubliceerd, laat ook zien dat er in onze gemeente een forse opgave ligt. De provincie Drenthe moet volgend jaar voor de zomer een uitvoeringsagenda hebben opgesteld. Wij vinden het belangrijk dat onze boeren hierbij betrokken worden. Wij willen samen met onze boeren bekijken hoe de sector perspectief kan houden. Als gemeente zijn we echter maar een kleine schakel in de gehele besluitvorming. Maar dat ontslaat ons niet van de verplichting om onze schouders eronder te zetten. Een onderdeel daarvan is bij de provincie Drenthe en het Rijk erop aandringen dat het anders kan en anders moet. Want op deze wijze doorgaan ontwricht de samenleving en zorgt ervoor dat er geen draagvlak en steeds meer onrust ontstaan.

Als college zijn we ons momenteel aan het oriënteren op welke wijze wij het beste invloed kunnen uitoefenen. Wij kunnen ons daarbij goed voorstellen dat wij een brief sturen, zoals in de motie is opgenomen, naar de provincie en het Rijk. Tevens zullen we onze bestuurlijke verantwoordelijkheid pakken en aanschuiven in het gebiedsproces in opmaat naar de uitvoeringsagenda.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. Dat gezegd hebbende stel ik voor om deze eerste termijn af te ronden en even te gaan schorsen met de handreiking die de heer De Jonge biedt om nog eens te kijken naar de tekst van de motie. Het is nu kwart voor elf. Als ik zeg dat we om tien over elf weer verdergaan? Is dat een goed voorstel? Meneer Wittendorp: ja? We hebben nog heel veel te doen vandaag. Ik zou dan wel echt tot tien over elf willen schorsen, daarna wordt de vergadering heropend.

De vergadering is geschorst.

Schorsing

De voorzitter: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Als iedereen even zijn of haar plaats wil innemen. Wij hadden gedurende de eerste termijn een hele delegatie van de boeren – zeg ik maar even – in het bruggebouw zit. Die dankt net voor de gastvrijheid en inmiddels is het grootste deel andere dingen gaan doen. Het is ook druk op het land. Ze vonden het heel plezierig dat die verbinding er was. Ik zeg ook maar even aan de andere kant: die verbinding geldt ook voor de andere kant. We leven in een democratie. Er zijn ook mensen die daar iets andere opvattingen over hebben, iets genuanceerder. Ik heb ook tegen hen gezegd: houd rekening met het feit dat ook de gemeenteraad een vertegenwoordiging is van de samenleving. In de samenleving wordt er ook niet allemaal 100 procent één kant op gedacht. Er zijn verschillende opvattingen. Dus ik vraag ook aandacht voor mensen die een andere

opvatting hebben. Die hebben net zo veel recht op die opvattingen als ieder ander. Net zoals ik niet wil dat boeren hier vervelende acties doen in de richting van gemeente, dan ook zeker naar of het nou raadsleden zijn of mensen die er anders over denken. Dat heb ik ze ook nog even op het hart gedrukt. Nou, dat was ook het verhaal.

Hetzelfde geldt ook even voor het contact dat ik met de Commissaris had. Hetzelfde geldt ook in de richting van onze landbouwgedeputeerde. Ik zeg maar even ‘onze gedeputeerde’. Ook daarin geldt dat iedereen zijn eigen opvatting daarin kan hebben. Daar kun je rustig over in gesprek zijn, je kunt ze een kopje aanbieden. Maar we zullen ook in de gemeente Emmen geen vervelende acties dulden. Betekent tegelijkertijd dat dit vanochtend wel een mooi voorbeeld van hoe het ook kan. Ik hoop dat dat ook de komende tijd zo zal blijven.

Dat even als opmaat naar de tweede termijn. We hadden even de vergadering geschorst om te kijken naar de tekst van de motie vreemd aan de orde van de dag. Ik heb begrepen dat er inmiddels wat aan gesleuteld is. Ik stel voor dat de heer De Jonge zometeen even de verandering aan de tekst toelicht. Ik begreep dat er een gewijzigde motie ingediend wordt. Straks zal de griffie zorgen dat we die op iBabs krijgen, dan kunnen de raads- en collegeleden die ook lezen. Dan stel ik niet voor om dan nog een hele ronde met allemaal weer opvattingen in dezen. Als er echt nog nieuwe gezichtspunten, dan zou dat kunnen. Ik zal het college nog even de gelegenheid geven en daarna zullen we de motie in stemming brengen. Is dat een goed ordevoorstel? Akkoord? Dan gaan we het zo doen.

Meneer De Jonge, mag ik u vragen om even met name de wijziging toe te lichten.

De heer De Jonge (VVD): Ja, wij zijn net met alle woordvoerders bij elkaar geweest. Helaas geen raadsbrede motie. Wij hebben wel een aanpassing gedaan op de motie. De zin ‘zij het onbespreekbaar vindt dat agrarische ondernemers op basis van uitkomsten van modellen verplicht zouden worden te stoppen of te verplaatsen’ is geschrapt. Daarvoor in de plaats is gekomen: ‘zij wil voorkomen dat agrarische ondernemers zonder overleg verplicht zouden worden te stoppen of te verplaatsen’. Dat is de wijziging op de motie. Die komt volgens mij eraan, want de griffie heeft die even meegenomen. Zij is ondertekend, dus als zij terug is, kan zij officieel worden overhandigd.

Motie vreemd aan de orde van de dag: ‘We staan naast onze boeren!’ (gewijzigde versie)
(ingediend door de fracties van de VVD, het CDA, de PVV, Forum voor Democratie, 50PLUS)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,
Constaterende dat

- *er door de minister van Natuur en Stikstof op 10 juni 2022 verregaande maatregelen zijn aangekondigd om de uitstoot van stikstof gebiedsgericht te verlagen om de natuur te verbeteren;*
- *in onze gemeente boeren zitten, die wellicht moeten verdwijnen om de gemodelleerde stikstofdoelstelling te realiseren, bijvoorbeeld rond het Bargerveen;*
- *er door verschillende commissies geconstateerd wordt dat het gebruikte AERIUS-model niet geschikt en nooit bedoeld is om op microniveau duiding te geven aan deze problematiek;*
- *er geen metingen zijn verricht bij onze bedrijven om de depositie in afstand tot het bedrijf te kwalificeren;*
- *er nu zelfs gesproken wordt over gedwongen stoppen en onteigening van boerenbedrijven;*
- *boeren zich aan de geldende wet- en regelgeving hebben gehouden, maar desondanks door de overheid als ongewenste en milieuvervuilende branche worden weggezet;*
- *boeren de afgelopen decennia door innovatie hebben laten zien dat de Nederlandse agrarische sector een voorbeeld is van hoe men in de wereld zou willen werken om de voedselzekerheid, dierenwelzijn en milieu te verbeteren;*

Overwegende dat

- *onze gemeente een groot buitengebied heeft met moderne agrarische bedrijven en tevens mooie natuurgebieden;*
- *de boeren ons hoogwaardig voedsel geven met oog voor het milieu én dierenwelzijn;*
- *de boeren de medeonderhouders zijn van ons prachtige groene buitengebied;*
- *de boeren daarvoor respect en waardering verdienen;*
- *het vertrouwen van de boeren in de overheid weer hersteld moet worden;*

Spreekt uit dat c.q. om

- *de gemeenteraad van Emmen veel waardering heeft voor onze boerenbedrijven;*

- *zij wil voorkomen dat agrarische ondernemers zonder overleg verplicht zouden worden te stoppen of te verplaatsen;*
- *inzet op innovatie een snellere stikstofreductie tot gevolg heeft met eventueel een positieve invloed op onze natuurgebieden op korte termijn;*
- *de gebieden die getransformeerd zijn van landbouw tot natuur, aangepast mee te nemen bij een beoordeling van de kritische depositiewaarden;*
- *geen maatregelen te nemen bij een agrarische ondernemer, totdat door plaatselijke metingen duidelijk is wat de huidige depositie in afstand nu eigenlijk is;*
- *geen maatregelen te nemen, totdat door plaatselijke metingen duidelijk is wat de toestand van het betreffende natuurgebied is, niet alleen voor een stikstofdepositie maar ook op het gebied van beheer en bodemtoestand;*
- *aan te dringen bij het ministerie om eerst in te zetten op innovatie en parallel lopend daaraan een herziening van de Natuurwet, waarbij aangesloten wordt bij Europese standaarden op het gebied van depositie en methode van meten;*

Roept het college van burgemeester en wethouders op om

- *bovenstaande binnen twee weken actief over te brengen aan Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe, bij het Ministerie van Natuur en Stikstof en het Ministerie van Landbouw, alsmede de gehele Tweede Kamer;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

Tweede termijn

De heer Mulder (PvdA): Wij zijn blij met de toezegging van wethouder Schrik om een brief aan de provincie te richten, waarin we onze zorgen over de huidige ontwikkelingen ten aanzien van het stikstof- en landbouwbeleid – want dat hoort er tegenwoordig bij – aan te kaarten.

U hebt mij in eerste termijn iets horen over dat wij inzetten op maximale hervorming van de sector, met oog voor het agrarisch bedrijf en oog voor de natuur. Bedrijfsbeëindiging, vrijwillig of gedwongen, is geen route die wij wensen op te gaan. Zo'n vorm van transitie kost tijd en die tijd moeten we elkaar gunnen – dat heb ik ook gezegd. Iets wat je in dertig jaar opbouwt, kun je in een jaar veranderen. Niet door uitkoop of verplaatsing, maar in innovaties kosten tijd – laat dat ook maar gezegd zijn.

De motie roept op om naast de boeren te gaan staan. Dat signaal steunen wij. Daarbij vinden wij wat over de mate van onbespreekbaarheid: dat was ons te stellig, zoals dat in de oorspronkelijke motie geformuleerd was. Wij vinden het daarnaast net zo belangrijk om als raad zoveel mogelijk eensluidend dat signaal af te geven. Daarom deden we ook de handreiking om bij elkaar te komen en te proberen tot een vergelijk te komen. Ik dank de collega's voor de getoonde flexibiliteit en ik hoop ook oprecht dat dit de toon voor de rest van de dag gaat worden.

Met de aanpassing die nu is gedaan in de motie, kan de Partij van de Arbeid deze als duidelijk signaal richting de overige overheden en ketenpartijen steunen.

De heer Koops (D66): Ik vind het wel zo eerlijk om nu toch iets zeggen, ook voor al die boeren die nu buiten staan. Wij stemmen alsnog tegen deze motie. Wij vinden het ook erg jammer dat de andere partijen zo makkelijk ermee zijn omgegaan, omdat er feitelijk niets is aangepast aan de motie. Het druist in tegen het kabinetsbeleid, het staat een goede invoering van het gebiedsproces door de provincie in de weg, het legt het college een onmogelijke taak op, het maakt opnieuw een valse belofte aan de boeren en het biedt ook helemaal geen perspectief. Nog afgezien van de omstandigheid dat aandringen op herziening van de Natuurwet ronduit belachelijk is. Deze motie omvat kortom juist het hele beleid dat ons in deze situatie heeft gebracht.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ja, Wakker Emmen stemt in met deze motie. In eerste termijn heb ik al gezegd dat wij graag een kleine aanpassing wilden hebben. Wij voelen als Wakker Emmen heel erg voor deze motie, ook niet in de laatste plaats vanwege met name de titel 'Wij staan naast onze boeren', En in deze aanpassing kunnen wij ons geheel vinden.

Reactie college

De heer Schrik (wethouder): Ik heb in mijn reactie al aangegeven, uit de voeten te kunnen met de motie, inclusief tekstwijziging. Kortom, het college kan zich vinden in de tekst van de motie en indien de raad deze motie aanneemt, dan zal het college dit signaal overbrengen aan het Rijk en de provincie.

Besluitvorming

De voorzitter: Volgens mij kunnen we nu overgaan tot de besluitvorming. Het gaat om de motie vreemd aan de orde van de dag en die heet ‘Wij staan naast onze boeren’, Ik heb die al helemaal voor-gelezen, inclusief de wijzigingen zoals toegelicht door de heer De Jonge.

Wie van u heeft er behoefte aan een stemverklaring?

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Alleen al vanwege het feit dat er een hele herziening van de Natuurwet wordt gevraagd en dit inderdaad haaks staat op al het gevoerde kabinetsbeleid, zullen wij tegen deze motie stemmen.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Zoals aangegeven staat ook de ChristenUnie naast onze boeren. Maar deze motie legt wel een aantal beperkingen op dat het gebiedsproces in onze ogen kunnen frusteren en dus in die zin is dat niet verstandig. Dus we zullen tegen stemmen.

De heer Kuiper (SP): Wij steunen wel het signaal dat deze motie overbrengt. Maar we vinden niet dat de motie juist is opgesteld en we stemmen dus tegen.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dat waren de stemverklaringen? Goed.

Dan ga ik u vragen: wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van 50PLUS, Wakker Emmen, Forum voor Democratie, de PVV, het CDA, de Partij van de Arbeid en de VVD. Dank u wel. Dan, wie is tegen deze motie? Dat zijn de fracties van D66, GroenLinks, de ChristenUnie en de SP. Daarmee is de motie aangenomen met 32 stemmen voor en 6 stemmen tegen.

Dank u wel, daarmee is het eerste besluit genomen van deze dag. Er zullen er nog heel wat volgen.

A2. Vragenhalfuur

De voorzitter: We zijn in de agenda, die we iets gewijzigd hadden vastgesteld, bij het vragenhalfuurtje. Er hebben zich drie mensen gemeld voor wat vragen. We beginnen met de fractie van de VVD over het ventilatiebeleid op scholen.

Ventilatiebeleid op scholen

De heer Meijer (VVD): Op dit moment zijn er ventilatiesystemen in Nederland op scholen nog niet 100 procent in orde. De gemeenten hebben hier een gedeelde verantwoordelijkheid in. Ermee rekening houdend dat helaas waarschijnlijk corona weer opspeelt en er in de vakantie gewerkt kan worden aan een goed binnenklimaat, hebben wij de volgende vragen. We vragen om te inventariseren op welke scholen nog actie moet worden ondernomen waar het binnenklimaat nog niet op orde is, in overleg met de desbetreffende schoolbesturen een voorstel op te stellen dat haalbaar en betaalbaar en het resultaat van dat onderzoek te betrekken in een openbaar advies aan de gemeenteraad, waarover zij het definitieve besluit kan nemen.

Reactie college

Mevrouw Leal (wethouder): Hartelijk dank aan de heer Meijer voor deze vraag. U vraagt om een inventarisatie. Nou, toevallig – of niet geheel toevallig – is er inmiddels een inventarisatie ingezet. Dit alles naar aanleiding van een mail die wij hebben ontvangen van onze minister Wiersma, waarin hij ook het verzoek gedaan heeft om als gemeente in gesprek te gaan met schoolbesturen om te kijken hoe het staat met de ventilatiesystemen. Dat gesprek heeft inmiddels ook al wel plaatsgevonden: gisteren, dus dat is echt vers van de pers. De schoolbesturen hebben ons aangegeven met een overzicht te komen hoe het nu daarmee gesteld is.

Ik vind nog wel even goed om te zeggen dat de verantwoordelijkheid als het gaat over ventilatiesystemen in scholen ligt bij de schoolbesturen. Dus wij als gemeenten gaan daar niet over. Dat klinkt een beetje flauw, maar wij gaan echt over de stenen en niet over de inhoud daarvan. Nu is het wel zodat wij natuurlijk onlangs een IHP hebben vastgesteld, waarin absoluut aandacht is voor de ventilatiesys-

temen. Dus in alle nieuw te bouwen scholen komt dat gewoon echt voor elkaar. Maar wij zijn als gemeente in gesprek met schoolbesturen, omdat we de urgentie wel voelen.

De heer Meijer (VVD): Dank u wel voor het antwoord. Kunt u dan een indicatie geven wat de status dan is van de ventilatie op scholen op dit moment?

Mevrouw Leal (wethouder): Op dit moment wordt die inventarisatie gedaan. Dus daar kan ik nog geen goed antwoord op geven. De verwachting is wel dat we hopelijk voor de zomer, maar anders vlak na de zomer, daar wel een inventarisatie van hebben.

Bomenkap Veenkampenweg, Emmen

De heer Koops (D66): Even een iets minder beladen onderwerp. De fractie van D66 Emmen heeft een zestal vragen naar aanleiding van het artikel *'Emmen stopt met onderhoud grote eiken aan Veenkampenweg'*. Want ze blijken van aanwonenden te zijn die moeten kiezen tussen behouden of kappen. Op 27 juni jongstleden heeft dit artikel in het dagblad van het Noorden gestaan. Aangezien al mijn vragen samenhangen, zal ik ze ook in één keer stellen. 1) Wij lezen in het artikel dat de gemeente de bewoners van de Veenkampenweg heeft meegedeeld dat de gemeente niet langer de bomen voor de woningen zal snoeien, omdat zij erachter is gekomen dat deze bomen niet op gemeentelijke grond staan. Klopt dat? En klopt de rest van de informatie in het artikel? 2) Waarom heeft de vraag van een bewoner omtrent het mogelijk korter snoeien ertoe geleid dat de gemeente voor de hele straat heeft bekeken of de bomen wel op gemeentelijke grond staan? 3) Waarom is de gemeente wel bereid, mee te betalen aan de kap van bomen, om maar niet aan onderhoud te hoeven doen? 4) Vindt u dat hier een zorgplicht is naar deze inwoners, omdat u jarenlang voor het snoeien van deze bomen heeft gezorgd? 5) U geeft aan dat de bomen gekapt mogen worden, omdat zij niet het predikaat 'waardevol monumentaal' hebben. Maar welke bomen hebben dat predikaat dan wel? 6) Afsluitend: bent u bereid toch na te denken over een oplossing? Dat sluit ook een beetje aan bij de motie van 50PLUS dat die later zal indienen om samen met de bewoners van deze straat toch nog een oplossing te vinden om deze bomen zoveel als mogelijk te behouden.

Reactie college

De heer Van der Weide (wethouder): Ik wil even in algemene zin ingaan op de vragen die zijn gesteld door D66. Laat ik aangeven dat ik niet gelukkig met deze situatie. Want het voelt niet goed om het snoeien van bomen niet te doen, maar wel het kappen voor onze rekening te nemen en daarmee de kosten. Dus ik heb in ieder geval intern een en ander laten uitzoeken hoe dit gelopen is. Ik ben niet blij met dit traject en met dit proces. En ik vind het ook niet een goed signaal hoe we om zouden gaan met onze bomen. Soms komen er situaties voorbij dat wij veronderstellen dat iets gemeentelijk eigendom is, maar dat in bepaalde situaties blijkt dat dat niet zo is. Maar dan gaan we altijd in overleg met de rechtmatige eigenaar om te bekijken hoe we daarmee omgaan. Als ik kijk naar welke oplossing hier geboden is, heb ik daar al van aangegeven dat ik daar niet gelukkig mee ben. Dus ik ben in ieder geval ook van plan om daarnaar te gaan kijken. Daar hoort ook overleg bij.

U vraagt ook naar de zorgplicht. Ja, in principe ligt die bij de eigenaar. Vanuit een bepaalde coulance dat de gemeente meer dan dertig jaar deze bomen snoeit, zou je daar op een iets andere manier naar kunnen kijken. Maar in principe ligt de zorgplicht bij de eigenaar. In zijn algemeenheid is het denk ik wel goed om te zeggen dat tien jaar terug de kapvergunning is herzien. Destijds is ervoor gekozen dat de inwoners in principe baas in eigen tuin zijn, mits de bomen in waardevolle structuren op private grond beschermd zijn. Die bescherming kunt u terugvinden in de waardevolle-bomenlijst. Op het moment dat er gekozen is voor deze herziening, is er destijds een waardevolle-bomenlijst opgesteld. Die wordt soms ook aangevuld als daar aanleiding voor is.

De heer Koops (D66): Ja, dank aan de wethouder voor zijn antwoorden. Ik hoor daarin in ieder geval een erkenning dat het beleid misschien wat ongelukkig is en dat het proces ongelukkig is verlopen. Dus ik ben een heel benieuwd naar het vervolg.

De voorzitter: Maar wat is uw vraag?

De heer Koops (D66): Geen vraag, voorzitter.

Brand bij afvalrecyclingbedrijf aan de Oosterwijk WZ, Nieuw-Dordrecht

Mevrouw Velzing (Wakker Emmen): Naar aanleiding van de brand op 22 juni 2022 bij een verwerkingsbedrijf aan de Oosterwijk WZ in Nieuw-Dordrecht en de reacties en zorgen van omwonenden heeft Wakker Emmen enkele vragen voor dit college. In de afgelopen jaren zijn er elk jaar één of meerdere branden geweest bij verwerkingsbedrijven binnen onze gemeentegrenzen. Hoe veilig is het bij en rond deze bedrijven? Hoe verlopen de controles? Vindt er handhaving plaats van de RUD bijvoorbeeld? We lezen in de brief aan de omwonenden en omliggende bedrijven dat er ondanks dikke zwarte rook geen maatregelen nodig zijn. Zijn de meetrapporten in te zien? Moeten omwonenden zich zorgen maken over hun gezondheid? In de brief staat tevens dat er op korte termijn een gesprek volgt met de plaatselijke EOP. Daar is onze fractie blij mee. Wij zijn benieuwd naar hun reactie.

Reactie college

De heer Otter (wethouder): Alle afvalverwerkingsbedrijven in Emmen krijgen de nodige aandacht van de afdeling toezicht en handhaving en van de RUD. Het bedrijf waar 22 juni brand ontstond, staat onder provinciaal toezicht. Daar wordt op dit moment maandelijks door de RUD gecontroleerd. Als er gebreken geconstateerd zijn, dan wordt er nog frequenter gecontroleerd.

Op het moment van de brand voldeed het bedrijf in ieder geval aan alle voorwaarden die gesteld zijn in de vergunning. De opslag zat ook niet op het maximale aantal kilo's afval dat opgeslagen mocht worden. De oorzaak van de brand is niet geheel duidelijk. Het vermoeden bestaat – zo komt er elders in de wereld ook weleens brand voor – dat door zon op glas, het 'vergrootglaseffect', broei of allicht wat accu's of batterijen van brandmelders brand is ontstaan. Er waren geen signalen met betrekking tot brandstichting.

Met betrekking tot – laten we zeggen – de rook enzovoort die vrijkwam, heeft de RUD aangegeven dat de brandweer in ieder geval met twee meetwagens in de buurt was en metingen heeft verricht. Ook tijdens de brand zijn er geen verontrustende waarden gemeten in de directe omgeving. Er is gemeten op CO, koolmonoxide, maar ook op dioxines. Er is contact geweest met het RIVM. Uit onderzoek bleek verder dat dat allemaal niet nodig was. De rook bevond zich op ongeveer in een omtrek van 100 meter en er was ook maar één woning die binnen die 100 meter stond. Deze bewoners hadden zelf al besloten om in ieder geval maar even tijdelijk te vertrekken.

Wij hebben regelmatig contact met de EOP in Oranjedorp. Dus we proberen hun allemaal zo goed mogelijk van informatie te voorzien. Er blijft altijd wel discussie met de EOP. De EOP heeft het liefst dat deze bedrijven allemaal vertrekken. Nou, zo werkt het niet. Deze bedrijven zitten er allemaal met een vergunning, dus we proberen ze gewoon intensief te controleren – dat was ook wellicht de laatste vraag – We hebben ook naar aanleiding van de vorige branden dat allemaal wat projectmatiger aangepakt. Dus al deze bedrijven worden met grote regelmaat gecontroleerd. Ik heb ook niet zo lang geleden zelf nog even een rondje gemaakt. Dan moet ik wel zeggen dat je ook ziet dat het bedrijfsmatiger geregeld wordt en de inrichting er steeds beter uitziet. Dus we zitten wat dat betreft daar wel bovenop. Maar goed, het is gewoon een stukje bedrijvigheid. Heel af en toe gaat daar wat mis.

Mevrouw Velzing (Wakker Emmen): De wethouder gaf er al een klein beetje een voorzetje op. In 2020 heeft onze fractie schriftelijk vragen gesteld over de branden die er zijn geweest. In de beantwoording is destijds aangegeven dat er gestart zou worden met de verscherping van het toezicht op deze bedrijven. De bevindingen zouden worden verwacht in 2021. Kan het college aangeven wat deze bevindingen waren of deze verstrekken aan de raad? Dat zou prettig zijn.

De heer Otter (wethouder): Ja, ik heb dat al aangegeven. Dus je intensificeert toezicht, de problemen worden opgelost. In principe voldoet alles daar gewoon aan de verstrekte vergunningen. Dus ik ben zelf een beetje zoekende naar wat ik dan eigenlijk zou moeten rapporteren, meer dan wat ik eigenlijk nu heb aangegeven. Wij controleren dat, wij hebben dat ook projectmatig aangepakt en richting de RUD ook als speerpunt benoemd. Daar is ook wel wat extra geld mee gemoeid. Dat maakt ook verder allemaal niet uit, dat hebben allemaal zo ingeregeld. Dus ik ben zelf een zoekende naar wat ik eigenlijk moet rapporteren, meer dan dat de bedrijven die er zitten, voldoen aan de vergunningen.

A3. Notulen openbare raadsvergadering van 9 mei en 2 juni 2022

De notulen van de openbare raadsvergaderingen van 9 mei en 2 juni 2022 worden ongewijzigd vastgesteld.

A4. Instellen Adviescommissie Omgevingskwaliteit en vaststellen Verordening voor de adviescommissie voor omgevingskwaliteit

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het onder nummer A4 vermelde raadsvoorstel met algemene stemmen aangenomen.

A5. Bestemmingsplan Barger-Oosterveld, Sint Gerardusstraat tussen 127 en 133

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het onder nummer A5 vermelde raadsvoorstel met algemene stemmen aangenomen.

A6. Begrotingen 2023, begrotingswijzigingen 2022 en jaarverslagen 2021 gemeenschappelijke regelingen

De heer Huttinga (ChristenUnie): Wij hebben er in de commissievergadering even over gediscussieerd. Het gaat om de brief die meegestuurd is met de zienswijze bij het besluit dat we nu nemen. En in onze ogen zou het zo moeten zijn dat ook de begeleidende brief vanuit de raad wordt verzonden, dus ondertekend wordt door u als voorzitter en de griffier als secretaris van de raad. Het is nu in mijn ogen een schoonheidsfoutje. Laten we dat de volgende keer beter doen.

De voorzitter: Dank u wel. Die discussie gaan we niet aan op dit moment. Anderen nog stemverklaringen? Niet? Voor de rest allemaal akkoord, zie ik. Aldus besloten.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het onder nummer A6 vermelde raadsvoorstel met algemene stemmen aangenomen, met inachtneming van de stemverklaring van de fractie van de ChristenUnie.

A7. Bestemmingsplan ‘Emmer-Compascuum, Kanaal A NZ tussen 18 en 20’

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het onder nummer A7 vermelde raadsvoorstel met algemene stemmen aangenomen.

B1. Procedureverordening nadeelcompensatie Omgevingswet gemeente Emmen 2022

De voorzitter: We beginnen de besprekpunten met B1, de gewijzigde Procedureverordening nadeelcompensatie Omgevingswet gemeente Emmen 2022. Wil iemand daarover het woord voeren? Dat is in ieder geval de heer Pruisscher. Verder niet? Nee? Meneer Pruisscher, ik geef u graag het woord.

Eerste termijn

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Misschien ben ik er wel de veroorzaker van dat dit een B-stuk is, dus laat ik er dan ook maar wat over zeggen. Ik kreeg tijdens de commissie ook al wat verzuchtingen dat het toch wel heel technisch was en juridisch en lastig allemaal. Maar eigenlijk ben ik nog steeds niet tevreden met de aanpassingen die zijn aangebracht. Er zitten nog steeds artikelen waarvan ik denk dat die voor gewone mensen al niet te lezen zijn en juristen zullen ook denken wat hier eigenlijk nou staat. Dus dat zou eigenlijk hier anders moeten.

Bovendien staat er ook geen termijn in begrepen. Er staan genoeg termijnen in dit stuk, maar geen termijn voor als het college een besluit neemt zonder een adviseur, maar dat wel wordt toegekend. Lijkt me wel relevant.

En nog een heikel punt: er zit nog steeds geen memorie van toelichting achter. Dat is bij verordeningen wel noodzakelijk.

Kortom, als ik dat had willen oplossen, had ik heel wat werk over moeten doen en amendementen moeten indienen waar je ‘u’ tegen zegt. Dus eigenlijk is het verzoek aan de wethouder om dit terug te trekken en over te doen. Anders weet u denk ik wel hoe de ChristenUnie stemt.

Reactie college

De heer Van der Weide (wethouder): De heer Pruisscher had inderdaad in de commissie de verordening scherp gelezen, met een juridische bril op. Op basis daarvan hebben wij de verordening aangepast en een begeleidende mail naar u toegestuurd. Het was aan de andere kant misschien fijn geweest dat we de periode tussen het versturen van het stuk en vandaag nog even overleg hadden gehad. Maar dat is dus anders gelopen. Dus volgens mij staat er nog niks in de brand als we dit naar september brengen. Dan geeft dit in ieder geval het stuk de ruimte om zich te laten verbeteren. Dan lijkt me het goed dat de heer Pruisscher zichzelf nog even op de afdeling uitnodigt om er even doorheen te gaan. Want uw opmerkingen zijn dermate technisch van aard dat ik dat maar even uitbested.

De voorzitter: Kijk eens aan. Voor wellicht nog de tweede termijn. Hier ligt het voorstel van de wethouder om het stuk van de agenda af te halen en opnieuw te agenderen in september op basis van een gewijzigd voorstel, al dan niet – daar gaan wij niet over – met inbreng van de heer Pruisscher. In tweede termijn kijk ik even naar de heer Pruisscher.

Tweede termijn

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Ik pak die handschoen natuurlijk graag op om hier verder over te spreken.

Besluitvorming

De voorzitter: Het is niet aan het college om stukken van de raadsagenda af te halen. Dus ik kijk even naar de raad: bent u akkoord met het voorstel om het eraf te halen en dan met een verbeterde versie in september te komen? Oké, dan hebben we dat aldus besloten. En dan zijn alle verlopen ingetrokken bij heer Pruisscher.

B2. Bestemmingsplan Zandpol, Muldersstraat 1-11

Eerste termijn

Mevrouw Hummel (PvdA): ‘Met de kennis van nu’: dat is wat er bij de Partij van de Arbeid naar boven kwam bij de behandeling van dit agendapunt in onze fractie. Want het lijkt tegenstrijdig om nu met de huidige krapte op de woningmarkt een plan vast te stellen om in plaats van zes slechts maximaal drie woningen op deze locatie in Zandpol te kunnen bouwen. Maar toen Domesta met dit initiatief kwam, zag de wereld er heel anders uit. In 2019 hebben het college en Domesta prestatieafspraken gemaakt voor kwaliteitsverbeteringen in Zandpol. Daar voldoet Domesta met dit plan aan.

De geldende Woonvisie gaat voor dit gebied niet uit van groei. Sterker nog, wij als raad hebben nog niet zo heel erg lang geleden het bouwvolume in de hele gemeente naar beneden bijgesteld. Dit op basis van marktonderzoek. Dat gold ook voor Zandpol.

De fractie van de Partij van de Arbeid gunt Zandpol goede en betaalbare woningen voor de verschillende doelgroepen. Echter, wat de verwachte ontwikkelingen voor Zandpol zijn, weten we nu niet. Daarom vindt de Partij van de Arbeid het ook van belang dat het college haast maakt met de nieuwe Woonvisie. Op basis daarvan kunnen nieuwe plannen dan beter beoordeeld worden.

In de commissievergadering is gesproken over het al dan niet tegemoetkomen aan de wensen van Plaatselijk Belang en omwonenden. Wat opvalt, is dat noch omwonenden, noch Plaatselijk Belang een zienswijze hebben ingediend op het moment dat het ontwerpplan ter inzage is gelegd. Plaatselijk Belang heeft als erkende overlegpartner een directe ingang in dit huis. Zij hadden daar gebruik van kunnen maken om hun bedenkingen ten opzichte van dit plan bij het college onder de aandacht te brengen. Wellicht kan de wethouder nog even aangeven welke mogelijkheden de EOP in dezen heeft gehad.

Wij hebben het er in dit huis vaak over dat we als overheid betrouwbaar moeten zijn. Wat de Partij van de Arbeid-fractie betekent dat ook richting een belangrijke partner als Domesta. Ruim twee jaar zijn gemeente en Domesta bezig geweest om dit product tot stand te brengen. Om dit plan niet te vast te

stellen en dat het terug naar de tekentafel moet, geeft wat de Partij van de Arbeid betreft geen blijk van een betrouwbare overheid.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Ik hoor mevrouw Hummel zeggen: ‘met de kennis van nu’ en iets over de Woonvisie uit het verleden. Volgens mij leven we niet in het verleden, maar in het nu. Zouden we niet een besluit moeten nemen op basis van wat we nu weten?

Mevrouw Hummel (PvdA): We weten dat er een krapte op de woningmarkt is. Maar we weten niet hoe dat verdeeld is over de verschillende gebieden in onze gemeente. Daar kunnen we op dit moment niks over zeggen. Dat kan alleen maar op basis van onderzoek en een Woonvisie die we op dit moment niet hebben. Dus op basis van aannames kunnen we op dit moment geen besluiten nemen.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Eens. Zou het dan niet verstandig zijn om dit plan, net zoals het vorige besluit, uit te stellen en te wachten totdat we die antwoorden hebben? Voordat we tot een besluit komen dat niet meer teruggedraaid kan worden?

Mevrouw Hummel (PvdA): Dat zou kunnen, ik snap ook wat u bedoelt. Maar een besluit nemen over een plan als dit, daar gaan een tijd overheen. En wellicht ziet de wereld er dan wel heel anders uit en moeten we een andere keuze maken. Voor dat dilemma staan we. Dus ik denk dat het niet verstandig om het plan nu in de ijskast te zetten, omdat we nu niet weten hoe de wereld er over één of twee jaar uitziet. Dat kan heel anders zijn, ook gezien de ontwikkelingen rond de hypotheekmarktrente.

De heer Tuik (CDA): De CDA-fractie is er uiteraard verheugd over dat er een kwaliteitsimpuls wordt gegeven aan de woningvoorraad in Zandpol. Wel wordt in het raadsvoorstel aangegeven dat Zandpol een kleine kern is die minder ruimte biedt voor de uitbreiding van de woningvoorraad. Waarom dan in de huidige krapte op de woningmarkt kiezen voor de verkleining van de woningvoorraad? We hebben de EOP gehoord in de commissie Wonen & Ruimte. Ook zij vragen zich af of het de juiste keuze is om hier niet zes, maar twee of drie woningen te realiseren.

In het Coalitieakkoord wordt ingezet op uitbreiding van de woningvoorraad, zodat de inwoners de mogelijkheid houden om in hun eigen dorp of wijk een betaalbare woonruimte te kunnen vinden. We weten allemaal hoe moeilijk starters of jonge gezinnen een betaalbare woning kunnen vinden in deze woningmarkt. Waarom kunnen zij niet een betaalbare woning op deze plek realiseren?

Wij als CDA zouden graag zien dat het college samen met de EOP gaat kijken of het huidige bestemmingsplan niet beter aansluit bij de huidige vraag in de woningmarkt. Dus voor ons hoeft er ook niets nieuw naar de tekentafel. Wij vragen ons serieus af of we dit raadsvoorstel wel moeten steunen.

De heer Meijer (VVD): We zullen de hele commissie niet overdoen. Maar we hebben inderdaad ook de discussie goed gevolgd. We zijn ook ter plekke gaan kijken en hebben er gepraat met bewoners. De vraag die bij ons eigenlijk wel achterblijft, is over het bestemmingsplan dat moet worden aangepast om vanuit het verleden de twee-onder-een-kapwoningen terug te gaan naar vrijstaande woningen. Als je nu het bestemmingsplan niet aanpast, kunnen dan gewoon op korte termijn de twee-onder-een-kapwoningen worden geplaatst? Dat is eigenlijk de vraag die we hebben voordat we een besluit kunnen nemen. Want we vinden niet dat dit plan een jaar of twee jaar moet blijven liggen. Er moet wel haast gemaakt worden. Als je het aan de markt overlaat en er is behoefte is aan die vrijstaande woningen, is het ook prima. Maar als de markt graag daar twee-onder-een-kapwoningen wil en er is ruimte en het past binnen het bestemmingsplan, dan staan we daar ook voor open.

De heer Kuiper (SP): Onze fractie is van mening dat er gebouwd moet worden naar vraag. Gelet op de vorige commissie, waar dus de EOP aangaf dat er wel vraag was naar starterswoningen en ook ouderenwoningen, kunnen wij dus niet instemmen met dit raadsvoorstel. Wij willen heel erg graag weten wat nu de werkelijke vraag is in deze kwestie.

De heer Meijer (VVD): Er wordt heel vaak gepraat over starterswoningen. Maar als bijvoorbeeld een commerciële partij daar twee-onder-een-kapwoningen neerzet, dan denk ik dat je in de huidige markt ook over tweeeënhalve ton praat. Dus wat noemt de SP ‘een starterswoning’?

De heer Kuiper (SP): Nou, wat voor ons vooral leidend is, is dat er gebouwd wordt naar vraag. Of er nou een twee-onder-een-kapwoning of een starterswoning komt voor iemand die moeite heeft om eventueel een sociale huurwoning te huren of geen hypotheek kan krijgen voor het woning. Het gaat er niet om wat daar komt, maar het gaat erom waar er vraag naar is. Dat vinden wij belangrijk en dat moet uitgezocht worden.

De heer Meijer (VVD): Ik denk dat Domesta natuurlijk bijvoorbeeld wel tegen lage prijzen woningen neerzet als woningbouwvereniging. Maar een commerciële partij zal geen huizen van anderhalve ton neerzetten. Dus we moeten natuurlijk wel realistisch blijven.

De heer Kuiper (SP): Het moet altijd realistisch blijven. Het gaat er ons vooral om dat wij deze vraag hebben gekregen. We waren in eerste instantie voor het voorstel. Maar toen de EOP kwam met zijn verhaal, vonden wij dat er nu echt even gekeken moet worden naar wat nu echt werkelijk de vraag is. En ga dan dus handelen naar die gegevens.

Mevrouw Kuhl (PVV): In de laatste vergadering van Wonen & Ruimte hebben we uit het verhaal van een inwoner van Zandpol de conclusie kunnen trekken dat er niet of nauwelijks naar de behoeften en ideeën van inwoners is geluisterd. Uit een interview met Plaatselijk Belang in het Dagblad van het Noorden in 2020 lees je duidelijk het ongenoegen bij inwoners die andere opties hadden aangedragen om eventueel tot verkoop van de verouderde huisjes over te gaan en zodoende de hoognodige renovatiekosten voor rekening te laten nemen van de koper. Daar is Domesta aan voorbijgegaan met het standpunt dat het niet verantwoord zou zijn deze voor verkoop aan te bieden. Er moest een wijziging komen in het bestemmingsplan voor vrijstaande huizen en daar is op ingezet.

De tegenwoordige krapte op de huizenmarkt in betaalbare woningen zou voor Domesta genoeg reden moeten zijn, het bestemmingsplan in de huidige situatie te laten. Daardoor is de mogelijkheid te behouden van het realiseren van zes woningen in een modern jasje, een wens van ten minste drie huizen op de woningmarkt. De PVV is van mening dat het een serieuze taak is om Domesta de verantwoording te geven van het behoud van het aantal zes woningen in plaats aan de wens te voldoen rond de verouderde normen van 2020 in de realisatie van de beoogde drie vrijstaande huizen. De PVV ziet het als een gemiste kans naar de inwoners toe als de wijziging in het bestemmingsplan alsnog wordt doorgevoerd. Laten we in ieder geval als gemeente laten zien dat we willen luisteren naar de werkelijke behoeften van het dorp, want die waren in 2020 reeds bekendgemaakt door Plaatselijk Belang Zandpol. Dat is gezien de woningnood nu zeer wenselijk.

De heer Koops (D66): De bespreking van dit bestemmingsplan past wat ons betreft in het patroon van inwoners die tegenover de gemeente staan in plaats van ernaast. Wij hebben in de commissievergadering duidelijk gehoord dat de bouwplans van Domesta niet aansluit bij de wensen omtrent de leefomgeving van de inwoners. Wat ons betreft – daarbij sluiten we aan bij de vorige inbreng van de wethouder – staat er niets in de brand als we vandaag geen besluit nemen en neemt de gemeenteraad dus ook geen besluit nemen op dit agendapunt. Dan geven wij de inwoners de kans om zes en niet drie woningen in te vullen. Of in ieder geval – want dat voorstel hoor ik niet – totdat wij als raad een nieuwe Woonvisie hebben opgesteld.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): We zullen hier niet de hele commissie overdoen. Wat wij nog willen aangeven, is het feit dat wij zeer betreuren dat de communicatie richting de EOP en met de EOP en de bewoners zo gebrekkig is geweest. Dat er geen zienswijzen zijn ingediend, komt mede doordat dit bij de EOP niet bekend was. Daarom hebben ze ingesproken in de commissievergadering. Van dat recht hebben we wel gebruik gemaakt. Dat is ook op aanwijzing van dat ze erop geattendeerd moesten worden. Wij vinden dat toch wel spijtig.

Verder zijn wij hetzelfde van mening als en kunnen wij wel aansluiten bij het betoog van de heer Koops van D66. Inderdaad, door het even vooruitschuiven van dit besluit gaat er geen o zo kostbare tijd verloren. Ik denk dat het goed is om de inwoners daar de kans te geven en met de inwoners en de EOP te komen tot een weloverwogen bestemmingsplan en besluit, in plaats van overhaast een besluit te nemen dat niet meer teruggedraaid kan worden en dat achteraf het verkeerde blijkt te zijn. Dat zouden we heel spijtig vinden.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Met dank aan de PvdA die dat ook aangaf: alle besluiten worden genomen op basis van de huidige Woonvisie. Die Woonvisie is niet meer actueel. Waarom zeg ik dat? Omdat iedereen hier spreekt over tweepersoonswoningen. Maar we zouden moeten praten over eenpersoonswoningen. Die zouden eigenlijk de discussie moeten worden. Want het gaat er dan niet meer over of het een starter is of dat het een senior is of dat het iemand is die gescheiden is. Dus het voorstel van ons is om bijvoorbeeld bij dit project met name te gaan praten met Domesta over eenpersoonswoningen. Want dat is waar we behoefte aan hebben. Ja, dat is mijn mening.

De heer Koops (D66): Heb ik goed begrepen dat u bedoelt dat alle nieuwbouw in Emmen qua woningen alleen nog maar eenpersoonswoningen zouden moeten zijn?

De heer Kasteleijn (50PLUS): Nou, dat is wat al te enthousiast. Dat is helemaal geen goed plan. Maar het is natuurlijk wel zo dat nu vanuit de huidige Omgevingsvisie er totaal niet gesproken wordt over eenpersoonswoningen. En daar gaat het mij om, dat bij ons en bij die nieuwe Woonvisie wel degelijk het begrip ‘eenpersoonswoning’ naar voren komt.

De heer De Jonge (VVD): Ik hoor u over de eenpersoonswoningen. Maar volgens mij gaan wij er toch niet over hoeveel mensen er in een huis gaan wonen? En ik snap uw voorstel, maar dat kunt u misschien meenemen naar de behandeling van de Woonvisie die na de zomer gaat komen. Maar volgens mij gaan we niet over hoeveel mensen er in een huis gaan wonen.

De heer Kasteleijn (50PLUS): We hebben het wel over tweepersoonswoningen. Waarom zouden we het dan niet over eenpersoonswoningen hebben?

De heer De Jonge (VVD): Ja, tweepersoonswoningen: volgens mij hebben het hier over twee-onder-een-kap en over vrijstaande woningen en niet over tweepersoonswoningen.

Mevrouw Hummel (PvdA): Uit het verhaal van de heer Kasteleijn concludeer ik dat hij het eens is met onze visie dat we eigenlijk moeten kijken naar de nieuwe Woonvisie. Want daarin kunnen we dan kijken naar wat de behoefte is binnen de gemeente aan wat voor soort woningen. Bent u het ons eens dat we die Woonvisie zo snel klaar moet komen om te kunnen bepalen wat de woningbehoefte in onze gemeente is?

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, dat is volkomen correct. Ook in mijn verhaal straks aangaande de Kadernota heb ik daar aandacht aan geschonken. Ik ben het helemaal met u eens: die Woonvisie moet zo snel mogelijk herzien worden.

De heer Poelman (Wakker Emmen): Wij hebben er ook nog eens even kennis van genomen. We gaan inderdaad, zoals ook de VVD zegt, de hele commissievergadering niet overdoen. Er is een tweetal kansen: je kunt weer een zestal of in ieder geval drie tweekappers neerzetten of een drietal vrijstaande woningen. We hebben ook gedacht als Wakker Emmen dat men ook een bepaalde vorm van carrière moet kunnen maken binnen Zandpol dat je kunt doorstromen naar bijvoorbeeld een vrijstaande woning. We hebben onlangs van onze wethouder begrepen dat er op dit moment in de pijplijn 2.000 woningen zitten om gerealiseerd te worden de komende tijd. Dus wat ons betreft wil de eigenaar daar een vrijstaande woning. Wij hebben getracht om zo te denken dat wij hier uiteindelijk in meegaan.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Er wordt inderdaad aangegeven dat er heel veel woningen worden gebouwd in de gemeente. Is de heer Poelman het met mij eens en deelt hij de mening dat het mogelijk moet zijn voor jongeren om in hun eigen dorp een huis te kunnen kopen?

De heer Poelman (Wakker Emmen): Uiteraard ben ik dat met mevrouw Van der Woude van GroenLinks eens. Maar je zou ook kunnen zeggen dat er nog een aantal twee-onder-een-kapwoningen in Zandpol staat en men naar een vrijstaande woning zou kunnen doorstromen, zodat er voor starters weer een woning vrijkomt.

De heer Van der Weide (wethouder): Ja, we ontkomen er denk ik niet aan om toch nog even stil te staan bij de discussie uit de commissie. Want ik hoor die vandaag ook wel terugkomen. Uiteindelijk stelt de raad kaders vast en een belangrijke is de Woonvisie. Dit plan is drie jaar terug ontwikkeld en op basis van dat beleid zijn we aan de slag gegaan met het initiatief van Domesta. Domesta heeft helder gezegd dat het hier geen ruimte meer ziet voor sociale huurwoningen. Daar is geen vraag naar. Dus dat betekent dat het wel gewenst is dat er woningbouw terugkomt. Maar dat betekent ook op een andere manier en dat Domesta de kavel voor zijn rekening gaat nemen.

Als we dan kijken naar de doelstelling qua kwaliteitsverbetering, dan ben ik het wat dat betreft ook met de heer Poelman eens dat je het niet alleen moet verengen tot dit plan. Uiteindelijk kunnen deze vrijstaande woningen ook weer een andere stroom op gang brengen, zodat de wooncarrière – zoals het zo mooi heet – die impuls krijgt dat de mensen doorstromen van het begin van een tussenwoning richting een twee-onder-een-kapwoning en daarna richting vrijstaand. Dus uiteindelijk hebben wij op basis van de kaders die u hebt vastgesteld, meegewerkt aan dit plan. Als ik dan kijk naar het begin, dan heb ik tussen de laatste commissievergadering en vandaag ook een en ander laten uitzoeken hoe het proces precies is verlopen. Domesta geeft aan dat er overleg is geweest met een dorpsvertegenwoordiging. Daarbij is ook uitgelegd waarom er is gekozen voor de vrijstaande woning. Uit de informatie die ik van Domesta heb gekregen, is dat de dorpsvertegenwoordiging daar ook mee kon instemmen na de uitleg. Ik denk dat het wel goed om aan te geven dat er destijds door Domesta in samenspraak met een makelaar een lokaal marktonderzoek is geweest naar wat de grootste kans van slagen heeft om uiteindelijk ook te gaan bouwen. Uiteindelijk zijn we het er allemaal over eens dat deze kavel, die nu braak ligt, zo snel mogelijk weer wordt ingevuld. Ik denk dat het ook goed is om even te noemen dat het recente woningmarktonderzoek dat onderdeel gaat uitmaken van de concept-Woonvisie – waar u al deels kennis van hebt kunnen nemen – aangeeft dat voor deze cluster, waar Zandpol over valt, meer vraag is naar vrijstaande dan naar twee-onder-een-kapwoningen. Dus ik denk dat het goed is om dat even in ogenschouw te nemen waarom gekozen is voor vrijstaande woningen. De situatie is ook dat daar nu de meeste vraag. Ook even naar de SP: dat is op basis van gedegen marktonderzoek waarmee de partijen aan de slag zijn geweest. Dus daar wordt zeker aan de vraag invulling gegeven.

Ik wil ook maar even de volgende stelling erin gooien. Zandpol is groter dan 2.400 vierkante meter. Want dat is waar we het over hebben. Ik begrijp heel goed de vragen en de zorgen die er zijn rond starters en twee-onder-een-kapwoningen. Zorg ervoor dat jongeren ook kunnen bouwen en ze ook een huis kunnen kopen in hun eigen dorp. Maar dat is volgens juist een discussie die thuishoort in de Woonvisie hoe wij met onze kleine kernen richting de toekomst willen omgaan. Ik zeg het bewust: Zandpol is groter dan deze 2.400 vierkante meter. Dus als wij vinden dat er meer mogelijkheden moeten worden geboden voor woningbouw in Zandpol, dan is het denk ik om daar bij de Woonvisie richting aan te geven. Dat zijn de kaders en dan kunnen we op zoek naar wat het juiste type product woningen en wat de geschikte locatie daarvoor is.

Dan wil ik ook nog even terugkomen op onze eigen procedure. Want Domesta is initiatiefnemer, dus zij hebben daar een proces voor doorlopen. Wij hebben onze eigen planologische procedure doorlopen. Ik ben nog eens even nagegaan of wij daar alle stappen op de juiste manier in gezet. En ik kan niet anders concluderen dan dat dat het geval is.

Ook even richting mevrouw Hummel: wij kennen drie fasen. Dat is het voorontwerp, het ontwerp en het bestemmingsplan zoals dat nu voor ons ligt. Bij alle fasen stellen wij de EOP altijd in staat om met een reactie te komen. De mails zijn verstuurd naar de erkende overlegpartners met wat de plannen zijn. Als zij een reactie willen geven, worden zij ook uitgenodigd om een reactie te geven. Op beide mails is geen antwoord gekomen van de EOP en er is geen zienswijze ingediend. Dus de EOP is wel degelijk geïnformeerd, maar ze hebben geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om invloed uit te oefenen en een zienswijze in te dienen.

Dan kom ik ook nog even bij de heer Meijer. Want je kunt zeggen: laat het bestemmingsplan het bestemmingsplan. Maar dan worden er drie keer twee-onder-een-kapwoningen gebouwd. Als we dan kijken naar de gemiddelde doorlooptijd, helemaal als het niet projectmatig gaat en het losse kaververkoop is, dan heb je een mede-initiatiefnemer voor die twee-onder-een-kapwoningen nodig. Dat betekent dat hij dezelfde ideeën moet hebben, dat betekent dat de doorlooptijd c.q. ontwikkeltijd langer is. Ik heb van Domesta ook begrepen dat er één gegadigde is die min of meer de kavel al heeft gekocht of wil gaan kopen. Dus voor mij is de keuze die voorligt om voor de bestendige lijn en een betrouwbare

overheid, met een plan dat prima past en ook lucht en ruimte geeft in Zandpol, de juiste. Als u nog andere initiatieven wilt toevoegen in Zandpol, laten we dat dan vooral doen straks bij de Woonvisie.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Nou word ik toch wel even getriggerd. Als er wordt gezegd dat er al één kavel is verkocht, dan zou ik dat wel heel bijzonder vinden. Want we moeten hier nog een besluit over het bestemmingsplan. Dus dat zou ik wel een heel bijzondere gang van zaken vinden als er een kavel wordt gekocht, voordat het bestemmingsplan gewijzigd is.

De heer Van der Weide (wethouder): Nou, zo bijzonder is dat niet. Want er worden vaker huizen of kavels verkocht onder voorbehoud van financiering, onder voorbehoud van vergunning of onder voorbehoud van bestemmingswijziging.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, het gaat hier om een project van Domesta. Domesta heeft als woningbouwvereniging een kavelprijs die vaststaat en die beduidend lager is dan een normale kavelprijs. We zien nu dat hier dus maar een paar woningen gebouwd worden.

De voorzitter: Hebt u ook een vraag aan de wethouder?

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja ja.

De voorzitter: Oké, dank u.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Wij zijn ertegen om het op deze manier te doen, dus met gemeentegeld.

De voorzitter: Dat kan, maar wat is uw vraag aan de wethouder? Straks krijgt u nog alle gelegenheid om uw standpunt nog uit te dragen.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Mijn vraag aan de wethouder is: is er een afspraak gemaakt met Domesta over wat de huizen daar gaan kosten per kavel?

De heer Van der Weide (wethouder): Dit is geen gemeentelijke ontwikkeling. Dit is een ontwikkeling van een initiatiefnemer die over zijn eigen grondprijzen en zijn eigen manier gaat hoe dit verder te ontwikkelen. Dit is het bestemmingsplan voor hoe hoog er gebouwd mag worden, welke maatvoering et cetera. Dat is waar deze discussie over gaat.

Tweede termijn

De heer Huttinga (ChristenUnie): Eigenlijk waren wij niet van plan het woord te voeren bij dit punt. Maar ik wil toch even namens de ChristenUnie wat lichte verbazing uiten, omdat wij hier naar aanleiding van het verzoek van een particuliere ontwikkelaar een hele Woonvisie-discussie gaan houden, in plaats van het bestemmingsplan beoordelen. Wat dat betreft ben ik blij met het betoog van het college.

Mevrouw Hummel (PvdA): Ja, ik denk dat de beantwoording van het college helder is. Ik vond het een mooie term, 'wooncarrière'. Ik denk dat ik die ook maar in mijn vocabulaire ga opnemen. Want het is natuurlijk zo dat als hier vrijstaande woningen komen, dat niet wil zeggen dat Zandpol op slot zit.

We hebben de wethouder gehoord. Het woningmarktonderzoek geeft aan: één vrijstaande en twee twee-onder-een-kapwoningen. Maar er zijn wellicht mogelijkheden voor. Ik denk dat het verstandig is dat ik de EOP – ik weet niet of ze meeluisteren – als advies geef om met name in hun zienswijze over hoe zij de ontwikkeling voor de woningmarkt in Zandpol zien, hun bijdrage te leveren en die door te geven aan het college.

De heer Tuik (CDA): We horen de wethouder ook zeggen dat Zandpol groter is dan deze 2.400 vierkante meter. Maar daartegenover staat ook in het voorstel dat het een kleine kern is waar niet heel veel ruimte is. Wij zouden het zonde vinden dat we nu misschien een keuze maken waar we achteraf spijt van kunnen krijgen. Ik heb andere partijen ook wel horen te zeggen dat het wellicht een idee om dit in

tijd op te schuiven om de EOP nog de kans te geven. Dit om te kijken of hun behoefte, die nu niet in het bestemmingsplan past, alsnog ingevuld kan worden.

De heer Meijer (PVV): Na de beantwoording van de wethouder kunnen wij ook zeggen dat wij achter dit voorstel staan. We willen niet de woningen op slot zetten door te gaan wachten op de Woonvisie. We moeten tempo maken. Dit plan kunnen we op deze manier steunen.

De heer Kuiper (SP): Wethouder, bedankt voor de beantwoording van de vragen. U geeft dat er dus gedegen onderzoek is gedaan naar de vraag. Ja, dan kunnen wij ook instemmen met dit plan.

Reactie college

De heer Van der Weide (wethouder): Eén korte reactie. Dat ik het onverstandig zou vinden om dit van de agenda af te halen. Want dat leidt alleen maar tot meer vertraging, terwijl we juist graag van start willen en dat er gebouwd wordt.

Besluitvorming

De voorzitter: Dank u wel. Dat waren de beraadslagingen omtrent dit voorstel? Kunnen we overgaan tot de besluitvorming? Dat is het geval.

Is er behoefte aan een stemverklaring? Niemand? Dan gaan we over het voorstel rondom het bestemmingsplan Mulderstraat, Zandpol stemmen.

Wie is voor dit voorstel? Ik zie de fracties van de VVD, de Partij van de Arbeid, de ChristenUnie, Wakker Emmen, Forum voor Democratie en de SP. Correct? Dat is zo. Wie is tegen dit voorstel? Dat zijn de fracties van D66, GroenLinks, het CDA, de PVV en 50PLUS. Daarmee is het voorstel aangenomen met 28 stemmen voor en 9 tegen.

B3. Jaarstukken 2021 gemeente Emmen

De voorzitter: Dan zijn wij bij het agendapunt B3, de Jaarstukken 2021. Ik kan me voorstellen dat alle fracties daarover het woord willen voeren. Als dat anders is, merken we dat wel. Ik stel voor om te beginnen bij de fractie van Wakker Emmen, de heer Hoogenberg. En we doen de eerste termijn weer van achter het spreekgestoelte.

Eerste termijn

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Het laatste was inderdaad een goede tip, want ik was het bijna weer vergeten.

Vooreerst even dank aan alle mensen die hebben meegewerkt aan de Jaarstukken en met name het ambtelijk apparaat en de Auditcommissie, want het was natuurlijk een beste bups met werk. 120 pagina's met heel veel informatie. Het leek een beetje op een lange film die soms wel te lang duurt. Ik ben ook een beetje bang voor de rest van deze dag trouwens, moet ik zeggen. Maar goed, deze keer is het wel een film met een goede afloop. Want het zag er allemaal prachtig uit. Mooi om te zien dat wij toch weer spek op de botten hebben, dat het weer goed gaat, dat het financieel ook weer de goede kant op gaat.

Wat wij ook zeer op prijs stellen is dat wij toch heel voorzichtig zijn en behoedzaam opereren. Dat is weleens anders geweest de afgelopen jaren. We hadden toen slechtere cijfers, dus ik denk dat het goed is om daar heel voorzichtig mee om te gaan. Een mooi resultaat: 17 miljoen in de plus.

Ik zal het niet te lang maken. Wij gaan akkoord met het resultaat, met de jaarcijfers en we gaan akkoord met het storten in de algemene reserves.

De heer Mulder (PvdA): Ook ik ga de commissie niet overdoen. De Jaarstukken zijn in de commissie uitvoerig besproken. In mijn bijdrage heb ik een paar zaken aangehaald die voor onze fractie van belang zijn. Dat gaan we hier vandaag dus inderdaad niet overdoen.

We hebben onze zorgen uitgesproken over de dienstverlening aan onze inwoners en over het feit dat de aanbestedingen een zorgenkindje blijven. Er werd al door de wethouder voor beide dossiers verbetering beloofd. Daar houden wij hem aan.

Wij hebben het jaar positief afgesloten. Wat heet: met een enorme, zij het behoorlijk onverwachte, plus. Tegelijkertijd geeft dat de onvoorspelbaarheid aan van begroten door de decentrale overheid. Die onzekerheid in het rijksbeleid blijft bestaan. We lezen de berichten over het naderende ravijn, dat nog zelfs dieper lijkt te worden dan aanvankelijk gedacht.

Voor nu lijkt het huishoudboekje op orde: dat is goed nieuws. Ons weerstandsvermogen is op peil, we hebben wat vet op de botten – de collega van Wakker Emmen refereerde daar ook al aan. Dat gecombineerd met de verwachte zekerheid maakt wel dat de Partij van de Arbeid ook vandaag voor enige behoedzaamheid zal pleiten.

Voor wat betreft de Jaarrekening kan onze fractie instemmen met deze Jaarstukken.

Mevrouw Scheper (VVD): De fractie van de VVD is blij met het positieve resultaat, maar de gemeentelijke financiële situatie blijft kwetsbaar, zeker richting 2026.

Wij hebben het in de commissie BM&E hier al uitvoerig over gehad. De inkopen en aanbestedingen met de geconstateerde en gerapporteerde onrechtmatigheden over de naleving van de Europese wet- en regelgeving door de accountant baren de VVD zorgen. En dan hebben we het vooral over die zogenaamde subsidies met inkoopkarakter.

De heer Van Dijken (CDA): Zoals in de commissievergadering reeds aangegeven, zijn we blij met het financiële resultaat van 2021. Diverse oorzaken zijn te benoemen, zoals hogere rijksuitgaven, uitgestelde investeringen en minder aanspraak op de zorg. Ook zijn we blij met het weerstandsvermogen dat weer op peil is.

Niet blij zijn we met het oordeel met beperking. Het grote verschil komt dit keer door de subsidies met inkoopkarakter. We begrijpen hieruit dat we diverse werkzaamheden die we nu nog subsidiëren, eigenlijk hadden moeten aanbesteden. Maar soms willen we dat ook gewoon niet. De wethouder noemde in de commissievergadering Stichting Veiligheidszorg, die goed werk verricht. Begrijpelijk en dan ook logisch dat we hiervoor alleenrecht hebben opgetuigd. Maar zijn er – dat is onze vraag – dan nog werken waarover gedacht wordt om die in de toekomst wél aan te besteden? En als dat zo is, dan willen wij zo spoedig mogelijk een lijst tegemoet zien met werken die hieronder vallen, zodat we hierover kunnen discussiëren. Samen op zoek, zoals wethouder Otter zei, naar een evenwicht tussen doelmatigheid en rechtmatigheid.

Verder gaan we akkoord met het vaststellen van de Jaarstukken 2021 en met het storten van het voordeel van de rekeningsresultaat in de algemene reserve.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Ik wil toch ook hier even van de gelegenheid gebruikmaken om iedereen die ervoor zorg heeft gedragen dat we niet alleen een mooi resultaat hebben c.q. kunnen laten zien, maar dat het ook weer goed gepresenteerd is. Dus het college, en de organisatie met name, wil ik hartelijk bedanken.

Wij hebben inderdaad, zoals anderen al genoemd hebben, in de commissie zeer uitvoering bij de Jaarrekening stilgestaan en ook allerlei details besproken. Zaken die eruit gelicht zijn en met name wil ik hier nog even naar voren halen dat het operationele resultaat van onze gemeente zelfs nog 9,5 miljoen hoger is dan de 17 miljoen die we aan de reserves kunnen toevoegen. Dus dat betekent dat we aan de inkomstenkant meer hebben gehad dan wel we aan de uitgavenkant minder hebben uitgegeven. De heer Van Dijken gaf al een mooie analyse daarvan.

Waar we gaan op af? Want als we nu naar de Kadernota en de daarbij horende brief kijken, dan biedt dat nog wat voor de toekomst. En ‘het ravijn’ werd net al even aangehaald. Dat vind ik zo’n grappig fenomeen. Het is alleen bloedirritant, maar in dit geval is het volgens mij zo dat het ravijn dieper lijkt omdat de berg ervoor hoger wordt. Maar goed, daar gaan we het straks nog over hebben, deze filosofische uitspraak. Daar mag u allemaal nog even op kauwen.

Ik wil met name inderdaad ook nog even aandacht vragen voor die zorg rondom die beperkende verklaring. Ik vond dat de heer Van Dijken dat heel goed zei. We moeten daar met elkaar eens naar gaan kijken. Er zijn zeer plausibele zaken over gezegd en die vinden ook wij zelf plausibel als fractie, met name daar waar het gaat om die plekken waar we niet willen aanbesteden. Maar ik denk dat het goed is dat we dat op een transparante wijze gaan doen met elkaar en we daar met elkaar gaan spreken over waar dan de pijn zitten en waar we het dan wel beter kunnen.

De heer Bosma (PVV): Ja, dat ravijn gaat er waarschijnlijk wel komen. Maar we hopen dat het nog een poosje duurt en dat we er toch op inzetten.

Er is een goed resultaat behaald met positieve cijfers van ruim 17 miljoen euro in de plus. Dit zal de gemeente meer adem geven voor de komende jaren. Geld dat we ongetwijfeld goed kunnen gebruiken in een snel veranderende wereld met snel oplopende kosten, waardoor vele inwoners in de financiële problemen gaan komen of al zijn beland. Laten we hier de vinger aan de pols houden.

Verder kan de PVV akkoord gaan met de Jaarstukken van 2021.

Mevrouw Ester (SP): In de commissie is dit al voldoende besproken en we zijn erg blij met het resultaat. We kunnen ook wel instemmen met dit voorstel. En hartelijk dank aan de mensen die dit allemaal hebben berekend.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): In eerste instantie dacht ik: nou, ik blijf zitten want ik wil inderdaad ook absoluut de commissie niet overdoen. In de commissie is dit uitvoerig besproken.

Het enige wat ik inderdaad zou willen zeggen, is: dank voor het vele werk dat er is verricht. Met alles wat ik nu nog zeg, neem ik een voorschot op de Kadernota. Op dat onderwerp komen we nog.

De heer Koops (D66): Tijdens de commissievergadering BM&E van donderdag 16 juni heeft de fractie van D66 Emmen ook uitgebreid stilgestaan bij de Jaarstukken 2021. We hebben daar gepleit voor een behouden opstelling en duidelijke communicatie. Daarbij hebben we ook aangegeven, blij te zijn met de ontwikkeling voor wat betreft de Campus Emmen, de aandacht voor de staat van de wegen en het ruimere financiële jasje.

Daarnaast – dat was onze belangrijkste inbreng – hebben wij duidelijk willen maken dat het positieve resultaat ondanks de vele miljoenen wel gewoon flink afwijkt, waarbij wij duidelijke twijfels hebben geuit bij het tactisch en strategisch vermogen van onze gemeente. De beantwoording op onze inbreng heeft onze zorgen nog niet weggenomen, ook lettend op de afgelopen bestuursperioden.

Dat gezegd hebbende zijn we wel blij met de kritische blik die er ook geuit werd op het eigen handelen. Wij waarderen het zeer dat er twee toezeggingen gedaan zijn, namelijk dat de raad betrokken zal worden bij de verbetering van de afhandeling van de klantencontacten en dat de raad nadere informatie zal ontvangen over het zorgdashboard.

De fractie van D66 Emmen zal de komende jaren nauwlettend dit college blijven controleren. Daar kijken wij naar uit.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Heel kort. Gedane zaken nemen geen keer. Oftewel: wij kunnen instemmen met deze Jaarrekening.

De heer De Jong (FvD): Normaliter zouden wij als partij zeggen: stort de winsten die geboekt worden in de gemeente, terug richting de inwoners. Gezien het ravijn, maar ook mijn inbreng zometeen tijdens de Kadernota, zullen wij deze keer ook instemmen met het storten in de algemene reserve.

Reactie college

De heer Otter (wethouder): Dank voor uw instemming met de Jaarrekening en de winstbestemming. Tenminste, als ik de bijdragen zo hoor, dan gaat dat er wel uitkomen. Velen hebben gezegd dat we de behandeling in de commissie niet gaan overdoen. Nou, dat was ik eigenlijk ook niet van plan.

Misschien nog even naar het CDA toe met betrekking tot de subsidies met inkoopkarakter. Wij zijn daarmee bezig. Laat ik het zo zeggen: via de p&c-cyclus zullen we raad daarin meenemen. Als er heel grote problemen gaan ontstaan, zullen we daar ook specifiek op terugkomen. Nogmaals dank.

Misschien dan toch nog een soort persoonlijke opmerking. Deze wethouder financiën heeft weleens klappen gekregen en een beetje op de persoon gericht als het allemaal niet goed ging. Het is wel jammer dat ik nu ook niet die persoonlijke credits krijg. Maar goed, daar word ik schijnbaar voor betaald.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Ik voel me ook wel een beetje aangesproken. De wethouder en ik hebben weleens de degens gekruist. Ook de heer Scheltens, de voormalig collega hier. Maar dat is nooit persoonlijk, dat is altijd richting de wethouder en het college in functie. En ook de credits voor

hoe we er nu voor staan: die krijgt u ook samen als collegiaal bestuur en als wij gemeentebestuur samen. Dus laat u dat vooral onthouden en u positief gemust laten zijn.

Besluitvorming

De voorzitter: Oké. Ja oké, geen reactie van de wethouder verder. Goed, gedeelde complimenten: dat is belangrijk. We doen het inderdaad met elkaar. En dat in dit voorstel onder aanvoering van wethouder Otter. Dat gezegd hebbende, is er nog behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval.

Dan ligt een voorstel. Dat gaat over de Jaarstukken. Het voorstel is om de Jaarstukken 2021 vast te stellen en ten tweede het voordelige rekeningresultaat van 17.101.170 euro te storten in de algemene reserve.

Is er nog behoefte aan een stemverklaring? Niet? Mag ik aannemen dat iedereen akkoord is met dit voorstel? Dan is dit voorstel unaniem aangenomen.

Het is tien over half één. Ik doe even een ordevoorstel. Het eerste ordevoorstel om even een lunchpauze te creëren. Dus we zijn iets voor het schema en dan gaan we om half twee in deze zaal weer beginnen. Want volgens mij hebben we nog een aantal theemaatjes te doen, om het zo maar even te zeggen.

Het tweede ordevoorstel is het verzoek aan de fractievoorzitters om even op de kamer van de burgemeester kort bij elkaar te komen. Daar krijgt u een exclusieve lunch namelijk. Nee hoor, maar we hebben nog even wat te bespreken met elkaar.

De vergadering is geschorst tot half twee.

Schorsing

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is heropend.

Met de oprechte complimenten – kijk, het valt meteen stil – voor de wijze waarop we in de ochtend hebben vergaderd met raad en college en met enige voortvarendheid. Iemand zei in de pauze: “Nou, we hebben eigenlijk nog maar één agendapunt.” Dus het is mooi weer. Dus iedereen die nog naar het zwembad wil, dat gaat lukken,

B4. Kadernota 2023 inclusief Berap 2022-I en Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2022 en collegebrief Coalitieakkoord en Actueel Financieel Perspectief 2022-2026 (Meicirculaire 2022)

De voorzitter: Nee, daar moeten we serieus bij stilstaan. Want het betreft hier een belangrijk agendapunt, namelijk de Kadernota, de Bestuursrapportage en het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties. Ook voor de mensen vanbuiten: de Kadernota vormt het kader voor de Begroting 2023. Het gaat echt even met een soort pas op de plaats: waar staan we en waar gaan we naartoe, ook aan het begin van een nieuwe raadsperiode is dat van belang. Het geeft de gelegenheid aan alle politieke partijen om wat richting te geven aan hoe men verder wil. Er zullen allerlei politieke accenten gelegd worden. Dat doen we door de mensen het woord te geven.

Ik meld u maar even: voor de fracties geldt een eerste termijn van maximaal acht minuten en een tweede van maximaal zes. Voor het college: ik heb hier op een of andere manier staan dat de wethouder financiën maximaal twintig minuten – dat is het enige wat hier onderstreept staat, voor de rest staat er niks onderstreept. Nee, maar ik meld het u maar even. Voor de overige collegeleden maximaal tien minuten, dus ook voor de burgemeester. Ik zal u aan die acht minuten houden. We staan hier niet helemaal met de stopwatch in de hand, maar tegelijkertijd moeten we ook wel een beetje een gelijk speelveld creëren. Dus ik geef u dan wel even een seintje als u daar ruim overheen schiet.

Ten aanzien van de moties: er zijn inderdaad zo gaandeweg al aardig wat dingen verspreid. Dat is heel fijn, dan kan iedereen zich daar alvast op oriënteren. Maar u moet die wel formeel indienen in die eerste termijn. Dus als u moties hebt, kondig die dan even aan. We zullen straks wel een vorm bekijken hoe we daarmee omgaan. En ook even ter voorbereiding op de besluitvorming: ik was nou niet van plan om straks 29 moties allemaal achter elkaar de gelegenheid te geven voor een toelichting. Dus ik dan echt vragen om wat specifieke gezichtspunten daarin en dat we dan gewoon die 29 moties kunnen afhandelen. Mochten er nog moties bijkomen – ik durf het haast niet te zeggen – kondig die dan echt aan in de eerste termijn en kom met een goede formulering daarbij. Dan helpt dat in de besluitvorming.

Ten slotte meld ik u even dat er wat diverse vragen waren over de tijd die we daarvoor gaan benutten. Daar zijn we zelf met elkaar bij, zeg ik maar even. We hebben in ieder geval een warme maaltijd ingepland. We zien wel even aan het eind van de middag en misschien het begin van de avond waar we dan met elkaar staan. Maar als algeheel gevoel spreek ik even uit namens de raad dat het idee is om vandaag deze behandeling af te ronden. Mevrouw Louwes, u wilde wat zeggen.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, ik hoor u net zeggen dat we de moties niet allemaal willen behandelen en dat u om een aantal gezichtspunten vraagt. Maar ik vind wel dat we de vrijheid moeten hebben in deze raadszaal om op welke motie te kunnen en te willen reageren, als we dat zouden willen met elkaar.

De voorzitter: Zeker, zeker. Alleen, Maar dat is wat anders dan als motie 1 aan de orde komt en ik alle fracties bij langs moet gaan. Dus ik zal vragen: wie wil daarover het woord voeren? Zo bedoel ik het even.

Mevrouw Louwes (PvdA): Dan is het duidelijk, dank u,

De voorzitter: En neem de vrijheid om te reageren op elke motie die u wilt. Ik zou mij kunnen voorstellen, sprak de voorzitter voorzichtig, dat u niet bij 29 moties allemaal uw eigen gezichtspunten gaat benoemen. Want 29 keer 11 fracties keer twee termijnen: dan kan de pyjama tevoorschijn gehaald worden.

Dat gezegd hebbende, heeft iemand vooraf nog wat over de procedure en dit ordevoorstel? Nee? Dan hebben we zo met elkaar vastgesteld. Dan gaan we het zo doen.

Anders dan ik net deed in de volgorde der sprekers, houden we nu de grootte van de partijen aan. Dat betekent dat ik als eerste het woord geef aan de fractievoorzitter van Wakker Emmen en dat is de heer Hoogenberg voor maximaal acht minuten. En uiteraard, als u vragen hebt of u wilt interromperen, steek even uw hand op. Dan zien we dat wel met elkaar.

Meneer Hoogenberg, ik geef u graag de gelegenheid.

Eerste termijn

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Nou, ik begrijp dat wij in eerste termijn gelijk de moties moeten indienen. Ik heb vijftig moties. Nee, ik heb nul.

De voorzitter: Als ik nou de grappen maak, doet u dan de politieke standpunten. Ja.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Dat is een mooie verdeling, bedankt.

We hebben voor ons de eerste Kadernota van het nieuwe college, aangevuld met onder andere de Meicirculaire. En wat lezen we dan vooral? Het college blijft behoedzaam opereren. Wakker Emmen juicht deze behoedzaamheid toe, dat zal u niet verbazen. We komen uit een dal, het waren financieel zware jaren en het lijkt nu goed te gaan. Ik heb het vandaag al een paar keer gehoord: het ravijn. Dat zit er nog steeds aan te komen. Dat geeft toch wel wat onzekerheden. Goed om daar alvast rekening mee te houden en wat extra vangrails in te bouwen, zodat we niet uit de bocht vliegen in de toekomst. Wat mooi is – dat hebben we ook gezien bij de jaarcijfers – is dat het weerstandsvermogen op 140 procent is van het berekende weerstandsvermogen. Dat doen we goed.

Zijn er wat onzekerheden? Dan denken wij niet alleen aan het ravijn, maar ook aan de extra bezuiniging op de jeugdzorg, renteontwikkelingen de oorlog in Oekraïne. We weten nog niet wat dat ons allemaal gaat brengen. Maar goed, die onzekerheid hoeft echter niet te betekenen dat alles negatief zal uitpakken. We hebben er heel veel vertrouwen in, eigenlijk.

Het resultaat van afgelopen jaar was prima. Het meerjarenperspectief is goed. Dus wat Wakker Emmen betreft moeten we ook voorzichtig kijken naar de denkrichtingen qua uitgaven. Het college heeft dan ook bij de Meicirculaire aangegeven dat daar rekening mee zal worden gehouden in de Begroting van 2023. Als Wakker Emmen gaan we daarmee niet een wensenlijst invullen. Dat hadden we al gezegd: we gaan geen moties indienen. We gaan geen wensenlijst invullen die gelijk allerlei financiële consequenties met zich meebrengt. We willen vooral ideeën aangeven en vragen stellen waarmee het college aan de slag kan richting Begroting 2023.

Als er straks moties worden ingediend – er zijn er een paar – dan gaan we die beoordelen op de toelichting en de antwoorden van het college en de indieners. De voorzitter gaf het hiervoor al een beetje aan, dat we daar proberen praktisch mee om te gaan. We zullen ze uiteraard allemaal op hun eigen merites beoordelen, waarbij we dan zeker de eventuele financiële consequenties zwaar mee zullen laten wegen. Want zoals al gezegd, het gaat dus financieel goed. Dat is hartstikke mooi, maar Wakker Emmen vindt dat er voorzichtig mee moet worden omgegaan.

We gaan nu met voorstellen komen: in de brief van het college worden wij uitgenodigd om input te geven richting de Begroting. Daar maken we graag gebruik van. We willen vandaag geen besluiten nemen die ten koste van het meerjarenresultaat en vinden dat de totale afweging bij de Begroting moet worden gemaakt. We zullen daar niet op vooruitlopen.

We vinden het wel belangrijk om te blijven investeren in een betere en nog mooiere gemeente Emmen. Daar passen de vier thema's bij die al in het Coalitieakkoord zijn benoemd. Denk aan werken en meedoen, wonen, leefbaarheid en samenleving. Over werken en meedoen: cruciaal voor een goede economie en werkgelegenheid is het vestigingsklimaat voor zowel inwoners als bedrijven. De Regio Campus versterkt het vestigingsklimaat. Een levendig centrum, lagere woonlasten, stimuleren van het vestigingsklimaat voor de inwoners. Maar wat niet vergeten mag worden, is dat het vestigingsklimaat voor bedrijven en fabrieken ook goed moet zijn. Zorg ook voor hen voor betaalbare kavels, zodat er nieuwe panden gebouwd kunnen gaan worden. Zorg dat potentieel nieuwe bedrijven zich welkom voelen op het moment dat ze de gemeente benaderen.

Duurzaamheid wordt bij sommige bedrijven wel een grote uitdaging: dat begrijpen wij ook. Er zijn bedrijven in Emmen die bij de grootste CO₂-uitstoters van het land behoren. Verder zijn er veel bedrijven die in plaats van verwarmen op gas een andere optie moeten kiezen. Dit zal zeker niet meevalen en het is ook maar de vraag of alle bedrijven dit financieel kunnen dragen. In het verlengde van die duurzaamheid zit ik natuurlijk ook even te denken aan de uitstoot van de boeren – daar hebben we het vanmorgen ook over gehad. Het is ook goed om daar rekening mee te houden. Goed dat we daar al een motie over hebben aangenomen.

Voor iedereen is het verbeteren van de bereikbaarheid van essentieel belang. Wakker Emmen wil dan ook aandringen deze periode om het Bereikbaarheidsakkoord met de provincie ook echt tot uitvoering te brengen.

We zien ook graag – uiteraard, zou ik bijna zeggen want dat past bij Wakker Emmen – het investeren in dorpen en wijken. Het Investeringsfonds Dorpen en Wijken is de afgelopen jaren succesvol geweest en heeft geleid tot diverse succesvolle projecten. Wakker Emmen ziet graag dat dit fonds ook deze periode weer goed gevuld wordt. En wat wonen betreft: een mooie uitdaging, we willen naar 2.000 nieuwe woningen de komende jaren en 4.000 op de lange duur zelfs. Maar laten we er dan ook voor zorgen dat die woningen er ook echt komen. Zorg dan dat we de belemmeringen verminderen door geen bureaucratie of vanwege welstandsregels. Denk overigens bij die duurzaamheid van die woningen wel aan de praktische uitvoerbaarheid. We moeten ervoor zorgen dat het betaalbaar en zonder dwang blijft voor onze inwoners.

Een belangrijk aandachtspunt zijn de aanvragen voor een bouwvergunning die door de inwoners als moeilijk en lastig kunnen worden beschouwd. In het verlengde daarvan toch ook nog een vraag aan het college over de bereikbaarheid van het gemeentehuis. Welke stappen worden er gezet om de telefonische bereikbaarheid – want die was toch wat onder de maat – te verbeteren en de openingstijden op zaterdag in te richten? Service naar de inwoners is een groot goed. Het niveau moet omhoog, hebben we al besloten. Wakker Emmen wil graag weten op welke wijze het college werk wil maken van een betere dienstverlening. Wanneer kan inderdaad op zaterdag dat gemeentehuis open?

Dan de leefbaarheid. Een kwalitatief goed openbaar gebied is uitermate belangrijk voor ons. Goede betaalbare sportvoorzieningen en buurt- en dorpshuizen dragen bij aan een prettige leefomgeving. Een aantrekkelijk, goed onderhouden openbaar gebied draagt bij aan een positieve waardering door onze inwoners en zorgt voor een goed vestigingsklimaat. Goed om te zien dat er bij deze Kadernota geld wordt vrijgemaakt om de openbare ruimte klimaatadaptief en toekomstbestendig in te richten.

We zijn een prachtige gemeente om in te wonen, leren, werken en recreëren, maar we moeten de veiligheid ook niet onderschatten. Daar moeten we mee aan de slag. Dat is een zeer belangrijk aspect. Wij als gemeente moeten zorgdragen voor een veilig gevoel in onze dorpen, wijken en straten.

In de afgelopen jaren heeft de jeugd, en daarmee tevens het onderwijs, het door de coronacrisis zwaar gehad. Dat is genoegzaam bekend, denk ik. Er zijn genoeg uitdagingen waar de gemeente deels verantwoordelijk voor is. Wakker Emmen is zeer benieuwd naar de uitbreiding van de uiteindelijke doe-

len op dit gebied in de komende Begroting. Er zijn daar een paar punten die Wakker Emmen belangrijk vindt en die we daarom graag ter overweging mee willen geven. Denk daarbij aan jongeren en corona. Wakker Emmen is benieuwd hoe het gaat met een aantal van de gestelde doelen, zoals de inzet van extra schoolmaatschappelijk werk en extra jongerenwerk. Hoe gaat het hiermee en op de andere doelen op dit gebied? Krijgen die een vervolg in de Begroting?

Dan de huisvesting van de scholen. Wakker Emmen ziet graag dat er in de Begroting straks rekening wordt gehouden met eventuele groei. We zijn eigenlijk geen krimpgemeente meer, maar het lijkt erop dat we groei krijgen. Dat er later niet moet worden bijgebouwd of noodlokalen geplaatst moeten worden. Onderwijs is een groot goed en dus is het goed dat er ook nieuwbouwprojecten komen. We lezen overigens – dat stond ergens achterin bij de Berap, pagina 33 – dat de bijbehorende infrastructuur niet vanuit het onderwijsbudget bekostigd moet worden en dat er ook geen budget is binnen het taakveld verkeer en vervoer. Zo ontstaan er dus eventueel vertragingen. Dat kan niet de bedoeling zijn, denk ik. We vragen aan het college wat het hieraan gaat doen.

Samenleven: Wakker Emmen ziet breedtesport en cultuur als cement van de samenleving. Corona heeft een grote invloed gehad de afgelopen jaren, waardoor met name de sportverenigingen het moeilijk hebben gehad. De oplopende kosten voor energie zijn daarbij zeker een aandachtspunt. Het college is bezig met het huisvestingsplan voor sportvoorzieningen. Wakker Emmen hoort graag van de wethouder hoe dit proces vorm gaat krijgen en we vinden het ook belangrijk dat er geld beschikbaar komt om dit plan uit te voeren.

De gebouwen en onderkomens van diverse sportverenigingen zijn gedateerd. Wij willen het college meegeven om te kijken waar hulp op een creatieve manier mogelijk is om de sportaccommodaties te verbeteren. Wakker Emmen vindt het belangrijk dat de breedtesport ook echt als breed wordt gezien, zodat we iedereen erbij kunnen betrekken. En natuurlijk – maar daar zullen wel meer mensen op terugkomen – moeten we ervoor zorgen dat het Renssenpark op orde blijft en dat het niet verpaupert.

Dan het laatste hoofdstuk. Daarin wilde ik graag nog speciale aandacht besteden aan het sociaal domein omdat dat toch een groot deel van ons budget met zich meebrengt. Het raakt veel van onze inwoners. Wat daarbij opvalt, is op bladzijde 40 de compensatie jeugdhulp. Daar staat dat het Rijk 1,3 miljard beschikbaar heeft gesteld aan de gemeenten. In dezelfde alinea wordt gemeld dat er aan de extra middelen meteen kortingen zijn gekoppeld, omdat de hervormingsagenda besparingen moet opleveren, namelijk door doelmatige inzet van jeugdhulp. Wakker Emmen vindt dit opmerkelijk en tevens toch een beetje riskant. Kan de wethouder aangeven welk risico onze gemeente loopt door eerst iets erbij te geven en daarna gelijk de korting toe te passen? Hoe denkt de wethouder een eventueel nadeel op te vangen?

Dan nog de brede aanpak dak- en thuisloosheid. In februari 2021 is een brief met een breed plan van aanpak aan de raad verzonden, met daarin tien maatregelen. We zijn benieuwd naar de tussentijdse resultaten en wanneer een evaluatie volgt. Wellicht zou dat kunnen door een C-discussie of op een informatieavond. In 2021 stelden wij hier ook vragen over. Graag een toelichting. We willen nog graag weten of helder is wat de middelen bij Emmen Gezond precies voor gebruikt worden. Wij zouden graag een overzicht ontvangen met de projecten die onder de paraplu van Emmen Gezond zijn uitgevoerd. Ten slotte: wanneer de nieuwe beleidsnota hierover verwacht worden?

Dan kom ik tot een afronding. We zijn hartstikke blij met deze Kadernota. Fijn dat het behoedzaam opgesteld is. Dat geeft heel veel ruimte en we zijn wat er nog allemaal komt bij de Begroting.

De heer Wittendorp (CDA): Wij horen een beetje een algemeen verhaal en wij horen heel veel vragen aan het college. Wij vinden het heel moeilijk om eruit op te maken wat Wakker Emmen zelf vindt. U bent heel blij met deze Kadernota. Maar hij is beleidsarm. Dus ja, dat zou ik heel flauw kunnen zeggen: u bent blij dat er heel weinig nieuw beleid is, terwijl we juist als raad hier vandaag ook de kaders moeten gaan stellen. Dus: waar hebben we het over in de Kadernota? Kunt u mij iets op weg helpen waarom u zo in het algemene blijft?

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Nou, ik blijf algemeen, omdat wij ons als Wakker Emmen heel erg kunnen vinden in die Kadernota. Het zal u inderdaad niet verbazen dat de richting die daarin wordt gekozen, bij ons past. En wij hebben al vaak hier gezegd, voor de duidelijkheid even: het is nieuw, het is een nieuwe Kadernota. We hebben een nieuw college en we kunnen ons vinden in de richting die wordt aangegeven. Wij zien vol verwachting uit naar de Begroting voor 2023. En een behoorlijk belangrijke opmerking: wij houden wel van een beetje behoedzaamheid met geld uitgeven.

De heer Wittendorp (CDA): Het is nu ook niet mijn vraag om heel veel geld uit te geven. Maar ik had graag iets meer gehoord wat u écht belangrijk vindt.

De voorzitter: Meneer Hoogenberg, wilde u daar nog op reageren?

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Nou nee, prima.

Mevrouw Louwes (PvdA): Bestaanszekerheid en solidariteit zijn voor de Partij van de Arbeid de centrale thema's van onze bijdrage bij deze behandeling van de Kadernota. Een beleidsarme Kadernota en die keuze van het college begrijpt de Partij van de Arbeid. Het Coalitieakkoord echter, staat vol ambitie. De PvdA gaat ervan uit dat het college dit akkoord en de Strategienota ter harte neemt en beide betreft bij de uitwerking van het nieuwe beleid als opmaat naar de Begroting. We zullen vandaag dan ook niet op voorhand met moties of amendementen komen, maar kaders en prioriteringen meegeven aan de hand van onze waarden en het Coalitieakkoord.

Bestaanszekerheid en solidariteit gaan hand in hand. Daar wil mijn fractie het vandaag over hebben. Solidariteit is de kracht van de samenleving. In de huidige samenleving staat die solidariteit onder druk. De PvdA maakt zich zorgen over de verruwing. We lezen in de paragraaf Veiligheid over verharding, toename van polarisatie en minder tolerantie in de samenleving. Juist na corona zou het wellicht goed zijn om te investeren in mentale weerbaarheid van een specifiek groep inwoners die hier blijkbaar moeite mee lijkt te hebben. We zien hier een nadrukkelijke rol weggelegd voor ons allen en zeker ook voor onze welzijnsorganisatie, met duidelijke afspraken over prestatie en resultaat. Immers, een samenleving waarin we met elkaar leven, rekening met elkaar houden en naar elkaar omzien, is onvervangbaar. Om problemen in dorpen en wijken aan te pakken is een programmatische aanpak zoals in Angelslo een van de manieren om dat aan te pakken. Maar onze gemeente kent meer Angelslo's – om het zo maar te benoemen. We wachten met smart op de verdere uitrol van deze aanpak.

Heel vaak grijpen solidariteit en bestaanszekerheid ineens, niet alleen als het gaat om rondkomen of werken, maar ook op het gebied van betaalbaar en duurzaam wonen en toegang hebben tot sociale en zorgvoorzieningen. Zonder bestaanszekerheid is meedoen, ontwikkelen en een gezonde leefstijl niet mogelijk. Dat zijn wel de thema's uit ons Coalitieakkoord en de Strategienota. Dit geldt voor het hier en nu en voor de toekomst in groot en klein. Het hier en nu van onzekerheid vraagt veel van onze inwoners. De onzekerheid over stijgende kosten voor je boodschappen, het verwarmen van je huis of de brandstof voor de auto die je gebruikt om naar je werk te komen. En de inkomens groeien lang niet allemaal mee. Steeds meer huishoudens hebben moeite de eindjes aan elkaar te knopen. We moeten ervoor waken dat de kloof steeds groter wordt tussen arm en rijk. Of liever: tussen bestaansonzekerheid en bestaanszekerheid. Dat in Europees verband door de Europese PvdA-fractie het minimumloon is verhoogd, is wel een zeer goede ontwikkeling. Maar daarmee zijn we er nog niet. Van het Rijk is er voor de mensen op de armoedegrens de energietoeslag van 800 euro overgemaakt en is voor iedereen de BTW op energie verlaagd. Maar dat is een druppel op een gloeiende plaats. Let wel: ook huishoudens boven deze armoedegrens hebben steeds meer moeite het hoofd boven water te houden. Artikel 20 van de Grondwet is daar duidelijk over: de overheid zorgt ervoor dat inwoners voldoende bestaanszekerheid hebben. Daarom is mijn fractie van mening dat wij in Emmen ons stinkende best moeten doen voor die mensen die meer in de problemen dreigen te raken. De fractie van de PvdA wil daarom een dringend verzoek aan het college doen om in aanloop naar de Begroting een plan te ontwikkelen waarbij mensen worden ondersteund, die in grote financiële problemen komen vanwege de stijgende energieprijzen. De vraag die wij dan ook hebben: is het college hiertoe bereid?

Mensen moeten zeker kunnen zijn van een baan met bijbehorend inkomen en een dak boven hun hoofd. Het Coalitieakkoord heeft de ambitie voor 4.000 nieuwe woningen in de komende vier jaar. Hoe vlot het overigens met het voornemen om vergunningen sneller af te geven? De bouw kan ons immers niet snel genoeg gaan. Welke afspraken maakt het college met de corporaties over hun bijdrage in de bouw en betaalbaar wonen? Wat de Partij van de Arbeid betreft worden er in ieder geval afspraken gemaakt over de woonquote. In het verlengde hiervan willen we ook het college vragen, werk te maken van het afschaffen van de kostendelersnorm. Mijn fractie kan zich voorstellen dat de kostendelersnorm niet meer meetelt voor jongeren van 18 tot 27 jaar. Wil het college dit voornemen uit het Coalitieakkoord prioriteren? De kostendelersnorm is wat ons betreft sowieso onwenselijk, maar is ook onredelijk in de tijd, waarbij langer thuiswonen vaak niet meer uit luxe is.

Bestaanszekerheid gaat over werkgelegenheid en onderwijs en investeren in de samenleving. Ook zien we de regiofunctie van Emmen groter worden. Je ziet onder meer terug bij de totale campusontwikkelingen. De Partij van de Arbeid heeft het al eerder gemeld: de campusplannen zijn ons wat waard.

Solidariteit is ook rekening houden met de toekomstige generatie en onze planeet. Daarin past het goed stimuleren van de circulaire economie en het centrale thema verduurzaming. En om dan bij onszelf te beginnen: wat zijn nu de plannen met de Handelsweg? Verduurzaming is de rode draad door deze Kadernota en dat is goed. Tenzij verduurzaming een doel op zich wordt en niet meer bijdraagt aan het grote geheel. Met andere woorden: er zijn nog meerdere grote opgaven die voor de Partij van de Arbeid minstens zo belangrijk zijn. Hoe zorgen we ervoor dat iedereen meedoet en mee kán doen? Hoe voorkomen we dat de zwaksten en meest kwetsbaren ook op dit thema uiteindelijk opnieuw aan het kortste eind trekken? Bij kwetsbare groepen denken wij aan sociale bestaanszekerheid, maar ook aan chronisch zieken die al heel vaak voor torenhoge kosten komen te staan. Dat kan ook bij medisch afval. Hoe staat het daarmee?

Bestaanszekerheid betekent investeren in de samenleving op veel gebieden. De PvdA wil graag dat het college werk maakt van de mantelzorgmakelaar. Naast een financiële vergoeding en de Week van de Mantelzorg is dit een goede inhoudelijke aanvulling aan het mantelzorgbeleid. Investeren in de samenleving begint bij jongeren. De Kadernota spreekt zich erg positief uit voor Jong Emmen, een doelstelling die de Partij van de Arbeid graag ondersteunt. Maar anderzijds ontvangen wij berichten die dat positieve beeld niet ondersteunen. Kan het college dit verduidelijken? En om dan bij de jongeren te blijven – Wakker Emmen zei er net ook al iets van, in dit geval de kwetsbare jongeren – wij maken ons zorgen over het extra geld en de Hervormingsagenda Jeugd en de financiële houdbaarheid daarvan. Kan het college en de p.m.-posten en de waarschuwing voor de tekorten daarin ook toelichten?

Bestaanszekerheid moet voor iedereen gelden. Mijn fractie was teleurgesteld over de paragraaf Inclusie in deze Kadernota. De laatste jaren hebben wij juist een heel duidelijk Inclusieagenda gezien. We gaan ervan uit dat deze magere paragraaf onbedoeld is en verzoeken het college de Inclusieagenda onverminderd voort te zetten. In het verlengde daarvan zal de ChristenUnie straks mede namens ons een motie indienen over de Toegankelijkheidsagenda.

Dit zijn de Algemene Beschouwingen. Maar we ontkomen er niet aan om soms ook wat meer specifieke zaken aan de orde te stellen. Mijn fractie maakt zich zorgen over de buslijnen in onze gemeente. Wat is de insteek naar de provincie en het OV-bureau om de bereikbaarheid in onze gemeente zo goed mogelijk te houden?

Een ander specifiek onderdeel is laaggeletterdheid. Lezen en schrijven is een voorwaarde om mee te kunnen doen in de samenleving. Wat ons betreft zet het college hier volop in.

Tot slot: namens mijn partij hebben we vandaag de Kadernota behandeld aan de hand van twee belangrijke waarden van de Partij van de Arbeid: solidariteit en bestaanszekerheid. We hebben een aantal voorstellen gedaan waar het college wat ons betreft de nadruk op mag leggen bij de samenstelling van de Begroting, naast het uitwerken van het Coalitieakkoord en de Strategienota.

Wij realiseren ons dat het uitwerken van de voorstellen die vandaag worden gedaan, beslag leggen op de organisatie. Het is dan ook van groot belang dat de organisatie weer op sterkte komt. De PvdA ziet dat zeer graag tot stand komen.

Partijgenoot Wouter Bos schreef een boekje met de titel ‘Dit land kan zoveel beter’. Dat klinkt negatief, maar dat is positief bedoeld. Er liggen zoveel kansen en mogelijkheden, maar het belangrijkste is dat iedereen kan blijven meedoen, zonder zich zorgen te hoeven maken of het huis verwarmd kan worden, of er zelfs voldoende eten in huis is. En dat blijft de onverminderde inzet van de Partij van de Arbeid.

De heer Koops (D66): Mooi betoog. U ademt PvdA, dat siert u en dat siert uw partij. Dus daarvoor een compliment. Toch een opmerking. Want u hebt het inderdaad over solidariteit, over rekening met elkaar houden en naar elkaar omzien. Toch komt het woord ‘solidariteit’ in het hele Coalitieakkoord niet voor. Verder, als we dan toch hebben over solidariteit, had u het net over de paragraaf Inclusie. Nou, die ken ik niet. Er wordt in de Kadernota ook weinig gezegd over diversiteit en over daadwerkelijk naar elkaar om zien en over gelijkwaardigheid. Is de Kadernota wat u wat uw partij betreft dan niet in gebreke? Zou die niet wat moeten worden uitgebreid?

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, om bij die laatste te beginnen. Ik maak niet voor niks de opmerking dat we niet zo tevreden over dat heel kleine stukje dat in de Kadernota over inclusie. Daarmee geven

wij ook aan, als u net naar mijn betoog geluisterd hebt, dat wij ons kunnen voorstellen dat dat vast niet zo bedoeld is. We weten hoe actief in deze gemeente gewerkt is aan de Inclusieagenda. Wij gaan er ook vanuit dat die inclusie onverminderd wordt voortgezet.

Daar waar het gaat over solidariteit – want daar maakte u ook een opmerking over – is dat voor mijn partij een heel belangrijk uitgangspunt. Dat die niet als het woord ‘solidariteit’ beschreven staat in het Coalitieakkoord, wil nog niet zeggen dat de onderliggende stukken die in het Coalitieakkoord staan, geen solidariteit uitademen. Dat hebben wij in ieder geval wel getracht te doen. Dat u dat niet hebt gelezen – want ik zie u daar wat bedenkelijk bij kijken – daar kan ik niet iets aan doen.

De heer Wittendorp (CDA): Wij behandelen deze Kadernota 2023 in het perspectief met grote maatschappelijke ontwikkelingen en daardoor ook onzekere tijden. Twee jaar geleden werden we geconfronteerd met de coronacrisis, nu kennen we inmiddels ook de wooncrisis, de energiecrisis, de arbeidscrisis en de stikstofcrisis. Dan heb ik de torenhoge inflatie nog niet genoemd, laat staan de oorlog in Oekraïne.

Bij het vorige agendapunt, de Jaarrekening 2021, hebben we besloten het resultaat van 17 miljoen te storten in de algemene reserve. En voor iedereen die daarbij was – maar zeker voor iedereen die daar niet bij was: twee jaar geleden spraken we bij de Kadernota 2021 over een totaal aan bezuinigingen van 12 miljoen. Die zijn allemaal doorgevoerd. We hebben toen als raad flink op de rem moeten trappen. Ook dat hebben we als raad wel ervaren als een crisis, zeg maar een financiële crisis. En als je dan achteraf ook nog 17 miljoen overhoudt, ja, dan vraag je je natuurlijk af of die bezuinigingen wel nodig geweest waren. Maar zoals we net ook hebben gehoord, wordt het resultaat van 17 miljoen ook veroorzaakt door doorgeschoven investeringen en een hogere rijksbijdrage. Maar wat we daar wel van kunnen leren, is de grote mate van onzekerheid die er is over de volle breedte en specifiek nu als we kadernota's en begrotingen vaststellen.

Bij de Kadernota vorig jaar waren de cijfers al iets optimistischer en kon de voet voorzichtig van de rem. Nu lijken de cijfers helemaal optimistisch. En ja, dan vraag je je natuurlijk af: kunnen de remmen nu helemaal los? In de beschouwingen over de financiën in deze Kadernota worden echter diverse onzekerheden benoemd over verschillende rijksbijdragen. De conclusie daaruit is om te kiezen voor de lijn van behoedzaamheid. CDA Emmen vindt dat een goede keuze. Iedereen kent de uitspraak: ‘je moet het dak repareren als de zon schijnt’. En financieel lijkt het inderdaad minder bewolkt. Daarom moeten we nu een buffer creëren en vinden we ook dat we moeten doorgaan met het storten van de jaarlijkse 3,4 miljoen in de algemene reserve, om het weerstandsvermogen weer op peil te brengen – of te houden, het is net hoe je het bekijkt. Want het weerstandsvermogen lijkt heel mooi, maar dat komt omdat we Enexis-aandelen van 50 procent meetellen. Wij vinden dat we dat meetellen moeten afbouwen tot nul. Als we daar weer op die gewenste weerstand zitten, dan kan ook die jaarlijkse bijdrage vervallen en niet eerder wat ons betreft.

Ook de reserve corona willen wij graag behouden en fluctuaties niet via de Begroting laten lopen. Corona is niet voorbij, het laait juist weer op. Dan nog een reserve: het lijkt ook goed om de resultaten van de grondexploitaties te laten lopen via een Reserve Grondexploitaties.

In 2026 lijken de rijksbijdragen fors terug te lopen. Dit wordt ‘het ravijn 2026’ genoemd – net ook al gememoreerd. Wij vragen ons af of het behoedzaam is om geen stelpost voor dit zogenaamde ravijn. We horen graag van het college of we niet met volle vaart en met open ogen naar de rand van het ravijn rijden. Of zijn er meer berichten al van het Rijk? Dat horen wij dan graag. Ook horen wij graag een reactie van het college welke gevolgen de stijgende rente heeft op de Begroting. Dat is voor ons toch ook wel een aandachtspunt.

Naast de stijgende rente hebben we ook te maken met exceptionele prijsstijgingen. Het college stelt voor dat de raad in één keer een krediet beschikbaar stelt van 14,6 miljoen. Daar zijn wij het niet mee eens. In de Berap is hier trouwens al op voorgesorteerd. Wij stellen niet die exceptionele prijsstijgingen ter discussie, ook niet dat we daar een reserve voor moeten aanleggen. Maar wel dat pas achteraf verantwoording aan de raad wordt afgelegd. Het CDA vindt dat de raad vooraf moet besluiten of extra krediet beschikbaar moet worden gesteld. Als de prijzen dan echt door het dak gaan, moeten we ons ook kunnen afvragen beter is of het ons dat wel waard is. Ja, misschien moeten we dan af en toe ook maar besluiten om gewoon iets niet te doen – of iets minder te doen, zoals we dat bij de wegen doen. De doelstelling om op 80 procent die onderhoudsnorm voldoende te houden, is ondanks de extra investeringen niet gelukt. Maar daarom maar naar beeldkwaliteit C. Het lijkt ons goed om in de raad de kaders te bespreken ten aanzien van het wegenonderhoud. We kunnen ons voorstellen dat we bepaalde

wegen wel op een hoger niveau willen houden. Het is waarschijnlijk geen reclame voor bezoekers van Emmen, als ze over een hobbelweg Emmen moeten binnenkomen. Wij zien daar toch wel een soort van tussenweg. Graag een reactie van het college op hoe we dit vorm kunnen gaan geven.

Ook hier een opmerking richting de Berap: de doelstelling is niet gehaald, maar een rood stoplicht zijn wij niet tegengekomen in die Berap hierover. Trouwens, geen enkel rood stoplicht in die Berap: dat vinden wij toch best wel bijzonder. Wij geloven echt niet dat alles goed gaat of bijna goed gaat.

Ook in de Kadernota wordt genoemd een nabije overheid. Een overheid die in verbinding met haar inwoners. En een raad die in verbinding staat met haar inwoners. Maar ook andersom: inwoners die in verbinding staan met de raad. Al jaren vinden wij dat deze raadszaal daar niet aan bijdraagt. Daarom dienen wij een motie in, samen met de ChristenUnie, D66, GroenLinks en 50PLUS. In het kort verzoeken wij in samenspraak met de raadscommissie een onderzoek op te starten naar een andere locatie en/of een andere indeling van de raadszaal voor een betere zichtbaarheid, een betere toegankelijkheid en betere mogelijkheden voor het debat. Dan dien ik hierbij de volgende motie in:

Motie 1: 'Raadszaal'

(ingediend door de fracties van het CDA, ChristenUnie, D66, GroenLinks en 50PLUS)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *de raad en het college de afstand tussen bestuur en inwoner willen verkleinen;*
- *in het kader van Democratie Dichterbij is geëxperimenteerd met verschillende vormen, methoden en aanpakken om inwoners meer te betrekken bij uitvoering en beleid;*
- *maar 46,9 procent van de inwoners van Emmen heeft gestemd tijdens de gemeenteraadsverkiezingen;*
- *(de huidige indeling van) de raadszaal niet uitnodigend is voor inwoners om het raadswerk van dichterbij te volgen;*
- *De huidige indeling van de raadszaal niet bijdraagt aan het onderlinge debat tussen raadsfracties;*

Overwegende dat

- *een andere (indeling van de) raadszaal de zichtbaarheid van het raadswerk verhoogt, de afstand tussen bestuur en inwoner wellicht doet verkleinen en zo wellicht bijdraagt aan een hogere opkomst bij de verkiezingen in de toekomst;*

In de overtuiging dat

- *een andere (indeling van de) raadszaal bijdraagt aan*
 - *het dichterbij de inwoner brengen van het democratische besluitvormingsproces;*
 - *het verkleinen van de afstand tussen bestuur en inwoner;*
 - *een betere discussie tussen raadsfracties;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *een onderzoek te starten naar een andere locatie en/of een andere indeling van de raadszaal, die bijdraagt aan een betere discussie tussen raadsfracties;*
- *een raadswerkgroep bij dit onderzoek te betrekken;*
- *de gemeenteraad hierover te informeren voor 1 januari 2023;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Wittendorp (CDA): Ook willen wij een hoge ambitie voor het programma Duurzaamheid, Energie en Klimaat. Innovatie in de industrie en land- en tuinbouw is noodzakelijk. Denk maar aan de stikstofdiscussie of de noodzakelijke CO2-reductie. Wordt hier ook gedacht aan maatregelen om woningen te verduurzamen? We moeten namelijk onze inwoners ondersteunen om de woonlasten te beperken en energiearmoede te voorkomen. Het werd net ook gezegd door de Partij van de Arbeid: kunnen wij meer gemeentelijke gebouwen verduurzamen met de beschikbaar gestelde 8 miljoen dan alleen het gemeentehuis en het pand aan de Handelsweg?

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, wat u net aanhaalt, is niet wat ik zojuist heb proberen te zeggen. Mijn vraag was: we gaan naar verduurzaming. Wat betekent dat voor de Handelsweg? Dus dat is ietsje anders dan de vertaling die meneer Wittendorp daar zojuist aan geeft.

De heer Wittendorp (CDA): Dat neem ik even voor kennisgeving aan.

Als het over klimaatverandering hebben, dan heeft die ook invloed op het exotenbeheer. Dan hebben we het over de Japanse duizendknoop en de reuzenberenklauw. In de Kadernota wordt gesteld dat daar een budgetverhoging van 100.000 euro voor nodig is. Maar daarmee blijft het toch pappen en nathouden. Laten we nou gewoon doorpakken en die verboden planten definitief bestrijden. We lezen dat daar ruim 1 miljoen voor nodig is. Maar als we zeven jaar lang 150.000 euro hebben uitgegeven, hebben we ook een miljoen uitgegeven. Dus dat is misschien een wat pragmatische benadering, maar ook veel inwoners hebben last van deze exoten. Daarom dienen wij een motie in om die nu goed te bestrijden:

Motie 2: 'Bestrijding invasieve exoten'

(ingediend door de fracties van het CDA)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *er een toename is van invasieve exoten in de gemeente Emmen;*
- *deze (invasieve) exoten zich snel verspreiden en andere (inheemse) planten verdringen, waardoor schade wordt toegebracht aan de biodiversiteit;*
- *de planten ook fundamentele van gebouwen, wegen en dijken beschadigen;*
- *de planten een plaag zijn voor de particuliere tuin en het openbaar gebied;*

Overwegende dat

- *ook in Nederland de Europese exotenverordening geldt, met de Unielijst van invasieve exoten, waarop planten en dieren staan die schade toebrengen aan de natuur;*
- *EU-landen de invasieve exoten op de Unielijst moeten bestrijden;*
- *de kosten om de gemaakte schade te herstellen, groter zijn dan uit voorzorg de plant te bestrijden;*

In de overtuiging dat

- *de binnen de huidige Begroting opgenomen structurele middelen van 50.000 euro en de voorgestelde verhoging met 100.000 euro echt onvoldoende zijn;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders @op om

- *de in paragraaf 7.7 op bladzijde 18 (toelichting bij 3.2 'Autonome ontwikkelingen') van de Kadernota genoemde gelden ad 1 miljoen euro op te nemen in de Begroting 2023 om daarmee de invasieve exoten te bestrijden;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Wittendorp (CDA): Ten slotte vinden wij de Regiocampus ontzettend belangrijk. Naar school gaan en studeren doe je hier. Zo geven we jongeren een kans en een toekomst en zorgen we ervoor dat ze zich thuis blijven voelen in Emmen. Waar we kunnen versnellen, moeten we dat doen. Wij zijn ervan overtuigd dat als wij ons richten op onze jongeren en we die voorzieningen voor elkaar hebben, we daarmee ook de goede dingen doen voor de ouders, de grootouders en heel veel anderen. Zo maken wij Emmen mooier en beter voor de toekomst.

De heer De Jonge (VVD): De Kadernota 2023, de eerste van deze gemeenteraadsperiode en ook de eerste van dit nieuwe college. Alvorens wij dieper ingaan op deze Kadernota, willen we het eerst hebben over de financiële positie van onze gemeente. De jaarcijfers 2021 waren zeer positief en de Meircirculaire ziet er ook positief uit. Als je de bedragen ziet, zou je kunnen denken: we gaan investeren en geld uitgeven. Maar wat dat betreft zou de VVD graag toch een zuinige koers gaan varen. Ons weerstandsvermogen is nog steeds aan de lage kant ten opzichte van de mogelijke risico's zoals Wildlands en onze wegen. We weten niet wat voor crises nog op ons afkomen: de coronacijfers stijgen weer inmiddels en er wordt gesproken over een mogelijke recessie. En in 2026, al vaak genoemd, komt het zogenoemde 'ravijn'. We hebben dat allemaal niet in eigen hand, dus vinden wij het als VVD belangrijk te zorgen voor een goed weerstandsvermogen en het opbouwen van onze reserves voor als we het echt nodig hebben.

Dan ga ik naar de Kadernota. Zojuist ook gememoreerd door het CDA: we lezen dat bij de Begroting van 2023 een afweging gemaakt gaat worden of de begrote verhoging van 3,4 miljoen van de algemene reserves gehandhaafd moet blijven. De VVD is hier helder in: wij willen deze jaarlijkse storting

blijven handhaven of zelfs liever nog verhogen, dit gelet op de structureel riskante financiële situatie van de gemeente. Ook gememoreerd door de collega van het CDA, die al wat heeft gezegd over de exceptionele prijsstijgingen in de kredieten. Daar wil de VVD graag bij opmerken dat dit geitenpaadje niet mag worden gebruikt om nog meer geld uit te geven aan prestigeprojecten zoals het CBK of de sporthal in Emmer-Compascuum. Het is goed om te reserveren voor prijsstijgingen, wij verwachten echter dat het college in het geval van het toepassen van een prijsverhoging eerst met een voorstel naar de raad komt.

Net al genoemd: het wegennet in onze gemeente. Zoals genoemd in de Kadernota verkeren deze in een zeer slechte staat. Dat baart ons veel zorgen. Het streven was om van de D-kwaliteit naar de B-kwaliteit te gaan. Echter, dit streven is nu veranderd naar de tussenliggende C-kwaliteit. De vraag die de VVD hierbij heeft, is: wat zijn de meerkosten als we daadwerkelijk naar de 80 procent B-kwaliteit zouden gaan in plaats van de C-kwaliteit? En als we nu voor C-kwaliteit gaan, betekent dit dan niet dat we in de toekomst alsnog meer geld nodig hebben voor het herstel of vernieuwen van deze wegen? Wat de VVD betreft gaan we voor de B-kwaliteit en dan staat de 'B' niet voor Belgische wegen – zoals onze wegen er soms nu bij liggen.

Dan het prestigeproject CBK. Wij zien naast een nieuw onderkomen in het Rensenpark ook ruim 100.000 euro voor een verhuizing. Kan de wethouder uitleggen hoe er aan zo'n hoog bedrag wordt gekomen voor een ogenschijnlijk eenvoudige verhuizing? Daarnaast wordt er cofinanciering gezocht voor een kunstwerk en een openingstentoonstelling. Wat de VVD betreft worden het kunstwerk en de openingstentoonstelling uit het lopende budget van het CBK betaald en doen wij hier geen bijdrage bij. De VVD gaat ervan uit dat de huur ook wel omhoog zal zijn na de verhuizing en daarmee ook de subsidie aan het CBK verhoogd zal moeten worden.

Dan is vorig jaar 4 november een motie aangenomen voor de herijking van het Rensenpark. Het college heeft aangegeven, voor de zomer bij de raad terug te komen voor de herijking van het Rensenpark. De zomer is inmiddels begonnen en wij hebben nog niks gezien. Concrete vraag: wanneer komt het ter behandeling in de raad? Er wordt al gesproken over forse onderhoudsmaatregelen, dus fors geld, voor het vastgoed in het park. De VVD heeft al vaker gezegd: houd het Rensenpark compact, betaalbaar en eenvoudig. Naast onze ingediende artikel 38-vragen met betrekking tot het Rensenpark komen we ook met de motie 'Uitgavenbeperking Rensenpark'. Bij dezen:

Motie 3: 'Uitgavenbeperking Rensenpark'

(ingediend door de fracties van de VVD, 50PLUS en Forum voor Democratie)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *na de aangenomen motie door de gemeenteraad aangaande de herijking van het Rensenpark nog geen politieke, maatschappelijke en economische visie is vastgesteld;*
- *elk initiatief tot nu toe uitdraait op (gedeeltelijke) financiering door de gemeente Emmen;*
- *het proces om met de raad in discussie te gaan over de visie, nog niet geagendeerd is (geweest);*

Overwegende dat

- *er eerst een duidelijke visie en strategie bepaald moet worden en dat die door de raad vastgesteld moet worden;*
- *er te veel tijd verloren gaat, waarbij mogelijk onnodig middelen naar het Rensenpark vloeien;*

Beseffende dat

- *het park in een (deels) verpauperde toestand verkeert;*
- *er veel investeringen gedaan worden in en veel onderhoud gepleegd wordt aan oude gebouwen die mogelijk geen toekomst hebben;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *een tussentijdse uitgavenbeperking tot alleen het hoogstnoodzakelijke voor het Rensenpark;*
- *de raad uit te nodigen voor (een) bijeenkomst(en) om te discussiëren over de nieuwe Rensenpark-visie, zodat we tot een concreet en daadkrachtig, maar vooral realistisch toekomstplan voor het Rensenpark kunnen komen;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer De Jonge (VVD): In het verlengde van het Rensenpark en de plannen hiervoor komen we bij de bloemenklok – ook al vaak aangehaald. Er zijn plannen om deze mogelijk te verwijderen of te ver-

plaatsen. Qua historie hebben we al veel verwijderd uit het centrum van Emmen. De klok is een eerbetoon aan de heer Zegering Hadders, een man die veertig jaar wethouder in Emmen is geweest, lid van Provinciale Staten, zelfs waarnemend burgemeester van Emmen en daarnaast Eerste en Tweede Kamerlid. Een man die na de Tweede Wereldoorlog Emmen mede heeft opgebouwd tot wat het nu daadwerkelijk is geworden. Wij hebben ontzettend veel reacties gehad op het mogelijk verwijderen van deze klok en daarom komen we dan ook met een motie hierover. Bij dezen ook ingediend:

Motie 4: 'Bloemenklok'

(ingediend door de fracties van de VVD, 50PLUS en Forum voor Democratie)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *het college van plan is om de bloemenklok ter nagedachtenis aan Roelof Zegering Hadders aan de Hoofdstraat mogelijk te verwijderen c.q. te verplaatsen;*

Overwegende dat

- *mocht een tweede jaargang nodig zijn voor het Rensenpark, er ook om de klok heen gelopen kan worden;*
- *deze klok slechts enkele jaren geleden verplaatst is en dus kapitaalvernietiging is;*
- *de klok van grote waarde is voor veel inwoners – de VVD heeft heel veel reacties ontvangen – omdat de heer Zegering Hadders van grote waarde is geweest voor de ontwikkeling van Emmen*

Spreekt uit om

- *de bloemenklok te laten staan om financiële, culturele en historische redenen;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *behoud van de Zegering Hadders Bloemenklok, bij voorkeur op de huidige plek of eventueel verplaatsen van het monument naar een andere zichtbare locatie in het centrum van Emmen;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer De Jonge (VVD): De VVD wil graag het mantelzorgcompliment aanhalen. Het werk van de mantelzorgers is enorm waardevol, helemaal na de coronacrisis. Het werk van deze mantelzorgers leidt daarnaast tot een lagere zorgvraag. Echter vindt de VVD dat het huidige mantelzorgcompliment niet meer van deze tijd is en dat daar niet de waardering uit blijkt voor het goede werk dat zij leveren. Het huidige compliment is door de bezuinigingen verlaagd naar 50 euro. De VVD ziet graag dat deze verlaging hersteld gaat worden en dient daarom ook een motie in, gezamenlijk met 50PLUS, om deze te bewerkstelligen:

Motie 5: 'Verhogen mantelzorgcompliment'

(ingediend door de fracties van de VVD en 50PLUS)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *het werk van mantelzorgers enorm waardevol is voor de maatschappij en nog waardevoller is geworden sinds de coronacrisis;*
- *het werk van mantelzorgers leidt tot een lagere zorgvraag;*

Overwegende dat

- *we deze mensen extra moeten waarderen voor het belangrijke werk dat zij doen voor onze gemeente – juist nu;*

Van mening zijnde dat

- *mantelzorg van grote maatschappelijke waarde is voor mensen die zorg nodig hebben;*
- *het mantelzorgcompliment dat een waarde vertegenwoordigt van 50 euro, niet meer van deze tijd is door de huidige economische situatie en de enorme inflatie;*

Ermee rekening houdende dat

- *ook jonge mantelzorgers die waardering juist nodig hebben;*

Beseffende dat

- *gemiddeld een op de vier mantelzorgers landelijk jonge mantelzorgers zijn;*
- *de gemeente Emmen circa 4.700 mantelzorgers kent en dat het budget van 335.288 euro per jaar bij verhoging van het mantelzorgcompliment niet toereikend is;*
- *het budget mantelzorgcompliment in 2019 640.000 euro was;*

- *de fractie van de VVD vindt dat de lagere zorgvraag juist door mantelzorg de dekking compenseert;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *het mantelzorgcompliment in de vorm van een financiële vergoeding te verhogen;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer De Jonge (VVD): Dan de bodemdaling. De inzet van de instrumenten en de tegemoetkoming van de getroffen inwoners is een politieke keuze. Op basis van die besluitvorming kan dit personeel en financiële gevolgen hebben. De VVD maakt zich zorgen over de mogelijke kosten die nu nog op p.m. staan, dit ook weer in relatie tot ons eigen vermogen.

Dan de toenemende kosten van leerlingenvervoer. We zien dat de kosten hiervoor stijgen. De VVD vraagt zich af wat het maakt dat aantal leerlingen toeneemt dat gebruikmaakt van het leerlingenvervoer en waarom een tekort aan passend-onderwijsplekken is. Daarnaast: wat maakt dat de afstand voor het vervoer toeneemt? Wat gaat de wethouder ondernemen zodat de leerlingen nabij een passend-onderwijsplek kunnen krijgen? heeft de wethouder hierover overleg met de schoolbesturen? En zo ja, wat heeft dat dan tot nu toe opgeleverd en zo nee, waarom niet?

Dan naar de uitbreiding van de boa's. Daar geeft de VVD graag de complimenten voor. Daar hebben wij ons altijd hard voor gemaakt en goed om te zien dat dit aantal groeiende is. De capaciteit van de Nationale Politie baart ons wel enigszins zorgen. Vroeger hadden we gemeentepolitie – die heb ik zelfs nog gekend in mijn tijd – en soms bekruipt ons het gevoel dat we als gemeente weer zo'n gemeentepolitie zou moeten willen hebben als alternatief. De rol van de boa binnen de gemeente is daarom dubbel belangrijk geworden. Wij vinden het dan ook dat ze goed moeten worden uitgerust om hun taken veilig te kunnen doen. Wij zouden graag een discussie in de raad willen hebben met betrekking tot de uitrusting van de boa's.

Bij het bespreken van de jaarcijfers en de begroting van Wildlands kwamen diverse goede punten naar voren. Onze vraag is: hoe staat het met deze punten, zoals bijvoorbeeld het verfraaien van de aankleding van het entreegebied, maar ook het vestigen van het Tourist Infopunt op de hoek bij Wildlands?

Dan zien we nog een uitbreiding van de formatie bij Communicatie met 100.000 euro. Onze vraag: zijn dat twee fte's? En waarom is dat? Of is dit om de propagandamachine van dit college nog meer te dienen? Misschien juist beter om eerst beter te communiceren met de raad in plaats van alles uit te venten in de pers.

Dan het vestigingsklimaat. Hierin mist de VVD de land- en tuinbouw. Over de landbouw hebben we het al gehad. De tuinbouw heeft prima ideeën richting de toekomst. Het combineren van industrie en tuinbouw op locatie zou een win-winsituatie kunnen betekenen. Is het college hier al mee aan de slag om dit mogelijk te maken in de toekomst?

Sociaal domein: de uitdaging blijft om ondersteuning en begeleiding voor iedereen beschikbaar te houden die dat nodig heeft. Dat is niet alleen een uitdaging, dat is een plicht. De VVD ziet meer in kleinere regionale zorgaanbieders dan de grote logge zorgorganisaties waar we veelal mee te maken hebben. Onze voorkeur gaat dus uit naar een kleinere, compactere, kwalitatief beter zorg tegen een eerlijke prijs. Zouden we hier met het college en de raad over van gedachten kunnen wisselen, met mogelijk een agendapunt voor na het zomerreces.

Dan kom ik tot de afronding. De VVD blijft hameren op onze financiële positie en onze eigen reserves. Ondanks de goede vooruitzichten houden we liever de hand enigszins op de knip en willen we weloverwogen besluiten nemen als we overgaan tot investeringen. Deze zien we dan ook graag vooraf worden voorgelegd aan de raad.

De heer Koops (D66): Dank aan de VVD voor haar bijdrage. Ik hoorde u net wat opmerkingen plaatsen over het CBK. Nu zullen wij het inhoudelijk niet snel eens worden over de meerwaarde van het CBK, meer wel een feitelijke vraag hierover. Want wij staan natuurlijk onder het bestuur van de gemeente. Dus wij vragen ons af hoeveel keuze zij daadwerkelijk hebben om hier regie over te voeren. Zou het dan geen goed idee zijn om het CBK te verzelfstandigen, net zoals wij dat met Openbaar Onderwijs Emmen hebben gedaan/?

De heer De Jonge (VVD): Nou, daar zou ik op voorhand geen voorstander van zijn. Want verzelfstandigen betekent altijd meer geld. En dat heb ik al gezegd: daar zijn wij niet zo van.

De heer Kuiper (SP): Zo op het oog een positieve Kadernota. Het is wel even wennen na de voorgaande jaren, maar positief went meestal beter dan negatief. Zo was er het begin van de bijdragen met betrekking tot de Kadernota van vorig jaar. Het mooie resultaat wijkt wel af van de langetermijnverwachtingen. Gelukkig geeft u wel een duidelijke winstwaarschuwing af voor wat ‘het ravijn’ genoemd wordt. Hoe dat allemaal gaat uitpakken, kunnen we nu nog niet voorspellen. Daarvoor zijn we te veel afhankelijk van externe factoren en is het goed om wat reserves op te bouwen.

De kosten voor de brugbediening aan de Veenvaart worden hoger. De vraag kwam bij ons op of er ook een soort tol betaald wordt om te gebruik te maken van deze voorzieningen. Dat is niet per se in verband met de reserveopbouw, waar ik het net over heb, maar gewoon goed om te weten.

Over de afwaardering van de ambitie met betrekking tot de wegentkwaliteit werd binnen onze fractie verbaasd gereageerd. Het streven was niveau B en dat noemen we dan voldoende. Uw voorstel is om dit terug te brengen naar niveau C. Mag ik dan vaststellen dan het niveau dan onvoldoende wordt genoemd? Dat is naar onze mening een onwenselijke ontwikkeling, zeker omdat bladzijde 49 zelf al aangeeft – en ik citeer: ‘Op basis van een jaarlijks vast te stellen uitvoeringsplan wegen werken we verder aan het inhalen van de achterstand naar onderhoudsniveau C.’ Daaruit concluderen we dus dat het niveau nu op D of lager ligt. We hebben vaker aangegeven dat de kwaliteit van onze wegen op haar best slecht te noemen is. Dat kwam en kon ook nog steeds naar voren als we met inwoners in gesprek gaan. De voetpaden waarop de tegels alle kanten op steken, gaten in de wegen die provisorisch gevuld zijn en waar maar geen constructieve oplossing komt: ik denk dat iedereen die ervaring wel heeft. De laatste tijd heeft de wethouder regelmatig gezegd, oog te hebben voor deze problematiek en zelfs een inhaalslag aangekondigd. Ik hoor graag hoe hij die inhaalslag vorm gaat geven. Wat verlaaging van de ambitie is misschien wel reëler, maar klopt niet met de aankondiging van de inhaalslag.

Ten slotte iets wat door ons allemaal vaak als vanzelfsprekend wordt gezien. Je houdt van iemand en dan zorg je daar ook voor, als het zodanig niet goed gaat als hij of zij zelf niets meer kan. Mantelzorgers zijn een onmisbare schakel in onze samenleving. Dat verdient respect en ondersteuning. Dat laten we als gemeente zien met het mantelzorgcompliment. Wij dienen dan ook een motie in en die zal ik nu voorlezen:

Motie 6: ‘Herstel mantelzorgcompliment’

(ingediend door de fracties van de SP, GroenLinks en 50PLUS)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *de gemeente Emmen het mantelzorgcompliment de vorige periode noodgedwongen moest verlagen;*
- *die dringende noodzaak om te bezuinigen, nu niet meer aanwezig is;*
- *we een begrotingsoverschot hebben en dus ruimte om naast het vullen van de reserves ook gedane kortingen te kunnen heroverwegen;*

Van mening zijnde dat

- *het mantelzorgcompliment een noodzakelijke waardering is richting al die mantelzorgers die ondanks alles toch elke dag, elk uur weer hulp verlenen aan hun naasten die het (zelf) niet meer kunnen;*
- *het bedrag van (nu) 50 euro onvoldoende waardering uitspreekt voor de mantelzorger;*
- *dit bedrag minimaal verhoogd moet worden naar 100 euro;*

Roept het college van burgemeester en wethouders op om

- *zo spoedig mogelijk met een voorstel te komen waarbij het mantelzorgcompliment verhoogd wordt naar 100 euro;*

En gaat over tot de orde van de dag.’

De heer Bosma (PVV): Voor ons ligt de Kadernota 2023, de eerste Kadernota van het nieuwe college. De gemeente heeft 17 miljoen winst gemaakt en verwacht 8 miljoen winst te maken over 2022. Winst tussen aanhalingstekens: we spreken hier liever over een overschot. Maar dan rijst bij onze fractie direct de vraag: is er dan nu ruimte voor lastenverlichting? Toren hoge energiekosten samen met de snel stijgende kosten voor het levensonderhoud zorgen ervoor dat veel inwoners van onze gemeente inmiddels in de problemen zitten of dreigen te komen. We lezen dat er jaarlijks 3,4 miljoen in de algemene reserve wordt gestopt, terwijl steeds meer inwoners van Emmen hun boodschappen niet meer kunnen betalen. Dat gaat volgens niet samen. Valt dit bijvoorbeeld te rijmen met de 4,2 miljoen die de

gemeente wil inzetten voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed? Wat houdt eigenlijk die verduurzaming in? En gaat die wel leiden tot een reële toekomstige kostenbesparing? Want ook blijkt dat verzekeringskosten van de gemeentelijke gebouwen stijgen door het aanbrengen van bijvoorbeeld zonnepanelen.

Wat ons verder opvalt, is dat er een half miljoen euro wordt gereserveerd om de AZC-school uit te breiden. Er zou een uitbreiding nodig zijn voor 20 tot 25 kinderen. De vraag is: moet dat voor die 25 extra kinderen drie extra lokalen worden geplaatst? Is dat niet te veel van het goede? Verder vragen we ons af welke overige kosten hiermee zijn gemoeid en worden deze door het COA vergoed? Ook de uitbreiding van het AZC Emmen met 100 extra plaatsen baart ons zorgen. Want hoe je ook wendt of keert, dit is een extra belasting van onze gemeente zowel financieel als maatschappelijk. De druk op de zorg, het onderwijs en woonruimte zal toenemen.

Dan diftar. Inmiddels blijkt dat diftar toch niet zo voordelig uitpakt als verwacht. Naast het verwachte tekort bij de inzameling van restafval blijkt nu ook dat de GFT- en PMD-containers gechipt moeten worden. Dat is helaas niet mogelijk met de huidige containers en daarom dienen deze containers dus vervangen te worden. Dit is vanuit milieuoogpunt een onhandige keuze en daarnaast is onze fractie geen voorstander van verzameling van gegevens via een chip. Om verdere kostenstijgingen te voorkomen in de toekomst wil de PVV dan ook een motie indienen. Wij als fractie zijn van mening dat stoppen met inzamelen van GFT-afval buiten de kernen van de gemeente een eerste besparing kan zijn, die als lastenverlichting aan de burgers in het buitengebied kan worden teruggegeven. Dit omdat er toch al vaak zelf wordt gecomposteerd. Uiteindelijk zullen ook voor de burgers en de kernen de lasten dalen doordat de totale inzamelings- en verwerkingskosten dalen. Dit is de motie 'GFT-inzameling moet anders':

Motie 7: 'GFT-inzameling moet anders'

(ingediend door de fractie van de PVV)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Overwegende dat

- ***Emmen meer circulair moet worden en grondstoffen hergebruikt moeten worden;***

Constaterende dat

- ***de GFT-containers vervangen moeten worden door compostvaten;***
- ***de gemeente Emmen een grote landelijke gemeente is;***
- ***gezien de oppervlakte van de gemeente, de kosten van inzameling per kilometer relatief hoog zijn;***
- ***er sprake is van relatief veel grondgebonden woningen;***
- ***de inwoners van de gemeente aan de bron staan met betrekking tot afvalscheiding;***
- ***diftar nu al een verliespost dreigt te worden en nog hoger kan uitvallen gezien de gestegen brandstofkosten;***

Draagt het college van burgemeester en wethouders op om

- ***de GFT-containers per direct te vervangen door compostvaten aan te bieden, zodat iedere inwoner in het buitengebied zelf een groene bijdrage kan leveren op een relatief simpele wijze – bij verzorgingshuizen en flatgebouwen zou een verzamelcompostvat een oplossing kunnen zijn;***
- ***voor grof snoei- en tuinafval een vast punt te maken zoals er nu ook containers voor oud papier staan op bepaalde punten;***
- ***door bovenstaande oplossingen toe te passen, de afvalstoffenheffing naar beneden bij te stellen;***

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Bosma (PVV): Dan de woningbouw. Voor 2030 wil de gemeente er bijna 4.000 woningen bij hebben. De complexiteit die gepaard gaat met een bouwaanvraag zou er wel eens voor kunnen zorgen dat dit doel bij lange na niet gehaald gaat worden. Een remmende factor in dezen is de welstandscommissie. Deze externe bureaus hebben een te grote vinger in de pap. Volgens de PVV zou deze commissie moeten worden afgeschaft. Bureaus die niet eens uit onze gemeente komen en dus ook vaak de buurt niet kennen, maar inwoners worden betutteld op kleuren en details en krijgen soms een woning die ze helemaal niet zelf willen. Voor deze bureaus geldt 'uurtje-factuurkje'. Dus hoe meer aanmerkingen deze bureaus hebben op een aanvraag, des te meer geld ze ontvangen.

De heer Wittendorp (CDA): Ik ben iets op de hoogte van het bouwen en daardoor ook van de Welstandsnota. Die Welstandsnota is door onszelf vastgesteld. Het enige wat die bureaus doen, is controleren of de aanvraag voldoet aan onze eigen, door onszelf vastgestelde nota – niet meer en niet minder. Bent u daarvan op de hoogte?

De heer Bosma (PVV): De welstandsc commissie bepaalt grotendeels de kleuren en de details en dat is een remmende factor. Ik kan uit eigen ervaring spreken.

De heer Wittendorp (CDA): Maar wij stellen die nota vast. En daar toetsen zij aan. Dat is het enige wat zij doen.

De heer Bosma (PVV): Maar wij zouden graag zien dat dat in de toekomst veranderd wordt. Wat de PVV betreft nogmaals: schaf de welstandsc commissie af.

Ook aan de aankomende wetgeving betreffende fijnstof zal remmend werken op de woningbouw. Dus de vraag is: zijn de bijna 4.000 woningen die zijn genoemd, wel een reëel aantal? Of is dit een illusie?

Ook een punt van aandacht is de 650.000 euro die is gereserveerd voor het verwijderen van de parkeervoorziening aan de Schapenveenweg. Zou het niet onderzocht kunnen worden dat hier op deze plaats een luxe camperplaats komt? In plaats van 6,5 ton te investeren in opruimkosten een klein gedeelte van dit geld weer investeren in sanitaire voorzieningen, waardoor er een luxe camperplaats tot stand komt die toeristen zal aantrekken uit binnen- en buitenland. Dit is weer gunstig voor de Emmense middenstand en voor Wildlands: een win-winsituatie lijkt ons. Hoe kijkt het college hiertegen aan?

Dan blijkt verder dat de kosten voor de Wmo toenemen. Door de vergrijzing van de bevolking was dit te verwachten. Onze vraag: wordt er ook een inkomenstoets gedaan? We horen namelijk berichten dat er ouderen zijn met een uitstekend pensioen en met bijna geen woonlasten, maar toch gratis deze Wmo-schoonmaakhulp krijgen. Toezicht en regelgeving hierop zouden de kostenstijging drastisch kunnen remmen.

Ook zien we in de Kadernota dat Emmen als hoofddoel heeft de veiligste 100.000+-gemeente te worden. Op zich een heel goede doelstelling. Waar wij ons als PVV zorgen over maken, is de sterke en snelle toename van cybercrime. Vooral de inwoners die digitaal niet zo goed onderlegd zijn – en dan doelen we vooral op de ouderen – lopen hier het gevaar, de dupe te worden van deze tak van criminaliteit. Digitaliseren is goed, maar vergeet de categorie mensen niet op dit gebied die niet zo onderlegd is. We hadden graag gezien dat er extra geld was uitgetrokken voor voorlichting over dit onderwerp richting bewoners.

Dan de vroegsignalering van de schuldhulpverlening. Hier is 290.000 euro per jaar uitgetrokken. Door de extreme stijging van de energielasten en de snel oplopende kosten voor het levensonderhoud zullen er meer inwoners en ondernemers met betalingsachterstanden komen. Zaak is dat dit goed wordt gemonitord en hier voldoende middelen voor worden gereserveerd.

Tot slot is er de laatste tijd veel te doen geweest over de asielcrisis en de wooncrisis. Wonen is een grondrecht, wordt er dan gemakkelijk gezegd en geschreven. Maar helaas is de praktijk weerbarstig. Er zijn mensen die niet meer kunnen kopen en dus moeten huren. Bij veel van deze woningzoekenden is de nood hoog. Omdat gedeelde smart halve smart is en de PVV het de hoogste tijd vindt voor een betere en eerlijkere verdeling van de voorraad sociale huurwoningen, dienen wij nog een motie in. Dat is de motie ‘GEEN voorrang statushouders sociale huurwoningen’. Bij dezen:

Motie 8: ‘GEEN voorrang statushouders sociale huurwoningen’

(ingediend door de fractie van de PVV)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Overwegende dat

- *de gemeente Emmen bij de toewijzingen van sociale huurwoningen nog steeds voorrang verleent aan statushouders;*
- *het al enige tijd niet meer verplicht is om statushouders voorrang te verlenen bij de toewijzing van huurwoningen;*

Constaterende dat

- *Emmen een groot tekort kent aan woningen voor jongeren, starters en ouderen;*

- *op korte termijn het tekort aan woningen voor ouderen verder oploopt door vergrijzing, en de toename van 'Drentheniers', die afhankelijk gaan worden van een (aangepaste senioren)woning;*
- *er in de regio Zuidoost-Drenthe in het verleden steeds is uitgegaan van krimp in plaats van groei, en het daarop gebaseerde beleid niet meer strookt met de realiteit, mede door bevolkingsverplaatsing, zoals bijvoorbeeld de 'Drentheniers', en bevolkingsgroei;*
- *de wachtlijsten voor sociale huurwoningen reeds lang zijn en verder oplopen;*
- *de voorrangsregeling voor statushouders verdere verdrukking veroorzaakt op de reeds onder druk staande sociale voorraad;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *het uitgangspunt te hanteren dat statushouders niet langer voorrang krijgen bij de toewijzing van sociale huurwoningen, maar in te zetten op flexwoningen, tijdelijke woningen en noodwoningen om aan de taakstelling te voldoen;*
- *hiertoe een plan van aanpak te realiseren en de nodige wijzigingen aan te brengen in de Huisvestingsverordening Emmen, dan wel andere relevante beleidsdocumenten;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

Mevrouw Louwes (PvdA): Ik hoorde net meneer Bosma zeggen dat wat hem betreft de welstandscommissie eigenlijk wel afgeschaft kon worden. Volgens mij werd daar een warm pleidooi voor gehouden. Wat mij wel verbaast, is dat wij vanochtend de A-stukken hebben vastgesteld in deze agenda, waarin het instellen van de Adviescommissie Omgevingskwaliteit en het vaststellen van de verordening voor die adviescommissie omgevingskwaliteit eigenlijk de commissie is die toetst op de welstandseisen die wij met elkaar afspreken. Dus ik zit even een beetje klem. Het betoog dat u nu houdt en u vanochtend instemt met een raadsvoorstel, gaat eigenlijk een heel andere kant op dan de kant die u nu op gaat. Dat brengt bij mij wat verwarring. Misschien kunt u dat even toelichten?

De heer Bosma (PVV): Nou ja, ik kan er wel iets meer verwarring van maken, ja? Nee, maar het is natuurlijk een breder punt. De welstandscommissie is een onderdeel van iets. Waar het hierom gaat, is dat de welstandscommissie een te grote vinger in de pap heeft. De welstandscommissie bepaalt bepaalde details en bepaalt de kleuren. Ik ken verhalen van burgers die met stenen naar het gemeentehuis lopen en die stenen laten zien en zes weken later een berichtje krijgen dat de stenen worden afgekeurd. Nou, dat kun je niet verkopen. Je krijgt dan ook een heel lange gang bij zaken die helemaal niet nodig is. Ik bedoel: leg het gewoon per district vast wat de goothoogte is, wat de nokhoogte is, wat de kleuren zijn die bepaald kunnen worden. Dat lijkt me het makkelijkst.

De heer Wittendorp (CDA): Hebt u die Welstandsnota weleens bekeken? Want precies zoals u het omschrijft, staat daarin. Als u vindt dat we dat moeten veranderen, moet dat daarin veranderd worden. Want zoals het nu omschrijft, zo staat dat erin. Ik kan het echt niet anders maken.

De heer Bosma (PVV): Maar in de praktijk gaat dit waarschijnlijk anders.

Mevrouw Louwes (PvdA): Dat is een heel bijzondere veronderstelling, om te zeggen dat het in de praktijk 'waarschijnlijk iets anders' gaat. Natuurlijk kan ik me het voorstellen dat dat in sommige gevallen ook zo is. Maar wij spreken hier wel met elkaar het totaalplaatje af en op dat totaalplaatje wordt getoetst. Ik ben er nog niet van overtuigd over hoe het ontstaat. Maar u komt nu met deze inbreng en vanochtend stemt u toch voor een voorstel dat eigenlijk dat wat u niet betwist, heeft geregeld. Dus het blijft een beetje bijzonder.

De heer Bosma (PVV): Het gaat mij erom dat we moeten proberen zoveel mogelijk woningen te bouwen. In dit geval geef ik aan dat we het makkelijker kunnen maken.

Mevrouw Louwes (PvdA): We kunnen elkaar vinden als het inderdaad gaat om het bouwen van woningen. Maar het lijkt zeker ook met het agendapunt dat we vanochtend op de agenda hadden en waarin we toch die commissie instellen, wel heel erg goed dat er toezicht op hoe bepaalde dingen gaan.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): ‘Kiezen voor wat echt telt.’ Dat was de kernboodschap van de ChristenUnie in de campagne en dus ook hier. Nou ja, wat is dat dan? ‘Kiezen voor wat echt telt’ en wat kies je dan? Die vraag mij ook gesteld door mevrouw Benak bij het lijsttrekkersdebat bij RTV Drenthe, eigenlijk wel zo’n moment dat je vreest. Maar gelukkig, ik was de laatste fractievoorzitter in de rij in het voorstelrondje en ik zag in haar ogen eigenlijk wel dat ze doormoest en ze niet zoveel tijd had. Dus ik gaf het korte antwoord: mensen. Daar nam ze genoeg mee en we gingen verder. Dus ik dacht: oké, dat hebben we gehad. Maar clichématig als dat antwoord ook is – zo’n cliché is dat politieke antwoord natuurlijk – is dat wel de kern is van waar we voor staan.

En daar zit ook de uitdaging voor vandaag: wat is de betekenis voor mensen achter deze cijfers, achter deze plannen? Weten we eigenlijk wel hoe ons beleid uitpakt voor de verschillende mensen? Niet voor de burger in het algemeen, maar juist rekening houdend met alle verschillen tussen onze inwoners. Te vaak blijkt namelijk achteraf dat we verkeerde verwachtingen hadden. Of dat aannames niet klopten. Of dat het beleid onrealistisch was en niet uitgevoerd kon worden. Vervolgens hebben we dan de reflex ook als raad om wat in de uitvoering misloopt, ook weer wat bij te gaan sturen, in te zetten of efficiënter organiseren – van de dienstverlening vooral – en dan directer te willen sturen. Dat zorgt eigenlijk alleen maar voor meer algemeen beleid en voor standaardisering. En voor een groot deel van de mensen kan het eigenlijk uitpakken, voor de meerderheid misschien wel. Maar juist voor de mensen in de kwetsbare posities, juist voor de mensen die complexe vraagstukken hebben, lopen we vast in ons beleid.

Als we als lokale overheid meer mensgericht, meer met de menselijke maat willen handelen, moeten we rekening houden met hoe het met de inwoners gaat, inzicht krijgen in hun levenssituatie en hun opvattingen en waarom ze die opvattingen hebben. Wat ze doen, want ze zijn niet alleen mantelzorger of 45’er, maar ook werknemer, patiënt of gewoon inwoner. Maar we moeten ook rekening houden met wat ze kunnen, met de verschillende kansen die mensen hebben, met de verschillende posities of kapitaal, zowel financieel als ook persoonlijk. Kortom: kijk naar de mens achter zijn vraag. Dat helpt ons om het beleid werkbaar te maken voor onze inwoners. Om te bezien wat voor een inwoner ook haalbaar is. Dat helpt ons ook om een antwoord te geven op de vraag hoe ons beleid uitpakt voor inwoners.

U zult misschien wel denken: nou, wat een hoogdravend verhaal. Waar gaat die kerel heen? Maar dat speelt dus ook in deze Kadernota. Want in programma 1 lezen we juist over deze kanteling naar een ‘nabije overheid’ die naast de mensen staat en met mensen optrekt. Maar aan de andere kant van het document zien we in programma 9 de zijde van het verhaal die ik net ook schetste: de uitvoering loopt eigenlijk uit de klauwen. Daarom willen we het efficiënter gaan organiseren en met zicht op risico’s en effecten beter gaan sturen. En door in te zetten op algemene voorzieningen kunnen we duur maatwerk voorkomen.

In drie zinnen zet dus de Kadernota uiteen wat dat mechanisme is waarin mensen vastlopen en waar we dus nu kunnen aanvoelen dat dat niet gaat werken. Niet voor mensen met complexe vraagstukken. Niet voor mensen in een kwetsbare positie. En juist in het sociaal domein moeten we werken vanuit de menselijke maat en mensgericht handelen, op basis van vertrouwen in de redelijkheid. Wat betreft onze fractie moeten daar dus andere dingen centraal komen te staan en moeten we op een andere manier gaan werken.

De ChristenUnie wil hier aandacht vragen voor een specifieke doelgroep inwoners, mensen met een handicap. Zij en het VN-verdrag voor mensen met een handicap worden spijtig genoeg niet genoemd. En al eerder heeft de ChristenUnie samen met de PvdA een motie ingediend om de Emmense Agenda Toegankelijkheid in te stellen. Maar sinds 2017 hebben wij daar niets meer over gehoord. Kortom: wij verzoeken het college om die agenda te actualiseren of te herzien, waarbij in ieder geval twee punten worden meegenomen en de raad nog voor de Begroting 2023 wordt geïnformeerd:

Motie 9: ‘Toegankelijkheid’

(ingediend door de fractie van de ChristenUnie, PvdA en 50PLUS)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- ***de Kadernota 2023 stelt dat wij toe willen naar een inclusieve samenleving waarin iedereen meedoet naar vermogen, maar dat daarbij mensen met een handicap en de uitvoering van het VN-Verdrag voor Rechten van Personen met een Handicap niet worden genoemd;***

- *de raad op 31 maart 2016 bij motie, van de PvdA en de ChristenUnie, het college heeft verzocht een Emmense Agenda Toegankelijkheid op te stellen, die bij brief van 19 januari 2017 is aangeboden;*

Overwegende dat

- *volgens de collegebrief dit dynamische document per kwartaal zou worden geactualiseerd en de raad daarover zou worden geïnformeerd, maar dat informatie over deze actualisatie ontbreekt;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *de Emmense Agenda Toegankelijkheid grondig te actualiseren of te herzien, waarbij in ieder geval wordt aangegeven hoe toegankelijkheid en de uitvoering van het VN-verdrag binnen de gemeentelijke organisatie zijn geborgd en de raad hierover voor de behandeling van de Begroting 2023 te informeren;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Pruisscher (ChristenUnie): 'Kiezen voor wat echt telt' betekent voor de ChristenUnie ook kijken naar de lange termijn. Naar wat nodig is voor een structurele aanpak voor wat goed is en over vijf, tien of twintig jaar. De verleiding is groot om dat een beetje voor je uit te schuiven of naar andere overheden te kijken om stappen te zetten. Maar wij willen voorstellen om in ieder geval op twee dossiers wel concrete stappen te zetten, ook als gemeente.

De eerste is op het vlak van duurzame mobiliteit: de treinverbinding met Groningen, de Nedersaksenlijn. Die wordt regelmatig genoemd, maar dan nog te veel vanuit een soort lobbyinzet. De ChristenUnie is ervan overtuigd dat we ook zelf kunnen bijdragen aan de realisatie van deze lijn en dan vooral in het fysieke en ruimtelijke domein. Daarom verzoeken wij het college om ruimtelijk te anticiperen op de komst van de Nedersaksenlijn en de gevolgen en knelpunten inzichtelijk te maken en de raad daarover te informeren voor de Kadernota 2024. Dus daar zit nog wat extra ruimte in. Ja, wat een coulance, hè?

Motie 10: 'Ruimte voor de Nedersaksenlijn'

(ingediend door de fractie van de ChristenUnie, CDA, GroenLinks, 50PLUS en VVD)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *in de Kadernota 2023 het belang van de Nedersaksenlijn (NSL) wordt onderschreven en dit vraagt om een actieve lobby richting andere overheden;*
- *bij de op te stellen integrale visie voor het stationsgebied maximaal rekening wordt gehouden met toekomstige ontwikkelingen, zoals de NSL;*

Overwegende dat

- *toekomstige realisatie van de NSL niet alleen vraagt om een actieve lobby, maar ook om actieve beleidsontwikkeling binnen de bevoegdheden van de gemeente, zoals het ruimtelijk anticiperen op de toekomst van de NSL binnen onze gemeentegrenzen;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *ruimtelijk te anticiperen op de komst van de NSL en de gevolgen c.q. knelpunten (ambtelijk) inzichtelijk te maken, en de raad hierover uiterlijk voor de Kadernota 2024 te informeren;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Ten tweede willen we ook graag aandacht vragen voor de huisvesting van Facet, de voormalige bibliotheek en De Kunstbeweging. De Kadernota kent de wens, ook wel de noodzaak of vooral ook het belang, van goede huisvesting voor onze binnenstad. Maar daar zitten altijd de kanttekeningen bij dat daar de middelen nog niet voor zijn. Daarom het verzoek dat in kaart te brengen, welke mogelijkheden er zijn, maar ook een globale kostenindicatie te geven, zodat we daar als raad verder over kunnen vergaderen:

Motie 11: 'Huisvesting Facet'

(ingediend door de fractie van de ChristenUnie, D66 en GroenLinks)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *in de Kadernota 2023 het belang van herhuisvesting van Facet, de voormalige bibliotheek en Kunstbeweging, voor de gewenste levendigheid in de binnenstad wordt onderschreven;*
- *deze wens door Facet al jaren wordt geuit en tevens bijdraagt aan de verdere ontwikkeling tot een maatschappelijk-educatieve bibliotheek;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *de verschillende mogelijkheden voor huisvesting van Facet in kaart te brengen inclusief een globale kostenindicatie, en de raad voor de behandeling van de Begroting 2023 hierover te informeren met het oog op de besluitvorming;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Tot slot nog een aantal opmerkingen over de Kadernota. Het is een beetje een januskop, dit document. Het bevat een aantal trends en ontwikkelingen in zulk wollig taalgebruik dat dat nog alle kanten op kan. Het bevat concrete voorstellen, soms 'autonoom' – wat ik trouwens dikke nonsens vind, maar goed – waar wel financiële consequenties aan vastzitten, die ook in begrotingstijd nog verwerkt moeten worden. Het lijkt ons goed om die twee wat meer uit elkaar te halen. De commissie voor de werkwijze en ook de Auditcommissie zouden daar eens over kunnen nadenken.

Over het investeringskrediet van 14,6 miljoen is al wat gezegd. Daar sluit ik mij aan, om daar meer helderheid over te krijgen wat de bedoeling daarvan is.

En ook het onderhoud van de wegen is benoemd. Wij vinden het eigenlijk onbestaanbaar dat we in een Kadernota met drie alinea's zo een heel beleidsterrein gaan herzien. Dus daar moet eigenlijk wat ons betreft een apart voorstel voor komen.

En tot slot: er wordt in de Kadernota op een aantal onderwerpen gezegd dat we een programmatische aanpak moeten krijgen: duurzaamheid, energie en klimaat of de Campus Emmen of Emmen Vernieuwt. Op zich heel mooi en zo'n integrale aanpak klinkt ook altijd heel bezwerend. Maar de vraag is wel hoe zich dat dan verhoudt tot deze p&c-documenten. Het wordt voor ons dan erg lastig om de kaders te stellen en ook om te controleren, als alles verspreid staat over die verschillende programma's. Dus misschien vraagt dat ook om een herijking van deze documenten. Daar hoor ik graag een reactie van het college op.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ik begreep net dat er een motie ingediend voor Facet. Ik vroeg me af of de ChristenUnie ook op werkbezoek is geweest bij de bibliotheek.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Ja, met regelmaat.

Mevrouw Louwes (PvdA): Als Partij van de Arbeid-fractie zijn we een tijdje geleden op bezoek geweest, nog voordat het Facet was. Daar hebben we ook het huisvestingsvraagstuk aan de orde gehad. Ik vroeg me af of u ook bij die uitnodiging geweest, waar zij het huisvestingsvraagstuk aan de orde hebben gesteld.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Ik moet even helderheid hebben of dat een speciale raadsbijeenkomst is geweest.

Mevrouw Louwes (PvdA): Nee, dat was een separate uitnodiging aan alle fracties. Dus de fracties die dat wilden, konden naar Facet toe – tenminste, toen nog de bibliotheek – om daar een rondje te maken en met hen te praten over de huisvestingsproblematiek.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Ja, dan ontbreekt toch een beetje herinnering bij mij, omdat dan voor mijn tijd was. Dus dat zou ik zo even moeten overleggen met mijn collega. Maar daar zal geheid een vervolgvraag achter zitten. Daar ben ik heel benieuwd naar.

De voorzitter: Ja, ik was daar ook al een beetje naar aan het zoeken. Een 'trappetje' heet dit.

Mevrouw Louwes (PvdA): Nou ja, ik was daar even benieuwd naar. Ja, dit is een trappetje, inderdaad. Nee, maar waar het om gaat, is dat wij daar wel zijn geweest als Partij van de Arbeid – maar dat had u waarschijnlijk al gesnapt. En wat zij ons aangaven, was dat ze een dringende behoefte aan de

verhuizing hebben, maar dat dat uit eigen middelen betaald kon worden. Dus ik verbaas me wat over een motie die dan nu voorligt, waarin u toch een verzoek doet om daar financiële ruimte voor te reserveren. Dus dat was even de achterliggende gedachte bij die vraag. Misschien dat u daar nog even een reactie op kunt geven.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Volgens mij sorteert ik nog niet helemaal voor op financiële ruimte. Dus dat is echt afhankelijk van de indexerings- of het overzichts- dat we krijgen. Maar wat wij van de gesprekken met Facet ook wel doorkrijgen, is dat dat proces wel wat versnelling kan gebruiken – laat ik het zo zeggen. Dus daar moet wel wat gebeuren. Ja. En dan vind ik het in het kader van de functie van de bibliotheek dat het ook aan de gemeenteraad is om daar desnoods het zetje voor te geven.

De heer Koops (D66): Bedankt aan de betrokken ambtenaren, het college, de griffie en zeker ook de coalitiepartijen voor de voorliggende stukken. ‘Werken aan vertrouwen’: dat is de titel die ik mijn bijdrage rond de Kadernota heb meegegeven en dat zal ook de rode draad zijn van mijn verhaal. Het vormt het kader van ons verkiezingsprogramma, het zal ook het uitgangspunt zijn voor D66 Emmen de komende jaren. Wij zullen keihard werken om onze inwoners weer het vertrouwen te geven dat de gemeente Emmen er is voor hen en dat de gemeente hen als inwoners weer op één zet. Niet omdat er een reeks crises de relatie tussen inwoners en bestuur onder de druk heeft gezet, zoals we lezen op pagina 31 van de Kadernota, maar juist omdat het antwoord of het gebrek aan een antwoord van de overheid op deze crises is uitgebleven. *Case in point*: de huidige stikstofcrisis.

Voordat ik verder afsteek in ideologieën en overtuigingen, wil ik eerst nog een praktisch punt maken. Want naast de Kadernota bespreken wij onder dit agendapunt ook het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties en de Bestuursrapportage 2022-I. Alhoewel ik het laatste stuk kort laat terugkomen in mijn verhaal, is acht minuten nooit genoeg om al deze drie stukken volledig en inhoudelijk te beschouwen. Ik wil daarom voorstellen om bij toekomstige besprekingen van Kadernota’s het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties en de Bestuursrapportage los vooraf te behandelen in de commissievergadering, zodat deze stukken ook voldoende aandacht krijgen. Wellicht is dit iets voor de Werkgroep Werkwijze Raad, maar ik hoor vandaag natuurlijk ook wel graag hoe de andere partijen en het college daarover denken.

Dit punt daargelaten keer ik terug bij vertrouwen. Beter gezegd: hoe de gemeente het vertrouwen van de inwoners weer kan terugbrengen. Daarvoor dienen we andere keuzes te maken dan degene die in deze Kadernota op hoofdlijnen zijn geschetst. Daarbij wil ik nog wel opgemerkt hebben dat er in de Kadernota, net als in het Coalitieakkoord, maar weinig echte keuzes worden gemaakt, omdat deze in dit geval zijn doorgeschoven naar de Begroting. Dat vinden wij een betreuenswaardige keuze, omdat wij de bui al zien hangen bij de aandragen van onze verbeteringsuggesties op de Begroting, namelijk dat dit al bij de Kadernota moet gebeuren. Gelukkig hoor ik daar net de andere partijen ook al over, dus dat neemt wat van mijn zorgen weg.

Goed, keuzes. De eerste andere keuze die de fractie van D66 Emmen zou maken, is het concreter maken van beleid en doelen. Er is namelijk een flink verschil tussen de theorie van deze stukken en hoe het in de praktijk tot stand komt. Een goed voorbeeld hiervan is het gemeentelijk beleid rondom privacy. Zo is de paragraaf ‘Cybercrime’ op pagina 38 van de Kadernota 2023 precies dezelfde als de paragraaf ‘Cybercrime’ van de Kadernota 2022. Van vooruitgang kan misschien sprake zijn. Echter, omdat er geen concrete doelen of KPI’s zijn gesteld, hangt hier ook geen consequenties aan vast. Wie is er verantwoordelijk voor dat ons cyberhuis niet op orde is bijvoorbeeld? Dat onze databeveiliging nog niet goed genoeg is of dat we nog steeds niet voldoen aan de AVG? Als een gemeente met de grootte van Utrecht aan de AVG kan voldoen, dan kunnen wij dat toch zeker ook? En wat betreft het verschil tussen theorie en praktijk: op pagina 46 van de Bestuursrapportage lezen we het volgende. ‘*Bij mogelijke kwetsbaarheden en datalekken is een directe actie vereist.*’ Wat natuurlijk nogal een verschil is met hoe er in de praktijk mee om is gegaan.

Een ander voorbeeld van het verschil tussen theorie en praktijk is de constatering op pagina 49 van de Kadernota dat het aantal elektrische auto’s snel toeneemt, waar vervolgens geen herziening van het parkeerbeleid aan vast hangt. Een gedeelte elektrische laadpaal op maximaal 250 meter van je woning wanneer je geen laadpaal bij je huis kunt plaatsen, is een theoretische oplossing die niet werkt in de praktijk. Ga de straat op en toets beleid voordat je het op papier zet.

De tweede andere keuze die de fractie van D66 Emmen zou maken, hangt samen met zowel het nemen als laten van verantwoordelijkheid, als met het verkleinen van de ambtelijke en bestuurlijke macht.

Dat klinkt wellicht wat spannend, maar het gaat vooral over de bescheiden rol die de overheid in onze ogen vanuit onze sociaal-liberale overtuiging hoort te hebben. Dat betekent overigens niet dat wij altijd maar een kleinere rol voor de overheid zien. Zo lezen we op pagina 37 van de Kadernota – bij het overigens opvallend slordig geschreven programma Veiligheid – dat de gemeentelijke verantwoordelijkheid op het gebied van jeugd en veiligheid de overigens nieuwe functie van procesregisseur behelst. In andere woorden: andere organisaties dragen de echte verantwoordelijkheid en je kunt er altijd je handen van aftrekken omdat je op deze manier kunstmatig een afstand creëert door je je alleen op het proces en niet op de uitvoering te richten. Dat is geen verantwoordelijkheid nemen. Daar waar wij wel een bescheiden rol voor de overheid zien, is in de omgang met de organisaties als het Aquarena. Ik noemde net ook het voorbeeld CBK in mijn interruptie.

D66 Emmen heeft de afgelopen jaren met succes ervoor gestreden dat Openbaar Onderwijs Emmen verzelfstandigd is. Die weg zullen wij doorzetten, ook voor wat betreft het zwembad. Zo lezen wij in de Kadernota dat het Aquarena, ondanks dat het eindelijk een relatief normaal rooster kan draaien, op zoek moet naar kostenbesparingen. De enige mogelijkheden die zij nu kunnen hebben, zijn het ontslaan van personeel of het omlaag brengen van de watertemperatuur. Beide opties zijn wat ons betreft absoluut onwenselijk. Wat daarentegen wel effectief zou zijn, is om het dagelijks bestuur weg te halen bij het gemeentehuis. Geef een zelfstandig bestuur de kans om zelf vrij te ondernemen aan de hand van vastgestelde en concrete doelstellingen en beoordeel dan wat de daadwerkelijke kosten en opbrengsten zijn.

Kort samengevat stellen wij voor om concrete en meetbare doelen te stellen en om verantwoordelijkheid voor je beleid te nemen. Daarbij aansluitend willen wij ook nog een aantal andere opmerkingen plaatsen. Zo gaan we strenger waken voor vrijbrieven. Ik hoorde hier net ook al een aantal andere partijen over. Er is namelijk een enorm bedrag vrijgemaakt voor exceptionele prijsstijgingen, maar dit is op individuele punten ook al groot. Hoe kun je dit onderscheid nou in de gaten houden? En kan de gemeenteraad af en toe een update ontvangen over de bedragen die vanuit exceptionele prijsstijgingen als potje worden besteed? Hoe kunnen wij de wethouder controleren? Het CDA maakte daar verstandige opmerkingen over.

En dan een ander beleid: hoe kunnen wij het beleid aangaande laaggeletterdheid concreter maken? We hebben het er al jaren over, maar onze fractie heeft geen idee of dit ook echt beter gaat, omdat er niet naar concrete doelen met tussenstappen wordt toegewerkt. Nog een voorbeeld: 'Werk en inkomen'. Het doel is zoveel mogelijk mensen aan het werk. Dat lijkt ons wel overduidelijk. Zou een beter doel niet zijn: er kunnen meer mensen aan het werk? Eén oplossing daarvoor is wat ons betreft overigens het beter en makkelijker doorsturen van personen uit het bestand langdurig werklozen naar sociale ondernemingen, die vaak veel effectiever mensen aan het werk krijgen. En ook hier geldt opnieuw: wat zijn de meetbare doelen? Wie zijn er langdurig werkloos? Kunnen we gaan belonen voor duurzame instroom in plaats van het aanhouden van tijdelijke zesmaandsbaantjes?

Voordat ik naar een afsluiting toewerk, keer ik eerst terug naar het begin van mijn betoog, namelijk de belofte af te steken in ideologie en overtuiging. Voor D66 ligt de basis altijd bij het onderwijs. Op dit vlak lezen wij in de Kadernota het volgende: *'MBO-gelden zijn bedoeld om te investeren in de sociale, emotionele en cognitieve ontwikkelingen van kinderen en jongeren en voor het inhalen van vertragingen als gevolg van coronamaatregelen.'* Een hele mondvul. Echter, naar ons weten zijn de MBO-gelden hier in Emmen helemaal niet aan besteed, maar zijn ze gebruikt voor een salarisverhoging. Klopt dat? En waarom dan deze tekst in de Kadernota, die overigens daarna nog flink uitgebreid wordt?

Cultuur is evenzeer belangrijk voor D66, omdat het de potlood meegeeft waarmee wij allemaal ons leven inkleuren. In dit kader missen wij de muziek in deze Kadernota. Zo worden in het gehele sport- en cultuurprogramma muziek en muziekonderwijs niet genoemd.

De voorzitter: De heer Koops, ik onderbreek u even. U zit bijna aan het einde van uw spreektijd en ik begrijp dat u ook nog een aantal moties wilt indienen. Dus dat wordt wel krap aan.

De heer Koops (D66): Ik werk ernaar toe.

De voorzitter: Ik vraag echt graag nu om de moties in te dienen.

De heer Koops (D66): Oké. Ik maak deze paragraaf en dan werk ik naar de moties toe, als u het goed vindt.

De voorzitter: Akkoord. Nee, u bent echt tegen het einde van uw spreektijd. Ja. En ik ken uw tekst niet, maar het is wel tijd.

De heer Koops (D66): Nou, prima. Omwille van de tijd zal ik mij dan maar verder beperken tot de titel van de moties, de mede-indieners en het dictum. En ik zal in de tweede termijn nog terugkomen op de rest van mijn tekst.

De eerste motie die wij indienen, is 'Schoolzwemmen', De mede-indieners daarvan zijn GroenLinks, SP, PVV en Forum voor Democratie. Het dictum van deze motie is als volgt:

Motie 12: 'Schoolzwemmen'

(ingediend door de fractie van de D66, GroenLinks, de SP, de PVV en Forum voor Democratie)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *het college van burgemeester en wethouder bij de bespreking van het Coalitieakkoord op 2 juni, in de Kadernota 2023 en in zijn brief van 22 juni 2022 heeft uitgesproken de input vanuit de gemeenteraad mee te willen nemen in de Begroting 2023 en verder;*

Overwegende dat

- *zonder het onderhouden van de zwemvaardigheid en zwemconditie het hebben van (enkel) een zwemdiploma beperkte waarde heeft;*
- *schoolzwemmen een belangrijke bijdrage kan leveren aan het voorkomen van verdrinkingsongevallen;*
- *kinderen gemakkelijker klassikaal van elkaar leren;*
- *schoolzwemmen bovendien een reis- en tijdvoordeel oplevert voor ouders;*

Van mening zijnde dat

- *zwemmen gezond en leuk is en gestimuleerd zou moeten worden;*

Ermee rekening houdend dat

- *schoolzwemmen voor scholen lastig kan zijn om te organiseren en zij bovendien rekening dienen te houden met beperkte onderwijstijd;*
- *het duur en moeilijk kan blijken om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *in overleg met de schoolgemeenschap en ouders, integrale kindcentra, de zwembaden en relevante kennisgroepen te onderzoeken of het haal- en betaalbaar is om schoolzwemmen in Emmen in te voeren;*
- *de resultaten van dit onderzoek te betrekken in een openbaar advies aan de gemeenteraad, waarover de gemeenteraad het definitieve besluit kan nemen;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Koops (D66): De tweede motie, 'Precariobelasting'. De mede-indieners zijn GroenLinks en 50PLUS. Daarvan is het dictum als volgt:

Motie 13: 'Precariobelasting'

(ingediend door de fractie van D66, GroenLinks en 50PLUS)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *het college van burgemeester en wethouders in de opmaat naar de Begroting 2023 wil bekijken welke draaiknoppen er binnen de Begroting zijn om financiële ruimte te genereren;*
- *in de Verordening precariobelasting 2022 van de gemeente Emmen enkel een tarief van 2,70 euro per strekkende meter is opgenomen voor het hebben van met oliewinning verband houdende transportleidingen;*

Overwegende dat

- *precariobelasting de mogelijkheid biedt om gericht belasting te heffen op juist die (rechts)personen die duurzaam voorwerpen onder, op of boven de voor openbare dienst bestem-*

de ondergrond plaatsen, die een negatieve impact hebben op de woonomgeving en het milieu, zoals bouwmaterialen, voertuigen, containers en voorwerpen gerelateerd aan de olie- en gaswinning;

Van mening zijnde dat

- *mogelijkheden tot het genereren van financiële ruimte, waarbij bovendien een remmend effect kan plaatsvinden op voorwerpen en evenementen die een negatieve impact hebben op de woonomgeving en het milieu, het waard zijn om te onderzoeken;*
- *het ruimer heffen van precariobelasting niet het gevolg mag hebben dat (horeca)ondernemers hier de dupe van worden, wat betekent dat van bijvoorbeeld terras- of luifelheffingen geen sprake mag zijn;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *een onderzoek in te stellen naar de mogelijke opbrengsten en gevolgen van de uitbreiding van de maatstaven en tarieven van de precariobelasting in de gemeente Emmen;*
- *hierbij te waarborgen dat (horeca)ondernemers zoveel als mogelijk worden ontzien;*
- *op basis van dit onderzoek een advies ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Koops (D66): De derde motie is 'Papierloos vergaderen'. Mede-indieners zijn GroenLinks, 50PLUS en Forum voor Democratie. Het dictum hiervan luidt:

Motie 14: 'Papierloos vergaderen'

(ingediend door de fractie van D66, GroenLinks, 50PLUS en Forum voor Democratie)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *het bespreken van de Kadernota 2023, Bestuursrapportage 2022-1 en MPG 2022 ook met zich meebrengt dat de gemeenteraadsleden al deze stukken op papier ontvangen;*
- *de gemeenteraadsleden ook andere stukken, zoals beantwoording van schriftelijke vragen, op papier ontvangen;*
- *er op dit moment geen mogelijkheid bestaat om af te zien van papieren ontvangst van deze stukken;*

Overwegende dat

- *de gemeenteraad een voorbeeldfunctie heeft en het onnodig gebruik van papier zou moeten verminderen;*
- *door het verminderen van het gebruik van deze papieren stukken een kostenbesparing kan ontstaan;*
- *het Reglement van Orde raad gemeente Emmen 2017 niet expliciet voorschrijft dat stukken op papier en per post dienen te worden toegezonden;*

Beseffende dat

- *niet alle gemeenteraadsleden nog enkel digitaal hun stukken willen en kunnen ontvangen;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders, tezamen met de griffie en het presidium om

- *gemeenteraads- en commissieleden de mogelijkheid te bieden om nog enkel digitaal benodigde en/of gevraagde stukken te ontvangen;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Koops (D66): De vierde motie: 'Ecologische voetafdruk'. Mede-indieners zijn GroenLinks en 50PLUS. Het dictum luidt als volgt:

Motie 15: 'Ecologische voetafdruk'

(ingediend door de fractie van de D66, GroenLinks en 50PLUS)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *het college van burgemeester en wethouders in de Kadernota 2023 onder andere heeft aangegeven de volgende doelen te willen bereiken:*
 - *Emmen is energieneutraal in 2050;*

- *Emmen wordt meer circulair door terugdringen van huishoudelijk afval en bevorderen van het hergebruik van grondstoffen;*
- *Emmen voldoet aan wet- en regelgeving;*
- *de huidige manier van consumeren van de samenleving leidt tot tal van milieuproblemen zoals klimaatverandering en het uitsterven van diersoorten;*
- *slimmer en zorgvuldiger omgaan met onze grondstoffen leidt tot een circulaire economie;*

Overwegende dat

- *er nog nooit een nulmeting heeft plaatsgevonden van de ecologische voetafdruk van de gemeente Emmen waarin alle materiaal-, energie- en waterstromen tegen het licht zijn gehouden;*
- *uit een dergelijke nulmeting interventies naar voren kunnen komen die de gemeente Emmen kan inzetten om de duurzaamheidsdoelen te behalen;*

Van mening zijnde dat

- *de gemeente Emmen een voorbeeldfunctie heeft;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *een nulmeting van de ecologische voetafdruk van de gemeente Emmen te laten uitvoeren, waarin alle materiaal-, energie- en waterstromen van de gemeentelijke organisatie tegen het licht worden gehouden;*
- *de uit deze nulmeting voortvloeiende resultaten en voorstellen te delen met de gemeenteraad, met als doel tot besluitvorming te komen;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Hoorde ik u nu zeggen dat het misschien handig zou zijn om het Aquarena te privatiseren?

De heer Koops (D66): Dank u wel voor die vraag. Ja, mijn voorstel is om dat zelfstandig te laten gaan. Maar u kunt het ook uitleggen als privatiseren. Dat is inderdaad mijn insteek.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ja, maar wat denkt u dat er dan gaat gebeuren met de mensen die daar werken en of de watertemperatuur daar niet omlaag gaat? Of wordt het kaartje misschien duurder?

De heer Koops (D66): Ik doe dat voorstel juist om te behouden dat er mensen kunnen blijven werken en dat de watertemperatuur niet omlaag moet. Dat gaat juist in tegen het voornemen dat nu in de Kadernota staat.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Niet zozeer een vraag, maar meer een opmerking. Ik denk dat het op het moment dat je het bad privatiseert of verzelfstandigt, je een grotere kans hebt dat dat gebeurt. Nu heb je er nog een beetje grip op.

De heer Bosma (PVV): D66 heeft als standpunt dat we de kachel in huis wat lager moeten zetten tot 18 graden en dan met de trui aan op de bank. Maar dat zwembad mag geen graad kouder worden, begrijp ik?

De heer Koops (D66): Ik vind het een prachtige vraag. Maar het zijn niet de woorden die ik uitgesproken. Dus ik kan er ook niet echt op reageren. Nee, ik stel niet voor om de kachel maar op 18 graden te doen. Al mag het in deze raadszaal wel zeker een stukje koeler worden.

Mevrouw Louwes (PvdA): Een vraag over de precariobelasting. Dat hoorde ik net meneer Koops zeggen. Alleen, hoorde ik het nou goed dat meneer Koops zei dat hij zoveel mogelijk de horeca en de ondernemers wil ontzien? Ik zit me dan even af te vragen hoe die precariobelasting dan vorm moet krijgen.

De heer Koops (D66): Ik sprak het wat ongelukkig uit, omdat ik het te zakelijk in mijn motie en het dictum heb opgeschreven. Ik bedoelde inderdaad horecaondernemers en ik heb dat opgenomen, omdat wij en de mede-indieners van mening zijn dat het uitbreiden van precariobelasting bijvoorbeeld niet tot

gevolg mag hebben dat we hier aan terrasheffingen, luifelheffingen of dat soort heffingen gaan doen. Wij hebben gedoeld op echt een uitbreiding die zich richt bijvoorbeeld op de olie- en gaswinning.

De voorzitter: Even precies voor het dictum. Hier staat: *'hierbij te waarborgen dat (horeca)ondernemers zoveel mogelijk worden ontzien'*. Maar u bedoelt alleen de horecaondernemers? Ja? We hebben 8.000 bedrijven en we hebben horeca. Het gaat me niet om de inhoud, maar het gaat me even wat u zelf bedoelde waar het gaat om de strekking van de motie rondom precariobelasting. Er moet een groep ondernemers worden ontzien. Zijn dat nou alleen de horecaondernemers of bedoelt u onder anderen horecaondernemers maar in feite alle ondernemers?

De heer Koops (D66): Nou, in principe in eerste instantie de horecaondernemers, maar ik kan me ook best wel de situatie voorstellen dat andere ondernemers ook ontzien worden. Vandaar ook de verwoording 'zoveel als mogelijk'.

De voorzitter: Oké, dan is dat de reikwijdte. Ja. Mevrouw Louwes.

Mevrouw Louwes (PvdA): Volgens mij doen we dat al. Volgens mij ontzien wij nu inderdaad de horecaondernemers en volgens mij is de enige precario die wij nu heffen, op pijpleidingen en dat soort zaken. Dus ik begrijp even niet zo goed welke kant u er nu mee op wilt.

De heer Koops (D66): Ja, er zijn best wel veel gemeenten in Nederland die best wel breed precario heffen. Nou, dat levert ook honderdduizenden euro's op. Het college doet in de Kadernota de oproep om te kijken in de Begroting welke financiële ruimte er is. Eén oplossing daarvoor is de precariobelasting. Wij heffen inderdaad 3 euro per strekkende meter of iets dergelijks op pijpleidingen. Maar dat kunnen we nog heel erg uitbreiden. Denk aan eigenlijk alle evenementenorganisaties die een negatieve impact op het milieu. Dat kan over het opslaan van spullen gaan, dat kan over de verbinding van bepaalde stoffen gaan. Dat kan best wel veel worden uitgebreid. En nogmaals: we vragen om een onderzoek, we vragen niet om dat het in eerste instantie wordt uitgebreid. We vragen het college om met een voorstel te komen.

De voorzitter: Ja, er staat inderdaad een onderzoek genoemd.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ja, eigenlijk hetzelfde punt. Het antwoord is eigenlijk al gegeven. Ik had de vraag wat er nou precies bedoeld wordt.

De voorzitter: Oké, bedankt. Meneer Wittendorp.

De heer Wittendorp (CDA): Ja, even hoe ik *'(horeca)ondernemers'* heb geïnterpreteerd: horeca- en winkeldonemers. Ik neem aan dat u dat bedoelt? Dat zijn de terrassen en de reclameborden in de openbare ruimte? De vraag is of die bedoeld worden.

De heer Koops (D66): Dat is een definitie waar ik me redelijk goed in kan vinden. Al wil ik nog steeds de ruimte voor het college latem om dat op te vatten hoe dat het beste uitkomt voor onze ondernemers.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Allereerst onze dank aan onder meer de ambtelijke ondersteuning bij de totstandkoming van deze nota, die door de jaren heen zeker leesbaarder is geworden. Vandaag stellen we de kaders vast van het te voeren beleid voor het komende jaar. Welke kant willen we op als gemeente? Voor GroenLinks is dat helder: naar de menselijke kant, op weg naar een eerlijk en duurzaam Emmen.

Los van een aantal onzekerheden lezen we dat het er financieel absoluut beter voor staat dan een aantal jaren geleden. Daarom is het nu hoog tijd om te zorgen dat een aantal van de zeer pijnlijke beslissingen van toen worden verzacht, zoals het mantelzorgcompliment waar al jaren op beknipt is. Dit terwijl deze mensen onze ondersteuning hard nodig hebben. Daarom zijn wij mede-indiener van de motie om dat bedrag te verhogen.

GroenLinks zal verschillende voorstellen doen voor het komende jaar om te zorgen voor verbeteringen, juist voor die groepen die het minst profiteren van de financiële verbetering. Anders zorgen die verbeteringen ervoor dat de tweedeling in onze gemeente zal toenemen. Het college doet ook voorstellen. Vanuit het Coalitieakkoord is er gekozen voor een extra wethouder. Een aanstelling die zorgt voor wel wat bijkomende kosten.

En dan terug naar het parkeerterrein aan de Schapenveenweg, ofwel een schoolvoorbeeld van ‘geld over de balk’. Bij de aanleg van deze veel te dure voorziening waarschuwde GroenLinks hier al voor. En nu moet die parkeerplaats inderdaad verwijderd worden met daarbij een mooie financiële constructie. Feit blijft dat het een kostbaar geheel is, dat voorkomen had kunnen worden als men GroenLinks geluisterd had.

Vanuit de programma’s wordt het beleid voortgezet voor het komende jaar. We lezen bij ‘Inwoners en bestuur’ dat de coalitie de afstand tussen inwoners en bestuur wil verkleinen. In de afgelopen jaren hebben we verschillende vormen van Democratie Dichterbij gezien: de burgerbegroting, maar ook het bewonersinitiatief rond het Ridderveld zijn voorbeelden. Het zou verstandig zijn om na te gaan hoe de bewoners van de wijk en het dorp en de bewoners van het burgerinitiatief de samenwerking hebben ervaren. Gaan we als overheid goed om met deze initiatieven? Staan we ook wel genoeg voor onze inwoners? Afgaande op de sprekers van de afgelopen tijd is hier nog veel aan te verbeteren.

De ontwikkeling van de Regiocampus is een belangrijke pijler voor ons voor de komende jaren. Op het gebied van onder meer werk, wonen en vervoer zal het een stevige impact hebben en een vraag om het bestuur dat vooruitkijkt en op alle mogelijkheden op de verschillende terreinen de kansen bent.

GroenLinks kijkt ook uit naar de discussie over het Renssenpark en de herijking van onze visie op dit mooie en potentiële pareltje aan de oostkant van Emmen-centrum.

GroenLinks vraagt op deze plek toch ook nog een keer de aandacht voor het tegengaan van geweld tegen vrouwen en meisjes, zowel op straat als achter de voordeur. Dit gebeurt nog steeds te veel. Doordat vrouwen en meisjes situaties waarin dit kan worden voorkomen, uit de weg gaan, geven de cijfers soms ook een vertekend beeld. In Emmen moet iedereen zich veilig en vrij voelen. Daarom zijn we regenboog- en fietsgemeente en ook een toegankelijk Emmen. Met het ondertekenen van het Regenboogakkoord zijn we het commitment aangegaan om dit als uitgangspunt te nemen in ons beleid. Maar GroenLinks ziet hier te weinig van terug in de Kadernota. We zullen daarom een amendement indienen om dit duidelijker te verankeren en onderdeel te laten maken voor het komende jaar. Dit doen we samen met 50PLUS, D66 en de SP:

Amendement 1: ‘Diversiteit en inclusiviteit’

(ingediend door de fractie van GroenLinks, 50PLUS, D66 en de SP)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *artikel 1 van de Grondwet beschermd moet worden;*
- *er meer mogelijkheden voor de bestrijding van discriminatie en haat dan nu worden gebruikt;*
- *er meer gedaan kan worden aan educatie rondom diversiteit en inclusie in het onderwijs, bij welzijnsorganisaties en bij andere gemeentelijke partners;*
- *een goed diversiteits- en inclusiviteitsbeleid een intersectionele aanpak vereist;*
- *er op dit moment geen integraal diversiteits- en inclusiviteitsbeleid is binnen de gemeentelijke organisatie;*

Overwegende dat

- *de ambitie van het college is om te zorgen dat Emmen een veilige gemeente is voor iedereen;*
- *er nog te weinig begrip is in onze gemeente voor gemarginaliseerde groepen;*
- *veel mensen van kleur, met een andere geaardheid, met een andere genderexpressie, met een lichamelijke of geestelijke beperking, of die onderdeel zijn van een andere gemarginaliseerde groep of combinatie daarvan regelmatig discriminerende, racistische of anderzijds negatieve ervaringen meemaken in onze gemeente;*

Besluit

het voorliggende besluit te wijzigen door toe te voegen aan 4.9. Programma 9 – Sociaal domein pagina 57:

'Diversiteit en inclusiviteit'

De afgelopen jaren zijn er goede ontwikkelingen geweest om de acceptatie van de LHBTIQ+-gemeenschap te versterken: het regenboogfestival, het regenboogcafé, Jimmy's letterclub, het permanent hijsen van de regenboogvlag et cetera. Wij moeten op deze basis doorontwikkelen en intensiveren. Diversiteit en inclusiviteit gaan niet alleen over de LHBTIQ+-gemeenschap, daarom gaan we werken aan een nieuw intersectioneel beleid diversiteit en inclusiviteit dat alle gemarginaliseerde groepen meeneemt. Dit beleid zal onder andere gaan over het stimuleren van kennisdeling en educatie over diversiteit en inclusiviteit op het basis- en voortgezet onderwijs, het veiliger maken van onze gemeente voor gemarginaliseerde groepen door programma's als Safe Streets, toegankelijkheid van gebouwen in de openbare ruimte verbeteren, het toegankelijker en beter bekend maken van het meldpunt discriminatie en het breed in de maatschappij bevorderen van de principes van acceptatie en gelijke behandeling. Bij het ontwikkelen van dit beleid gaan we gebruikmaken van ervaringsdeskundigen die we eerlijk betalen voor hun bijdrage.

In de gemeentelijke organisatie worden ook stappen gezet worden er ook stappen gezet door diversiteitsbeleid voor de eigen organisatie op te stellen en een handreiking te ontwikkelen, die ambtenaren helpt een veilige en prettige omgeving voor alle inwoners te bewerkstelligen. We vragen als gemeente alleen naar iemands 'geslacht' als dat wettelijk noodzakelijk is en spreken inwoners genderinclusief aan.'

En gaat over tot de orde van de dag.'

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): De jeugd heeft ook een prominente plek. Dat vinden we onder andere terug in Perspectief voor Jeugd en Jong Emmen. Dan is het extra zuur dat in de afgelopen jaren onze jongerenwerkers voor een groot deel zijn wegbezuinigd. Een miskennen onzes inziens van de toegevoegde waarde en van wat ze betekenen op dat vlak.

Wonen, en zeker de wooncrisis, is een belangrijk thema. Het recht op wonen in een fijn groene leefomgeving is een basisrecht voor alle inwoners. Via de transformatiesubsidies hebben we van het Rijk een subsidie gekregen voor het verplaatsen vanuit het centrum. Maar vervolgens zijn er vaak veel te dure appartementen gebouwd, voor GroenLinks een zeer ongewenste uitwerking. We vragen het college om hier meer voorraad in te stellen, zodat dit niet weer kan gebeuren. En dan helpt het ook niet om minder woningen op plekken waar dat wel gewenst is, alsmede het niet op tijd serieus nemen van andere initiatieven, zoals dat in Nieuw-Weerdinge. GroenLinks roept het college via een motie om op vrijgekomen kavels het aantal woningen niet kleiner te maken, maar te kiezen voor minstens hetzelfde aantal. En dat doen we samen met 50PLUS en de SP:

Motie 16: 'Stop verkleining van de woningvoorraad'

(ingediend door de fractie van GroenLinks, 50PLUS en SP)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *er een woningcrisis speelt in Nederland en in de gemeente Emmen;*
- *veel mensen op dit moment geen woning kunnen krijgen door te hoge prijzen van huur- en koopwoningen;*
- *het Coalitieakkoord het volgende stelt: 'Wonen is een grondrecht. Iedereen zou in staat moeten zijn om een betaalbare, passende woning te huren of te kopen in hun eigen woonomgeving.';*
- *er in de raadsvergadering van 30 juni 2022 een wijziging van het bestemmingsplan voorgesteld wordt, die kavels met meerdere woningen omzet naar kavels voor een enkele woning;*

Overwegende dat

- *verkleinen van de woningvoorraad het oplossen van de woningcrisis tegenwerkt;*
- *er moet worden ingezet op het bouwen van woningen voor de doelgroepen die op dit moment moeilijk een woning kunnen kopen of huren;*
- *het onwenselijk is dat de woningcrisis langer voortduurt dan absoluut noodzakelijk;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *in gebiedsprocessen de aanvragen waarin verzocht wordt om bij kavels met een meervoud van woningen naar een enkele of kleiner aantal woningen te veranderen, te ontmoedigen; En gaat over tot de orde van de dag.'*

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Voorts komen we bij de energietransitie. Daar wordt de tweedeling in onze maatschappij pijnlijk zichtbaar. Voor het kleine percentage van de rijksten is dat geen probleem, voor de mensen met de kleinste beurs onbetaalbaar. En dat heeft begrijpelijkerwijs invloed op het draagvlak. In navolging van de gemeente Groningen zou Emmen serieus moeten kijken naar de mogelijkheden voor een lokaal energiebedrijf. Via een motie willen het college oproepen, hier serieus mee aan de slag te gaan. Dat doen we samen met D66, 50PLUS en de SP:

Motie 17: 'Regie in de energietransitie'

(ingediend door de fractie van GroenLinks, 50PLUS en de SP)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *er op dit moment klein draagvlak is voor duurzame energieprojecten in onze gemeente;*
- *de energietransitie noodzakelijk is voor het behouden van een leefbare planeet;*
- *in het Klimaatakkoord wordt gestreefd naar 50 procent eigendom bij hernieuwbare energieproductie;*

Overwegende dat

- *het draagvlak voor duurzame energieprojecten klein is omdat de opbrengsten hiervan niet ten goede komen van omwonenden en de lokale gemeenschap;*
- *er tot nu toe weinig mogelijkheden voor regie waren en zijn in de energietransitie voor de gemeente;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *een onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheid om te komen tot een lokaal energiebedrijf en de kansen die het biedt voor meer regie op de energietransitie en om meer opbrengsten naar de lokale gemeenschap te laten gaan;*
- *voor de uitwerking van de Kadernota 2024 een terugkoppeling aan de raad te geven over het onderzoek;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Op het gebied van inkomensondersteuning heeft Emmen een aantal doelen. Zoveel mogelijk inwoners voorzien, geheel of gedeeltelijk, in het eigen onderhoud boven het bestaansminimum. De regelingen en hulpverlening zijn laagdrempelig en gemakkelijk vindbaar. Als je de doelen afzet tegen de trends en ontwikkelingen, vraag je je af of dit college nog in Utopia gelooft. Met onder meer de hoge inflatie en torenhoge energiekosten zal de groep mensen in de armoede alleen maar groter dan kleiner worden. En mensen met een sociaal minimum net boven de 120 procent hebben een bijkomend probleem, mede door de harde grens van de Belastingdienst op het gebied van de toeslagen. Wat kunnen we in Emmen doen om deze verborgen armoede tegen te gaan?

De klimaatverandering is en blijft een groot aandachtspunt, dus ook bij openbare ruimte en vervoer. In het kader daarvan vragen we al jaren om een beter bermenbeleid. Het is zorgelijk en frustrerend dat we nog vaak het tegendeel zien, ondanks de moties die hiervoor zijn aangenomen. Tevens pleiten er we nogmaals voor om de bomenvoorziening te herzien en misschien weer een kapvergunning te introduceren. Voor de reductie van stikstof, die echt wel moet gebeuren, kan men met de vinger naar elkaar wijzen, maar dan gebeurt er echt niets. Stilstand is achteruitgang. We dienen daarom een motie in om perspectief te bieden: pak het integraal en samen aan. Want de tijd van stilstand is voorbij. We doen de motie samen met D66 en de SP:

Motie 18: 'Start met perspectief'

(ingediend door de fractie van GroenLinks, D66 en de SP)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *er door de minister van Natuur en Stikstof op 10 juni 2022 verregaande maatregelen zijn aangekondigd om de uitstoot van stikstof gebiedsgericht te verlagen, om de natuur te verbeteren;*

- *onze natuur ontzettend onder druk staat en de biodiversiteit sterk afneemt;*
- *de provincie aan zet is met het opstellen van gebiedsgerichte plannen;*

Overwegende dat

- *een gezonde natuur en grote biodiversiteit noodzakelijk zijn voor de leefbaarheid in onze gemeente en dat daarvoor de stikstofuitstoot sterk gereduceerd moet worden;*
- *ook onze gemeente haar verantwoordelijkheid moet nemen in de stikstofcrisis;*
- *kringlooplandbouw een essentieel onderdeel gaat zijn van de stikstoftransitie;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *in samenwerking met de provincie onderzoek te doen naar het oprichten van een expertisecentrum kringlooplandbouw;*
- *in samenwerking met de provincie een provinciaal aanspreekpunt stikstoftransitie op te stellen, om vragen te beantwoorden en iedereen betrokken te houden bij de uitvoering;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De voorzitter: En uw spreektijd is ook bijna voorbij.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Ik ben er bijna.

De voorzitter: U wilde nog een motie indienen? Dan geef ik u daar alle gelegenheid voor.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Ja. Emmen streeft naar duurzame mobiliteit en goede bereikbaarheid, vooral voor het OV en de fiets. Hoe serieus kunnen we dat nemen als we telkens weer horen over de neergaande spiraal van de verdere verschraving van het openbaar vervoer in onze gemeente? Voor de komende dienstregeling zien we weer een aantal beslissingen waardoor het OV als alternatief steeds onaantrekkelijker wordt. Door in te zetten op puur interlokale lijnen bij Emmerhout en Angelslo, zal de bereikbaarheid alleen maar verminderen. Via een motie roepen wij het college op, alles in het werk te stellen om deze verdere uitholling van het OV tegen te gaan:

Motie 19: 'Stop verschraving van het openbaar vervoer'

(ingediend door de fractie van GroenLinks, D66, 50PLUS en de SP)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *goed bereikbaar openbaar vervoer een essentieel onderdeel is om duurzame mobiliteit te bereiken;*
- *in de nieuwe dienstregeling te lezen is dat men in ieder geval voornemens is de stadslijnen naar Emmerhout en Angelslo te schrappen, waardoor dertien halteparen binnen deze wijken komen te vervallen;*
- *het schrappen van deze lijnen ook gevolgen zal hebben voor het aantal aanvragen voor Wmo-taxipassen in Emmen;*

Overwegende dat

- *het schrappen van deze lijnen grote gevolgen heeft voor de mobiliteit en de bereikbaarheid in deze wijken;*
- *Emmen zich, volgens het Bestuursakkoord, steeds meer ontwikkelt als stedelijke regio Emmen;*
- *Emmen in de komende jaren wil groeien in aantal bewoners en woningen;*
- *Emmen tevens in zijn ambities heeft staan dat de openbare ruimte voor iedereen goed te bereiken moet zijn;*
- *als meer mensen kiezen voor de bus in plaats van de auto, de stikstof- en CO2-uitstoot omlaag gaat;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *op zo kort mogelijke termijn in gesprek te gaan met het OV-bureau en vervoerders over onder meer het niet-schrappen van de stadslijnen in Emmen;*
- *de resultaten van deze gesprekken na de zomer direct terug te koppelen naar de raad;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Dan heb ik tot slot nog één iets.

De voorzitter: Dank u wel!

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Ik heb ter afronding nog één slotwoord.

De voorzitter: Nee hoor, dat was een grapje. Ik geef u het slotwoord.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Ik zal niet tot drie slotwoorden komen. Ik heb één slotwoord. GroenLinks heeft een aantal goede voorstellen gedaan om te komen tot menselijke, eerlijke en duurzame kaders. We wachten de beantwoording van het college af. En we willen meegeven dat we jarenlang gedacht hebben dat struisvogelpolitiek de problemen op de aarde konden wegtoveren. Zoals Albert Einstein al opmerkte: *'We kunnen een probleem niet oplossen door de denkwijze die het heeft veroorzaakt.'* We moeten het hoofd omhoog houden en het roer omgooien, want de tijd van struisvogelpolitiek is echt voorbij.

De heer De Jonge (VVD): Ik heb even een vraag ter verduidelijking en die gaat over het Regenboogakkoord. U zegt dat die is aangenomen. Maar die is toch niet door de raad aangenomen, maar door een enkele partij?

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Het is door meerdere partijen aangenomen, ook door een coalitiepartij. We hebben toentertijd bij het Coalitieakkoord er toen al wel wat over gezegd. We zien het nu in de Kadernota ook niet. Behalve dat zijn we ook een Regenbooggemeente. Dus dat akkoord hebben we ook al. Dus in het totale plaatje hebben we een akkoord en een motie voor een Regenbooggemeente.

De heer De Jong (FvD): Kadernota 2023: 'Hoe om te gaan met de huidige onzekerheid?' Dat is een van de eerste hoofdstukken uit deze Kadernota. Dit gaat over het ravijn waar al meer over gesproken is. Hoewel er nog geen oplossing is dit te overbruggen en wij nu in de wachtstand staan tussen de gesprekken van de VNG en het Rijk, willen wij er toch echt op aandringen om een alternatief plan te ontwikkelen om een kostendekkende organisatie te hebben. Volgens mij hebben wij de meeste moties en daarom begin ik direct maar met een motie over dit thema. Gezien de huidige onzekerheid vinden wij het een goed idee dat de huidige Kadernota is opgesteld in het kader van behoedzaamheid. Echter zien wij ontwikkelingen in alle sectoren en lijkt het ons goed om projecten die nu naar de lange termijn geschoven zijn, weer terug naar voren te halen en te gaan uitvoeren.

Motie 20: 'Gebrekkige Meerjarenbegroting'

(ingediend door de fractie van Forum voor Democratie)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *de Meerjarenbegroting niet sluitend is, aangezien de voor het jaar 2026 noodzakelijke gegevens daarin ontbreken;*
- *dit wordt veroorzaakt door de onzekerheid over de hoogte van de rijksbijdragen in dat jaar;*

Overwegende dat

- *het jaar 2026 de laatste jaarschijf van de Meerjarenbegroting is en daarmee een officieel toetsjaar voor de provinciale toezichthouders op de gemeentefinanciën;*
- *een niet-sluitende Meerjarenbegroting een reden kan zijn om de gemeente onder verscherpt toezicht van de provincie te plaatsen;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *een alternatief plan te ontwikkelen om alsnog tot een sluitende Meerjarenbegroting te komen;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer De Jong (FvD): Dan wat betreft de extra kosten rondom de opvang van vluchtelingen en de AZC-scholen, ook al eerder benoemd vandaag. Wij blijven als Forum voor Democratie voorstander van opvang in de regio. Ik weet het, u hoeft het mij niet te zeggen dat dat landelijk terrein is en wij

hier in de gemeenteraad van Emmen zijn. Maar vanuit dit punt zijn wij dan ook van mening dat de extra kosten die in de nota's vermeld staan, niet onze keuze zijn. Wij willen de nadruk leggen op een verandering in de gehele asielwetgeving en –procedures.

Wij schrokken enorm van de notitie rondom de aanpak van de bodemdaling en hebben dan ook de volgende vragen c.q. opmerkingen. Waarom is dit een pilotgebied geworden? Om te zien of bewoners zelf de kosten kunnen dragen voor herstel na bodemdaling? Wat is de oorzaak van de bodemdaling? Specifieker dan nu vermeld, een combinatie van factoren. Als aan een van die factoren een beleid ten grondslag ligt, dat van de gemeente, de provincie of het Rijk is, dan zouden zij toch ook aansprakelijk – of in ieder geval deels aansprakelijk – moeten zijn voor de vervolgschade? Datzelfde geldt voor eventueel bedrijfsmatige doeleinden. Ook als men zelf wel zou kunnen betalen, vinden wij dat de verantwoordelijkheid ligt bij degene die medeveroorzaker is van de schade.

Dan een heel stuk in het hele document over het klimaat: van verandering tot adaptatie. Het klimaat verandert altijd. Het is weer eens wat warmer, dan is het weer wat koeler en sinds 1850 wordt het weer langzaam een beetje warmer op de aarde. Bij het idee dat wij iets kunnen doen aan het klimaat, is er ruimte genoeg voor discussie. Die ga ik nu ook niet met u aan, maar ik nodig u graag uit om met mij in gesprek te gaan.

Wat ik wel wil benadrukken, is dat wij als fractie de Nederlandse natuur koesteren. Het is goed vertoeven in deze natuur, voor geestelijke en lichamelijke gezondheid. Goed beheren en verzorgen op een verstandige manier is cruciaal. Het Nederlandse landschap is een cultuurlandschap. Er is nog maar weinig oorspronkelijks en natuurlijks aan. Het behoud en beheer van die natuur is een samenspel van actiegroepen die strijden voor natuurbehoud, organisaties die zich specifiek richten op een duurzame manier van produceren, maar ook boeren, landeigenaren en jagers. Wij hebben vertrouwen in die boeren – dat heb ik vanochtend ook uitgesproken – en ik ben blij dat de motie 'Wij staan naast onze boeren' is aangenomen.

Ten slotte steunen wij particuliere verenigingen die zich inzetten voor het behoud van de mooie stukjes onbebouwd Nederland. De massale bomenkap, die we de laatste jaren zien – hoofdzakelijk voor het verstoken in biomassacentrales – moet stoppen. In plaats daarvan zeggen wij: plant meer bomen aan.

Dan een kleine terugkoppeling op vanochtend. Er stond vanochtend een mooie groep mensen buiten te demonstreren en die is ook hartelijk ontvangen in het gemeentehuis – waarvoor dank aan de organisatie en het bestuur dat deze mensen hier een plek kregen. Zoals ik vanochtend ook al aangaf: er is geen stikstofprobleem, er is een boekhoudkundig probleem. Wij willen een stikstofnorm met een gelijke norm voor alle landen. Er staat geen muur bij de grens met Duitsland. Metingen zijn niet eerlijk en de berekeningen rammelen aan alle kanten. Onze boeren zijn de meest innovatieve boeren. Zij hebben met alle regelgeving die gewijzigd is de afgelopen decennia, steeds hun best gedaan om voor de muziek uit te lopen. Aanpassing op aanpassing en nu wordt ze de das om gedaan. Wat de fractie van Forum voor Democratie betreft moeten wij de agrarische sector helpen en niet kapotmaken. Maar daar waar de enkele boer die zegt dat hij nog een beetje kan en wil gaan innoveren, loopt hij tegen een berg aan regelgeving aan. Een uitbreiding van een bouwblok voor een biovergister is er zomaar een om te noemen. Een boer maakt zichzelf kapot als hij niet zorgvuldig omgaat met de natuur. Het is immers zijn product. Daar hebben wij dan ook een motie voor:

Motie 21: 'Stimulering alternatieven ter voorkoming inkomensachteruitgang'
(ingediend door de fractie van Forum voor Democratie)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,
Constaterende dat

- *de gasprijzen exploderen waardoor steeds meer burgers en bedrijven in de moeilijkheden komen;*
- *er behoefte is aan initiatieven en maatregelen die burgers en bedrijven in staat stellen hun werkzaamheden voort te zetten en hun inkomen op peil te houden;*
- *hierbij ook gedacht kan worden aan initiatieven die voor individuele burgers of bedrijven niet te realiseren zijn, maar door een vorm van samenwerking mogelijk wel;*
- *voor een individuele agrariër de aanschaf van een 'opwerkpomp' *) veelal te kostbaar is, maar dat indien gewerkt wordt als collectieve groep, die aanschaf wel realiseerbaar is;*

- *het voorgaande slechts een voorbeeld betreft en dat het zeer wel mogelijk is dat in de boeren- en overige sectoren andere goede ideeën en potentiële oplossingen stranden bij gebrek aan samenwerkingsmogelijkheden of ondersteuning;*

Overwegende dat

- *het college diverse beleidsvoornemens heeft geformuleerd en zorgen heeft geuit aangaande de verhouding tussen inwoners en bestuur en de noodzaak die te verbeteren, alsmede over de economie (waaronder de stijging van prijzen van brandstoffen), het klimaat en inkomensbeleid;*
- *het daarbij zou passen als het college daar wat betreft het voorgaande concreet invulling aan zou geven;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *op korte termijn actief na te gaan en te inventariseren of burgers en bedrijven behoefte hebben aan gezamenlijke initiatieven c.q. aan hulp en facilitering van andere initiatieven die hen op een alternatieve manier in staat stellen hun inkomen op peil te houden;*
 - *vast te leggen in hoeverre de gemeente in staat en bereid is dergelijke initiatieven te faciliteren;*
- En gaat over tot de orde van de dag.'*

**) Een voorbeeld hiervan is de gezamenlijke aanschaf van een 'opwerkomp' in de boerensector. Boeren zijn reeds in staat door middel van een biovergister biomassa afkomstig van hun eigen bedrijf om te zetten in brandstof (methaan), maar die brandstof is alleen te gebruiken op hun eigen bedrijf. Met een 'opwerkomp' is het echter mogelijk het overschot aan 'groen' geproduceerd (methaan)gas te leveren aan het nationale gasnet, zodat het ten goede komt aan iedereen. De agrariër kan aldus zijn inkomen aanvullen, de geproduceerde mest kan met dit proces op het bedrijf blijven en hoeft niet te worden afgevoerd en het digestaat dat overblijft na vergisting, kan gebruikt worden als kunstmest op het land. Dit stimuleert de circulariteit.)*

De heer De Jong (FvD): In diezelfde lijn diftar: een project dat zichzelf de das omdoet. Er wordt minder aangeboden dan geanticipeerd. Echter, schijnt het nu zo te zijn dat het dan in de verkeerde container zit. En om dit maar op te lossen, moet er een nieuwe container komen. En als we dan toch bezig zijn, dan ook direct de GFT-bak maar vervangen. En dan ook maar chippen voor het aanbiedgedrag. 'Het aanbiedgedrag.' De reden, die in 2016 ook is aangegeven: om de grofvuilcontainer te chippen. Diftar: daar zou geen sprake van zijn. Ook voor de afvalverwerking hebben wij een motie:

Motie 22: 'Afvalverwerking'

(ingediend door de fracties van Forum voor Democratie en de PVV)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *PMD-containers vervangen moeten worden omdat sommige inwoners, waarschijnlijk uit gewoonte, restafval in deze container werpen;*
- *de GFT-containers vervangen moeten worden, zonder dat hier een onderbouwing aan ten grondslag ligt;*
- *zowel de PMD- als de GFT-container gechipt moet worden om het aanbodgedrag van inwoners te registreren;*

Overwegende dat

- *in 2016 de restafvalcontainer voorzien is van een chip om diezelfde reden (<http://www.afvalscheidtumee.nl/waarom-grijze-container-restafval-chip/>);*
- *er toen absoluut geen sprake zou zijn van de invoering van diftar;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *een gedegen onderzoek te doen naar de daadwerkelijke reden dat sommige bewoners restafval in de PMD-containers werpen;*
- *een degelijke onderbouwing te geven van het voornemen om alle PMD-containers te vervangen en te chippen in verband met de opzettelijke of onopzettelijke onjuiste handelswijzen van enkelen;*
- *alsnog een gedegen onderbouwing te verstrekken waarom de GFT-containers van alle inwoners vervangen en gechipt zouden moeten worden;*

- *de diftarmethodiek niet te laten uitbreiden naar afvalinzameling van de PMD- en GFT-containers;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer De Jong (FvD): Het onderhoud van de wegen: pijnlijk. Zoveel wegen en al zo lang worden gelden gebruikt om andere problemen in de gemeente op te lossen. Maar het onderhoud van de wegen in de gemeente te zetten op een C-niveau lijkt ons een slechte keus. Volgens de CROW-methodiek is het C-niveau een matige weg met risico's: scheurvorming en rafeling in asfaltwegen, begroeiing in klinkerwegen en tegelpaden en de eventuele tegel of klinker die ontbreekt. Maar het onderhouden van een weg betekent dat een weg wordt teruggebracht naar het A-niveau. Je gaat immers niet een scheve tegel, die iets schever ligt, iets minder scheef terugleggen. Wegen op C-niveau zijn wat de fractie van Forum betreft kapitaalvernietiging op de lange termijn. Daarom hebben wij daarover ook een motie ingediend:

Motie 23: 'Wegenonderhoud'

(ingediend door de fractie van Forum voor Democratie)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *de gemeente Emmen ernaar streeft de leefbaarheid voor de burgers, alsmede de economische bedrijvigheid en recreatie en toerisme te bevorderen;*
- *een adequate infrastructuur in de vorm van een goed onderhouden en goed ogend wegennet daarvoor van cruciaal belang is;*
- *een goed onderhouden wegennet bovendien van groot belang is voor de verkeersveiligheid;*

Overwegende dat

- *onderhoud van het wegennet op C-niveau niet overeenstemt met deze doelstellingen;*
- *het plegen van onderhoud op C-niveau kan betekenen dat noodzakelijk onderhoud wordt uitgesteld, waardoor onnodig ernstige schades aan wegen ontstaan;*
- *het niet-tijdig uitvoeren van onderhoud aan wegen op korte termijn weliswaar kan leiden tot een besparing, maar dat die besparing op lange termijn tenietgedaan zal worden door een noodzakelijke inhaalslag, gepaard gaand met extra kosten van herstel en indirecte kosten en overlast voor burgers en bedrijven in verband met langdurige wegafsluitingen et cetera;*
- *de gemeente daarmee verder het risico loopt, op een bepaald moment in de situatie te belanden waarin het niet meer toereikend is om met de beschikbare middelen 'onderhoud' uit te voeren, omdat de wegen te veel in verval zijn geraakt en daardoor kapitaalvernietiging ontstaat;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *de ambitie voor wegenonderhoud terug te zetten naar 80 procent van het wegennet op B-niveau;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer De Jong (FvD): Dan de afstand tussen inwoners en bestuur. Wij vinden het een goede zaak dat er ingezet wordt op het verkleinen van die afstand. Luister naar de mening van de inwoners. Wij hebben hier in de gemeente een mogelijkheid tot een referendum. Maak er dan ook gebruik van en licht alle inwoners in. Maar laat ook zien welke keuzes door welke partijen gemaakt worden hier in de raad. En ja, dat kan via het online terugkijken van de raadsvergadering of het lezen van de Handelingen. Maar de vernieuwde website van de gemeente heeft een geweldige ondersteuningsmiddel. Wij brengen dan ook een motie in om vanaf nu gebruik te gaan maken van de stemknop in de digitale tableaux. En die dienen wij samen met de VVD in:

Motie 24: 'Digitaal stemmen'

(ingediend door de fracties van Forum voor Democratie en de VVD)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *er veel moeite gedaan moet worden door burgers om na te gaan hoe de gekozen volksvertegenwoordiging stemt tijdens raadsvergaderingen;*
- *de mogelijkheid tot digitaal stemmen al langer in de raadszaal aanwezig is;*

- *de vernieuwde internetpagina van de gemeenteraad de mogelijkheid al heeft tot het laten zien van uitslagen van stemmingen;*
- *ook in de Provinciale Staten digitaal gestemd wordt;*

Overwegende dat

- *de inwoners op deze manier snel en overzichtelijk kunnen inzien hoe er gestemd is door de verschillende partijen;*
- *dit zonder extra kosten bijdraagt aan een transparanter openbaar bestuur;*
- *dit de democratische besluitvorming en de controle daarop door de burgers ten goede kan komen;*
- *dit bovendien strookt met de uitgangspunten van het college van B&W, zoals opgenomen in programma 1 'Inwoners en bestuur';*

Roept het college van burgemeester en wethouders op om

- *vanaf de eerstvolgende raadsvergadering te stemmen door middel van de stemknoppen in de tableaux;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer De Jong (FvD): Dan als laatste inbreng. Ik heb een behoorlijk stukje moeten lezen. Want dit was heel veel en ik steun daarin ook de oproep die de fractie van D66 gedaan heeft, om het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties in de commissie te gaan bespreken. Want wat ik niet van tevoren beseft had, is dat er toch behoorlijk wat zaken zijn die om aandacht schreeuwen. Over het geheel genomen zijn de resultaten van grondexploitaties zeer zorgelijk. Bij diverse, voornamelijk bedrijfsprojecten zijn enorme verliezen zichtbaar. Door de toepassing van de POC-methode, 'Percentage of Completion', worden winsten genomen naar rato van de voortgang van een project en wordt de winst bepaald op de eindwaarde van de lopende grondexploitaties. Voor de berekening van de POC-methode geeft de BBV twee rekenwijzen. Een vrij complexe, iteratieve berekening, en een alternatieve berekening, die beide hetzelfde resultaat zouden moeten geven. In Emmen is net als bij de meeste gemeenten in Nederland trouwens, gekozen voor die alternatieve berekeningswijze. Bij de herziening van de grondexploitaties 2021, die ook zat in de Jaarrekening, heeft dit geleid tot een negatieve winstneming op de grondexploitaties. Hoe betrouwbaar is de boekhouding van over de hele linie? Wat kunnen we nog geloven van de gepresenteerde cijfers? Zijn er nog meer verliezen die bewaard worden om de volgende jaren mee te nemen en ons te verrassen?

De voorzitter: Meneer De Jong, u bent ruimschoots over uw spreektijd heen. Dus wilt u afronden?

De heer De Jong (FvD): Zeer spijtig. Ja, dan heb ik één vraag – tenminste, dat is een klein stukje. Die komt hier naar voren uit dit stuk. Dat is het Didam-arrest. Dat wordt genoemd als zijnde het privaatrechtelijk handelen en de beginselen van behoorlijk bestuur. Er wordt nu gedaan alsof die in juridische zin een noviteit is die opeens naar voren komt. Dat is niet waar, want dit is al zo sinds het Ikon-arrest uit 1987.

De voorzitter: Oké. Maar wat is uw vraag aan het college daarbij?

De heer De Jong (FvD): Mijn vraag aan het college?

De voorzitter: Dat neem ik aan. Anders rond ik nu af.

De heer De Jong (FvD): Ja ja ja. Sorry, sorry, sorry. Waarom heeft de gemeente de juridische verplichtingen die bestaan, genegeerd? En mocht dit zo zijn, zijn er dan ook mensen die zich gemeld hebben? Hoeveel zijn dit er dan?

De heer Kasteleijn (50PLUS): Om niet in tijdnood te komen en mijn moties niet eens in te kunnen dienen, begin ik daarmee. Dan begin ik met de motie 'Training Alzheimer', De Hersenstichting en Alzheimer Stichting gaan mij zeer aan het hart. U ziet hier ook de paarse strik die ik om heb. Dat is deze motie:

Motie 25: 'Training Alzheimer'

(ingediend door de fractie van 50PLUS)

***'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,
Constaterende (dat)***

- *momenteel 290.000 mensen in Nederland aan dementie lijden en dit aantal in 2040 meer dan een half miljoen Nederlanders zal omvatten;*
- *niet iedereen dementie herkent, met als gevolg vele mis(ver)standen;*
- *de Alzheimer Stichting een online training aanbiedt op www.zienis1.nl;*
- *nog maar 460.000 Nederlanders deze training hebben gevolgd;*
- *het feit dat we in Emmen relatief niet veel zorginstellingen hebben met als doelgroep dementeren;*

Overwegende dat

- *het herkennen van dementie in een vroeg stadium voor onze gemeente goed is, zodat onze dienstverlening tijdig kan worden verbeterd;*
- *na een online training via www.zienis1.nl, van tien tot vijftien minuten, van de Alzheimer Stichting, de kennis van de deelnemers aanmerkelijk wordt verbeterd en daarmee mensen met dementie sneller worden herkend en beter worden begrepen;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *de gratis online training op www.zienis1.nl bij alle medewerkers onder de aandacht te brengen;*
- *toeleveranciers en samenwerkingspartners op te roepen om aandacht te besteden aan de online training op www.zienis1.nl van de Alzheimer Stichting;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Kasteleijn (50PLUS): Daarna heb ik een motie over het derde parkeerterrein bij Wildlands. Daarvan zeg ik: 8 miljoen die het college op dit moment en op deze manier eigenlijk overboord gooit. Daar zouden ze toch in ieder geval een andere invulling aan moeten geven:

Motie 26: 'Derde parkeerterrein Wildlands'

(ingediend door de fractie van 50PLUS)

***'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,
Constaterende dat***

- *in de Kadernota 2023 per 2025 voor verwijdering van parkeervoorziening P-Schapenveenweg een bedrag van 650.000 euro is opgenomen;*
- *na de aanleg in 2016 van de 1.000 parkeerplaatsen aan de Schapenveenweg, hier amper of totaal geen gebruik van is gemaakt als parkeerplaats;*
- *dit parkeerterrein is aangelegd voor 3.000.000 euro als overloop voor Wildlands;*
- *dit parkeerterrein voor tien jaar is gepacht met als einddatum 2026, waarvan de totale pachtkosten rond de 4.500.000 euro bedragen;*

Overwegende dat

- *er nog een tekort in de opruimingskosten is van 160.000 euro;*
- *het college tot op heden geen invulling heeft gegeven aan dit terrein;*
- *de parkeerplaats Schapenveenweg de gemeente uiteindelijk 8.000.000 euro zal gaan kosten;*

Van mening zijnde dat

- *het ongebruikt laten liggen van het parkeerterrein onnodige kapitaalvernietiging tot gevolg heeft;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *de komende periode tot het einde van het contract het terrein alsnog een functie te geven;*
- *indien gewenst, het terrein te gebruiken om caravans te plaatsen als overloop voor Ter Apel of een ondernemer de gelegenheid te geven om tijdelijk een kartbaan, kermis, overslagplaats voor vrachtwagens, straatraces of winteropslag voor caravans te maken;*
- *te onderzoeken of aan het eind van het contract al het asfalt weggehaald moet worden, of dat het bijvoorbeeld gedeeltelijk nog als weg tussen (vakantie)huizen dienst kan doen;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Kasteleijn (50PLUS): Dan heb ik ook een motie over de bomenkap aan de Veenkampenweg. 50PLUS vindt het niet kunnen dat het college aan gratis bomenkap gaat doen voor private mensen. Maar goed, ik heb de wethouder daar al over gehoord dat hij daar ook niet gelukkig mee is. Maar goed, ik dien de motie wel in:

Motie 27: ‘Bomenkap Veenkampenweg’

(ingediend door de fractie van 50PLUS)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *de gemeente jarenlang bomen aan de Veenkampenweg heeft onderhouden;*
- *de bomen niet op gemeentegrond blijken te staan;*
- *de bomen op een authentieke houtwal staan langs een oude heirweg, die tussen het veen van Coevorden naar Emmen liep;*
- *de gemeente heeft aangegeven dat zij deze houtwal met bomen niet verder wenst te onderhouden;*
- *de gemeente bereid is om gratis de bomen te kappen op verzoek van de eigenaar van de grond;*
- *de houtwal niet op de lijst van beschermde c.q. monumentale bomen staat;*

Overwegende dat

- *de bomenrij een gezichtsbepalende bomenrij is die onderdeel uitmaakt van een zeer oude houtwal, die als sinds mensenheugenis een toegangsweg naar Emmen was;*
- *de gemeente heeft aangeboden de betreffende bomen gratis te kappen;*
- *de verantwoordelijkheid voor mogelijke schade van takken in de toekomst bij de bewoners komt te liggen;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *de toezegging om gratis de bomen te kappen, in te trekken;*
- *de verzekering van de mogelijke schade door de bomen voor rekening van de gemeente te laten blijven c.q. te nemen;*
- *op verzoek van de bewoner(s) de bomen ook de komende jaren in het reguliere onderhoud te blijven meenemen;*

En gaat over tot de orde van de dag.’

De heer Kasteleijn (50PLUS): Dan hebben we gehoord dat menige inspreker toch niet of niet goed op de hoogte is als hij een zienswijze heeft ingediend. Ik verzoek dan het college ook, een flyer of een informatiefolder te maken en die mee te sturen aan indieners van een zienswijze, zodat ze in ieder geval daarna weten wat de vervolgstappen zouden kunnen zijn of wat ze nog meer kunnen doen. Daar wilde ik deze motie voor aanbieden:

Motie 28: ‘Informatiefolder / flyer voor indieners van een zienswijze’

(ingediend door de fractie van 50PLUS)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *inwoners een zienswijze kunnen indienen;*
- *inwoners veelal onbekend zijn met de gang van zaken rondom het indienen van een zienswijze bij de gemeente;*
- *inwoners bij hoge uitzondering te maken krijgen met veranderingen in hun omgeving;*

Overwegende dat

- *regelmatig inwoners te laat of onvoldoende geïnformeerd worden over hun mogelijkheden na het indienen van de zienswijze;*
- *door de onbekendheid met die mogelijkheden, er regelmatig onbegrip en frustratie bij de indiener van een zienswijze ontstaan;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *een duidelijke flyer te maken, waar alle mogelijke vervolgstappen c.q. gang van zaken op staan die voor een indiener van een zienswijze relevant kunnen zijn;*
- *deze flyer samen met de ontvangstbevestiging van de zienswijze mee te sturen aan de indiener;*

En gaat over tot de orde van de dag.’

De heer Kasteleijn (50PLUS): Dat gedaan hebbende, gaat dit allemaal van mijn tijd af. Ik zal wel onvoldoende tijd hebben, maar u onderbreekt me maar, meneer de voorzitter.

De Kadernota 2023 ligt voor ons. 50PLUS moet erkennen dat de Kadernota 2023 en de Meicirculaire 2022 veel informatie bevatten, die wel een mooi overzicht geven van alle zaken die lopen en welke aanpassingen het college van plan is. Daarmee willen we in ieder geval onze complimenten aan het college en de ambtenaren geven, dat u in staat bent geweest om, ondanks de grote hoeveelheid informatie het toch overzichtelijk te presenteren.

Zoals uit de Meicirculaire blijkt, zal die meevaller maar liefst 6 miljoen zijn en het positieve saldo van de Kadernota zal nog meer ruimte geven in de Begroting van 2023. Wij doen dan ook een voorstel om een groter deel van dit voordelige saldo in de algemene reserve te steken, zodat we sneller voldoende reserve hebben. Deze situatie is weleens even anders geweest. Afhankelijk natuurlijk van wat voor verrassingen het Rijk voor Emmen nog in petto heeft, lezen we ook dat een aantal vermoedelijke voordelen bewust nog niet is verwerkt. Bravo dus, dat niet meteen voor Sinterklaas wordt gespeeld. Maar natuurlijk hopen we wel dat het college in de Begroting van 2023 een betere waardering voor de mantelzorgers zal gaan opnemen. Dus hebben wij die motie natuurlijk ondertekend, omdat dit ook in ons verkiezingsprogramma stond.

Een van de onzekere factoren is Wildlands, waar goed de vinger aan de pols worden gehouden in het bijna maandelijkse overleg van de wethouder met de directie. Het tij schijnt gekeerd te zijn en wel dat de waarderingscijfers voor Wildlands goed zijn gestegen naar plaats 20 van de meest bekende attractieparken van Nederland. Laten we hopen dat het volgend jaar na de doorgevoerde veranderingen, zelfs naar plaatsje 10 gaat. Aangezien de wethouder een kwartaalrapportage voor de raad niet raadzaam vindt, vragen wij aan de wethouder om bij de volgende update over Wildlands niet alleen de bezoekersaantallen te vermelden, maar ook ons een globaal exploitatieoverzicht te verstrekken. Dan krijgt de raad ook inzicht in.

Emmen geeft gelukkig ruim baan aan evenementen. Dat zorgt voor een mooie leefbare stad en dorpen. Wel heeft het aantal evenementen voor dit jaar zijn maximum bereikt. Er komen zelfs vanuit de horeca geluiden dat het ook wel ietsje minder mag. 50PLUS vindt het fantastisch dat het aanbod zo gevarieerd en verdeeld is tussen het Renssenpark, het Raadhuisplein en ook de dorpen. Het gevolg hiervan is dat ook de terrassen vol zitten en deze ondernemers dolblij zijn dat ze tijdens corona zijn verruimd. Wel willen we het college oproepen om de huidige omvang van de terrassen definitief te maken, zodat onder andere tijdens de wekelijkse markt en evenementen deze kunnen blijven staan en daarmee het beeld verlevendigen én versterken van Emmen-centrum.

In het verlengde van het plaatselijke toerisme liggen de cijfers van Drenthe helaas steeds verder onder druk. Wij zien dat de stijging van het aantal toeristen in Drenthe behoorlijk onder het gemiddelde ligt en het besluit om Drenthe als toerist te bezoeken, stukken later dan gemiddeld genomen wordt. Daarbij is ook de bekendheid van Drenthe als provincie van plaats zes naar acht teruggezaakt. Er is dus nog wel een klus te klaren voor het Recreatieschap Drenthe.

Wonen is natuurlijk dé grote uitdaging voor de komende jaren. Uit het grote woonwensenonderzoek onder 82.590 senioren van 55-plus in mei 2022 met een koopwoning kwam naar voren dat senioren vooral willen verhuizen, omdat hun woning te groot is en omdat de woning geschikt gemaakt kan worden voor aanpassingen. Al 88 procent van de senioren heeft nagedacht over een mogelijke verhuizing, van wie 44 procent al stappen heeft gemaakt en 56 procent niet. Bij een verhuizing gaat het bij meer dan de helft van deze senioren de voorkeur uit naar een appartement: 57 procent. Dit omdat gelijkvloers een belangrijk criterium is en het hebben van twee slaapkamers: beide voor 75 procent.

Van de senioren die al verhuisd zijn, geeft 65 procent aan dat, omdat hun woning geschikt gemaakt was om oud te worden. Dit laatste is natuurlijk een interessant en belangrijk gegeven wanneer Emmen de nieuwe Woonvisie gaat maken. Het is dus duidelijk dat ouderen best wel willen verhuizen, als er maar een redelijk aanbod, met gelijkvloers en twee slaapkamers. Ook is bekend geworden dat door enerzijds corona en anderzijds de goedkopere woningen in Emmen en Drenthe niet alleen meer interessant zijn voor 'Drentheniers', maar juist ook – let wel – voor de werkende 55-plussers.

De voorzitter: Meneer Kasteleijn, kunt u tot een afronding komen?

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ik denk dat ik de rest dan maar even moet parkeren.

De voorzitter: Dat is aan u, u mag nog wel even een slotwoord uitspreken.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Wij hebben toch nog een tweede termijn?

De voorzitter: Ja, die is de helft korter – dat meld ik u ook maar even.

De heer Kasteleijn (50PLUS): O, shit!

De voorzitter: Nou, dat soort taal hoeft nou ook weer niet.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Och, neem me niet kwalijk. Sorry!

De voorzitter: Kies uw eigen woorden, maar wellicht wilde u nog een soort afronding, een soort uit-smijter, zou ik haast zeggen, maken?

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, ik heb nog meer punten. Maar dat punt van die woningen dan in ieder geval heb ik vanmorgen al aangegeven. Wij vinden het belangrijk en zijn van mening dat de woningbouwcorporaties, die dus een speciale prijs hebben bij de gemeente – 18.000 euro per kavel en een korting krijgen op hun kavelprijs, zij daar ook een taak tegenover zouden moeten krijgen. Met andere woorden: dat wij vanuit het college c.q. de raad zeggen: ‘Oké, u kunt die korting krijgen, maar dan willen we ook dat u er rekening mee houdt en ervoor zorgt dat de huurprijs c.q. verkoopprijs meer dan de helft minder is dan voor een normale particulier.’ Dit hebben we vanmorgen ook aan de orde gehad. Daar moet ik bij laten. Ja.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik was hem even kwijt bij het laatste stuk. Maar dat ligt misschien aan mij, bij het verhaal over die prijzen.

De voorzitter: Is het een idee om straks nog even in de schorsing te kijken of er nog een extra toelichting kan komen?

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, oké. Ik heb alle moties toch ingediend, hè?

De voorzitter: Als u het aan ons vraagt of u alle moties hebt ingediend: dat weet ik niet. Wij ontvangen alleen maar.

Even recapitulerend: als ik even nog uw aandacht mag, dan gaan we zometeen even schorsen. Ik kijk nog even rond: daarmee zijn volgens mij alle moties ingediend die u van plan was in dit stadium in te dienen? Oké. Dat is opmerking één. We maken even een overzicht, dat doet de griffie al uitstekend, die was gaandeweg de rit al bezig. Als het goed is, hebben we nu met deze moties erbij binnen niet al te lange termijn in de schorsing een heel overzicht van alle moties die er zijn. Dan kunt u die straks lezen op iBabs. Daar mag u gerust al over beraadslagen, maar u hebt dus nog wel even tijd.

Ten tweede, het college zal even de tijd nemen om alle vragen en opmerkingen tot zich te nemen en van een antwoord te voorzien. Want daar beginnen we zometeen mee na de schorsing.

De suggestie zou kunnen zijn dat wij om kwart over vier weer verdergaan. Dan de beantwoording doen in eerste termijn door het college. Dan zijn we ongeveer denk ik wel een uurtje mee bezig. Dan even te gaan pauzeren voor een warme maaltijd. Dan zullen met elkaar nog even een tijd afspreken voor de tweede termijn aan het begin van de avond.

Vindt u dat een goed voorstel? Is dat het geval, dan schors ik de vergadering tot kwart over vier. De vergadering is geschorst.

Schorsing

De voorzitter: Ik heropen de vergadering.

Het college had even iets meer tijd nodig, zeker de behandeling van alle moties. Dat kostte even iets meer tijd. Het voorstel is om voor het eten de beantwoording te doen in eerste termijn door het college. Dat zou spannend zijn om dat in een uur te doen. Dus we hebben het in de tijd even iets opgeschoven. Dus we gaan uiterlijk om zes uur eten. Dat komt goed.

We hebben in de afspraken staan dat we in ieder geval ruimte te geven aan het college en de wethouder financiën nog iets meer tijd geven. Dus dat is zo'n twintig minuten, de overige collegeleden maximaal tien minuten. Mocht u in de tussentijd nog vragen hebben, onderbreek dan rustig. Ik zeg nu al even op voorhanden dat er een heleboel vragen zijn gesteld en opmerkingen zijn gemaakt. De wethouders moeten ook nog reageren op de moties. Dus het kan best zo zijn dat er een bepaald punt is blijven liggen in uw betoog. Het zou niet het streven moeten zijn om alles wat u gemeld hebt, ook inderdaad van een reactie te laten voorzien door het college. Want dan weet ik zeker dat het gaat uitlopen. Dus heb respect voor het feit dat de wethouders zo nu en dan ook even een selectie maken. Als het echt zo belangrijk dat u dat echt nog wilt horen, dan is dat geen enkel punt. Maar laten we voorkomen dat elke partij zegt: 'Dit punt is nog niet beantwoord, en dat punt is nog niet beantwoord' enzovoort. Tenzij u zegt – en maak die selectie vooral zelf – dat het zo belangrijk is voor uw tweede termijn en u eigenlijk niet de deur uit kunt zonder een antwoord, doe dat dan op deze manier. Maar heb even begrip voor het feit dat er wat prioriteiten gesteld moeten worden.

Zullen we het zo gaan doen, de beantwoording in eerste termijn door het college? Ik zie mensen knikken. Dan komt dat goed. De eerste termijn is aan wethouder Otter, die onder andere financiën in zijn portefeuille heeft. We hebben iedere wethouder gevraagd om de beantwoording te doen en tegelijkertijd een reactie te geven op de moties voor zover die het college aangaan.

Reactie college

De heer Otter (wethouder): Zoals wellicht geldt dat we niet alle antwoorden, zo geldt het ook wel een beetje voor de Kadernota zelf. We hebben niet gepoogd in de Kadernota alles op te schrijven wat we allemaal doen in deze gemeente. Ik zeg altijd: we hebben duizend producten. Dat is heel anders dan in handelsbedrijven of als je auto's verkoopt. Nou, dat verkoopt alleen maar auto's of je verkoopt alleen maar campers. Maar wij hebben echt duizend verschillende producten. Als je daar overal wat over op wilt schrijven, dan krijgen we een ongelooflijk dik boekwerk. Dus wij hebben in de Kadernota een beetje opgesteld alles wat een beetje *going concern* is. Wat de gewone doorloop is die we doen, daar hebben niet zoveel aandacht aan besteed. Dat blijven we ook gewoon doen en met name de nieuwe zaken die zich ontwikkelen, daar hebben we veel aandacht aan gegeven.

Misschien eerst even heel kort wat over de zeg maar financiën. Ik heb eigenlijk toch wel in de volle breedte gehoord dat we blij zijn dat we er financieel wat beter voor staan en dat we eigenlijk toch ook wel nog een beetje voorzichtig moeten blijven naar de toekomst toe. Dat is een beeld dat ik ook wel deel. Want ik had hier voor mezelf even opgeschreven: '*een déjà-vu naar 2018*'. In 2018 stond ik hier ook volgens mij, terwijl we behoorlijke overschotten hadden. Ze zijn zelfs nu nog ietsje hoger, maar de praktijk heeft ook geleerd dat een mooi vooruitzicht niet wil zeggen dat het ook een mooie wordt. Dus een beetje voorzichtigheid is echt op haar plaats. Ook in de brief die we nog nagestuurd hebben, hebben we ook wel duidelijk de waarschuwing opgenomen dat een aantal p.m.-posten nog niet op geld staat. Dus het is nog niet volledig. Dat was volgens mij ook een opmerking van Forum of de PVV: wat gaan we een beetje doen met die overschotten volgend jaar? Voorlopig weten we nog precies wat overschot is en wat geen overschot is. Wat wij hebben gestuurd, is een soort tussenstand en wij geven ook aan welke kosten daar eigenlijk allemaal op van invloed zijn. Richting de Begroting gaan we natuurlijk allemaal uitwerken. Dan wordt het omgezet in een Begroting.

Over die brief was ook een vraag: 2026 en het ravijn, dat is nog negatief. Maar in de brief ziet u ook wel dat op dit moment in ieder geval er wel sprake is van een ravijn. Maar dat ravijn staat wel boven water. Dus we duikelen behoorlijk naar beneden, maar we blijven wel in de plus. Ik heb er ook wel vertrouwen dat dat ravijn gedicht wordt. Als we die allemaal een beetje horen die bewegingen tussen de VNG en het Rijk. Ik bedoel, het Rijk snapt ook wel dat je dat ravijn niet zonder meer kunt laten bestaan. In die zin heb ik er wel vertrouwen in dat er wel een oplossing voor komt. Waar ik wat minder vertrouwen in heb, is dat onze regering zo lang blijft zitten en we niet zomaar volgend jaar nieuwe verkiezingen hebben, wat een heel andere koers kan geven. Een regering met GroenLinks, Forum en PVV: ik bedoel, wat voor keuzes gaan die maken? Ja. Nee, maar het is toch wel reëel risico. We kijken goed vooruit en we denken dat het allemaal zo wordt. Maar nogmaals, het kan fors wijzigen.

Maar het uitgangspunt is veel beter en wat dat betreft is dat ook meteen mijn reactie op motie 20: die is wat mij betreft overbodig. Wij zitten nu al in de plus en gaan er maar van uit dat wij ook met een Begroting die in de plus eindigt. Ik bedoel: het zou niet best zijn als we met dit overschot ook nog een Meerjarenbegroting zouden komen die in het laatste jaar negatief uitkomt. Dat gaan we zeker niet doen.

Dan gaat een veelgemaakte opmerking over het investeringskrediet met name voor die excessieve prijsstijging. Daar zijn veel opmerkingen over gemaakt dat dat zo niet kan. Dan moet ik eigenlijk eerst even terug. In het raadsvoorstel zit op dat punt een klein foutje. Daar wordt in ieder geval onder punt 5 verwezen naar paragraaf 3.3 van de Kadernota, maar dat moet paragraaf 2.3 zijn, op pagina 9. Nou is dat niet het meest spectaculaire foutje dat erin zit. Er zit ook nog iets wat wij hebben bedoeld. Wij vragen een investeringskrediet aan en wij weten niet hoe al die aanbestedingen gaan verlopen. Maar wij gaan wel de markt op en wij vragen wel prijzen op. En als die prijzen heel erg tegenvallen en wij zouden vervolgens eerst weer naar de raad terugmoeten, dan gaat het wel ontzettend belemmerend werken. Want dat betekent dat je elke keer bij wijze van spreken haast opnieuw moet beginnen. Het is in deze markt ook nog maar de vraag, Als je nu een aanbesteding doet, dan zeggen veel aanbieders: 'Prima, dit is de prijs. Maar ik wil nu ook die prijs maken. Maar als u over vier maanden terugkomt, garandeer ik die prijs niet.' Vandaar dat wij die handelingsnelheid willen als college, zodat wij, natuurlijk gemotiveerd, iets uit dat krediet kunnen halen en er geld bij moet, omdat wij het zo belangrijk dat die aanbesteding moet doorgaan.

De heer De Jonge (VVD): Is het dan misschien mogelijk om een soort van drempel af te spreken met het college, met een bedrag waarbij er wel wordt teruggekomen richting de raad? Misschien is dat dan een goed voorstel?

De heer Otter (wethouder): Wij hebben natuurlijk een drempel van vier ton. Maar wij denken dat dat niet in alle gevallen altijd voldoende is. Als je klussen van 4 miljoen hebt, dan zien wij in de markt prijsstijgingen van 20 tot 25 procent. Dus dat maakt het wel lastig. Vandaar dat wij ook hebben gezegd dat wij dat budget hebben en wij daar best wel een berekening onder hebben leggen die wij niet gedeeld hebben met u. Want het zijn allemaal klussen die de markt op gaan en je wilt eigenlijk niet de markt laten zien waar je af en toe rekening mee houdt. Wij hebben ook allemaal verschillende contracten. Het ene contract bevat wel rechten op een stuk prijscompensatie, het ander niet. Dus ik zou er geen voorstander zijn van een drempelbedrag, omdat we niet goed weten hoe het verloopt de komende tijd. Want het is echt wat dat betreft een heel merkwaardige tijd. En ik wat al zei: een aannemer geeft een prijs op, hij doet die een bepaalde tijd gestand en dan wil hij het ook weten. Als wij dan terugmoeten naar de raad, dan wordt heel lastig. Zo hebben we het uitgelijnd. U kunt daar allemaal wat van vinden. Alleen, helaas staat het ook niet zo helemaal in de Kadernota gedetailleerd. Alleen op pagina 28 en 29 hebben we dat toch zelf nog niet helemaal goed opgeschreven. Want de bedoeling was dat er zou staan: 'op basis van een collegevoorstel met een goede motivering gaan wij besluiten om er al dan niet geld bij doen' – want het laatste kan dat ook betekenen. Maar op pagina 29 is helaas terechtgekomen dat er elke keer een college- c.q. raadsvoorstel zou komen. Eigenlijk moet het woordje 'raadsvoorstel' eruit. Dan wilde u graag, dat snap ik ook, maar in het proces past dat dan eigenlijk niet helemaal.

De heer Huttinga (ChristenUnie): We kunnen dat natuurlijk nog steeds willen. Want we zitten er nu nog voor we het besluit nemen. Dus we kunnen u er nog wel even mee plagen. Maar tegelijkertijd vind ik dat we wel wat meer creativiteit van u zouden mogen verwachten op dit punt. Als we het nou eens terugbrengen naar zaken die inderdaad boven de vier ton liggen? En dan met name gericht op nieuw beleid, waar wij hier als raad bijvoorbeeld recent nog een besluit over hebben genomen dat dat moet gebeuren? En dat u heel slecht uit de aanbesteding komt, u dan die 45-dagentermijn, die in die aanbesteding geldt, gebruikt om ons te informeren en te kijken of wij daarmee akkoord kunnen gaan?

De heer Otter (wethouder): Is een suggestie. Nee, maar ik heb het zelf al aangegeven: het is een collegebrede verantwoordelijkheid. Dus ik kan nu wel iets roepen, maar laat ik het zo zeggen: ik neem die suggestie even mee, we zien elkaar nog wel een keer vandaag. En dan kom ik er even op terug. Ik moet wel zeggen: de dekking voor dat krediet en die extra zaken daarvoor hebben wij ook vanuit het Rijk allemaal extra middelen gekregen. Dus ook het Rijk heeft de excessieve prijsstijgingen gezien. We hebben er eigenlijk ook budget voor gekregen om het op deze manier in te zetten.

Ik ga nog even kort verder met de Woonvisie. Die is vandaag al een paar keer, ook bij een ander onderwerp, al even aan de orde gekomen. De planning is nu oktober, die van voor de vakantie is net niet meer gelukt. Na de vakantie stellen we die in het college vast en dan komt hij in oktober hier. Er wordt echt heel veel gebouwd in deze gemeente. Inclusief die extra kavels enzovoort en allerlei plannen die

hier binnengekomen zijn, denk ik dat wij boven de 2.500 woningen zitten die op een of andere manier in de pijplijn. Alleen, ik zeg er wel bij: wij bouwen ze niet. Dat zijn allemaal aannemers die ze bouwen, en ontwikkelaars. Dus die hebben ook allemaal hun eigen termijnen en hun eigen prioriteiten enzovoort. Maar er wordt hier eigenlijk in dit gemeentehuis zeker gewerkt aan 2.500 woningen. Het is wel een paar keer ook over personeel en over vergunningen iets geroepen. Allemaal heel belangrijk. Het is ook belangrijk dat onze interne processen gewoon goed lopen. Ik kan u ook zeggen dat wij ook bestuurlijk er voortdurend bovenop zitten om tempo te maken. Want dat is mij ook wel duidelijk: dé gemeente bestaat niet, de ambtenaar bestaat niet. Het is een samenspel van allemaal mensen die ook soms allemaal weer hun eigen opvatting hebben. Het is allemaal aan ons bestuurlijk om in ieder geval te zorgen dat het tempo erin blijft en dat de doorlooptijden in onze organisatie zo kort mogelijk worden. Maar ik merk ook wel dat doorlooptijden bij de externe partijen ook best wel onder druk staan allemaal.

Goed, dat waren even een paar grote thema's. Dan ga ik nu even heel kort nog allerlei vragen aanstippen. Wakker Emmen vroeg wanneer het gemeentehuis op zaterdagen opengaat. Nou, aan de planuitvoering enzovoort wordt nu allemaal gewerkt. Dus ik zou zeggen: volgend jaar. Dat kost ook wat extra geld, dus het kan niet open voordat we de Begroting vaststellen. Dus volgend jaar gaan wij zeker open op zaterdag.

Herijking Rensenpark: bij de moties kom ik wel er even op terug. Over de bloemenklok hebben het gehad.

Extra communicatie: 100.000 euro. We hebben natuurlijk een uitbreiding met één bestuurder. Alles draait om communicatie. Maar ik hoor het hier ook steeds vaak: 'De communicatie is niet goed, die moet beter' enzovoort. Dus daar wordt ook aan gewerkt en in geïnvesteerd. Maar ja, dat kost wel geld, vandaar die extra 100.000 euro.

Dan het afschaffen van de welstand. Ja, het klinkt heel verleidelijk. We gaan er ook wel iets aan doen. Ook hier is het mensenwerk. En mensenwerk in onze organisatie en mensenwerk bij de welstandscommissie. We zijn er wel mee bezig om te kijken of we dat intern iets anders kunnen organiseren, ook om te voorkomen dat het vertragend gaat werken. Aan de andere kant, de meeste klachten over welstand komen van die mensen bij wie het plan niet gehonoreerd is. Waar wel het bij gehonoreerd is, die hoor je vaak niet. We kunnen alles wel loslaten, maar je wordt er ook niet vrolijk van als je buurman misschien blauwe dakpannen op zijn daken gooit. Of de kozijnen allemaal maar in een bepaalde kleur verft waar je niet vrolijk wordt. Of de ramen zitten op de verkeerde plek of weet ik veel. Dus ik merk ook wel vanuit de samenleving dat de ene alles wil afschaffen omdat hij zelf wat wil. Maar zodra je de buurman bent, dan wil je degelijk dat er even goed naar gekeken wordt. Wij proberen ook daar wel het evenwicht in te zoeken en daar toch wel iets te veranderen de komende tijd.

Berap en MPG en agendering van deze stukken voor de commissie: ja, u gaat er zelf over. Maar ik vind het prima om dat te doen.

Winstnemingen op de grondexploitatie: ik heb me er zelf ook een beetje aan geërgerd. Twee jaar geleden vond de accountant dat we het ene systeem moesten volgen en nu moeten we weer het andere systeem volgen. Dus ik heb eigenlijk om een excuusbrief gevraagd aan de accountant, maar dat was toch een brug te ver. We zijn nu weer terug op het systeem dat we in het verleden ook hadden. Dat gaat iets meer uit van voorzichtigheid.

Ik denk dat ik nu even naar de moties ga. Dan hebben wel heel weinig aantekeningen over, maar ik ga het toch proberen dit zo te doen.

De voorzitter: Ik denk dat u het kan.

De heer Otter (wethouder): 'Uitgavenbeperking Rensenpark': nou, in feite doen we in het Rensenpark het hoognodige. Eigenlijk deden we te weinig. Dus wij hebben 50.000 euro extra vrijgemaakt voor onderhoud. Dat is ook hoognodig, we hebben klachten van onze inwoners, die mij benaderen en zeggen dat het er toch niet uit ziet. Dus wij gaan daar wel wat mee in investeren. Maar dat is eigenlijk allemaal in de sfeer van regulier onderhoud. Voordat we die evaluatie doen: daar komt nog een brief over en die komt nog voor de zomer. Dan gaan we na de zomer met elkaar wel die herijking doen. Maar tot die tijd is het gewoon dat reguliere onderhoud en is wat mij betreft motie 3 niet nodig.

Motie 4 'Bloemenklok': dankzij het feit dat ik genoemd heb dat we over die bloemenklok begonnen, valt de naam Zegering Hadders. Daarvoor had iedereen het over de bloemenklok. Dus in die zin is het heel goed geweest dat we deze discussie hebben. Want dan komt de naam Zegering Hadders inderdaad

terecht wat vaker naar boven. Ik heb geen moeite met deze motie, omdat we toch nog in overweging zijn over wat te doen met de bloemenklok. We breken niet alles af in het centrum, want de oude bloemenklok, meneer De Jonge, is al afgebroken. Dus deze was alweer nieuw.

Motie 8 ging met name over geen voorrang voor statushouders. Die hebben geen voorrang. Dat is ooit in de Tweede Kamer afgesproken: statushouders hebben geen voorrang. Maar wij hebben wel een huisvestingsverplichting. Dus ja, ze hebben geen voorrang, maar we moeten het wel doen. Tegelijkertijd zeg ik wel: laten we ook hier niet al te ingewikkeld over doen. Want het blijkt dat we samen met de corporaties dit allemaal best redelijk kunnen regelen. Toch is het beslag op het aantal vrijkomende woningen vrij beperkt. We hebben per jaar duizend woningen die vrijkomen en laten we nou zeggen dat 40 à 50 daarvan naar statushouders gaan. Dus natuurlijk zouden die anderszins wel beschikbaar blijven. Ze hebben in feite geen voorrangrecht, maar we hebben dus wel een plaatsingsplicht. Dus we worden gebeten door de hand en door de kat, kun je zeggen.

Tijdelijke units: daar wordt allemaal aan gedacht, daar kijken we ook naar. We zouden 50 units via het Rijksvastgoedbedrijf krijgen. Alleen, helaas heeft het Rijksvastgoedbedrijf op landelijk niveau geen financiering gekregen. Dus is het hele plan om landelijk 2.000 units te plaatsen, voorlopig weer in de prullenbak beland. Maar we kijken echt wel in de breedte allemaal naar dat soort zaken. Wat mij betreft heb ik bij motie 8 in ieder geval geen nadere opmerkingen. Deels klopt deze niet helemaal. Verder zie ik daar zelf geen ondersteuning voor, laat ik het zo zeggen.

Motie 13 'Precariobelasting'. Ik heb die nog een keer heel goed gelezen. Ja, ik verwacht hier heel weinig effect. Als het al zo zou kunnen, want ik me vraag me wel af of het juridisch houdbaar is dat je het ene bedrijf gaat belasten voor een stukje ruimtebeslag en het andere niet. Dus ik zou zeggen: die raden we wellicht maar af.

Motie 14 'Papierloos vergaderen': nou snap ik wat ik hierover had opgeschreven. U gaat er zelf een beetje over, vind ik. We hebben wel schijnbaar afgesproken in het verleden – dat wist de heer Wanders nog – dat we met iBabs de p&c-documenten zoals Jaarrekening en Begroting op papier doen. Maar als u met elkaar afsprekt dat dat niet meer hoeft, vind ik het prima. Ik zeg er alleen bij: wij moeten wel één lijn hanteren. Het kan niet zo zijn dat de een het wil en de ander het niet wil. Dan moeten we er bijna iemand extra bij aannemen die dat allemaal gaat bijhouden. Dus één lijn het liefst en het is aan u om daar wat over af te spreken.

Motie 15 pak ik er even bij. Toch handig hè, dat papier. 'Ecologische voetafdruk': ja, ik ben bang dat dit weer een rapport waar we dan verder niet zoveel mee doen. Ik bedoel, we hebben al aangepaste koffiekopjes, we hebben zonnepanelen op het dak, wethouder Van der Weide isoleert alle panden, we hebben elektrische auto's inmiddels aangeschaft, we hebben laadpalen hier buiten, we vergaderen grotendeels papierloos. Het hoeft wat mij betreft niet. Ik ben bang dat er weer een rapport uit komt waar we dan verder niets mee doen.

Dan 'Stop verkleining van de woningvoorraad', motie 16. Eerlijk gezegd had ik voor mezelf opgeschreven dat dit weer een motie is voor problemen die er niet zijn. Want we hebben al even een fijne discussie gehad over Zandpol vanmorgen. Maar dat is de eerste discussie over acht jaar over hoe dat moet. En dan moeten we er meteen weer een regel voor gaan instellen. Dus ik vind het een overbodig iets. Een knarrenhof in Emmermeer zou er niet gekomen zijn als we deze motie aannemen. Want er stonden drie flats en daar komt het knarrenhof voor terug. Dan moet je weer allerlei uitzonderingen en hardheidsclausules bedenken, maar komt die discussie toch wel weer. Dus volgens mij een volstrekt overbodige motie.

Dan ben ik bij de laatste: motie 20. Die had ik al beantwoord.

De heer Wittendorp (CDA): Wij hadden nog gevraagd wat de invloed op de Begroting zou zijn van de stijgende rente. Wij hebben ook nog iets gevraagd over de 8 miljoen beschikbaar krediet voor verduurzaming van het gemeentehuis en de Handelsweg. Nu is dat verbreed naar gemeentelijk vastgoed. Maar kan daar nou zomaar ineens van alles bij? Dat hebben we niet gesnapt, daar zouden we graag nog wat toelichting op willen.

De heer Otter (wethouder): Over gemeentelijk vastgoed: dat dossier ben ik kwijt voor deze nieuwe periode. Daar gaat collega Van der Weide voortaan over, dus die komt daar nog op terug. Dus dat komt helemaal goed.

En met die rente: wij hebben ongeveer per jaar 15 procent vast liggen. Dus dat betekent dat als nu de rente in één keer heel erg omhoog gaat, we hebben voorlopig de pijn daarvan maar voor 15 procent

hebben. Maar ja, volgend jaar 30 procent enzovoort. Het komt er dus dan wel in, maar we houden ook in onze Begroting rekening met de stijgende rente. U mag gerust weten dat we daarbij ook nog wel gelet op de ontwikkelingen nog ietsje bijgeraamd. Dus de eerste paar procent stijging zit min of meer wel in de Begroting opgesloten, ook rekening houdend met ingroei-effect. Dus ik denk dat we met 3,5 à 4 procent – dat doe ik even uit het hoofd – op de lange termijn rekening mee houden. Maar wordt het 6 à 7 procent? Even heel simpel: we hebben 5 miljoen rentekosten aan onze leningen voor elk procent extra rente. Dus loopt de rente echt substantieel door, dan gaan we daar wel last van krijgen. Maar dan is het wel een horizon van tien jaar.

De heer De Jonge (VVD): Ook na dit luisterend, is het dan ook niet verstandig om wat u zegt over die afweging over die 3,4 miljoen, dat ook te handhaven, in plaats van dat niet meer te doen?

De heer Otter (wethouder): Nou ja, daar hebben we eigenlijk nog geen besluit over genomen. Dus dat hangt er ook een beetje van af hoe een aantal zaken zich ontwikkelt. Stel je voor dat er wellicht toch nog een klein ravijntje komt in 2026, je misschien moet zeggen dat je door moet gaan tot en met 2025 en we gebruiken die ruimte van die storting bijvoorbeeld in 2026. Maar ik denk dat we richting de Begroting daar even rustig naar moeten kijken of we dat ook überhaupt nodig hebben op dit moment, of dat we prima die storting door kunnen laten lopen.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Ik heb in eerste termijn ook gewezen op het oppotten van al die programmatische aanpakken, dat dat eigenlijk zo verweven raakt door die hele Kadernota. Zou dat misschien ook nopen tot herijking van deze documenten, zodat we daar wel goed op kunnen blijven sturen?

De heer Otter (wethouder): Ik heb eigenlijk de vraag niet helemaal goed begrepen.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Bij al die programmatische aanpakken is het de bedoeling dat er lekker integraal gewerkt gaat worden. Maar dan krijg je natuurlijk toch wel dat je in verschillende programma's allemaal onderdelen krijgt?

De voorzitter: Dat het een soort kluwen wordt: dat bedoelt u?

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Inderdaad, bedankt.

De heer Otter (wethouder): In feite kennen we dat nu al. De zaken lopen nu al door elkaar heen. Ik noem programmatisch werken ook weleens 'heel gestructureerd werken'. Daar kun je een heel mooie naam op plakken als 'programmatisch werken'. Maar uiteindelijk wil je natuurlijk gestructureerd naar een bepaald doel toewerken, maar soms loopt dat wel een beetje door een paar programma's heen. Dat is ook lastig te voorkomen, omdat eigenlijk soms alles met alles een beetje samenhangt.

De heer Wanders (wethouder): Laat ik in dit geval dan even het stokje oppakken waar mijn collega het achterliet. Dat ging even programmatisch werken. Dan kijk ik even naar de ontwikkelingen als het gaat over de campusontwikkelingen in hun totaliteit. Want ook daar wordt gekeken naar een programma omdat daar zoveel eindjes in dit huis, maar ook buiten dit huis, bij elkaar komen, dat daar juist wel een aanpak voor nodig is om te zorgen dat alles op de goede plek landt en je met elkaar geen kansen mist. Denk even aan Emmen Bereikbaar, denk aan de ontwikkeling van het Innovatiecentrum, de Universiteit van het Noorden en de twee scholen die op wat nu nog het Zorgcampusterrein is, nieuw willen bouwen. Dat is niet ons project, maar wij hebben daar wel heel veel in te doen, te faciliteren en mogelijk te maken. Dat vraagt dus hier afstemming, maar ook buiten afstemming. Dus daar probeer je dus toch via zo'n programma grip op te houden. Ik zal niet zeggen 'krijgen', want ik heb het idee dat we dat nog steeds hebben. En het mooie is dat dat ook een fysieke uiting is waarin je een verantwoordelijkheid hebt als gemeente, maar ook de inhoudelijk programmering met elkaar probeert te doen.

Dat zou natuurlijk onze regio veel verder moeten brengen in de toekomst. Iemand van u gebruikte ook het woord 'vooruitkijken' en dat is het ook in dit geval: wat betekent die ontwikkeling vanuit de Regio Deal en vanuit de Universiteit van het Noorden? De Greenwise Campus, zoals we dat tegenwoordig

noemen: wat betekent die nu de jongeren van Emmen, maar ook voor de huidige werknemers? Het Leven Lang Ontwikkelen, de duurzame inzetbaarheid in ons bedrijfsleven en de innovatie. Oftewel de toekomstgerichte opleidingen voor de toekomstige banen. En het is een fantastische ontwikkeling om bij te zijn. Ik geloof ook echt dat wij hiermee echt wel een mooie regio hebben en een kans voor die regio neer kunnen zetten.

Wat ook bijdraagt aan duurzame inzetbaarheid – dan maak ik even de overstap naar het thema laaggeletterdheid – is die laaggeletterdheid. Je ziet steeds vaker nu de erkenning, ook bij werkgevers, dat duurzame inzetbaarheid daar aan de orde is als mensen laaggeletterd zijn. Dat heeft te maken met je werk, met je instructie kunnen lezen, maar ook met mee kunnen komen in het bedrijf. Gelukkig zie ik een heleboel werkgevers die inmiddels ook die stappen zetten om daar programma's voor op te zetten. Dat zie ik eveneens bij het voorkomen van financiële problematiek. Dat is nog wel een onontgonnen terrein met elkaar als je kijkt of je daar ook het net kunt sluiten rondom de mensen als het gaat over laaggeletterdheid: de financiële problematiek. We hebben het liever over basisvaardigheden dan laaggeletterdheid. Het ministerie gebruikt het laatste nog als thematiek en in de uitkeringen hebben we hier liever over basisvaardigheden. Dat gaat over lezen, schrijven en rekenen, maar ook over je digitale vaardigheden. Want anders kun je niet eens de energietoeslag aanvragen – ook binnen ons huis niet. Maar ook je andere toeslagen, die nog veel belangrijker zijn om rond te komen. En ook daarin ondersteunen wij heel veel mensen in, met name mensen die digitaal niet zo vaardig zijn. Juist dat programma willen wij verder opzetten. Dat gaan we dus ook verder met werkgevers doen.

Als het gaat over het concreet maken van de doelstellingen: ja, die wens heb ik ook. Want ik vind ook dat je jezelf misschien wel wat tekortdoet als je het hebt over 17 procent. Maar dat klinkt zo afgerond. Als je komt vanaf 18,2, heb je het misschien al hartstikke goed gedaan. En is die 16,9, dan moet je nog wat doen. Dan weet je ook waar je moet bijsturen. Wij zijn ook met elkaar aan het kijken hoe we dat concreter kunnen maken. Dat doen we al in Arbeidsmarktregio-verband. Dus ja, daarin staan we niet alleen. Maar we moeten nog wel even kijken hoe we dat verder monitoren.

Ik ga even verder met het inkomen. Laat ik dan ook daar maar de stap maken. We hadden het over uitstroom naar werk. De heer Koops stelde dat sociale ondernemingen daar effectiever in zouden zijn in sommige gevallen. Nou, dan zal Menso vast niet nalaten, als ze hun fantastisch resultaat nog verder kunnen verbeteren. Want Menso scoort daar enorm goed op.

De heer Koops (D66): Dank voor die toezegging, meneer Wanders. Het was ook zeker niet bedoeld als opmerking naar Menso toe. Want volgens mij doet Menso heel goed werk. Maar wij merken juist wel dat sociale ondernemers moeite hebben om mensen uit die werkvoorraad van Menso te krijgen. Dus wellicht is in het overleg met Menso bij de sociale ondernemers op dat vlak nog wat te winnen.

De heer Wanders (wethouder): Maar dat betekent dat ik niet zal treden in de bedrijfsvoering van Menso. Maar Menso gaat uit van wat de individu voor zo'n traject nodig heeft en zij zoeken daar de stappen bij uit. Menso ontwikkelt daar mensen ook in of ze maken samen het traject. Als het bedoeld is – en daar ga ik maar even niet van uit – dat Menso voor arbeidskrachten zorgt: nee, ze hebben als mensgerichte taak van ons om te kijken naar de individuele inwoner om daar de ontwikkelingsstap in te zetten. En dat zoeken ze dat bij wat daar het past bij past. Dat gaat naar onze waarneming en naar de resultaten die wij zien, uitstekend. Zeker als het gaat over de uitstroom, want een regulier inkomen is natuurlijk fantastisch.

Maar helaas – dan sluit ik ook maar even aan bij wat mevrouw Van der Woude – is dat niet altijd voldoende om de verborgen armoede als gevolg van het feit dat je achttien wordt of je jongste kind dat achttien wordt en je toeslagen wegvallen, te voorkomen. Daar kunnen wij als gemeente bijna niet tegenaan compenseren. Dat is het nadeel van het systeem dat wij kennen. Daar zit een behoorlijke inkomensachteruitgang, die overigens bij de mensen, die gewoon een regulier inkomen hebben, ook op dat niveau.

In dat opzicht kan ik me ontzettend goed voorstellen dat wij inderdaad de prioritering naar voren halen vanuit het Coalitieakkoord om te kijken of we aan die kostendelersnorm van 18-27 jaar wat kunnen doen. Want je merkt dat je niet alleen je in inkomen en je toeslagen achteruit gaat. Maar als wij vervolgens ook nog een norm toepassen op het kosten delen, dat betekent dat een forse ingreep in een huishouden. Wij moeten dus kijken wat wij daaraan kunnen doen. Want nogmaals, ik deel de opvatting van de Partij van de Arbeid in die zin als het erover gaat dat het niet altijd uit luxe dat mensen thuis blijven wonen. Er moet ook een woning voorhanden zijn. Andersom zien wij ook dat kinderen in

sommige gevallen bijna noodgedwongen het huis moeten gaan verlaten. Volgens is dat ook iets wat wij niet willen met elkaar: dakloze jongeren omdat er anders thuis ook niet iemand zit.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ik hoor de wethouder praten over de kostendelersnorm. Maar ik hoor hem niet over de ouderen. De ouderen hebben precies hetzelfde probleem als de mensen die achttien jaar zijn geworden. Die gaan ook niet bij elkaar wonen. Want dan hebben ze simpelweg daar een gezamenlijke uitkering die je dan krijgt vanuit de AOW.

De heer Wanders (wethouder): Ja, maar zoals u ongetwijfeld weet, zijn wij niet verantwoordelijk voor de uitbetaling van de AOW. Dat is de Sociale Verzekeringsbank. Dus ik wil best iets roepen over de Sociale Verzekeringsbank, maar ik weet niet of dat effect heeft in Groningen. Hier gaat het over de vraag van de Partij van de Arbeid of ik wil kijken naar de kostendelersnorm van 18 tot 27 jaar. Ik deel overigens uw mening dat ik denk dat er onder de senioren nog best wel verborgen armoede zit. Ook daar proberen wij nu te kijken of wij daar dichterbij de voordeur kunnen komen. Wij merken ook dat het Grootloket daar wel iets mooi voor doet. Daar komen vrij veel mensen en dan heb je ook het gesprek. Dan kun je ook kijken of je de regelingen die wij kennen, bij hen onder de aandacht kunnen brengen. Maar het probleem dat u net schetst, daar kunnen wij iets van vinden. Maar we maken daar geen beleid op. Dus ik kan dat onder de aandacht brengen bij de Sociale Verzekeringsbank als we met ze spreken.

Ik was even bij Menso als het gaat over de ontwikkeling van mensen. Dat zie je ook inmiddels in Men Support. U hebt vorig jaar ook het Rekenkamer-rapport gehad over arbeidstoeleiding en Participatiewet. Het nieuwe beleid van de Participatiewet is ook in ontwikkeling als participatiebeleid. Ik verwacht dat dat na de zomer bij u zal komen, eerst in de vorm van een C-discussie. Of het wordt meegenomen bij de herijking van Samen Verder, dat daarna als Verder Samen zal doorgaan.

Datzelfde geldt ook voor de nota als het gaat over Emmen Gezond. Daar was een vraag van Wakker Emmen over, of er een nieuwe nota Emmen Gezond komt. Die wordt op dit moment betrokken bij de herijking van het sociaal domein en dat totale plaatje als het gaat over het gezondheidsbeleid. Het bereik van gezondheid, armoedebestrijding, schulden en inkomen: alles daaromtrent. Dus ik weet niet of we daar nog met een aparte beleidsnotitie over gaan komen, of met een beleidsuitgangspuntennotitie. Maar dat wordt dus wel in de totale herijking meegenomen.

U vroeg ook naar een projectenoverzicht van Emmen Gezond. De bewonersinitiatieven van de laatste twee jaar zijn natuurlijk fors achtergebleven als gevolg van corona. Daar zou ik u een lijst van kunnen verstrekken, maar dan is er niet een vergelijk mogelijk met het jaar daarvoor – dus vóór corona. Wij hebben wel de middelen voor Emmen Gezond. Er was en is nog steeds 40.000 tot 50.000 euro binnen dat budget gereserveerd voor bewonersinitiatieven. Wat aan het eind van het jaar over is, vloeit terug in de algemene middelen bij de Jaarrekening. In die zin had die vraag ook bij het vaststellen van de Jaarrekening gesteld kunnen worden waar dat aan besteed is.

Als we kijken naar de Begroting, gebruiken we het ook voor een deel voor dekking vanuit de Regio Deal, zoals de raad heeft afgesproken een aantal jaren geleden. We gebruiken dat voor het Actieplan Zorglandschap. We gebruiken het voor Welzijn om Recept om gezondheidszorg en het vinden van gezondheid ook dichterbij die inwoner te organiseren. We proberen dat zo breed mogelijk in het thema gezondheid in te zetten om te zorgen dat het rond de inwoner sluit.

Nog één vraag. Die gaat over de energieregeling voor breder dan de doelgroep voor wettelijk sociaal minimum zoals we die nu hebben gekend bij de energietoeslag. Daar zijn wij mee bezig om naar te kijken. We verwachten na de zomer ook nog koopkrachtmaatregelen komen van het Rijk. Want er is een aantal elementen: voor wie doe je het, hoe lang kun je het volhouden en wat betekent dat? Dat is nog wel een aantal zaken dat we nog nader met elkaar moeten afstemmen. Dat doe ik in de Taskforce Energiearmoede, waar ook collega Schrik in zit. Want dat gaat niet alleen over betalen van de rekeningen morgen, maar ook over het verbruik terugdringen voor volgend jaar.

En dan rest voor mij één motie met nummer 25 en die gaat over de training inzake Alzheimer. De gemeente Emmen is deelnemer in het Netwerk Dementievriendelijk. In die zin kan ik mij voorstellen dat wij de toepasselijke video op ons intranet beschikbaar stellen voor onze medewerkers, als daarmee de motie wordt ingevuld. We zullen ze daar via ons intranet op attenderen.

De heer Van der Weide (wethouder): Een aantal onderwerpen dat ik bij langs ga. Daarna heb ik nog een aantal losse vragen.

Ik begin even met het openbaar vervoer. Er is een aantal partijen dat zich daar zorgen over maakt. Dat ziet er wel zorgwekkend uit en dat heeft alles te maken met de gevolgen van corona. We zien een vraaguitval van bijna 20 procent en doordat de landelijke coronasteun vervalt of dreigt te vervallen, komt die rekening bij het OV-bureau te liggen. Het OV-bureau is een samenwerking tussen de provincies Drenthe en Groningen en zij zijn verantwoordelijk voor de buslijnen en daarmee ook de bekostiging. Zij dragen daarmee ook het financiële risico. Er ligt een tekort van 4 miljoen. Als we dat dan even afzetten tegen het Emmense aandeel, zal dat gaan om een aandeel van 10 procent. Dus als er geen extra geld bijkomt, dan gaan we dat linksom of rechtsom merken in onze dienstregeling. Dat doet wat voor het openbaar vervoer. De zorgen die er zijn over vershraling, heb ik ook. Aan de andere kant besef ik mij ook wel de financiële situatie van het OV-bureau. Op het moment dat er geen extra geld komt, moeten er ook keuzes worden gemaakt. Daar is een eerste voorzet voor gedaan. Zowel ambtelijk als bestuurlijk gaat er een aantal bijeenkomsten plaatsvinden. Daar zullen we ook aanschuiwen. Dus wat betreft geven we denk ik ook wel uitvoering aan de motie dat we in gesprek met de provincie en het OV-bureau om te bekijken wat dit gaat betekenen voor de gemeente Ennen.

Dan pak ik even het kopje 'verduurzaming gemeentelijk vastgoed'. Het is het CDA dat daar onder andere een vraag over stelt. Die vraag hangt ook wel samen met de vraag van de Partij van de Arbeid over de locatie Handelsweg. We hadden ooit bedacht om het krediet van 8 miljoen in te zetten voor twee gebouwen, te weten de Handelsweg en het gemeentehuis. Op basis van voortschrijdend inzicht zien we wel dat het verstandiger is om dat op een andere manier te gaan inzetten. Nu nog investeren in de Handelsweg is eigenlijk niet meer verantwoord en ook niet logisch, omdat we zien dat er dan een heel andere uitdaging ligt. We zijn bezig met een locatieonderzoek. Dat zal waarschijnlijk betekenen dat er ook nieuw gebouwd gaat worden. Ja, dan ga je niet meer investeren in de verduurzaming van het huidige pand. Daarnaast hebben we ook te maken met een wettelijke verplichting dat heel veel gebouwen naar energielabel C moeten. Dus we kiezen meer voor een gespreide aanpak voor een deel. We hebben ongeveer 150 gemeentelijke panden, dus we zetten in op LED-verlichting, zonnepanelen en isolatie om in de volle breedte stappen te zetten en dat geld niet alleen maar te investeren in twee panden. Dus dat als uitleg waarom wij het krediet anders willen gaan inzetten dan ooit bedoeld.

Dan kom ik even bij het onderdeel afval. Over diftar is een aantal vragen gesteld. Als ik daarnaar kijk, zijn we met diftar bijna een halfjaar onderweg en dan zien we juist goede resultaten. Waar we van 200 kilo restafval vandaan kwamen, was de inschatting dat we het eerste vier jaar richting de 140 kilo zouden gaan. Maar we zien dat wat eerder richting de 100 kilo gaat. Dus dat is denk ik een heel mooi resultaat, omdat we weten dat restafval steeds duurder wordt en het verbranden ervan ook steeds meer kosten met zich meebrengt. Dat heeft negatieve gevolgen voor het tarief, maar ook zeker voor het milieu. Dat is denk ik goed om te constateren. We zien ook dat dat heeft te maken met de tijd voor diftar: het speelde al in 2021 dat bij de afvoer van PMD-afval we per tonnage een bepaalde vergoeding krijgen. Want grondstoffen leveren geld op, maar als er te veel vervuiling in zit, levert dat afkeuring op en dat kost ons geld. Dus we zagen al voor de invoering van diftar dat we te maken hadden met meer afkeuring. Daar hebben we ook een traject op gezet. We zijn nu bezig met voorlichtingscommunicatie om te zorgen dat we zoveel mogelijk het juiste afval in de juiste container gaat.

Dan kom ik denk ik ook even bij de motie van Forum. Want die stelt door de PMD-afvoer wij opeens overgaan tot andere containers. Nou, dat ligt een stuk genuanceerder. Als we kijken naar de huidige containers, dan zijn die twintig tot veertig jaar oud. Als je die dan eens een keer vervangen, is dat geen overbodige luxe. In 2016 is de keuze gemaakt om de oude grijze container in te zetten voor PMD. Dat geeft nog weleens wat verwarring bij mensen, dat lijkt de PMD-container wel heel veel op de grijze container. Dus voor een stukje uniformiteit maar ook wel vernieuwing hebben we ervoor gekozen om zowel de groene container als de PMD-container te gaan vervangen. Er is nog een bijkomend voordeel, dat we dat ook in Drents verband doen. Daarmee maken ook massa en kunnen we waarschijnlijk ook een aanbestedingsvoordeel behalen. Dan kom ik ook nog even op het volgende punt. U zegt: in 2016 is die chip ook geïntroduceerd. Dat had toen ook echt een andere reden. Dat had ermee te maken dat er te veel grijze containers in omloop waren. Met andere woorden: iemand betaalt voor één container, maar zet twee containers aan de straat. Links en rechts zijn mensen creatief, maar daar hebben we al een inhaalslag gemaakt en voor ongeveer 10 procent is er opgeschoond. Dat is destijds de reden geweest om dat te doen. Als we het hebben over het chippen, klinkt dat als een chip. Maar het is in principe gewoon een sticker met een barcode. Dan heeft ook een doel: 'meten is weten'. Dat betekent dat we ook iets weten over ons aanbodgedrag en dat we daarop onze inzameling zo goed mogelijk kunnen aanpassen. Dus dat ligt eraan ten grondslag om dat zo te gaan doen.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Eigenlijk de volgende vraag. Want ik hoor inderdaad zeggen dat we met die containers wat gaan doen. Een beetje kans voor open doel dan in dit geval. Wat gaan we dan met die containers doen? Die gaan we dan wel recyclen, mag ik hopen?

De heer Van der Weide (wethouder): Daar ga ik van uit. Maar ik durf het niet met zekerheid te zeggen hoe dat precies gaat, wie de eigenaar wordt enzovoort. Maar als ik een beetje denk vanuit de doelstelling en dergelijke, dan ga ik daar ook van uit.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ervan uitgaan is altijd gevaarlijk, hè?

De heer Van der Weide (wethouder): Ja, als je het niet zeker weet, dan moet je het soms ook met aannames doen.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, ik heb de vraag waarom er niet eerst gekozen wordt om voor dat diftar wat duidelijkere stickers te maken. Want het is zo dat ik hier een sticker heb en daar word je niet goed doen. [Laat de sticker zien.]

De voorzitter: Hij is zo klein dat hij volledig wegvalt op beeld hier.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, bij dezen. Ik weet niet of de wethouder ziet.

De heer Van der Weide (wethouder): Nee, ik zag wel van allerlei stickers op een laptop.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja nee, dat is wat anders.

De heer Van der Weide (wethouder): Het lijkt op een bingokaart.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Als je dit verhaal ziet, dan weet je niet eens wat eronder zit, omdat die stickers gewoon onduidelijk zijn. Dus wij van 50PLUS vinden gewoon dat je eerst heel duidelijke stickers op alle drie de containers zou moeten aanbrengen van wat er wel in mag. En als je dat uitgeprobeerd hebt en dat heeft geen positief effect, dan kan ik me voorstellen dat we zoals voorheen nieuwe containers gaan neerzetten. Maar op deze manier vind ik het een beetje kapitaal verkwisten.

De heer Van der Weide (wethouder): Dat is de niet de enige reden waarom de containers vervangen worden. Er gebeurt van alles en nog wat rondom communicatie bij de invoering van diftar. We zien dat het gedrag steeds beter wordt, dat het systeem ook steeds begrepen wordt. Dus daar maken we echt meters. Uiteindelijk doen we dat ook om een aantal redenen: we kunnen meeliften in Drents verband, dus dat geeft een aanbestedingsvoordeel. Het zorgt voor uniformiteit en daarmee de kans dat het verkeerde afval in de verkeerde container komt, kleiner wordt. En de groene en de PMD-containers zijn twintig tot veertig jaar oud. Dus nu je die dan een keer gaat vernieuwen en er nu een mooi natuurlijk moment voorbijkomt om dat in Drents verband te gaan doen, zou ik in ieder geval wel willen gaan doen. Dus er liggen verschillende redenen aan ten grondslag om dat te doen.

De heer De Jong (FvD): Ik had nog wel één vraag. Want er zit namelijk een laatste zin in de motie. Die gaat over het niet verder uitbreiden van de diftarregeling. Dat is ook de reden dat ik die ook ingediend heb: met de diftarregeling voor de grofvuilcontainer zijn we het al niet eens, maar we moeten die niet verder gaan uitbreiden.

De voorzitter: Maar even, wat is uw vraag aan de wethouder? Want dat betoog hebt u al gedaan.

De heer De Jong (FvD): Bent u ook van plan om de diftarregeling uit te gaan breiden met de groene en de PMD-container?

De heer Van der Weide (wethouder): Nou, dan is het misschien aardig om dan wat vergelijkend onderzoek te gaan doen in het land. De helft van de gemeenten heeft dit systeem ingevoerd. Op het mo-

ment dat je grondstoffen gaat belasten – met andere woorden, dat je de mensen voor de groene en de PMD-container laat betalen – dan sla je in principe het hele systeem omver. Dus ik begrijp ook niet waar dit vandaan komt. Want op het moment dat je de groene container en de PMD-container zou laten vallen onder het diftarsysteem zoals we dat nu doen met de grijze container, dan kun je afscheid nemen van het diftarsysteem. Het gaat erom dat je op de grondstoffen je service zo goed mogelijk organiseert, dat mensen in staat worden gesteld om zo eenvoudig mogelijk te kunnen scheiden, zodat dat laagdrempelig en toegankelijk is. Dat betekent daar dat je zo weinig mogelijk restafval overhoudt. Daarom hebben we ervoor gekozen om restafval per container te gaan betalen. Als u zegt dat u het niet eens bent met diftar, dan zegt u eigenlijk: ja, gooi het maar zoveel mogelijk in de verbrandingsoven en leg de rekening maar bij de inwoner neer. Want u niet kiest voor diftar, dan weet u wel één ding zeker: dan legt u een hoger tarief en een hogere rekening neer bij de inwoner.

De heer Wittendorp (CDA): Wij hebben daar ook nog even een aansluitende vraag over. De vervanging van de containers staat onder de voorstellen met dekking. Er staat ‘afdekking via het tarief’. Maar betekent dat daar gewoon ruimte binnen het tarief dat inwoners betalen?

De heer Van der Weide (wethouder): Volgens mij is het deels voorziening en daarna zou het via het tarief gaan. We zijn nog wel bezig met de financiële puzzel rondom diftar. Want we zien dat er minder containers worden aangeboden. Dus dat geeft ten opzichte van onze Begroting een nadelig effect, maar voor onze inzamelingskosten en verwerkingskosten geeft dat weer een positief effect. Daarnaast is er nog een aantal ontwikkelingen en daarbij kijken wat uit de voorziening kan en wat mogelijk via het tarief moet. Uiteindelijk doen we natuurlijk wel alles om zoveel mogelijk te sturen om het tarief laag te houden.

De heer De Jong (FvD): Ik ben heel blij met het antwoord van de wethouder dat hij diftar juist niet wil invoeren op de GFT- en de PMD-bak. Dat is ook het risico dat ik hierin voorzie, namelijk dat we daar inderdaad de plank mee mis slaan. Maar ik wilde wel een kleine nuance aanbrengen. Wij zijn niet voor alles maar in de verbrandingsoven gooien, maar de nascheiding bij de afvalverwerker en niet aan de voorkant. Dus dat wilde ik even toevoegen.

De heer Van der Weide (wethouder): Ja, van de nascheiding haal je alleen maar PMD eruit en dat is van slechtere kwaliteit en levert mindere opbrengsten op. Dus dat betekent dat je nogal wat zult moeten doen voor je overige grondstoffen. Plus dat we ook een contract hebben met Wijster, dat ons ook niet even in staat stelt om over te stappen na nascheiding.

Van afval wil ik even een bruggetje maken naar wegenonderhoud. Dan probeer ik even acht jaar in een aantal minuten samen te vatten. Want wij hebben jarenlang ons wegenonderhoud op B-niveau vastgesteld in de Begroting. Maar als we nu terugkijken, hebben we daar nooit de juiste middelen voor vastgesteld. Dus er is altijd wel een ambitieniveau vastgesteld, maar daarmee zijn de middelen niet in overeenstemming geweest. We wisten in 2014 al dat er een forse achterstand was. Toen hebben we de melding dat er een ‘8x3’-pakket nodig zou zijn: acht jaar lang drie miljoen om in ieder geval die inhaalslag te kunnen maken. Tweejaarlijks maken we ook een inspectierapport om te kijken welk effect dat investeren heeft. We zien ook door klimaatverandering, droogte en veenoxidatie dat die ondergrond steeds slechter wordt. Dat betekent meer verzakkingen en daarmee een grotere kans op schade aan onze wegen. Ook door de financiële situatie van 2019-2020 zijn we er niet in geslaagd om dat volledige pakket af te maken. Maar we hebben er vorig jaar nog wel voor gekozen om zo’n 40 miljoen in het Meerjarenperspectief voor 2022-2025 vast te stellen. We hebben ook vorig jaar bij de Begroting gemeld dat deze investering – ik noem het maar even ‘die slordige 40 miljoen’ – ook nodig zou zijn om in de buurt van het C-niveau te komen. Dus ik begrijp dat er door de jaren heen verschillende teksten zijn gebruikt en het misschien ook moeilijk is om daar één samenhangend verhaal van te maken. Dat heeft ermee te maken dat uiteindelijk inspecties worden afgerond en je daarmee nog betere data hebt hoe het daadwerkelijk is gesteld met ons wegenonderhoud. We zien dat op basis van wat in de Begroting zit. En dat zeg ik ook maar even dat er nog nooit zoveel geld in de Begroting heeft gezeten voor wegenonderhoud dan voor de komende jaren. Dan heb ik het over die 40 miljoen. Dan brengen we de middelen, in dit geval die 40 miljoen, in overeenstemming met het ambitieniveau dat je daarmee kunt behalen. Dat is volgens mij op dit moment een realistische aanpak. Want op het moment dat je zegt dat je naar het B-niveau wilt, dan betekent dat onmiddellijk dat je met de Begroting 10 miljoen

moet uittrekken om die stap te kunnen maken. Mijn pleidooi zou ook zijn: laten we nou eerst zorgen dat we die 40 miljoen goed wegzetten, dat we het inspecteren, dat we het monitoren. Ik snap die vraag van de heer Wittendorp ook wel om wat te variëren per type weg. Moet dan elk type weg hetzelfde krijgen? Of kun je daar wat variatie in aanbrengen? Nou, dat zijn van die typische keuzes die kunnen worden gemaakt in het beleidsplan, zoals we dat hebben aangekondigd in deze Kadernota en ook in de brief die u hebt ontvangen.

Dan pak ik nog even de motie ‘Derde parkeerterrein Wildlands’ over de Schapenvveenweg. In 2015 is het raadsbesluit om voor tien jaar daar een tijdelijke parkeervoorziening aan te leggen. Dat had ook alles ermee te maken om parkeerchaos bij de opening van Wildlands te voorkomen. De bezoekersaantallen hebben anders uitgepakt. Het terrein is niet of nauwelijks gebruikt, maar er is ook de afspraak gemaakt om na de tien jaar het terug te brengen naar de oorspronkelijke staat. Er zit erfpacht op met de WMD. Dat betekent ook dat de WMD de gronden gewoon weer terugkrijgt in de oorspronkelijke staat. Daarmee is de motie 26 van 50PLUS ook niet uitvoerbaar.

Ja, en dan pak ik maar even de andere moties erbij. Dan begin ik met de motie ‘Raadszaal’. We vinden het toch een keus die aan de raad zelf is. Want de raadszaal is in principe van de raad zelf. We vinden dat daar ook de keus moet worden gemaakt.

Het CDA wil in motie 2 geen 100.000 euro maar een miljoen uittrekken voor de bestrijding van exoten. Er zit 50.000 euro in de Begroting, dus in totaal hebben we dan 150.000 euro en daarmee kunnen we het beheersbaar doen. Dat zorgt er ook voor dat de situatie beheersbaar blijft en dat er ook een balans tussen de financiën en de beheersbaarheid. Dus we blijven dat nauwlettend monitoren. Als die beheersbaarheid in het gedrang komt, zullen we ook met de financiële consequentie nader bij u komen. Maar als ik kijk naar de financiële consequentie, dan vind ik de motie op dit moment te ver gaan.

Dan ‘GFT-inzameling moet anders’, motie 7, van Forum: die is niet uitvoerbaar. Want wettelijk zijn we verplicht om GFT-afval in te zamelen.

De heer Van Dijken (CDA): Ja, graag even de nummering van de motie toevoegen aan uw pleidooi.

De voorzitter: Ja, gaat u door, wethouder.

De heer Van der Weide (wethouder): Ik had het dus als laatste over motie 7.

De heer De Jong (FvD): Ja sorry, ik wilde een klein punt van orde maken. Motie 7 is geen motie van Forum voor Democratie, dat is een motie van de PVV.

De heer Van der Weide (wethouder): Dan ga ik naar motie 22 en die is van de PVV en van Forum. Daarvan heb ik al gezegd dat ik die ontraad.

‘Wegenonderhoud’ is motie 23 van Forum. Die ontraad ik op dit moment ook gezien mijn pleidooi van zojuist en de extra kostenpost van 10 miljoen.

De heer De Jonge (VVD): Die 10 miljoen: zijn dat eenmalige kosten of is dat per jaar? Dit even voor de duidelijkheid.

De heer Van der Weide (wethouder): Volgens mij zijn dat de kosten die wij meerjarig nodig hebben voor de periode 2022-2025. Maar ik zal ook nog even navraag doen, zodat ik u daar in tweede termijn exact op kan antwoorden.

Motie ‘Schapenvveenweg’ heb ik net al behandeld.

Motie 27 ‘Bomenkap Veenkampenweg’: daar heb ik bij de rondvraag al op geantwoord. En ik hoop dat dat voldoende is om de motie in te trekken en om ons de ruimte te geven voor het gesprek.

Dan motie 28 over de informatiefolder c.q. flyer: in principe doen wij dit al. Dat heeft ermee te maken dat op het moment dat iemand een zienswijze indient, hij een ontvangstbevestiging krijgt. Daar hoort in principe ook het traject bij van ‘hoe verder?’. Er zijn wel wat personele wisselingen geweest binnen het team. Wellicht dat er wat tussen wal en schip is beland. De essentie van de motie dat mensen gewezen wordt op het vervolgtraject, onderschrijf ik. Dat hoeft niet door middel van een flyer, maar dat kan prima in de ontvangstbevestiging.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Nog even terugkomend op het wegenonderhoud. De verklaring van de wethouder is heel plausibel en ook wel te volgen. Maar in een van zijn slotzinnen had hij het ineens over een beleidsplan. Ik dacht: dat ken ik helemaal niet. Maar ik kan het in de Kadernota ook niet terugvinden. Dus begrijp ik het goed dat wij nog een beleidsplan ontvangen?

De heer Van der Weide (wethouder): Het idee is om een integraal overkoepelend beleidsplan te maken voor de openbare ruimte met daarin zaken rondom klimaatadaptatie, rondom groen, rondom wegen. Dat is de beheerskant van de openbare ruimte, om daar een beleidsplan voor te maken. Daar kunnen we nog iets meer in gaan differentiëren als je hebt over het onderhoudsniveau voor de wegen. Volgens mij hebben we dat ook in de brief aangekondigd die tussen het collegebesluit en de Kadernota is verstuurd. Ik zat exact moeten nagaan of dat al niet in de Kadernota staat, maar anders staat dat in die brief.

De heer Rink (wethouder): Ik denk dat ik, als ik terug moet kijken naar deze dag, om en nabij 22 jaar terug moet in de tijd dat ik mijn mond moest houden tot half zes in de middag. Maar fijn dat ik hier mag staan.

We hebben de Kadernota voor ons liggen en als we kijken wat er allemaal al gezegd is, sluit ik mij bij een heleboel aan. Vanuit mijn portefeuille natuurlijk de economische perspectieven. Er zijn wat dingen gezegd door verschillende partijen over de verduurzaming van het bedrijfsleven of over alternatieve brandstoffen. We hebben wat dat betreft hartstikke goed nieuws, heet nieuws zelf – u voelt het al hier in deze raadszaal. In die zin heeft gisteren minister Jetten de Tweede Kamer een bericht gestuurd waarin het waterstofnetwerk van Nederland wordt uitgerold. In de eerste fase staan wij op de kaart. Dus dat is wat dat betreft hartstikke goed nieuws en zeker voor die waterstofeconomie en de opgave die er ligt voor het bedrijfsleven en het grootste noordelijke industriecluster, natuurlijk. Daarnaast hebben we natuurlijk ook nog steeds de JTF-gelden waarvoor we met onze lobby ook nog steeds bezig zijn om dat nog verder ideaal te maken.

Als ik dan kijk naar de opmerkingen over de transformatie van het binnenstadsgebied – die waren van GroenLinks: wij zijn vooral heel erg tevreden over de resultaten die we daar behalen. Want het is niet alleen voor sociale huurwoningen. Ik weet wel dat er gezinnen wonen. Maar het gaat om het terugbrengen van het aantal vierkante meters van leegstaande winkelruimte en dat we daarnaast ook nog eens inwoners in ons centrum krijgen. Dus dat is dubbelop: a) wij hebben winkelruimten leegstaan waardoor dit aantrekkelijker wordt en b) wij hebben meer mensen in de binnenstad wonen die gebruikmaken van de voorzieningen, die daardoor ook steeds aantrekkelijker worden.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Ik begrijp de beantwoording niet helemaal als het gaat over sociale huurwoningen. Wat wij zien, is dat die subsidies nog weleens terechtkomen bij bedrijven die daar heel dure appartementen bouwen, die in ieder geval lang niet voor iedereen toegankelijk zijn. Dus ik had het hier over sociale huurwoningen, of begrijp ik iets verkeerd?

De heer Rink (wethouder): Nou, laten we hem zo definiëren dan: zeker hebben er transformaties plaatsgevonden die goed betaalbaar zijn. Want ik ken namelijk een gezin dat daar gewoon in woont, dus het is niet alleen voor de *happy few*, het is ook voor de midden- en soms voor de lage inkomens. Dus wat dat betreft is dat een win-winsituatie.

50PLUS had het over de vele evenementen. Ik onderschrijf uw mening: het is mooi en bruisend in Emmen en in die zin vind ik het ook fijn dat u dat nog even benoemt. Complimenten aan alle organisatoren die toch na corona de moed nemen om weer wat te gaan organiseren, en dat met de vraagtekens die er toch zijn en die tot terughoudendheid leiden. Want die is er toch nog wat in de huidige situatie. Of we wel of niet naar bepaalde evenementen gaan, we zien toch weer een paar dingen oplaaien. Ja, je neemt toch een risico als je iets gaat organiseren. Maar nogmaals, ik vind het fantastisch dat dat gebeurt.

Ook met die terrassen inderdaad: wij zullen nog steeds de terrassen in de omvang laten zoals ze nu zijn. Maar we komen u ook tegemoet als het gaat om de Horecavisie. Die zullen wij in het derde kwartaal weer gaan oppakken. We hadden destijds een 90-procentsversie liggen in april 2020. Alleen, in maart 2020 was er natuurlijk de *lockdown*. Toen hebben we samen met onze overlegpartner in dezen, de Koninklijke Horeca Nederland, besloten om die even in de koelkast te leggen. Dat wat wij hebben, gaan we weer even oppoetsen en daarmee gaan we kijken wat er nog ontbreekt. Want de situatie is wel

veranderd. Ook met u vind ik dat het veel gezelliger is geworden met de grootte van de terrassen. Maar goed, het is aan de raad om te kijken welke kaders daar bepaald gaan worden.

Dan hebben we het over de bereikbaarheid gehad en wel met name de Nedersaksenlijn. Ja, ik denk dat wij heel veel hebben ingezet op de lobby. Die heeft ook geleid tot het feit dat de staatssecretaris vraagt om een *bidbook*. En in dat *bidbook* gaan wij natuurlijk kijken wat we te bieden hebben, welke knelpunten we tegenkomen en hoe we daarmee omgaan. Alleen, om nu te zeggen in de tijdvolgordelijkheid te zeggen dat dat met de Kadernota 2024 gereed is: er gaat heel veel liters water nog door de Rijn voordat we zo ver zijn. Daarnaast vind ik ook dat we hiernaar moeten kijken: want u roept op om hierop te anticiperen in de motie. Daarvan moet ik zeggen dat ik ruimtelijk anticiperen wat lastig vind, omdat we nu eventueel dan wat investeringen zouden moeten doen, terwijl we nog niet zeker weten of die Nedersaksenlijn er komt. Laten we dus eerst dat *bidbook* gaan maken, laten we zorgen dat in beeld hebben welke knelpunten er zijn, voordat wij echt ruimtelijk anticiperen. Dus we gaan wel anticiperen door de ruimtelijke knelpunten benoemen, maar we gaan nog niet ruimtelijk anticiperen. Dat is een nuance bij de motie.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Nou, volgens mij komen we dan al een heel eind. Als u het zo uitvoert, ben ik ook al heel blij. Maar het is toch opmerkelijk dat u in ieder geval bij de aanpak van het stationsgebied hier wel rekening mee houdt. Daar lijken me de investeringen toch tamelijk oplopen. Dus ik zou toch even kijken hoe u zichzelf nu tegenspreekt.

De heer Rink (wethouder): Waarvan akte, uiteraard. Inderdaad, maar u doelt echt op de kosten voor de Nedersaksenlijn. Uiteraard, het stationsgebied is een aandachtspunt, maar dat gaat verder dan alleen de Nedersaksenlijn. Want we hebben ook andere vraagstukken die daar opgelost moeten worden. En ja, we zullen dan ook rekening houden met een eventuele wel of niet komst van de Nedersaksenlijn. Maar u had het over de Nedersaksenlijn en de ruimtelijke anticipatie daarop. Dan had ik persoonlijk een motie over het stationsgebied en de anticipatie op de Nedersaksenlijn.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Ja, dat hoeft dus niet, want dat staat namelijk al in de Kadernota. Dus daar ga ik vanuit dat het college daar sowieso al mee aan de gang gaat. Maar inderdaad, er ligt een grotere uitdaging. Ik vraag u niet om meteen al allerlei oplossingen aan te dragen, maar te kijken waar nou die knelpunten zitten. En anticiperen betekent mijns inziens ook dat we dus geen ontwikkelingen gaan plannen waar we in de toekomst nog weer last van kunnen krijgen.

De heer Rink (wethouder): Nou ja, die boodschap is helder. Alleen, sommige ontwikkelingen kun je ook niet tegengaan als je niet de eigendom op de locatie en dan zou je dus moeten overgaan tot aanschaf. Maar als het binnen het bestemmingsplan valt, dan heb je geen poot om op te staan als het niet je eigendom is. Dus ik snap uw oproep. Alleen, wij zullen niet financieel-ruimtelijk anticiperen. Dat gaan we niet doen. Maar ruimtelijk anticiperen kan ook financiële gevolgen hebben. Dus in die zin is dat mijn opmerking daarop. Ik kom zometeen nog even bij de moties zelf.

Dan zijn er binnen het sociaal domein wat opmerkingen gemaakt, onder andere het abonnementstarief waar de PVV ook naar verwijst. We zien inderdaad de stijgende kosten. Dat is tweeledig: A) Onze bevolking wordt ouder en wij motiveren om langer thuis te blijven wonen, dus wordt er meer gebruik gemaakt van Wmo-voorzieningen. Dat is een gevolg. B) Een ander gevolg is dat wij abonnementstarieven opgelegd hebben gekregen waar wij ook niet blij mee zijn. Dus u vindt mij helemaal aan uw zijde als we zouden zeggen of wij inkomen c.q. eigen vermogen ook niet tot zelfredzaamheid omrekenen. Want dan zouden een inkomenstoets kunnen doen of je wel of niet een abonnementstarief of een eigen bijdrage zou moeten betalen. Maar dat is wettelijk gewoon niet toegestaan. Het is zo als het is: iedereen heeft recht op ondersteuning en daar je betaalt als je vermogend bent, hetzelfde voor als je een middeninkomen hebt. We hebben wel wat uitsluitingen voor de lage inkomens. Dus in die zin is dat landelijk opgelegd en een inkomenstoets behoort dus niet tot de mogelijkheden. Maar we gaan wel kijken of dat nog kan. Alleen, het is niet omdat wij dat niet willen.

Dan kijk ik even naar de vraag van de VVD als het gaat om het sociaal domein en de vele partijen versus kleine en grote. Volgens mij hebben wij in het sociaal domein heel veel verschillende soorten contracten lopen met verschillende contractpartners, dus een heel groot gebied. Tegelijkertijd werken we ook gebiedsgericht. Dat is eigenlijk het allerbelangrijkste in onze visie als het gaat om het sociaal domein. Dat is ook iets wat we in de Strategienota met elkaar hebben vastgesteld, die ook verder behan-

deld zal worden in het sociaal domein, te weten in het document dat nog gaat komen. Dus uw verzoek om nog eens een keer daarover verder te praten, vindt u zeker terug in het verder bespreken in het vervolg ten aanzien van het sociaal domein. Dat heet trouwens tegenwoordig Verder Samen – als ik het goed heb. Ja ja, de werktitel Verder Samen. Dus niet meer Samen Verder, maar Verder Samen. Maar daar komen samen wel verder mee, denk ik.

De voorzitter: Het wordt steeds warmer zo.

De heer Rink (wethouder): Ja, ik had net zo als de heer Kasteleijn in mijn favoriete kledingstuk met regenboogkleur hier willen staan. Dat is namelijk een zwembroek. Maar dat is wat gek achter dit kathedraal.

Dan mantelzorg: daar zijn ook twee moties over, die zal ik zometeen behandelen. Ik ben het met u eens als het gaat over mantelzorg en de waardering voor mantelzorgers zouden moeten uitspreken. Die waardering zit niet altijd in geld. Wij doen dat met ons mantelzorgbeleid op verschillende manieren. Je kunt denken aan de contacten, je kunt denken aan de Week van de Mantelzorger, maar ook de Week van de Jonge Mantelzorger die we sinds dit jaar ook hebben georganiseerd. Maar ook gewoon de mantelzorgmakelaar. Ik heb voor mijzelf, als ik dan zou zeggen dat het niet altijd om die euro's gaat, het daar niet altijd om gaat. Het gaat erom dat iemand ontlast kan worden in zijn of haar mantelzorg. Op het gebied van regelingen zijn er heel veel in Nederland, zowel voor respijtzorg als voor dat je iemand even mee kunt hebben met de vraag hoe dat nou werkt met mantelzorgwoningen of met een aanvraag voor degene aan wie de mantelzorg wordt gegeven binnen de Wmo. We hebben gezien de afgelopen tijd dat als mantelzorgmakelaars worden ingezet, dat leidt tot ontlasting en ontzorging van de mantelzorger zelf. En dat vind ik veel waardevoller. Want uiteindelijk, de waarde die de mantelzorger inzet, kan niet in geld uitgedrukt worden. Dus wat mij betreft zouden we veel meer en veel beter kunnen inzetten op ondersteuning voor een mantelzorger dan dat we hem of haar een extra compliment of een extra hoog compliment zouden geven. Want dat compliment is natuurlijk een waardering, maar volgens mij zit die waardering veel meer in het zorgen dat ze kunnen zorgen.

Dan hadden de Partij van de Arbeid, GroenLinks en de ChristenUnie nog iets genoemd over het VN-verdrag en inclusie. Daar ga ik even iets over zeggen, inderdaad. Ja, ik kom nog bij de moties. Oké, check. Ik ga de moties nu behandelen.

Motie 10 'Nedersaksenlijn' raad ik dus af in de vorm van ruimtelijk anticiperen.

Dan kijk ik naar het amendement nummer 1. Dat is ook het enige amendement. Allereerst dank voor de complimenten in de tekst. Ik heb in maart ook de toezegging aan mevrouw Kilinçi van de Partij van de Arbeid reeds gedaan dat ik het nieuwe college zou gaan verzoeken om terug te komen met een plan over diversiteit en inclusie. Laat ik nou toevallig ook weer degene zijn die dat in portefeuille heeft. Ik ga terugkomen met een plan. Dit is dus al eerder toegezegd. Daarmee zou ik het amendement willen ontraden.

Dan kijk ik naar de motie over mantelzorg. Dat zijn de moties 5 en 6: die zou ik dus willen ontraden, omdat ik liever inzet op de ondersteuning van mantelzorgers.

En dan ga ik naar motie 9 en daar staat het college positief tegenover.

Mevrouw Scheper (VVD): Mag ik nog even daar iets over zeggen? U hebt het niet over de jonge mantelzorgers gehad. Ik heb begrepen dat er ook een pizza-evenement of iets dergelijks georganiseerd is. Dat er bijna geen opkomst was, dat het bijna niet zou doorgaan. Wij vinden het ook belangrijk dat die mantelzorgers een goede waardering krijgen en het werk van de mantelzorgers daarnaast leidt tot een lagere zorgvraag.

De voorzitter: Maar wat is uw vraag aan de wethouder?

Mevrouw Scheper (VVD): Ja, wij vinden het gewoon heel belangrijk dat die vergoeding verhoogd wordt.

De voorzitter: Of de wethouder dat ook vindt.

Mevrouw Scheper (VVD): Ja, of wij iets leuks of goeds kunnen doen.

De heer Rink (wethouder): Nou, er is wel degelijk een hele week geweest voor die jonge mantelzorger. Daar is ook veel aandacht voor geweest, daar zijn ook best veel jongeren op afgekomen. Natuurlijk kunnen we erover twisten wat ‘veel’ is. Maar ik heb in ieder geval pizza’s staan bakken met tien jonge mantelzorgers: dat vind ik veel. Tien vind ik veel. Maar ook de jongere mantelzorgers hebben gedurende de Week van de Mantelzorger de gelegenheid gehad om op basis van een bioscoopbon naar de film te gaan. Dus wat dat betreft is er veel aandacht voor de jonge mantelzorgers. Ja, we kunnen het hebben over wat ‘veel’ is en wat ‘weinig’ is.

Mevrouw Scheper (VVD): De gemeente Emmen kent gemiddeld 4.700 mantelzorgers. Daarvan is een op de vier een jonge mantelzorger. Dan zijn tien kinderen geweest om pizza te bakken. Dat vind ik echt heel weinig.

De voorzitter: Oké, dat punt is gemaakt. Meneer Kuiper?

De heer Kuiper (SP): Ik heb eigenlijk wel een vraag over ondersteuning en inzet van de mantelzorgcoaches en zo. Hoe ziet u dat voor u? Een mantelzorger vraagt dan om ondersteuning. Is daar genoeg personeel voor? Of moet dat weer een andere mantelzorger zijn? Er is al een behoorlijk tekort in de zorg natuurlijk, hè?

De heer Rink (wethouder): Dit zijn gewoon mantelzorgmakelaars. Onlangs hebben we voor iemand een mantelzorgmakelaar ingesteld, omdat er verschillende vraagstukken voor verschillende problematieken waren. Dat zijn mensen die gewoon beschikbaar zijn. Niet binnen ons huis: dat is waar ik een voorkeur voor zou hebben. Dit is een beleidsarme Kadernota. Daarom staat er geen plan in. We komen met de Begroting terug met onze ideeën. Natuurlijk nemen we de beraadslaging van vandaag mee, maar dat is wat het is.

De heer Kuiper (SP): Ja, ik vraag me gewoon af hoe dat in zijn werk gaat en of er überhaupt voor de ondersteuning genoeg capaciteit is. Dan zie ik gewoon voor me dat de mantelzorger bijvoorbeeld een paar dagen weg kan en geen mantelzorg hoeft te verlenen en dat hij of zij dan ondersteuning krijgt.

De voorzitter: We zijn met de Kadernota bezig. De wethouder zegt dat hij daar bij de Begroting op terugkomt.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, ik heb wel behoefte om daar nog even inhoudelijk op te reageren als dat mag. Want de Partij van de Arbeid heeft immers net in de eerste termijn aangegeven dat wij een voorkeur voor een mantelzorgmakelaar. We hebben een aantal mensen in onze fractie dat ook fanatiek mantelzorger is. Sommigen doen ook mee aan allerlei verschillende activiteiten die daarin zijn. We hebben eigenlijk altijd al, als je met andere mantelzorgers in contact komt die je tegenkomt bij allerlei verschillende gremia. Ook hebben wij heel vaak bepleit dat het mantelzorgbeleid in Emmen eigenlijk hartstikke goed geregeld is. Je krijgt een vergoeding voor dat je dat doet – of tenminste, een tegemoetkoming. Je hebt een leuke activiteit: een week waarin er waardering voor je is. Maar wat ik eigenlijk nog miste, is het inhoudelijke aspect. Mag ik daar nog even een warm pleidooi voor doen? Omdat ik ook merk dat dat wel onduidelijkheid heerst hier. Waar het om gaat, dat het gewoon prettig is dat je ergens met je vraag terecht kunt, dat je je vraag neer kunt leggen en dat iemand naast je gaat staan en met jou gaat verkennen wat de mogelijkheden zijn. Nou, en dat stukje ondersteuning bedoel ik en ook de weg naar respijtzorg – wijs ik even op in reactie op meneer Kuiper van de SP – is gewoon heel prettig om daar een aanvulling te hebben.

De voorzitter: Oké. Die tijd heb ik u gegeven. Dank u wel. Ja, hartstikke mooi. Geen reacties meer? Dank u wel, wethouder. Dan gaan we naar wethouder Leal in eerste termijn.

Mevrouw Leal (wethouder): Ik moet zeggen: toen ik nog docente was, deelde ik nog weleens M&M'tjes uit als we in de klas waren en de energie wat naar beneden ging. Ik heb bijna de neiging om hier hetzelfde te doen. Maar goed, ik sta hier niet als docente, ik sta hier voor u om uw vragen te beantwoorden die gesteld zijn en die betrekking hebben op mijn portefeuille. Dus daar zal ik het maar even bij laten.

Ik begin bij de vragen met Wakker Emmen, dat een vraag had over hoe het gaat met een aantal van de gestelde doelen zoals de inzet van extra schoolmaatschappelijk werk en van het jongerenwerk. Wij zien in ieder geval dat er aanvragen worden ingediend door de scholen om hiermee aan de slag te gaan. De organisaties zijn ook echt bezig om dit in te richten. Het krijgt ook een vervolg in de Begroting. Het is natuurlijk ook interessant wat dat dan ook oplevert, extra schoolmaatschappelijk werk bijvoorbeeld of preventieve logopedie. Het is nu nog even te vroeg om daar al met concrete resultaten over te komen, maar we verwachten wel zo een beetje aan het eind van het jaar dat we daar iets over zouden kunnen zeggen.

Dan jeugdhulp: de PvdA had het er ook over. Recente ontwikkeling is dat het kabinet heeft besloten om zelf het risico te dragen voor de beoogde extra besparing op de jeugdhulp. Door de garantie van het Rijk kunnen we als gemeenten ervan uitgaan dat deze besparingen met zekerheid worden gerealiseerd en dit naar alle waarschijnlijkheid een voordeel brengt voor gemeenten. Het is echter nog wel aan het Rijk de extra besparing nader in te vullen met wettelijke maatregelen, onder andere in doelmatige inzet van jeugdhulp, maar denk daarbij ook aan maatregelen waardoor gemeenten minder middelen hebben en/of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd kunnen worden. Dan kunt u denken aan het mogelijk heffen van een eigen bijdrage. De te nemen maatregelen zijn hierbij niet ter vervanging maar aanvullend op de beoogde hervormingsagenda. En of deze maatregelen niet of niet tijdig door gang kunnen vinden, draagt het Rijk het budgettair risico, waardoor het financieel nadeel voor de gemeente Emmen naar verwachting uitblijft. Doordat het Rijk risicodragend is, neemt het financiële risico van de gemeente af. De verwachting is in ieder geval dat zo omstreeks oktober de hervormingsagenda wordt uitgebracht. Dus daar wachten wij met spanning op in die zin.

Dan was er ook nog een vraag over de brede aanpak dak- en thuisloosheid vanuit Wakker Emmen. 9 februari 2022 heeft er een informerende raadsbijeenkomst plaatsgevonden die hierover ging. Onder tusschen is er een aantal haalbaarheidsonderzoeken gedaan.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik had nog even een vraag. Die korting van 25 procent, wordt die nou wel of niet toegepast? Ik weet niet zeker hoeveel dat percentage was, maar het zou een korting worden. Eerst ging het open en dan zou die korting komen.

Mevrouw Leal (wethouder): Ja, die 511 miljoen euro? Nee, daarvan heeft het Rijk gezegd dat het daar niet garant voor staat.

Ik was gebleven bij de brede aanpak dak- en thuisloosheid. Ik vertelde net over die bijeenkomst op 9 februari waarin wij een aantal projecten hebben gepresenteerd. Er is ondertussen een haalbaarheids-onderzoek gedaan naar de projecten die nog niet zijn gestart. Daar is een aantal projecten uitgekomen dat daadwerkelijk ook kans maakt bij onze gemeente. Die worden nader uitgewerkt. Ik zal nu niet alle project bij langslopen, want dat duurt wat te lang. Maar er wordt in het najaar in ieder geval een sessie gehouden met u als raad om u mee te nemen in de stand van zaken hieromtrent.

Jong Emmen: daar had de PvdA het nog over. Inderdaad, we zijn daar enthousiast over. We vinden ook echt dat jongeren betrokken moeten worden bij alles wat we hier in de gemeente doen. Werken met jongeren blijft altijd wat zoeken en meebewegen: wat werkt en wat werkt niet? Ze zijn ook een dynamische groep waarin wij goed moeten meebewegen. De inzet op jongeren is in die zin nooit verminderd, al hadden we natuurlijk tijdens corona best wel wat beperkingen. Maar goed, er zijn ook weer dingen wel doorgegaan. Denk bijvoorbeeld aan een project als Epic Youth: dat was echt wel een succes. Maar ook door ziekte is er gemeentelijk ook wel wat minder inzet geweest of op een andere manier inzet geweest. Gelukkig is dat voorbij en gaan we weer 'vol gas' en eigenlijk zijn wij onzes inziens altijd wel 'vol gas' bezig geweest.

Dan kom ik te spreken over de verhuizing CBK. VVD, u had een vraag waarom een verhuizing zo duur is. Nou, u kunt zich voorstellen dat een dergelijke verhuizing wel iets anders behelst dan het verhuizen van enkel tafels en stoelen. Het gaat echt wel om een speciale manier van het vervoeren. Daarnaast gaat het niet alleen maar over de verhuizing *an sich*, dus het verplaatsen van spullen van A naar B, maar het zit hem deels in de inrichting. Maar binnen het bouwbudget zit alleen alles wat natuurlijk vastzit aan het gebouw: het keukenblok en dergelijke, maar niet de inrichting. Een inrichting van tentoonstellingsruimte behelst meer dan alleen tafels en stoelen. En ik zie dat u daar een vraag over hebt.

De heer De Jonge (VVD): Ja goed, als ik thuis ga verhuizen, dan ga ik ook geen rekening mee houden met de inrichtingskosten. Dus ik vind het een beetje raar dat dat nu allemaal daaronder wordt geschaard.

Mevrouw Leal (wethouder): Ja, u hebt er alle recht toe om dat een beetje vreemd te vinden. Anderzijds is het wel zo met die nieuwbouw van dat CBK dat wij ook een inrichting willen geven die passend en ook recht doet aan deze nieuwbouw. Dus dat was wel een beetje de motivatie die erachter zit. Dan was er ook nog een vraag omtrent het leerlingenvervoer, volgens mij ook vanuit de VVD. U hebt het inderdaad een juiste constatering gedaan dat het aantal leerlingen toeneemt. We zijn heel druk bezig met een analyse om te verklaren wat maakt dat het aantal leerlingen stijgt. Ook die resultaten verwachten wij in het najaar te hebben om ook een goed antwoord te kunnen geven op uw vraag. Dus daar kom ik graag nog bij u op terug. Maar het is onder onze aandacht.

Ik heb gehoord van de PVV dat u een vraag had over de drie extra lokalen die bij de AZC-scholen worden geplaatst. U vroeg of dat nou nodig is voor 25 kinderen. Nou, dat lijkt inderdaad wat voortvarend. Echter, het gaat niet alleen om die 25 kinderen, de nieuwe AZC-kinderen die de taal nog niet beheersen, gaan nu nog naar het Expertisecentrum Anderstaligen aan de Roderbrink, dat in de wijk Bargeres staat. En de inzet is om deze kinderen te huisvesten op de AZC-school. Dan hebben we het over een aantal van vijftig à zestig leerlingen die dan plaats gaan nemen in die drie lokalen. Dus volgens mij is dat vijftien tot twintig leerlingen per lokaal en is dat een prima aantal.

En dan D66 dat het muziekonderwijs in de Kadernota miste. Het klopt inderdaad dat het muziekonderwijs op dit moment niet wordt gesubsidieerd door deze gemeente. Wel subsidiëren we Facet voor de ondersteuning aan culturele zzp'ers en heeft Facet ook een pagina waar muziekdocenten hun activiteiten onder de aandacht kunnen brengen: www.cultuurmarktplaatsen.nl. Wellicht wilt u een kijkje nemen. Ook worden culturele zzp'ers door Facet ingezet bij de lessen in het kader van cultuureducatie op scholen.

U maakt zich ook zorgen over het gebruik van NPO-gelden, want u had vernomen dat ook salarisverhogingen mee betaald zijn. Van de gemeentelijke NPO-gelden zijn absoluut geen salarisverhogingen van betaald. Schoolbesturen hebben zelf ook NPO-middelen gekregen. Daarbij kan het wel zo zijn dat zij daarvan extra leerkrachten of iets dergelijks hebben aangenomen. Maar de NPO-middelen die wij als gemeente hebben gekregen, zijn niet besteed aan salarisverhogingen – dus dat voor de duidelijkheid.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Wij hebben in de eerste termijn nog vragen gesteld over of er rekening wordt gehouden met de groei van het aantal leerlingen op de scholen en ook de huisvesting. Daarbij was inderdaad ook nog de opmerking dat er verschillende budgetten zijn waaruit de infrastructuur moet worden betaald, waardoor het ook soms vertraging oploopt. Wat gaat het college daarmee doen?

Mevrouw Leal (wethouder): Ja, ik zou mij in de beantwoording willen beperken tot de groei van het aantal leerlingen en zal de rest van de vraag doorgeleiden naar collega Van der Weide. Met betrekking tot inderdaad een mogelijke groei van het aantal leerlingen: we hebben natuurlijk het IHP vastgelegd het afgelopen jaar, waarin er prognoses zijn gemaakt van het aantal leerlingen dat wellicht dan op die scholen ingeschreven zou staan. Op het moment dat een school aan de beurt is voor nieuwbouw, wordt er opnieuw ook even weer gekeken hoe het met de leerlingenaantallen staat en of we daarin wat moeten aanpassen. Dus die ruimte is er wel.

Dan kom ik tot de motie die binnen mijn portefeuille en dat is motie 11 over Facet. U hebt inderdaad in het Coalitieakkoord kunnen lezen dat ook wij een belang hebben bij het onderzoek met Facet om te kijken naar herhuisvesting. Dus ik ben blij dat u ook die urgentie voelt om eens knopen door te hakken. In die actiestand zitten wij ook. Het enige is dat in uw motie u het over het tijdspad hebt richting Begroting. Dat vind ik wat krapjes. Dus ik zou heel graag willen dat ik het eerste halfjaar van 2023 bij u terugkom met een voorstel. En uiteraard wil ik u tussentijds informeren over de voortgang hieromtrent. Akkoord? Hartstikke fijn.

De heer De Jonge (VVD): Nog één vraag over Facet. Klopt het nu dat ze over voldoende eigen middelen beschikken om eventueel de verhuizing zelf te kunnen bekostigen?

Mevrouw Leal (wethouder): Dat hoorde ik inderdaad ook van mevrouw Louwes. Daar ben ik ook nieuwsgierig naar, dus daar ga ik naar informeren.

De heer De Jonge (VVD): Als antwoord daarop: wij zijn daar destijds ook geweest, natuurlijk. Daar hebben we dat inderdaad ook te horen gekregen. Dus het lijkt me dat dat ook klopt als wij dat beiden hebben gehoord.

De voorzitter: Twee bronnen. Het hangt wel van de bron af, natuurlijk.

De heer Schrik (wethouder): Ik begin ook met de vragen die gesteld zijn op mijn portefeuille en aansluitend zal ik ingaan op een viertal moties dat betrekking heeft op mijn portefeuille.

Wakker Emmen vraagt naar het proces rondom het IHP Sport en de stijgende energieprijzen voor sportverenigingen. Op dit moment wordt er gewerkt aan een IHP Sport en ik verwacht dat na de zomervakantie het eerste concept daarvan gereed is. Ik zal ook met een presentatie terugkomen bij uw raad om u daarvan op de hoogte te stellen.

Betreffende de energieprijzen voor sportverenigingen heeft dat vooral betrekking op de conventionele verlichting die op de sportparken hangt. Vorige week was ik nog bij een sportvereniging en zij vertelden mij ook dat zij binnenkort een nieuw energiecontract moeten afsluiten. Ze gaan van 1.400 naar 3.000 euro per maand aan voorschot wat zij aan energie moeten betalen, dus ze zitten echt met de handen in het haar. Ik ben op dit moment ook bezig met het uitwerken van een voorstel om de conventionele verlichting te vervangen door LED-verlichting. Daar kom ik richting Begroting bij uw raad op terug.

De VVD vraagt naar de stand van zaken bij de mogelijke verplaatsing van het Tourist Info Punt naar het entreegebouw van Wildlands. Op dit moment verkennen we met het TIP de mogelijkheden van een eventuele verplaatsing. Zodra hier een definitieve keuze is gemaakt is, zal ik uw raad daarover informeren.

De SP vraagt of er tol wordt betaald bij voorzieningen zoals een brug over de Veenvaart. Wij vragen als gemeente geen tol, maar de provincie vroeg in het verleden weleens een vrijwillige bijdrage bij diverse bruggen. Ik weet niet of dat op dit moment nog steeds zo is.

D66 doet de suggestie om zwembad Aquarena te verzelfstandigen. Dit vind ik geen goed idee. Verzelfstandigen is niet altijd de oplossing voor kostenbesparing. Commerciële bedrijven willen winst behalen en als gemeente hebben we niet de doelstelling om winst te behalen op bijvoorbeeld onze zwembaden. Daarbij komt dat we bij privatisering ook geen invloed meer hebben op de tarieven, openingstijden en de openstelling voor recreatief zwemmen. We zijn de grip dan volledig kwijt en dat vind ik onwenselijk. Zoals gezegd hebben we nog geen normaal jaar gedraaid na de opening in 2019. Ik wil graag eerst een langere periode monitoren om te bezien of de taakstelling wel of niet kan worden behaald. Indien dit niet het geval is, kom ik hier uiteraard bij uw raad op terug.

De heer Koops (D66): Dank u voor uw antwoord op ons voorstel. Hoor ik hier nu het antwoord dat u dus in ieder geval niet de intentie hebt om Aquarena bezuinigingen op te leggen?

De heer Schrik (wethouder): Dat is correct. Er ligt op dit moment een taakstelling en die staat nog steeds. Daar proberen wij uiteraard invulling aan te geven.

Tot slot hoor ik de heer Koops volgens mij ook praten over het ontslaan van personeel of het verlagen van de temperatuur van het water om kosten te besparen. Dit zou in de Kadernota staan. Ik wil nadrukkelijk vermelden dat dit niet aan de orde is en niet in de Kadernota 2023 staat.

Dan de motie van D66, nummer 12 over het schoolzwemmen. U kent mij als een wethouder met passie voor sport en bewegen. Ik ben het dan ook eens met D66 dat zwemmen leuk en gezond is en gestimuleerd zou moeten worden. Het invoeren van schoolzwemmen blijft primair een eigen keuze van scholen. In onze gemeente hebben we een aantal scholen dit reeds zelf georganiseerd. De gemeente maakt zwemmen als gymles mogelijk en roostert de lessen in. Maar nogmaals, dit blijft een keuze van het schoolbestuur. De kosten liggen daarmee nu ook op het bordje van de schoolbesturen. Ik ben het met D66 eens dat schoolzwemmen een belangrijke bijdrage kan leveren aan het voorkomen van verdrinkingsgevallen en het onderhouden van de zwemvaardigheid. Daarnaast kan het ouders ontzorgen. Echter, het invoeren van schoolzwemmen kan in veel gevallen ook zorgen voor een extra belasting van de scholen qua praktijkbelasting en begeleiding. Daarnaast onderzoeken we als gemeente elk jaar

hoeveel basisschoolkinderen in groep 7 nog geen zwemdiploma hebben. Het gaat hier gemiddeld om tien kinderen per jaar. Voor deze kinderen zorgen wij dat zij in groep 8 alsnog zwemles krijgen. Hiervoor krijgen we geld vanuit het Rijk, het zogenaamde vangnet. Ik ben bereid om de komende periode in samenspraak met de genoemde partijen te inventariseren wat de behoefte is van het onderwijs. Zodra de uitkomsten hiervan bekend zijn, zal ik die uiteraard terugkoppelen naar uw raad.

De heer De Jonge (VVD): Ja, ik hoor de wethouder dat zeggen. Maar wordt er dan ook rekening gehouden met commerciële partijen die zwemlessen aanbieden? Want ik merk dat hier nu niet verder op. Er zijn genoeg commerciële partijen die zwemlessen aanbieden en als we dit zouden gaan doen, betekent dat ook wat voor die partijen.

De heer Schrik (wethouder): Ik zal die input in ieder geval meenemen bij de nadere uitwerking. Dus ik houd daar rekening mee.

Dan motie 17, de motie 'Energiecoöperatie' van GroenLinks. Allereerst wil ik graag kort aangeven wat we al doen op dit gebied. Als sinds 2016 loopt binnen de gemeente Emmen het project Lokaal Opgewekt Emmen. Dit is mede gefinancierd vanuit het Europese project COBE. Het doel hiervan is om ontwikkeling van lokale energiecoöperaties in Emmen te ondersteunen en ervoor te zorgen dat lokale energiecoöperaties in staat zijn zelf hernieuwbare energieprojecten te realiseren. Er zijn op dit moment drie lokale energiecoöperaties in Emmen. Het zijn De Zonnige Start, Nieuw Oranjepoort en Westenesch. Deze zijn betrokken bij de ontwikkeling van zes hernieuwbare energieprojecten.

Dan een inhoudelijke reactie op de motie. Het is wenselijk dat lokaal eigendom wordt ingevuld door onze inwoners en niet door de gemeente. De gemeente kan inwoners helpen om een energiecoöperatie op te starten en dat doen we. Het zelf ontwikkelen en exploiteren van hernieuwbare energieprojecten is geen gemeentelijke kerntaak. Als we al zouden vinden dat we als gemeente zelf hernieuwbare energieprojecten en exploiteren, kan dat alleen als we grondposities hebben op plekken die in de Structuurvisie Windenergie en Structuurvisie Zonneakkers staan. Dat is niet geval, op bedrijventerrein De Tweeling na, waar er gronden gereserveerd zijn voor kaveluitgifte. De motie is dus alleen uitvoerbaar indien het om gemeentelijke gronden gaat. Wij kunnen een ontwikkelaar niet verplichten om gronden af te staan aan de gemeente voor eigen ontwikkelingen. Voor windenergie hebben we een gedragscode waar de ontwikkelaar zich aan moet houden en voor de Structuurvisie Zonneakkers kunnen bepaalde locaties ontwikkeld worden, mits 20 procent ten gunste komt van de omgeving.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): De heer Schrik geeft aan dat het niet wenselijk is om zelf een energiebedrijf te hebben en mensen te ondersteunen. Is de heer Schrik het niet met ons eens dat het voor inwoners best heel lastig is om gewoon een coöperatie op te zetten en dat het in verschillende gemeenten al gebeurt, waaruit je lering kunt trekken en je dat als gemeente gemakkelijker ten uitvoering kunt brengen?

De heer Schrik (wethouder): Nee, ik ben het eens met mevrouw Van der Woude. Energiecoöperaties zijn hartstikke goed om op te zetten en daar waar mogelijk ondersteunen wij daarbij als gemeente. Zoals net ook al aangegeven, kennen we ook al een drietal van dit soort initiatieven in onze gemeente. Daarbij hebben wij als gemeente ook ondersteund. Dus als die vraag er is, doen wij dat graag.

Dan nog motie 18 van GroenLinks, D66 en de SP, 'Start met perspectief'. Een sympathiek voorstel, maar het ontbreekt ons intern aan ambtelijke capaciteit om dit te kunnen uitvoeren. Daarom ontraad ik deze motie.

En dan motie 21 van Forum voor Democratie. Het college is zich bewust van de onzekere tijden en gevolgen voor particuliere bedrijven en organisaties zoals bijvoorbeeld dorpshuizen en sportverenigingen. Dit als gevolg van de hoge gasprijzen. Daarom blijven we als gemeente inzetten op het stimuleren van innovatie in gezamenlijke initiatieven. Voorbeeld hiervan is de nieuwe stimulerings- en innovatieregeling voor de tuinbouw. Hierdoor is er de mogelijkheid voor de land- en tuinbouw om een subsidie te krijgen voor het realiseren van een duurzaamheidsmaatregel. Deze regeling gaat als het goed is, in per 1 oktober van dit jaar. Een ander voorbeeld is de energieknip voor particulieren. De energierekening voor particulieren wordt steeds hoger. De gemeente helpt onze inwoners om energie te besparen middels het beschikbaar stellen van energieboxen. Zoals gezegd speelt dit gemeentebreed. We zijn en blijven vanuit de verschillende domeinen in gesprek en we blijven hulp bieden om het inkomen van onze inwoners en bedrijven op peil te houden. Deze lijn blijven we in de toekomst hante-

ren en staan we daar waar mogelijk klaar om te faciliteren. We stimuleren in het leggen van verbindingen. Ik zal hier binnen de organisatie nog extra aandacht voor vragen. Een inventarisatie is wat mij betreft niet nodig, dus ik ontraad deze motie.

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Voordat wij gaan pauzeren, nog twee zaken. Er liggen nog een paar punten die zijn blijven liggen.

Er was een vraag vanuit de VVD om nog eens wat door te praten over het verhaal van de uitbreiding van het aantal boa's in relatie tot de politiecapaciteit. We hebben daar afgelopen donderdag ook over gesproken op het politiebureau. Een mooi vervolg zou zijn in de aanloop naar het nieuwe Veiligheidsplan, om daar nog een keer bij stil te staan. Als u het eerder wilt, moet u dat maar even aangeven. Maar dan hebben we volgens mij een heel mooi kader daarin te pakken.

De PVV vroeg of voor cybercrime en de voorlichting geld moet komen. Nou, niet zozeer geld, maar we doen dat in een heel breed plan. Het is niet alleen de gemeente die voorlichting waar het gaat om preventie en cybercrime, maar we doen dat in de volle breedte vanuit het Regionaal Politiekoverleg, een noordelijk overlegorgaan. Dit omdat wij dat als gemeente niet zouden kunnen, dus dit een heel breed communicatiepakket dat daarop losgelaten wordt.

GroenLinks vroeg naar de ervaringen met burgerinitiatieven. Het voorstel zou zijn om die te betrekken bij het plan Democratie Dichterbij. Daar zijn we al een dik eind mee bezig in de volle breedte. Dat gaat niet alleen over burgerinitiatieven, dat gaat bijvoorbeeld ook over de inzet van de gebiedswethouders en over een heel aantal andere zaken. Dus daar zullen we in het najaar mee komen. Daar zijn we als college over in gesprek.

En ten slotte waar het gaat om communicatie – daar zei een van de wethouders al wat over – ook vanuit het perspectief van dat er steeds meer taken zijn. Even vanuit de portefeuille communicatie: we moeten ons realiseren dat we die benchmark hebben gemaakt dat we binnen de gemeente Emmen relatief weinig communicatieadviseurs hebben, al is het ook maar omdat we daar de taak aan koppelen als bestuursadviseurs. Alle wethouders en ook de burgemeester hebben een eigen bestuursadviseur. Die helpen ons enorm bij het werk. Die worden ook gerecruteerd uit diezelfde afdeling Communicatie. In dezelfde lijn waar het gaat om Democratie Dichterbij proberen we die communicatie nog sterker te maken. Dat is ook een van de redenen waarom we de formatie van Communicatie willen uitbreiden. Dan is een ton een relatief klein bedrag.

De heer De Jonge (VVD): Even kijken of ik u goed had begrepen. U had het over de uitbreiding van de boa's. Daar had ik het niet over bij de uitbreiding van de boa's, ik had het ook over de uitrusting van de boa's.

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Excuus. Ja nee, dat bedoelde ik te zeggen: het aantal boa's is uitgebreid. Vervolgens hebben we een discussie over het 'bewapenen' van boa's zoals de wapenstok en dergelijke. Wij hebben in het najaar daar een gesprek over in breed noordelijk verband. Mijn voorstel zou zijn om, mede met het gesprek dat we afgelopen donderdag gehad hebben, dat te betrekken bij het nieuwe Veiligheidsplan in het najaar. Nee klopt, hoor, ik had het verkeerd genoteerd.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik had bijna bingo: ik had alle 28 moties genoteerd. Alleen, bij motie 24 – maar dat kan ik ook hebben gemist, ik was even een sanitaire stop aan het maken – over digitaal stemmen is volgens mij nog geen reactie op gekomen. Of misschien wel? Heb ik dat gemist?

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Nee, dat hoeft niet. We laten het even aan de raad over om daar wat te vinden. Volgens mij zei ik ook bij de aftrap dat niet alles aan het college is.

De voorzitter: Dat gezegd hebbende: het is nu tien over zes. Wij hebben nu de eerste termijn afgerond. We hebben alle moties van een reactie vanuit het college. Ik zou me kunnen voorstellen dat u gaat nadenken over of u nog wat moties wilt wijzigen, intrekken: dat is allemaal aan u. We zullen ondertussen ook nog even een hapje willen eten. Dat is denk ik ook verstandig. Over dat 'met elkaar': mag ik even een procedurevoorstel doen? Ik weet een beetje hoe dat ging in het verleden: dan staan er in één keer twintig mensen in een rij te wachten, dat zou zonde zijn. Kijk nou even dat u intern beraad hebt en ook zin in eten en hoe u dat een beetje verdeelt met elkaar. Want het is een beetje onhandig als twintig mensen in de rij staan. die tijd zou u ook kunnen benutten voor een schorsing.

Mijn voorstel is om nu een uurtje te gaan schorsen en kwart over zeven verder te gaan met de tweede termijn. Is dat een goed voorstel? Mevrouw Louwes zegt dat dat wel wat kort is. Ja? Dat is wel wat kort? Het eten duurt veel langer, hoor ik zeggen. Nou, dan gaan we om half acht verder. Is dat een goed idee?

Ik schors de vergadering tot half acht.

Schorsing

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is heropend.

We zijn bezig met de tweede termijn, de behandeling van de Kadernota met een aantal aanvullende stukken. Ik meld even dat Mark Kuiper van de SP-fractie zich heeft afgemeld. En de heer Katerbarg was inderdaad gaandeweg de eerste termijn al vertrokken. Dat is ook weer even van belang voor het totale aantal raadsleden dat straks gaat stemmen.

Even voor de orde van de vergadering. We gaan nu bezig met de tweede termijn. Eerst zijn de raadsleden weer aan het woord. Fracties krijgen maximaal een spreektijd van zes minuten. Ik zeg: ‘maximaal’, het hoeft niet op – zeg ik maar even. We hebben namelijk wel wat te doen met elkaar. Als ik even wat stilte mag, dank u wel.

Daarnaast zal ik gelegenheid geven al of niet tot een schorsing, al of niet om even het college nog te laten reageren in tweede termijn. Daarna gaan we over tot de besluitvorming, al of niet naar aanleiding van een schorsing. Er was al een aantal mensen dat zei: moet ik nu al wat zeggen? Nou, dat moet u helemaal zelf weten wat u doet in die zes minuten. Maar tegelijkertijd realiseert u zich, even los van het verhaal van de stemverklaring, dat dit de laatste kans is in deze vergadering om uw standpunt in te brengen.

Er zijn een heleboel moties ingediend. Het wordt straks nog even toegelicht, maar anders gaat u reageren op moties die wellicht in later stadium worden ingetrokken.

Ik check het zometeen of ik het goed zeg dat motie 7 wordt ingetrokken. Zeg ik dat zo goed, over de afvalverwerking? Ja? Dat klopt.

Motie 20 van Forum voor Democratie wordt ingetrokken.

En motie 22 ‘Afvalverwerking’ van Forum voor Democratie wordt ook ingetrokken. Dat zeg ik goed? Ja.

En voor motie 26 komt nog een enigszins gewijzigde tekst. Maar die blijft dus overeind.

Heb ik daarmee alles gezegd over alle andere moties? Of waren er nog andere ideeën over intrekken of wat dan ook? Niet? Die blijven gewoon overeind? Ja? Mevrouw Louwes.

Mevrouw Louwes (PvdA): Een vraag, vooral denk ik ook aan 50PLUS over motie 27. Want ik zat me even af te vragen of die nog overeind blijft of die ingetrokken wordt, ook naar aanleiding van de beantwoording van de wethouder vanochtend al.

De heer Kasteleijn (50PLUS): U hebt volkomen gelijk. Dat is door de wethouder eigenlijk aangegeven, dat hij daar zelf ook helemaal niet gelukkig mee was. Dat moet ingetrokken worden. Ja.

De heer Wittendorp (CDA): Wij zien op het grote scherm een beeld van StarLeaf. Het geluid loopt niet synchroon met het beeld. Dat is eigenlijk heel vervelend als iemand praat die achter je zit. Dus ik zou heel graag willen dat iedereen de tweede termijn van achter het spreekgestoelte doet.

De voorzitter: Een soort service naar de kijker thuis en voor u ook. Ja, dat is een goed voorstel. Goed voorstel, even de tweede termijn ook van achter het spreekgestoelte voor maximaal zes minuten? Ja? Oké. Nog andere opmerkingen vooraf? Niet?

Dan is nu het woord als eerste weer aan de heer Hoogenberg namens Wakker Emmen. Ga uw gang.

Tweede termijn

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Dat ben ik normaal gesproken toch wel vrij lang van stof, maar in dit geval wordt het wel wat beperkter, moet ik zeggen. Ik heb veel blaadjes voor me liggen met allerlei aantekeningen over de afgelopen uren van de afgelopen dagen. Over alle moties en alle vragen die er links en rechts langs zijn gekomen. Het was nogal een uitdaging om daar een zoektocht van te maken, moet ik zeggen. Ik heb ook niet de neiging om over alle moties te gaan beraadslagen en

te zeggen. Wellicht dat we nog eens een keer een schorsing hebben, zodat we nog eens even na kunnen denken over bepaalde moties.

Er waren net een paar moties die werden weggestreept. Dat waren net weer die moties waar ik heel veel over wilde zeggen, dus dat scheelt ook weer tijd. Dank aan het college voor de beantwoording. Dat vond ik prima: allemaal helder en duidelijk en daar kwam van alles en nog wat uit wat mij en Wakker Emmen heel goed paste.

Wij hebben erbij gezegd dat wij alle moties zoals ze zijn ingediend, gaan beoordelen op de eigen merites c.q. waarde. Dat hebben we ook gedaan, met als gevolg dat we de meeste moties eigenlijk wel volgen wat het college ook heeft gezegd. Dat vond ik wel mooi om te zien – we moeten daartoe even gaan bladeren – dat we heel veel moties gaan ontraden. Ik wil met name ingaan op een paar moties.

Dat is ten eerste motie 4 ‘Behoud van Zegering Hadders bloemenklok’. Nou, daar kunnen wij ons helemaal in vinden. Daar zijn we dus voor als Wakker Emmen. Ik ga ze niet allemaal bij langslopen, hoor. Dus wees gerust.

Dan hebben we motie 8: dat was wel een uitdaging voor ons als Wakker Emmen. Ik wil daar graag dadelijk nog even – dat hoeft nu niet gelijk – met mijn fractie over overleggen. Daar zaten we wat verdeeld in de wedstrijd, moet ik zeggen. Ik weet niet of ik dadelijk daartoe nog een schorsing moet aanvragen?

De voorzitter: Ja, ik zal zo na afronding van deze termijn vragen of er nog een schorsing moet zijn voordat we overgaan tot de besluitvorming.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Oké.

Motie 9 ‘Toegankelijkheid’: daar staan we positief in, daar zijn we voor.

Motie 12 ‘Schoolzwemmen’: daar zijn we ook voor. Daar kunnen we ons ook wel in vinden, maar omdat dat inderdaad het idee dat er een onderzoek moet gaan plaatsvinden, moet het niet zo zijn dat we alles daarna weer moeten gaan betalen, bijvoorbeeld/. Ik hoor ook wel mensen die zeggen dat we ook moeten oppassen wat dit betekent voor de scholen, omdat de schoolbesturen erover gaan. Dus bij motie 12 zijn we wel voor: daar moet onderzoek naar gebeuren.

Er zijn links en rechts wat moties die onder andere over de werkwijze van de raad gaan. Ik geloof een motie van Forum voor Democratie, die het nog over digitaal stemmen heeft. Op zich kunnen wij ons daar wel in vinden, maar er zijn ook wel moties waarvan wij zeggen dat er een commissie of een werkgroep voor is ingesteld om de werkwijze van de raad te beoordelen. Ik denk dat het daar beter past. Dus sommige zijn net even te voortvarend, terwijl we wel denken dat het een heel goede aanvulling zou kunnen zijn.

De andere motie is nummer 25: heel toepasselijk. Ik was het bijna vergeten. Alzheimer, hè?

De voorzitter: Tjongejongejonge. Meneer Kasteleijn, excuses. Ja, namens deze inspreker. Eerst is het woord aan Forum voor Democratie, de heer De Jonge.

De heer De Jong (FvD): Even terugkomend op het verzoek van Wakker Emmen rondom de motie ‘Digitaal stemmen’. Ik kreeg van meerdere partijen al mee dat die misschien heel stellig opgesteld is, om dit de eerstvolgende raadsvergadering direct in te voeren. Ik zal zodadelijk die eventueel willen aanpassen: van mijn part per 1 januari volgend jaar. Misschien dat er meer partijen zijn die dan de tijd hebben om dat ook te bespreken met z’n allen aan de voorkant. Dan kunnen we het alsnog gaan invoeren.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Dat stellen we op prijs, moet ik zeggen. Want ik denk dat dit een van de dingen die ik ga meenemen in die werkgroep, waar ik zelf zitting in heb. Ik denk dat 1 januari dan wel erg laat klinkt. Wat mij betreft mag het eerder. Maar goed, dat gaan we dan meenemen.

De voorzitter: Ik help u even: u was nog bezig met die motie ‘Alzheimer’.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ja, daar waren we voor. Verder op dit moment geen opmerkingen meer.

Mevrouw Louwes (PvdA): Wij hebben in eerste termijn een pleidooi gehouden over voor ons twee belangrijke waarden, bestaanszekerheid en solidariteit. En gezien de Kadernota, maar ook het Coalitieakkoord en de Strategienota hebben we best een grote opgave met elkaar te doen de komende jaren. We hebben er in ieder geval zin in om daar ook straks naar de Begroting toe mee aan de slag te kunnen. In dat kader ook van bestaanszekerheid en solidariteit zijn we in ieder geval heel blij dat we een toezegging hebben gehad van het college om aan de slag te willen. Dit om te kijken hoe ze werk kunnen maken van het afschaffen van de kostendelersnorm in ieder geval tot 27 jaar.

Daarnaast hebben we natuurlijk aandacht gevraagd voor de stijging in kosten voor heel veel mensen die moeite hebben om de touwtjes aan elkaar te knopen en te kijken wat voor rol je daar als gemeente nou in kunt vervullen om er toch voor te zorgen dat je de mensen daarmee ondersteunt. Ik ben ook blij dat daar in ieder geval ook een aantal stappen in gezet is door het college. Wij verwachten dat we daar hopelijk op niet al te lange termijn iets over horen. Maar met die toezegging zijn wij in ieder geval ook blij.

De heer De Jonge (VVD): Ja, daarover heb ik even een vraag aan de PvdA. Die kwam inderdaad met een plan voor de ondersteuning van de mensen in financiële problemen. Waar moeten we dan qua ondersteuning aan gaan denken? Is dat een maandelijks bedrag? En waar haalt u de dekking vandaan. Want even een simpel voorbeeld: stel dat het 10.000 mensen zouden zijn en die krijgen maandelijks 100 euro, dan zit je al op een miljoen per maand en dat is 12 miljoen in het jaar. Dus daar zou ik graag een wat nadere toelichting op willen hebben.

Mevrouw Louwes (PvdA): Nou ja, vandaar ook onze vraag om nou eerst eens te gaan uitwerken in dat plan wat daar mogelijk is, wat daar kan gebeuren, waar je rekening mee moet houden. Kijk, wij hebben in onze eerste termijn ook aangegeven dat als we het gaan over hebben over prestatieafspraken met bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, het dan fijn zou zijn als je rekening houdt met een woonquote. Dat je daar afspraken over maakt. Weet je, dat zijn allerlei dingen waar je rekening mee moet houden op het moment dat je hiermee aan de slag gaat. Ik hoor inderdaad van het college dat er al een aantal stappen is gezet. Dus hoe dat invulling krijgt en wat de verdere consequenties ervan zijn, hebben wij ook nog niet scherp op ons netvlies. Want als dat zo was geweest, dan hadden we veel nadrukkelijker zelf een plan neergelegd. We hebben nu het college gevraagd om daar goed naar te kijken. Dus we verwachten dat we dat op enig moment weer terugkrijgen, zodat we dan een goede afweging kunnen maken.

De heer De Jonge (VVD): Nou ja, als het college dan de financiën daar goed in meeneemt, dan zijn wij ook tevreden.

Mevrouw Louwes (PvdA): Goed, dank u wel.

Daarnaast hebben we net natuurlijk al even uitgebreid over de mantelzorgmakelaar. Wij denken dat het – wat ik net eigenlijk ook al aangaf – naast het stukje waardering en het stukje financiële ondersteuning, gewoon heel erg goed is om ook inhoudelijk een stukje ondersteuning te geven. Want dat geeft pas echt verlichting voor de mantelzorger. Dus daar zijn we best heel blij mee.

De wethouder heeft nog even wat gezegd over Jong Emmen. Het is heel goed dat er nu weer volop wordt ingezet. We kunnen ons ook inderdaad voorstellen dat het in de periode van corona toch allemaal net even iets anders is geweest. Maar bij ons blijft het gevoel wat beklijven om er wel voor te zorgen dat we die doelgroep op een goede manier kunnen bereiken en er ook goed bij kunnen betrekken. Dus het verzoek van ons of de wethouder ons daarover zou willen blijven informeren en ook in ieder geval de voortgang af en toe te melden. Niet zozeer omdat wij de controle willen hebben op dit punt, maar vooral ook dat we het de jongeren zo gunnen om hun eigen platform daarbinnen te hebben. Dan was er nog een vraag van D66, geloof ik, om de Meerjaren Perspectief Grondexploitaties in de commissievergadering te bespreken en ook de Berap. Van de Berap zeggen wij dat je die heel goed zou kunnen gaan bespreken in een andere commissie. En het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties vinden wij toch ook echt wel horen bij de Kadernota. Dus die willen we eigenlijk wel in het totaalpakket daarbij bespreken. Dus in die zin dat antwoord.

Dan hebben wij nog even tot slot een vraag. En die gaat over het schoolzwemmen. Want er is bij ons wat verwarring ontstaan. Die verwarring ontstaat door het feit dat we het enerzijds hebben over natte

gymlessen en aan de andere kant over zwemlessen. Waar gaat dit nou eigenlijk over? Hoe moeten we deze motie duiden?

De heer Koops (D66): Ik moet eerlijk zeggen dat het begrip ‘natte gymlessen’ inderdaad in de beantwoording door de wethouder naar voren is gekomen, waarbij we het in principe bedoelen als zwemles. Maar als ‘natte gymlessen’ al een begrip is hier in Emmen en daarbij aangesloten kan worden, dat lijkt mij dat prima. Ik wil die ruimte ook wel aan het college laten om dat gesprek met alle betrokken partijen aan te gaan. Ik zou dat nu niet te veel willen vastleggen.

Mevrouw Louwes (PvdA): Nee, dat begrijp ik. Alleen, als het gaat over inderdaad natte gymlessen, dan heeft iemand dus al een diploma – zo hebben wij dat gelezen in de motie. Vervolgens gaat die zwemmen onder schooltijd, als een soort gymles. Als je voor zwemles gaat, dan krijg je zwemles en dan haal je je zwemdiploma. En daar zit wel even het verschil in de overtuiging zeg maar.

De heer Koops (D66): Maar dan begrijp ik uw vraag. Nee, ik heb die vraag vooraf ook van een andere partij gehad. Wat ons betreft hoeven we daar niet echt een keuze in te maken. Wij hebben het in eerste instantie bedoeld als leden die eraan bijdragen om te komen tot een diploma. Maar daarnaast – dat zeggen wij ook in de eerste oproep in onze motie – is een diploma maar een momentopname. Maar als je je zwemvermogen een beetje peilbaar wilt houden, dan is het goed om regelmatig te gaan zwemmen. Nog afgezien van het feit dat het ook leuk is. Dus ja, het is bedoeld als schoolles, zeker ook om te komen tot een zwemdiploma. Maar als daarnaast ook kinderen ervan kunnen profiteren die al een diploma hebben maar die niet op een andere manier hun zwemconditie op peil kunnen houden, dan lijkt ons dit een heel mooie bijvangst.

Mevrouw Louwes (PvdA): In aanvulling daarop: daar zit dan voor ons wel een beetje een wat spanningsveld. Want bij een natte gymles kunnen wij ons goed voorstellen dat dat inderdaad onder schooltijd zou gaan gebeuren. Maar als het om een zwemles gaat waarbij iemand zijn diploma zou kunnen halen, dan zijn die kosten in principe voor de ouders. Wij zijn van mening als Partij van de Arbeid dat onderwijs per definitie gratis zou moeten zijn. Op het moment dat je dan een kind daarnaartoe laat gaan en ouders dat moeten gaan betalen, dan zit je ook nog met die nieuwe wetgeving die maakt dat je als ouders niet per definitie de vrijwillige ouderbijdrage hoeft te betalen. Dus we vinden het een heel sympathiek idee. Alleen, er zitten wel wat haken en ogen aan. U vraagt ook om een onderzoek, inderdaad. Maar ik wilde toch even die kanttekening. Want de rekening moet in ieder geval niet bij de scholen komen te liggen. Daar neigt wel een beetje raar op het moment dat het gaat over zwemlessen.

De heer Koops (D66): Daar zal ik dan nog kort op reageren. In een krantenartikel, dat u ongetwijfeld ook hebt gelezen, is een voorbeeld aangehaald van een school waar de ouders wel betalen. Dat werkt voor die school, maar ik kan me ook voorstellen dat er scholen zijn waarbij dit niet de meest werkbare oplossing is. Ik heb er vertrouwen in dat het college en de scholen tot een oplossing komen die bij hun kinderen en bij hun scholen past.

Mevrouw Louwes (PvdA): Helder. Dan is het in ieder geval voor ons duidelijk. Dan het digitale stemmen. Daar had ik inderdaad ook nog wel een vraag over. Er werd al even de suggestie gedaan om het ook later in de tijd wegzetten. Wat mijn partij betreft zouden wij er het liefste voor willen gaan om dit onderwerp gewoon even neer te leggen bij de Werkgroep Werkwijze Raad, zodat die dat mee kan nemen in de totale ontwikkeling van de nieuwe manier van werken die wij als raad met elkaar willen. Wij vinden dit idee daar beter op zijn plek dan om daar nu een besluit over te nemen dan om dat later te doen. Misschien dat meneer De Jong daar nog even op kan reageren.

De heer De Jong (FvD): Ik waardeer de opmerking die gemaakt wordt om dit mee te nemen in de werkgroep. Alleen, waar ik altijd bang voor ben: op het moment dat iets in een werkgroepje belandt, komt het niet altijd direct boven tafel. Ik heb gemerkt bij mijn rondvraag over verschillende partijen dat iedereen zegt het te willen steunen of in te voeren. Daarom zeg ik gewoon: laten we dan nu gewoon de keuze maken. In het kader van Democratie Dichterbij gaan we er ook gewoon over stemmen en voeren we het per een x datum in. Ik begreep net al van de fractie van Wakker Emmen dat 1 januari misschien wat overtrokken was. Nou, dan zou ik prima zeggen: dan doen we gewoon 1 november.

Maar die ruimte wil ik zometeen meenemen om daar wat in aan te passen. Maar we willen het wel invoeren en ik wil erover laten stemmen vandaag.

De heer Wittendorp (CDA): Wij hebben van het college een heel goede beantwoording gehad. Op een heel constructieve manier hebben wij vergaderd. Dus wij hebben eigenlijk heel weinig over voor de tweede termijn.

Het eerste is de vraag van D66 over het MPG en de Berap. Volgens ons kunnen die prima in de commissie behandeld worden, daar kunnen wij best wel in meegaan.

Het enige wat eigenlijk nog voor ons openstaat, zijn de exceptionele prijsstijgingen. In de beantwoording van het college was even een debatje of daar een bedrag van vier ton – dat was op voorstel van de ChristenUnie – ook een mogelijkheid c.q. optie was. Wij kunnen ons daar prima in vinden. Dus als dat het uiteindelijke voorstel zal zijn, dan gaan wij daar helemaal in mee. Daar heb ik wel even een vraag van orde bij. Moet er dan nog een amendement voor komen? Ik weet niet aan wie ik die vraag moet stellen. Want nu staat er natuurlijk dat er een raadsvoorstel moet komen.

De voorzitter: Ja, daar kom ik straks nog wel even op terug.

De heer Wittendorp (CDA): Dan kan ik nu al de moties bij langs.

Als eerste motie 1 ‘Raadszaal’: die kan ik eigenlijk warm aanbevelen. Het is niet dat wij hebben gevraagd de verwarming hoger te zetten – absoluut niet. Ik wil toch ook even benadrukken dat het in eerste instantie gaat om onderzoek, dus niet dat daar de kosten direct aan verbonden zijn.

Dan wil ik iets over motie 2 zeggen: die hebben wij mede ingediend. Daar wil ik toch nog even benadrukken dat dit ten eerste gaat om verboden planten. Dan wil ik even inhaken op wat Wakker Emmen zei in eerste termijn. Zij zeiden dat zij liever niet al te veel structurele uitgaven. Ik denk dat dit precies juist is, want wat hier gebeurt, is dat wij van de structurele kosten van elk jaar 150.000 euro zeggen dat in de Kadernota staat dat als je in één keer ruim een miljoen besteedt, je die exoten dan grotendeels hebt uitgeroeid. Dan blijft er heel weinig structureel over. Daarmee willen wij nog maar eens even bepleiten om hier voor te stemmen.

Dan nog een paar moties waar ik iets over wil zeggen. Dat is ten eerste de verhoging van het mantelzorgcompliment. Wij willen uiteraard zeggen dat wij de mantelzorgers een warm hart toedragen. Maar wij willen wel waken voor een jojo-effect. Twee jaar geleden hebben dat bedrag verlaagd, nu zouden we dat weer verhogen en over een paar jaar hebben wij misschien weer mindere tijden en dan moet het maar weer lager. Daar willen wij toch wel voor waken, dat vinden wij een heel verkeerde beweging.

Dan wil ik iets over zeggen motie 14 ‘Papierloos vergaderen’. Wij snappen dat heel goed, maar wij zijn wel bang dat er dan drie mensen extra bij de griffie aan het werk moeten. Want vandaag wil Jantje het wel en morgen wil hij het niet. We zijn nogal bang voor een heel grote rompslomp.

De heer Koops (D66): Ja, ik kom daar straks in mijn bijdrage ook nog op terug. Want we kunnen natuurlijk als raad voor onszelf spreken, we zijn allemaal voor vier jaar benoemd. Als hier eentje geeft dat hij het graag op papier of digitaal wil en het dat dan geregeld is, dan hoeven we dat natuurlijk niet op weekbasis of dagbasis aan te gaan passen. Ik hoop dat u dat ook begrijpt.

De heer Wittendorp (CDA): Dat begrijp ik ook heel goed. Maar wij denken toch dat de praktijk weerbarstiger is.

Dan heb ik nog twee moties waar ik iets over wil zeggen. Dat is de motie ‘Digitaal stemmen’. Op zich kunnen wij daar ons ook wel bij aansluiten. Maar aan de andere kant vinden we het ook wel belangrijk dat je kunt zien hoe iemand stemt. Als je om je heen kijkt, kun je zien wie een hand omhoog steekt. Dat vinden wij toch best wel belangrijk. Wij vinden het wel belangrijk dat dat gewaarborgd blijft als je digitaal stemt. Niet alleen op partijniveau, maar als je verdeeld stemt, is dat ook gewoon zichtbaar. Ten tweede vinden wij het ook wel belangrijk en een goed voorstel om dit uit te laten werken door de Commissie Werkwijze Raad, want volgens komt die in november al met de eerste uitkomsten daarvan.

De heer De Jong (FvD): Ja, direct een antwoord erop aan de heer Wittendorp. Met het digitaal stemmen, dus gebruikmakend van de knoppen die hier voor in het tableau zitten, is ook per individu na te gaan wie wat gestemd heeft. Dus dat is altijd te achterhalen.

De heer Wittendorp (CDA): Dat snap ik, dat het te achterhalen is. Maar wij vinden het belangrijk dat je ook direct kunt zien. Maar goed, als dat gewaarborgd is, dan zijn wij daar niet tegen.

De voorzitter: Dank u wel. En even terugkomend op uw vraag c.q. opmerking, meneer Wittendorp, van de wethouder: die is inderdaad ook genotuleerd, die correctie. Daar hoeven we niet een heel amendement van te maken op de tekst van de Kadernota. In de definitieve tekst van de Kadernota nemen we die correctie nog even mee. Ja? Oké.

De heer De Jonge (VVD): Als eerste dank richting het college voor de beantwoording. Als ik de behandeling van de eerste termijn hoor van het college, dan gaan we in ieder geval een zeer druk najaar tegemoet met alle beleidsstukken die we gaan behandelen. Dus ik hoop wel dat we dat goed gaan verdelen over de tijd.

De wethouder financiën had in zijn eerste termijn gereageerd op de heer Huttinga. Dat wachten wij zometeen af, wij zijn ook zeer benieuwd naar de drempel van 400.000 euro.

Ook met betrekking tot de wegen horen we straks nog een antwoord van de wethouder met betrekking tot de 10 miljoen. En vooruitlopend ook tezamen met de opmerking van het CDA over de keuzes van welke wegen, lijkt het ons goed om daar na het zomerreces nog een avond over te houden. Of misschien dat het nog terugkomt in een beleidsplan waar de wethouder het over had.

Dan het Rensenspark. Kan de wethouder bevestigen dat de kosten die gemaakt worden voor het Rensenspark, alleen essentiële onderhoudskosten zijn voor bijvoorbeeld de noodreparaties? Dat kan ook met een simpele knik of het antwoord 'ja, dat klopt', maar dan kan ik onze motie anders weer intrekken. Dus kijk ik de wethouder wel even aan.

We zijn in ieder geval blij met de toezegging van de wethouder omtrent de bloemenklok en hopen dan ook op de brede steun van de overige partijen met betrekking tot deze klok.

Dan toch even over het CBK: we zijn echt verbaasd dat de inrichtingskosten onder verhuiskosten worden ondergebracht. We verwachten van een organisatie die jaarlijks 5,5 ton subsidie krijgt en die door corona bijna twee jaar gesloten is geweest, dat ze ook creatief is en dat ze ondertussen ook wel zelf een buffer hebben opgebouwd waarmee ze haar eigen interieur kan aanschaffen. Daarnaast de vraag: wat als er geen cofinanciering gevonden wordt voor het kunstwerk en de openingstentoonstelling? Kan de wethouder dan bevestigen dat dit dan wordt geschrapt? Of kan er anders een indicatie van de mogelijke eigen bijdrage van de gemeente worden gegeven? We waren al tegen de hoge investering voor het CBK, maar we worden telkens weer verrast door nieuwe creatieve uitgaven.

Dan over het mantelzorgcompliment. Dat is van 160 euro naar 50 euro gegaan door de bezuinigingen. Laten we hier echt iets aan gaan doen en dit verhogen naar een fatsoenlijke vergoeding waarmee de mensen zelf kunnen bepalen wat ze ermee doen en het liefst deze structureel te maken.

In de eerste termijn had ik nog een vraag gesteld over de tuinbouw en daar zou ik nog een reactie op willen van wethouder Schrik.

Dan kort naar de moties. Eerst de vraag van D66: wij hebben het liefst gewoon alles in één dag te behandelen, anders gaat het denk ik heel lang duren.

De motie 'Schoolzwemmen': ja, op zich zijn we niet op schoolzwemmen tegen. Ik ken ook genoeg scholen die hun kinderen al laten zwemmen. Alleen, als er een onderzoek gedaan wordt, dan moeten daar ook zeker de vervoerskosten in worden meegenomen, want dat is een heel grote post. Voorts nog wat ik al in de eerste termijn zei over de commerciële partijen. Daarnaast gaan we natuurlijk over de lesinhoud, dus wij kunnen dat ook niet gaan verplichten. Dus graag dat in dat onderzoek meenemen.

De motie 'Raadszaal': ja, op een onderzoek kun je eigenlijk niet tegen zijn. Maar we willen daar wel echt graag een goede indicatie van mogelijke kosten bij hebben. Dat je ook echt weet wat er gekozen kan worden. Want ik kan me niet voorstellen dat wij een raadszaal voor een paar miljoen gaan bouwen of iets dergelijks. Maar goed, daar komen we dan op terug.

De motie 'Statushouders': daar kom ik straks even op terug. Daar hebben wij toch wel twijfel bij.

En in de motie 'Nedersaksenlijn' gaan we zeker mee, daar komt de ChristenUnie nog op terug.

En voor de motie 'Digitaal stemmen' geldt hetzelfde.

Mevrouw Ester (SP): Ik heb twee reacties.

Motie 6 'Mantelzorgcompliment': de wethouder geeft aan dat de mantelzorg niet draait om het geld maar om de waardering. Mantelzorgers kijken dus eerst naar de zorg, want dat doe je gewoon. Zorg bied je uit liefde voor de naaste. Dan is een tegemoetkoming wel erg welkom in hun financiële kosten.

Graag dat ze dat ook gewoon blijvend kunnen krijgen. Dan is een mantelzorgcompliment van 'je bent goed bezig' dan wel heel erg karig. Dus vandaar dat wij toch wel oproepen om daar nog opnieuw naar te kijken.

Dan het schoolzwemmen: in ons verkiezingsprogramma stond dat het onverantwoord is dat nog steeds meer kinderen op basisscholen zonder zwemdiploma verdergaan. Ik ga met D66 mee dat ook voor kinderen inderdaad het onderhouden van hun zwemvaardigheid erg belangrijk is. De SP wil dan ook het college vragen om toch te onderzoeken wat de mogelijkheden voor het schoolzwemmen.

De heer Bosma (PVV): Ik wil nog terugkomen op motie 8 over het toewijzen van sociale huurwoningen aan statushouders. De wethouder gaf in zijn beantwoording aan dat het wettelijk zo geregeld is dat statushouders geen voorrang mogen krijgen op het verkrijgen van een woning. Maar wat blijkt? Een op de acht sociale huurwoningen moeten aan statushouders worden gegeven, blijkt uit een brief die minister De Jonge naar de gemeenten stuurde. In die brief stond een verzoek een tandje bij te zetten met de huisvesting van statushouders, door een hoger percentage sociale huurwoningen aan hen toe te wijzen. Niet 9 maar 12,5 procent. Gemeenten kunnen de keuze maken om de komende tijd een groter aandeel van de vrijkomende woningen uit de sociale woningvoorraad te laten toewijzen aan statushouders. Wij als fractie vinden dat statushouders dezelfde procedure moeten doorlopen als inwoners die al jaren op de wachtlijst staan.

De heer Koops (D66): Ja, wat betreft diezelfde procedure: statushouders kunnen pas inschrijven op het moment dat ze daadwerkelijk een status krijgen. Maar dan loop je toch per definitie al achter? Het kan toch niet de bedoeling zijn dat iemand vier, vijf, zes jaar op een AZC verblijft in die normale wachtrij, voordat hij of zij een woning krijgt? In een AZC kun je niet werken, je mag niet meedoen, je maakt in ieder geval geen onderdeel uit van de maatschappij.

De heer Bosma (PVV): Maar er zijn natuurlijk ook mensen die al jaren op de wachtlijst staan en ook in schrijnende omstandigheden zitten. Ik zie dus niet in waarom een statushouder daarin voorrang moet krijgen.

De heer De Jonge (VVD): Ja, een opmerking daarover. Wat ik lees, is dat er een aantal vergunninghouders dat een woning moet krijgen, afhankelijk is van de hoeveelheid mensen die in een gemeente woont. Daar is een rekenformule voor wat het precieze aantal is en die staat in de Huisvestingswet. Dus misschien dat de wethouder daar straks nog een toelichting op kan geven.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Eigenlijk wel mooi dat we met elkaar alles besproken hebben, dat we toe moeten naar nieuwe verhoudingen hier. Meer ruimte voor de raad, een sterke oppositie, beleidsarme Kadernota met heel veel inbreng. En ja, dat hoeft u mij dat geen twee keer te zeggen, dan doen wij dat ook. Maar moet dat dan weer met zoveel moties? Maar ja goed, er zit ook wel weer wat moois aan. En dit zijn ook Algemene Beschouwingen vandaag. Daar is door collega's ook wel een beetje wisselend algemeen op beschouwd, maar ook geen bespiegeling van het college op dat soort thema's. Dat mis ik eigenlijk wel een beetje. Het is natuurlijk een beleidsarme Kadernota, maar wat zijn nou de uitdagingen voor het komende jaar die er liggen? Misschien kan daar nog iets meer gezegd worden.

Juist ook op het punt dat ik inbracht, dat het sociaal domein mensgericht zou moeten zijn op basis van vertrouwen en redelijkheid. Eigenlijk heb ik gezegd: die hele paragraaf over de Wmo zou wat ons betreft herschreven moeten worden. Maar geen reactie. Wie weet straks alsnog.

Volgens mij hebt u de vraag van meneer Huttinga nog een keer genoteerd en door twee andere collega's is dit ook nog eens aangehaald. Dus die hoeft ik niet nog een keer te herhalen.

Dan de motie over Facet. Dank ook voor de reactie van de wethouder. Wij begrijpen ook heel goed dat ze daarvoor iets meer tijd nodig heeft en die willen we ook graag geven. Dus in die zin willen we de motie ook aanpassen om de gevraagde informatie voor de Kadernota 2024 te leveren.

Ik zei: 'kiezen voor echt telt'. Dat betekent voor de ChristenUnie ook: kijken naar de lange termijn. Daarvoor is nodig een structurele aanpak van wat goed is voor Emmen op de lange termijn. Ik zei ook toen dat de verleiding groot is om dat vooruit te schuiven of naar andere overheden te kijken om stappen te zetten.

En dat lijkt precies de reactie van de wethouder te zijn op onze Nedersaksenlijn-motie: ‘de minister komt nog met een onderzoek.’, ‘in het BO-MIRT komt dat terug’, ‘er komt een *bidbook* dat door de stichting wordt geschreven en waar we in participeren’. Prachtig, maar ga ook zelf aan de gang! De wethouder gaf ook aan dat de ruimtelijke knelpunten onderdeel zijn van dat *bidbook*. Dus goed om die daarbij ook aan te leveren.

We zien ook het belang wel van ruimtelijk anticiperen op de Nedersaksenlijn. ‘*Door ruimtelijke visievorming en planning ontstaat er een meerjarig ontwikkelperspectief.*’ Die laatste zin is niet van mij, maar die komt uit de Kadernota van de provincie. Die lijkt nu toch maar zo links ingehaald te worden door uw PvdA-gedeputeerde. Die zei ook al: “Goed om te weten dat Guido dit ontraadt.”

De keuze van de wethouder om dat louter financieel te lezen, lijkt toch tekort te doen aan deze motie. Het lijkt dan ook een ontkenning van het inhoudelijke werk dat we als gemeente kunnen leveren. Je hoeft maar naar het kaartje en te zien waar die lijn langsloopt om te weten dat de opgave in Emmen gewoon groot is. Dus nogmaals: ga daarmee aan de gang!

En voorzitter, zit u nou nog te wachten op wat wij met de moties gaan doen? Of zullen we dat gewoon bij de stemming als een soort *cliffhanger* laten hangen?

De voorzitter: Ja, dat is geheel aan u. Als u zegt: ik wil daar toch mijn licht over laten schijnen, dan kan dat.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Nee, de spanning erin houden is ook wel een keer leuk, hè?

De voorzitter: Ja ja.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Doen we dat, voorzitter.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Alsof dat het criterium is, dat ik ergens op zit te wachten. Dat zou wat zijn.

De heer Koops (D66): Dank aan de andere fracties voor hun inbreng in eerste termijn.

Voordat ik onderbroken werd in eerste termijn, wilde ik mijn verhaal afmaken door in te gaan op de uitspraak van het college dat zij de input vanuit de gemeenteraad mee willen nemen naar de Begroting van 2023 en verder. In dat kader heeft mijn fractie vier moties ingediend. En die handreiking hebben meer fracties opgepakt, gelet ook op het grote aantal moties dat is ingediend. U kunt onze lichte teleurstelling dan ook wel voorstellen dat dit college vervolgens een groot deel van die moties ontraadt. Het lijkt een beetje loze belofte te zijn geweest. Wat dat betreft lijkt het wel op die motie die wij vanmorgen als raad hebben aangenomen.

Om het goede voorbeeld over hoe het dan wél kan, heb ik van de meeste andere partijen iets genoteerd wat ik positief vind aan vooral hun eerste termijn. Wij als fractie zullen dat ook meenemen als kader. Zo hoorde ik Wakker Emmen dat zij voorstander zijn van het voortzetten van Fonds Dorpen en Wijken. Dat lijkt ons een passende keuze.

Mevrouw Louwers (PvdA): Ik ben even wat verontwaardigd over de opmerking die u net maakte, meneer Koops, in deze termijn. U geeft aan dat u teleurgesteld bent omdat een groot aantal van de moties dat door u en uw collega’s misschien is ingediend, ontraad worden door het college. Daarmee geeft u aan dat dat loze beloftes zijn. Dat vind ik een heel bijzondere veronderstelling. Want volgens mij zitten we hier met elkaar in dit huis om met elkaar een afstemming te maken wat we belangrijk en wat we niet belangrijk vinden. Iedereen kan dat op zijn merites beoordelen en democratie is volgens mij dat we het met elkaar eens zijn over de dingen die we gaan doen. En als u dan toevallig een aantal voorstellen indient waarvan u die belangrijk vindt, maar die door anderen niet voldoende op waarde worden geschat of in ieder geval niet voldoende zinvol geacht worden, dan vind ik het wel wat flauw om dat te betitelen als ‘het wordt niet serieus genomen’ en ‘het was een loze belofte’. Daar heb ik echt wel een beetje moeite mee als u dat zo stelt.

De heer Koops (D66): Ja, ik hoor dat u gepikeerd bent. Ik kan me daar ook wel iets voorstellen. Wij kunnen ons ook wel goed voorstellen dat het college en wat terughoudende rol oppakt, zeker gelet op het grote aantal moties dat oproept tot onderzoek en dat meteen ideeën heeft dat op geld staan. Dat er

best wel meer ruimte is voor juist tussenspraak. Want ik ben het helemaal met u eens dat wij als fracties dat debat hadden moeten hebben. Maar dan hadden wij als fracties dat debat ook moeten voeren. Ik hoorde net dat vaak de lijn van het college wordt gevolgd: dan heb ik daar juist wel moeite mee. Dus ik ben het helemaal eens dat we dat debat moeten voeren, dus laten we dat ook zeker doen. Maar zo heb ik het in ieder geval bedoeld.

Mevrouw Louwers (PvdA): Nou ja, dan is dat duidelijk. Maar dan moeten we dat wel met elkaar doen. Maar dan een beetje zwartepieten naar het college toe: daar heb ik toch wel een beetje moeite mee.

De heer Koops (D66): Dat kan ik me goed voorstellen. Dank, ik neem dat voor kennisgeving aan. Dan kom ik weer terug bij de PvdA. Want wij hoorden de PvdA inderdaad een mooi betoog houden over solidariteit en inclusie. Wij hopen daar snel de uitwerking van te zien. Wij horen van het CDA de zeer verstandige opmerking, de Enexis-aandelen niet langer mee te laten tellen in ons weerstandsvermogen. Ik hoop dat ons college die opvatting deelt. Wij horen de VVD een pleidooi houden voor het mantelzorgcompliment. Die siert haar partij. Wij horen de SP uitspraak doen: 'positief werkt meestal beter dan negatief'. Wat ons betreft een prachtig uitgangspunt. Wij horen de ChristenUnie en GroenLinks oprechte zorgen uiten over vrouwen en meisjes en personen met complexe vraagstukken. Wat die partijen siert, maar wat zeker ons weer eens met de neus op de feiten drukt.

En wij hebben natuurlijk zeer genoten van de regenboogzuil van 50PLUS.

Ik hoorde wethouder Otter inderdaad ook toezeggen dat hij het prima vindt dat het MPG en de Berap in de commissie worden voorbereid. Dus ook het college krijgt van ons de oprechte complimenten.

Kortom, er is genoeg gezegd en gedaan voor u als college om dit verder op te pakken. Wij zijn erg benieuwd op welke manier u dat gaat doen in de richting van de Begroting.

Nog even kort reagerend op wat in de moties is gezegd. Voor wat betreft het schoolzwemmen zijn wij erg blij met de toezegging van wethouder Schrik en ook de reacties van de andere partijen. Dat de heer Schrik dit positief wil oppakken en een inventarisatie wil gaan maken.

Voor wat betreft onze voorstellen rond precariobelasting en ecologische voetafdruk hoor ik vooral twijfel bij het college over de uitvoerbaarheid en een soort onvermogen om hier verder mee te gaan. Ik wil nog maar een keer herhalen, ook naar de raad toe, dat deze moties oproepen tot onderzoek en vervolgens tot besluitvorming door de raad. Dus als u al twijfels hebt, kunt u die wegnemen of juist bevestigd krijgen in die onderzoeken. Maar om nu al op voorhand op grond van een soort onderbuikgevoel uit te gaan, lijkt ons zeer onverstandig. Ik hoop dus dat als deze moties het halen, uw college die wel positief zal aanvliegen.

Dan nog de motie over papierloos vergaderen. Ik hoor vanuit verschillende richtingen – vanuit het college, maar ook vanuit verschillende fracties – dat deze motie wellicht overbodig is dan wel dat het lastig is om die uit te voeren. Kort gezegd: als het overbodig zou zijn, hadden de fracties nu al de mogelijkheid om geen papieren stukken meer te ontvangen, waarbij wij bovendien willen opmerken dat de andere organisaties gelieerd aan ons als raad – ik noem maar even de JAR Emmen – ook twijfels hebben geuit bij alle papieren stukken die zijn ontvangen. Voor de rest worden de raads- en commissieleden, zoals ik net ook al zei, voor de periode van vier jaar benoemd. Dus volgens mij kunnen we over die vier jaar prima afspraken maken.

Afsluitend, zeker niet onbelangrijk, is D66 een van de fracties die haar twijfels heeft geuit bij het potje voor exceptionele prijsstijgingen. Een dergelijke vrijbrief is wat ons betreft onbespreekbaar. We horen de ChristenUnie inderdaad een heel verstandig voorstel doen, waar wij graag bij aansluiten. Als het college bereid is daarin mee te gaan, zullen wij daar zeker geen breekpunt van maken.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Tijdens de eerste termijn door het college en door meerdere fracties die beleidsarme Kadernota benoemd. Vandaar misschien de vele moties die zijn ingediend, om toch nog te proberen tot enig beleid te komen om wat invulling te geven. En ik denk dat dat goed is, want het is belangrijk om toch wel iets van beleid te stellen voor het komende jaar. Want anders wordt het allemaal wel heel open.

Als we kijken naar de moties, dan is er een aantal dat wij mede hebben ingediend. Dus staan zijn we vanzelfsprekend achter.

Wat betreft de bestrijding van invasieve exoten vragen we ons even af of dat heel hoge bedrag echt nodig is. Dus daarmee hebben we enigszins vraagtekens bij.

De heer Wittendorp (CDA): Nou, ik geef hier geen antwoord op. Ik benadruk dat dat in de Kadernota staat. Ik heb geen reden om daaraan te twijfelen. Waarom zou ik?

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Dank u wel.

Bij de motie van de PVV 'Geen voorrang statushouders in sociale huurwoningen': als er nou had gestaan een oproep voor meer sociale huurwoningen, hadden we dit zeker gestemd. Want wij denken dat daar het probleem zit. Statushouders zitten vaak in toch wel schrijnende situatie, net als veel mensen die ook wachten op een sociale huurwoning. Hoe komt dat? Niet door de voorrang aan de statushouders, maar het gebrek aan sociale huurwoningen. Dus een oproep daartoe zouden wij zeker hebben gesteund.

Verder zouden we nog wel iets willen meegeven bij de motie over openbaar vervoer, die wij zelf hebben ingediend, als aanbeveling dat de schade van het openbaar vervoer echt gevolgen heeft voor de kosten voor de gemeente. Het OV-bureau gaat er dan wellicht over, maar de uitwerking naar Emmen toe – die dan mogelijk het uitvloeisel daarvan is met meer aanvragen van meer Wmo-pasjes voor de taxi – heeft zeker gevolgen voor de kosten hier. Dus in die zin denken we dat het wel heel belangrijk is. Tot nu toe zijn we lang niet altijd meegenomen in de gesprekken. Dus wat dat betreft toch wel de dringende oproep om ons mee te nemen in die gesprekken en ook met de consumenten in gesprek te gaan. Want dat zijn de reizigers en die weten ook precies hoe het met het OV gaat.

Dan wat ons betreft nog de motie 'Digitaal stemmen': als die mogelijkheid er is, dan zijn wij er wel voorstander van. Dan hoeft het wat ons betreft niet te wachten totdat de werkgroep daar zijn oordeel over heeft gegeven.

De heer De Jong (FvD): Nou, dan is dat de eerste herinnering aan papierloos vergaderen. Dat mijn wachtwoord het niet doet. Maar goed, ik heb hem. Ik heb zes minuten spreektijd, dus dat scheelt. Ik heb niet heel veel aanvullends te melden.

De voorzitter: Wat is precies het wachtwoord? Kunnen wij u helpen?

De heer De Jong (FvD): Nee, ik heb hem. Het is gelukt.

Allereerst dank voor het beantwoorden van onze vragen, ook die zijn gelieerd aan onze moties. Twee van de vijf moties die wij hadden ingediend, zullen wij die dan ook gaan intrekken. Dat gaat allereerst om de motie rondom de Meerjarenbegroting, zoals al aangegeven is. En wij zullen dan wachten op de definitieve Begroting om die in dezen dan nog scherper in de gaten houden. Daarnaast de motie rondom de afvalwerking: die zullen wij ook intrekken.

Nog wel een kleine opmerking. In de eerste termijn heb ik vragen gesteld rondom het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties. Ik ga er ook mee in wat D66 aangeeft om die los te bespreken, omdat de acht minuten spreektijd heel kort is. Ik heb daarbij vragen gesteld rondom het Didam-arrest. Maar voordat ik de waarschuwing krijg dat deze vragen te technisch gaat zijn, zal ik ze via de artikel 38-procedure gaan indienen.

De heer Kasteleijn (50PLUS): In eerste termijn had ik een wat al te lange tekst opgesteld, vandaar dat ik nu nog even een aanvulling wil doen van datgene wat ik wilde zeggen.

Kunst en cultuur zijn de kleur van een stad. Vandaar dat, naast het verplaatsen van het CBK naar het Renssenpark, wij de wethouder oproepen een dependance van het Drents Museum eraan toe te voegen. Voor het kunstwerk in het Renssenpark zouden wij ook de wethouder met name klem willen verzoeken om nadrukkelijk de Toyisten hierbij te betrekken. Immers, dan kan Emmen net als Barcelona met Gaudi en Wenen met het Hundertwasserhaus cultureel echt op de kaart worden gezet.

Ook hopen wij dat het samengaan van de bibliotheek en de Kunstbeweging mag leiden tot tijdige signalering van ongeletterdheid en verdere digitale ondersteuning van ouderen, want dat wordt steeds belangrijker. 50PLUS pleit voor een uitbreiding van Facet, liefst in de buitendorpen maar dan wel het liefst ook weer in combinatie met gemeentelijke dienstverlening: dat in plaats van het openen van het gemeentehuis op zaterdag.

Diftar is ingevoerd, waarbij wij het te betalen bedrag van 2 euro per storting voor oudere personen c.q. flatbewoners nog steeds te hoog vinden. De wethouder sprak over de energiebox. Volgens 50PLUS is binnen de kortste keren deze niet meer voorradig. Wij zouden dus de suggestie willen meegeven om deze opnieuw in te zetten, om minstens het dubbele aantal energieboxen te financieren mede gezien de aankomende energiearmoede.

ZO!34 krijgt van Emmen en Coevorden ondersteuning. 50PLUS vraagt zich of er ook een mogelijkheid zou zijn voor politieke zendtijd voor partijen bij ZO!34.

Gezien de plannen voor een megavergister op het voormalige gasontzuiveringsterrein, die 12 miljard kuub gas kan gaan produceren - op ongeveer, let wel, vier kilometer van het adres Gantel 37 in Barger-Compascuum: daartegen is grote weerstand. Wij geven de wethouder in overweging om gezien deze nieuwe situatie in gesprek te gaan met HoSt te zien of de plannen mogelijk bijgesteld zouden moeten worden.

Aangaande de informatievoorziening richting de burger zien wij ook een enorme verbetering door elke EOP te voorzien van een actuele website, waarop onder andere informatie over de agenda, de schouw, gesprekken met de gemeente et cetera zullen moeten staan. Het gaat hierbij om actuele informatie die inwoners met de EOP zou verbinden, zodat de EOP nog beter de inwoner kan vertegenwoordigen. Wij hopen dat het college dit onderzoekt en er budget voor vrijmaakt.

Dan hebben wij als laatste parkeren. Zoals de wethouder aangegeven heeft, is er een probleem met de parkeermeters. Wij zijn van mening dat al die parkeermeters in Emmen wel weg kunnen en dat het voldoende is dat de mensen met een invalidenkaart gewoon op basis van die 120 euro die ze moeten betalen voor het aanschaffen daarvan, en die parkeermeters gewoon weggehaald kunnen worden.

Als ik nog tijd heb, heb ik dit nog. Aangaande de financiële dienstverlening in de dorpen moeten we proberen om voldoende geldautomaten op meerdere plaatsen aanwezig te hebben. Want nog steeds betalen ouderen veel met contant geld en dat is lastig als je helemaal niet eens een bankpas of wat dan ook hebt.

Aangaande mijn moties is de ene ingetrokken, maar de anderen niet. In motie 26 'Derde parkeerterrein Wildlands' is de tekst van het dictum als volgt gewijzigd:

Motie 26: 'Derde parkeerterrein Wildlands' (gewijzigd)

(ingediend door de fractie van 50PLUS)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- ***in de Kadernota 2023 per 2025 voor verwijdering van parkeervoorziening P-Schapenveenweg een bedrag van 650.000 euro is opgenomen;***
- ***na de aanleg in 2016 van de 1.000 parkeerplaatsen aan de Schapenveenweg, hier amper of totaal geen gebruik van is gemaakt als parkeerplaats;***
- ***dit parkeerterrein is aangelegd voor 3.000.000 euro als overloop voor Wildlands;***
- ***dit parkeerterrein voor tien jaar is gepacht met als einddatum 2026, waarvan de totale pachtkosten rond de 4.500.000 euro bedragen;***

Overwegende dat

- ***er nog een tekort in de opruimingskosten is van 160.000 euro;***
- ***het college tot op heden geen invulling heeft gegeven aan dit terrein;***
- ***de parkeerplaats Schapenveenweg de gemeente uiteindelijk 8.000.000 euro zal gaan kosten;***

Van mening zijnde dat

- ***het ongebruikt laten liggen van het parkeerterrein onnodige kapitaalvernietiging tot gevolg heeft;***

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- ***de komende periode tot het einde van het contract het terrein alsnog een andere functie te geven;***
- ***indien gewenst, het terrein te gebruiken om caravans te plaatsen om caravans te plaatsen als overloop voor Ter Apel of een ondernemer de gelegenheid te geven om tijdelijk een kartbaan, kermis, overslagplaats voor vrachtwagens, straatraces of winteropslag voor caravans te maken;***

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ik heb dus het onderdeel waarvan de wethouder aangaf dat het niet anders kon, geschrapt. Ik had namelijk aangegeven dat je daar een heel groot parkeerterrein hebt liggen. Stel nou dat nadat het contract afgelopen is, er huisjes komen. Dan is het handiger om een deel van de bestrating van die parkeerplaats anders te gaan gebruiken.

De voorzitter: Dank u wel, we zorgen ervoor dat die gewijzigde tekst ook nog bij de raad komt. Even ook voor de nieuwe raadsleden: we zijn nu aan het einde van uw tweede termijn. Dat betekent dat hiermee eigenlijk al uw bijdragen gebeurd zijn waar het gaat om dit agendapunt. Daarna zal ik uiteraard zometeen de gelegenheid geven aan het college om nog te reageren in tweede termijn. Daarna kunnen we even schorsen. Dat is aan u, dat zal ik zometeen wel even vragen, maar dat is wel gebruikelijk. Daarna gaan we over tot de besluitvorming en kunt u stemverklaringen indienen op het amendement open het hele voorstel en de moties die nog staan.

Heb ik daarmee iedereen, alle raadsleden, rechtgedaan in tweede termijn? Akkoord. Dan gaan we in één keer naar de beantwoording in tweede termijn door het college. Wethouder Otter.

Reactie college

De heer Otter (wethouder): Volgens mij heb ik niet zoveel meer staan.

Misschien even richting de PVV, want nu begrijp ik een beetje dat u eigenlijk reageert op de brief van minister De Jonge. Ik zou haast zeggen: die De Jonge schrijft wel meer, ik weet niet altijd wat ik daar precies mee moet. Maar ik heb dat zelf even niet als zo relevant beschouwd, omdat wij een taakstelling hebben. Die krijgen we gewoon twee keer per jaar opgelegd en dat is wat wij moeten plaatsen. Daar hebben verder ook de corporaties niet al te veel problemen mee. We zijn nu al bezig met onze taakstelling voor het tweede halfjaar. Dus wat ik zeg: op zichzelf geeft de huidige praktijk eigenlijk geen echte problemen. U hebt allemaal gelijk: formeel hebben we geen voorrang voor statushouders, maar indirect, omdat je gewoon die taakstelling moet uitvoeren, is er wel sprake van een soort voorrangssituatie. Maar goed, dat is het gevolg van de taakstelling die we wettelijk moeten uitvoeren.

Dan nog even naar de heer De Jonge over het Renssenpark. Ik knikte toen niet, want volgens mij heb ik het over 'noodzakelijk' gehad. U maakt er 'nood' van. Dat zijn volgens mij wel twee heel verschillende dingen. Kijk, als we het vanuit nood bekijken: ja, dan hoeft er niet zoveel te gebeuren in het Renssenpark, denk ik. Maar als we het vanuit noodzakelijk bekijken, wil je het ook een beetje de kwaliteit hier en daar wat hoog houden. Als je over de savanne loopt, zie je hier en daar die oude betimmering die verrot is en die allemaal wegzakt, muurtjes verzakken. Hier en daar moet er gewoon wat gebeuren. Daar hebben we 50.000 euro voor in de Begroting zitten. Dus dat zijn wel de werkzaamheden die doorgaan, maar dat is gewoon in feite – ik noem het maar – 'instandhouding'. We doen daar nog wel iets met speeltoestellen, maar we pakken niet zozeer nieuwe dingen op die veel geld kosten. Want dat vele geld hebben we ook niet. Vandaar dat ik niet knikte bij het woord 'nood', maar wij gaan wel gewoon door met de noodzakelijke dingen en ook de zaak kwalitatief een beetje op peil houden. Want anders loopt het helemaal van ons weg. Ik heb de brief op de collegeagenda zien staan. U krijgt die brief – ik doe het even uit het hoofd – en op 28 september, dus kort na het reces, spreken we met elkaar over het Renssenpark.

De heer De Jonge (VVD): Nou ja, met deze woorden geloof ik de wethouder en dan trekken de motie hierover in.

De heer Otter (wethouder): Dan rest mij niets anders dan u te bedanken voor het gestelde vertrouwen. Heel mooi.

Dan heb ik nog twee dingetjes staan. Het ene is makkelijk en het andere zal nog wel iets meer discussie geven, denk ik. Misschien eerst maar even de makkelijke. Forum heeft al aangegeven, schriftelijke vragen te gaan stellen over het Didam-arrest. Misschien nog met een korte toelichting kan ik de heer De Jonge misschien nog wat werk besparen – misschien onszelf ook. Kijk, het Didam-arrest: het woord zegt het al. Het is een nieuw arrest. Er was natuurlijk een bestaande wetgeving die allemaal een beetje onduidelijk was. We hebben ook bij verschillende projecten gehandeld zoals het moet om iedereen gelijke kansen te geven. Soms waren er andere omstandigheden waarbij wij in zee gingen met één partij als het gaat om bouwontwikkelingen. Met dat Didam-arrest is heel duidelijk geworden wat wel mag en wat niet mag. Dat is in feite een nieuw arrest en dat scherpt de boel in feite wat aan. Dat is

misschien een beetje het antwoord waarom dingen in het verleden toch nog weer iets anders gingen dan naar de toekomst toe.

De heer De Jong (FvD): Dank u wel, wethouder, voor de beantwoording. De vragen zullen er alsnog aankomen gezien het antwoord dat u mij net geeft. Helemaal omdat ik ook aangaf dat dit arrest een noviteit is, alleen hiervoor lag het Ikon-arrest er al uit 1987. Ik snap wel dat misschien de dingen wat verwateren, maar ik ga de vraag alsnog indienen. Toch dank u wel eerst.

De voorzitter: Dat is uw goed recht. Wethouder.

De heer Otter (wethouder): Ja, dat is een klein beetje zonde van de tijd, begrijp ik.

Dan als laatste het budget voor het opvangen van exceptionele prijsstijgingen. Er is een beetje gesugereerd dat de ChristenUnie het had over die vier ton. Volgens mij liep die discussie niet helemaal zo. Volgens mij gaf de heer Huttinga aan om nog wat creatieve oplossingen te bedenken. Want die vier ton heb ik geloof zelf genoemd, maar dat weet ik niet helemaal zeker. Maar die ruimte heeft het college. Dus wij kunnen schuiven binnen de budgetten tot 400.000 euro. Dat is op zichzelf de oplossing, zou je kunnen zeggen. Maar die oplossing hadden we al. Dus dat voegt niet zoveel toe. Ik ben het nog even nagegaan. We praten over 72 miljoen aan kredieten. Dat is voor parken, sporthallen, wegen, riolen en al dat soort zaken. Je gaat zo'n aanbestedingstraject in en dan moet je eigenlijk ook kunnen handelen. Dus vandaar toch eigenlijk het verzoek aan u om het college wel het mandaat te geven om binnen die 14,6 miljoen in feite extra delen van dit krediet toe te rekenen aan onderdelen van die 72 miljoen. En dan is het werken met grenzen best lastig. Want als we een project hebben van 6 miljoen en er zit een prijsstijging in van 20 procent, dan praat je alweer over 1,2 miljoen. Dat zou betekenen dat al deze zaken, die normaliter niet eens in deze raad zouden komen, dan in feite steeds via de raad zouden moeten lopen. Gelet op onze besluitvormingstrajecten gaat dat heel vertragend werken. En dat met alle risico's van dien dat het interne traject daardoor niet goed loopt, waardoor partijen gaan zeggen dat ze een prijs maar voor een bepaalde periode gestand doen en we dan opnieuw moeten beginnen. Dus dat is eigenlijk een beetje het dilemma waarbij ik niet op een mooie creatieve oplossing kom, bijvoorbeeld 'laten we er 650.000 euro van maken' of 'laten we het zus doen' of 'laten we het zo doen'. Temeer omdat we ook niet weten wat in die aanbestedingen altijd de omvang van die projecten is. Want nogmaals, we praten over 72 miljoen aan kredieten. Dus het verzoek dat ik in ieder geval doe, is om het college het mandaat te geven. En wij zullen u daarmee telkens via de p&c-cyclus rapporteren. Als u nog wat frequenter gerapporteerd wilt worden, dan heb ik daar ook niet zoveel moeite mee. Het belangrijke is dat het proces in principe door kan blijven lopen: dat vinden wij eigenlijk erg belangrijk.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Ja, de wethouder beperkt het nu helaas weer tot wat in de Kadernota staat. U merkt wel dat daar wel wat ontevredenheid bij de raad over zit. Ik vind dat terecht. Want u gaat iets labelen op een manier die niet kan en die het budgetrecht van de raad aantast. U trekt 14,6 miljoen onder een algemeen label en dat gaat u vervolgens uitgeven aan bepaalde projecten waar het college dan een stickertje op mag plakken. Nou, dat gaat mij te ver. Ik denk dat dat een heel groot deel van deze raad te ver gaat. We praten hier over een Kadernota, waarin we de lijnen uitzetten naar de Begroting. Ik vind eigenlijk dat u de moed moet hebben om richting die Begroting te werken aan een betere oplossing.

Ik heb zelf reeds in mijn werk een praktijkgeval meegemaakt en daar was het college dermate creatief dat men de raad in een extra vergadering na de reguliere raadsvergadering in beslotenheid daarover bijpraatte. Dit omdat dat gewoon over excessieve prijsstijgingen gaat. Dan praat je niet eens over 20 procent, maar misschien wel over 40 procent. Dat zijn bedragen waar je het gewoon met elkaar over moet hebben en van kunt zeggen: goed, dat pakken we even en bij de p&c-cyclus zien we wel waar het schip strandt.

De heer Otter (wethouder): Nou, dat is wel misschien wel weer een beetje negatief getinte invalshoek. Kijk, wij voegen geen projecten toe. Laat dat ook helder zijn: ik bedoel, we gaan ook niet projecten uitbreiden of wat dan ook. Het gaat puur om op het vangen van dit soort stijgingen die soms inderdaad ook niet over de hele linie gelijk zijn. U noemt zelf ook een voorbeeld van misschien wel

40 procent. Waar we gewoon bang voor zijn, is dat we eigenlijk in een spiraal terechtkomen waardoor het werk tot stilstand komt. En dat zouden wij zeer betreuren.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Volgens mij hoeft dat echt niet. Want doorgaans zit er op een aanbesteding best wel een redelijke termijn dat die aannemer of wie dan ook ingeschreven heeft en waar u mee aan slag zou willen, u bijvoorbeeld 40 of 50 dagen de tijd krijgt om die aannemer aan zijn bod te houden. En dan kunt u met ons in gesprek gaan. Dan zijn we transparant naar elkaar en dat kan gewoon in de beslotenheid van deze zaal.

De voorzitter: Hier worstelen meer gemeenten mee, met de handelsvrijheid van het college annex het budgetrecht van de raad. Is het een idee, wethouder, om eens even die suggestie die meneer Huttinga doet, terug te laten keren in de boezem van het college en daar nog eens even op te reageren naar de raad? Want wij hebben nog wel even tijd in de aanloop naar de Begroting.

De heer Otter (wethouder): Ja nou, dit kan eigenlijk niet helemaal wachten tot de Begroting. Want dat zou betekenen dat we dit jaar misschien geen enkele aanbesteding meer kunnen doen.

De voorzitter: Kies daarbij uw eigen termijn. Maar toch wil ik vanuit dit debatje even kijken of we een stapje verder kunnen gaan, ik wil rechtdoen aan uw opvatting, ik snap waar het gaat om de handelsvrijheid van het college. Anderzijds merk ik dat een aantal raadsleden – want dat is niet slechts één – toch wel hecht aan het budgetrecht van de raad en dat dat wat staat te wankelen in dezen. Dus ik was even op zoek naar hoe we daar in het college eens verder over kunnen doorpraten om daar een stap tussenin te kunnen zetten. Dat hoeft niet te wachten tot de Begroting, kiest u uw eigen termijn.

De heer Otter (wethouder): Nou voorzitter, dan zou ik het volgende willen voorstellen. Ik bedoel, dit is de Kadernota die voorligt. Daar zitten het budget enzovoort in. Dus om de Kadernota met het budget zo vast te stellen en nog nadere afspraken te maken hoe wij omgaan met de onttrekkingen aan dit budget.

De voorzitter: Meneer Huttinga, dit was dus een toezegging, hè?

De heer Huttinga (ChristenUnie): Nou, op zich is dat een soort compromis, denk ik. U hebt ook in de Berap al principe de helft van dit verhaal naar u toegetrokken – mits wij daar natuurlijk ‘ja’ op zeggen. Dus in zekere zin zou je kunnen zeggen dat u die handelsruimte voor dit jaar al hebt – als we de Berap tenminste accepteren zoals die voorligt. Maar ik vind het toch wel goed dat we vinger hier wat meer aan de pols houden dan alleen in de p&c-cyclus. Want dat is twee keer per jaar en dat is me wel heel erg krapjes als het om dit soort bedragen gaat.

De heer Otter (wethouder): Het is ook niet zo dat ik de problematiek zoals die nu geschetst wordt, niet snap. Ik bedoel, ik snap dat zelf ook. Maar ik snap ook dat het in aanbestedingstrajecten uiteindelijk zo werkt. Mensen schrijven in, er wordt een partij uit getrokken die de gunning krijgt en dan is het niet altijd makkelijk. Want dat kun je misschien één keer doen, want de volgende keer schrijven ze gewoon niet meer in. Dan zeggen ze: ‘Ja, maar we hebben het geld er niet voor.’ Dus laten we zeggen: met die heel pragmatische kant kunnen ook onze mensen die er allemaal mee bezig zijn, ermee door. Dan kunnen ze erop vertrouwen dat als het 10 of 15 procent duurder wordt, we wel door kunnen gaan. Dat we ons niet elke keer moeten afvragen of we het budgetrecht van de raad raken.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Ik snap de spanning die erop zit, vooral die tijdspanning. Maar ik denk dat u het zomerreces eens zou moeten gebruiken om erover na te denken om met elkaar eruit te komen. Dan kunnen wij in elk geval onderling als gemeentebestuur op een transparante wijze met deze problematiek omgaan. Dus het zou goed zijn dat u ons daar in september of oktober met een handreiking komt over waarbij wij u wel door kunt handelen, maar waardoor wij wel op tijd geïnformeerd worden.

De heer Otter (wethouder): Goed, samenvattend: wij stellen het krediet zo vast. Over het onttrekken aan het krediet maken we nog nadere afspraken.

De heer Meijer (VVD): Ik kan me anderzijds ook dit voorstellen. Volgens mij heeft de wethouder gezegd dat zoiets voor de onderhandelingspositie natuurlijk ook niet echt goed is.

De voorzitter: Nee, maar laten we nu dit debat niet weer gaan voeren. Had u nog een vraag aan de wethouder of niet?

De heer Meijer (VVD): Nee, dit was de opmerking.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Nee, anders draaien we constant in een cirkel rond. Ik hoor nu dat wethouder Otter deze opmerking steunt: dat begrijp ik. Maar volgens mij was er al een toezegging gedaan.

De heer Wanders (wethouder): Niet zozeer vragen in tweede termijn over mijn portefeuille. Behalve dan dat ik even wil ingaan op de opmerking die de VVD net maakte over een mogelijk plan van aanpak als het gaat over een regeling voor een andere doelgroep dan de energietoeslag of een aanvullende regeling op het geheel. Ik denk dat mevrouw Louwes al een aantal zaken heeft meegegeven en dat helpt ons ook weer. Maar we hebben natuurlijk een TONK-regeling in coronatijd, waarin ook een aantal criteria stond over inkomensachteruitgang versus aandeel woonlasten et cetera. Nou ja, daar zou je aan kunnen denken. U schetst ook terecht juist hét dilemma hoelang je het moet volhouden en tegen welke prijs en wat we nog wel acceptabel vinden. Dat is echt wel de onzekerheid: de bestaansonzekerheid van dit moment. Want als je een oproep doet, wil je ook een regeling kunnen bieden die iets te wegbrengt. Dus daar zijn wij druk mee doende om daarnaar te kijken. Maar het zal vast wat meer een maatwerkoplossing zijn dan de energietoeslag. Want het moet wel soelaas bieden daar waar de nood het hoogst is. Maar goed, met de uitwerking daarvan zijn we bezig.

Vanzelfsprekend voel ik me toch een beetje uitgedaagd door de heer Pruisscher als het gaat over programma's 6 en 9. Laat ik maar even op die thema's ingaan. Ik heb het net in de eerste termijn wat kort aangehaald als het gaat over de nieuwe Nota Participatiebeleid. We hebben het gehad over Samen Verder én over Verder Samen. Ik denk dat dat ook de ontwikkeling is van het komende halfjaar aan de hand van de Strategienota. In 2014 hebben we natuurlijk 'Samen Verder in het sociaal domein' opgesteld. Maar de wereld is veranderd in die acht jaar. Met elkaar maken wij dat eigenlijk dagelijks mee en het gaat steeds verder, die verandering. Daarom zijn we nu verder met andere partners en iedereen om ons heen het traject begonnen om dat te herijken rondom drie opgaven: goed voelen, ontwikkelen en rondkomen. Eigenlijk misschien wel in één woord samen te vatten als: bestaanszekerheid. Want zonder bestaanszekerheid – als het gaat over werk, betaalbaarheid, goed wonen, je boodschappen kunnen doen, het eten op tafel krijgen – worden sowieso meedoen, ontwikkelen en gezondheid al een lastige opgave. Juist in onze Strategienota is natuurlijk ook vastgesteld door de raad dat wij voor die groepen, die het niet zelf kunnen redden of daar ondersteuning in wil hebben, iedereen die kansengelijkheid moet hebben. Nou, daar zijn we heel druk met elkaar bezig: met onze partners op bijeenkomsten, uw raad wordt ook na de zomer vanzelfsprekend erbij betrokken in een C-discussie. We schrijven het ook niet zelf, we schrijven het samen met de anderen. Die hebben een uitnodiging gekregen daartoe. Want wij hoeven onze ambities niet te bedenken, maar met iedereen die om die inwoner heen staat en samen met onze inwoners zouden wij die ambities moeten opstellen en met elkaar kijken hoe we verdergaan rondom de brede en, als u het mij vraagt, grote vraagstukken voor de komende tijd. Dat gaat over die bestaanszekerheid, dat gaat over die kansengelijkheid en hoe wij dat verder gaan opwerken.

Wat wij ook willen – dat hebt u over de campusontwikkeling hopelijk in eerste termijn wél kunnen horen aan ons – is dat we willen werken aan die veerkrachtige, vitale, sociaal-economisch sterkere regio. Ons uitgangspunt daarbij – daar sluit ik dan maar even mee af – als het gaat over het mensbeeld, is dat wij echt vanuit onze optiek willen kijken hoe we nou bij die leefwereld komen van hoe die ondersteuning moet van die inwoner. En laten we nou niet het systeem laten prevaleren: dat hebben in het verleden best veel gedaan. We horen vaak 'terug naar de bedoeling'. Dat is mooi, maar maatwerk moet ook niet de oplossing voor strak geformuleerd beleid. Dat moet je met elkaar blijvend durven te herijken.

De heer Rink (wethouder): De tweede termijn. Om maar even te beginnen met de megavergister waar 50PLUS naar verwijst. Het zou inderdaad een mega-mega-megavergister zijn als daar 12 miljard kuub gas zou worden gemaakt. Dat is namelijk wat u zegt. Het is alleen zo dat dat 39 miljoen kuub gas is. Dat is wel degelijk een heel stuk minder en daarmee hebben wij nog steeds ons GETECH-park nog niet voorzien in de energiebehoefte die daar is. Want daar wordt jaarlijks meer dan 100 miljoen kuub gas verbruikt. Dus in die zin graag ook de juiste cijfers. 12 miljard kuub is wel degelijk een groot verschil ten opzichte van de 39 miljoen. Dus wil ik in ieder geval meegegeven hebben. Daarnaast zijn omwonenden en andere betrokkenen uitgenodigd geweest ook met dezelfde ondernemer om te kijken in Hardenberg hoe dat is gegaan en welke hinder er eventueel wel of niet zou kunnen plaatsvinden. En ook daar zijn de geluiden ook positief van de criticasters in dezen. Dus als het GZI Next betreft, zijn we heel actief bezig om de omwonenden daar zeker in te betrekken. Dat allereerst gezegd.

Dan even naar de heer Pruisscher. Ik vind het fijn en in ieder geval ervan getuigen dat de democratie iets dichterbij komt dat u mij 'Guido' noemt. Fijn. In die zin gaan wij nog even 'Verder Samen'. Nou, dat is denk ik de plek waar het sociaal domein ook weer beschreven wordt. Ik kan mij enigszins bij het teruglezen van paragraaf 9 herkennen in het geluid en we zullen daar zeker in de toekomst rekening mee houden. Het is beleidsmatig ingestoken en het zou inderdaad vanuit de mens geschreven kunnen worden. Maar dat is volgens mij een mooi aandachtspunt in de zin van 'Verder Samen'.

Dan wil ik toch even wel wat kritischer richting de ChristenUnie zijn. Want u zegt: "Ga nou eens zelf aan de gang!" Nou, als het daarom gaat, ben ik volgens mij al jaren aan de gang als het gaat om lobbyen wat betreft de Nedersaksenlijn. Dat kun je niet alleen, want die lijn gaat namelijk van Groningen naar Enschede. Als het daarom gaat, moet je heel veel samenwerken totdat je het moment hebt dat inderdaad de gelegenheid is voor een onderzoek, waarbij Prognos een heel mooi resultaat heeft behaald – in opdracht, ook van de gemeente Emmen. Dus wij gaan daarmee aan de slag. Het heeft ook een heel mooi resultaat opgeleverd als het gaat om de kosten-batenanalyse. Daarnaast, op het moment dat daar een positief resultaat is, zitten wij vervolgens bij de BO's. We hebben vanuit de NOVI, de Nationale Omgevingsvisie, het voor elkaar in de Bouwstenen van het Deltaplan, waar we allemaal aan meege werkt hebben. En vervolgens dat zo te positioneren dat we in ieder geval zowel de Lelylijn als onderdeel zijnde van het Deltaplan van het Noorden, hebben benoemd in dat regeerakkoord. Dan denk ik dat wij voldoende zelf bezig zijn met hoe we dat zouden moeten doen.

En dan even over de motie daarover: als het gaat over de tekst, denk ik dat wij een semantische discussie gaan krijgen over 'ruimtelijk anticiperen'. Daar ligt het aan. Want ruimtelijk anticiperen betekent in onze beleving in ieder geval dat er ruimtelijk aanpassingen gedaan zouden moeten worden in de toekomst om de Nedersaksenlijn mogelijk te maken. En dat gaat verder dan alleen maar even in beeld brengen wat de knelpunten zijn. Want wat u vraagt met 'ruimtelijk anticiperen' is bestemmingsplannen wijzigen, dat is bijvoorbeeld woningen opkopen. Nou, dan hebben wij toch echt wel even wat meer zekerheid en duidelijkheid nodig over de komst van de Nedersaksenlijn, alvorens wij ruimtelijk kunnen anticiperen op dit verhaal. Ja, we moeten ruimtelijk in kaart brengen van wat we zouden moeten doen en daarmee kunnen bij u erop terugkomen. Maar dat is ook onderdeel van het *bidbook* dat wij zelf, en uiteraard met de anderen die daarbij betrokken zijn, gaan maken.

De heer Van der Weide (wethouder): Ik begin maar even met de vraag over het wegenonderhoud en die 10 miljoen. Dat is 10 miljoen op basis van vier jaar. Daarbij hebben we gerekend met de termijn 2022-2025. Dus dat zou betekenen dat je die 10 miljoen uittrekken voor de komende jaren 2023 tot en met 2025.

Dan kom ik even bij het CDA en zijn motie. Want volgens ons ontstaat daar wat spraakverwarring over. Als wij eenmalig 1 miljoen zouden uittrekken, dan zou het probleem van de exoten structureel zijn opgelost. Dat is niet het geval. Want je zult jaarlijks moeten blijven bestrijden. Het is ook een utopie om te denken dat we dat volledig gaan uitroeien. Dan wijs ik maar even op het voorbeeld bij de Muur van Emmen. Daar is een mooie renovatie geweest en daar hadden we toen ook te maken met exoten. Daar is grondig op gespoten en we zien na een paar jaar dat de exoten ook weer terug zijn. Dus met eenmalig 1 miljoen uittrekken is het probleem niet opgelost. Zo werkt dat niet.

Dan kom ik nog even op de vraag van GroenLinks over het openbaar vervoer. De gesprekken zijn nog gaande en de contouren van hoe mogelijk de dienstregeling sober gaat worden, zijn inmiddels ook bekend geworden. Dus daarover gaan wij nog in gesprek met het OV-bureau. Wij zullen u op de hoogte houden van de uitkomsten daarvan.

Tot slot de aangepaste motie van 50PLUS over de Schapenveenweg. Ja, straatraces en van alles en nog wat voor de komende twee jaar nog organiseren, lijkt mij niet verstandig. Als er functies of initiatieven zijn waar wij van zeggen dat die iets aanvullen in onze gemeente, dan moet je op zoek gaan naar een goede locatie waar dit ruimtelijk inpasbaar is. Ik heb het idee dat we het op deze manier gaan ontrafden, omdat we onszelf anders in een moeilijk parket gaan brengen voor die laatste twee jaar.

Mevrouw Leal (wethouder): Er is nog een aantal vragen voor mij overgebleven.

Ik wil met een makkelijke beginnen, namelijk die van de PvdA. Dat is de toezegging bij dezen om u te blijven informeren met betrekking tot alles wat gaande is bij Jong Emmen, ook omdat ik het belang ervan inzie om deze jongeren een platform te geven binnen de gemeente.

Dan gaan we even een stapje verder naar de VVD. Ja, ik hoorde uw kritische blik omtrent het CBK en de financiering daaromtrent – met name dan de verhuiskosten. Misschien is het wel even goed om te zeggen dat we natuurlijk een keuze hebben gemaakt om het CBK voor in het Renssenpark te plaatsen. Daarbij willen wij natuurlijk ook een bepaalde sfeer neerzetten. Dan kom je denk ik gewoon niet weg met campingstoelen of met simpel meubilair. Want dat wil je ook een bepaalde uitstraling. Ik begrijp echt wel als u zegt dat 100.000 euro heel veel geld is. Daarin kan ik wel met u meekomen, maar er zit wel een bepaald idee achter waarom bepaalde keuzes gemaakt zijn. Daarbij vind ik het ook nog even goed om aan te geven dat het CBK een gemeentelijk team is. Dat betekent dat als er geld overblijft, het niet een spaarpotje van het CBK terechtkomt, maar dat het in de algemene reserves terechtkomt. Dus ja, als er dan extra dingen zijn, dan moeten we daar extra geld voor beschikbaar stellen.

De heer De Jonge (VVD): Nou, als reactie daarop: volgens mij hebben we nu ook prima meubilair en zou dat daar ook terug in kunnen worden verhuisd. Want daar hebben we toch genoeg geld voor beschikbaar gesteld. Het huisvesten van het CBK: alla. Daar hebben we inderdaad een bepaald budget met de raad voor samengesteld. Maar waar het mij om gaat, is dat we nu elke keer, keer op keer, dingen erbij krijgen. Een kunstwerk, waar ik ook nog een vraag over heb gesteld, en er komt nog mogelijk een tentoonstelling. Dan denk ik: had dan van tevoren in één keer op een goede manier weggezet. Nu blijven we continu met nieuwe kosten komen. Wat dat betreft gaat dat ons elke keer een stapje te ver.

Mevrouw Leal (wethouder): Nou, nogmaals: daar kan ik best begrip voor hebben, meneer De Jonge. U moet weten: ik ben ook in deze functie gestapt. Dus bij dezen hoor ik u en ik begrijp het. En met betrekking tot die openingstentoonstelling vroeg u zich ook nog af: wat als er geen cofinanciering wordt gevonden? Nou, het is echt wel de bedoeling dat dat binnen de beschikbare middelen plaats gaat vinden. We zijn er heel druk mee bezig om allerlei fondsen te werven om dat wel voor elkaar te krijgen. Dus die inspanning is er wel.

Naast het financiële stukje waren er ook wat inhoudelijke suggesties vanuit 50PLUS. U refereerde aan een dependance van het Drents Museum. Nou, een mooi idee. Volgens mij is dit al eens eerder aangegeven. Het Drents Museum wil hier helaas niet in mee. Maar zij willen heel misschien wel kijken of ze iets met een tentoonstelling zouden kunnen doen. Maar goed, daar zijn nog geen toezeggingen voor of wat dan ook. Dus pin mij daar niet op vast, maar de gesprekken erover lopen wel.

Dat geldt ook met betrekking tot het Tourist Info. Maar helaas hebben we daar niets meer van vernomen. De deur staat open en wij gaan als gemeente graag met enthousiaste initiatiefnemers in gesprek. Ik hoorde net van u ook nog een vraag over zendtijd voor politieke partijen op ZO!34. Helaas gaan we als gemeente niet over de programmering van deze zender. Maar wellicht dat u deze suggestie bij de zender neer kunt leggen.

De heer Schrik (wethouder): Ook voor mij zijn er nog twee vragen blijven liggen.

Allereerst stelde de VVD een vraag over de combi tussen tuinbouw en industrie. Dit is onderdeel van een op te stellen programma inzake de inzet van restwarmte van industrie naar de glastuinbouw. De eerste gesprekken hierover hebben plaatsgevonden. Detech is hier ook bij betrokken. Het tuinbouwgebied staat hier open voor en ik hoop in het najaar meer duidelijkheid hierover te verschaffen. Daarnaast zijn er ook verkennende gesprekken gevoerd tussen Shell en de tuinders inzake waterstof en een mogelijke koppeling met GZI Next.

Tot slot de SP. Die stelde nog een vraag over het schoolzwemmen. Ik had in mijn eerste termijn al aangegeven dat ik bereid ben om een inventarisatie uit te voeren en de uitkomsten daarvan koppel ik terug naar uw raad.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was de beantwoording door het college in tweede termijn.

Voorstel: het is negen uur. Ik kan me voorstellen dat er even behoefte is aan een schorsing. Ik zie links en rechts knikken. Dus dan gaan we doen. Een kwartiertje schorsen: is dat een goede termijn? Daar reden we het ongeveer mee? Het is iets over negen. Als we nou om kwart voor negen uiterlijk weer in deze raadszaal zijn, dan gaan we door met de besluitvorming. Oké, gelet op een opmerking die ik net hoor over de loopafstand, wordt het tien voor half tien, dames en heren.

De vergadering is geschorst.

Schorsing

De voorzitter: De vergadering is heropend. We hebben even geschorst. We gaan nu over naar de besluitvorming.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik wil er u even op wijzen dat meneer Katerbarg inmiddels weer terug is. Die was net even afwezig.

De voorzitter: Oké, goed dat u dit even zegt. Welkom terug, meneer Katerbarg.

Even twee opmerkingen vooraf. Er is een hele serie moties ingediend, ik zal zometeen de opsomming even maken. Ik begreep dat vanuit Forum voor Democratie nog een kleine bijstelling was bij motie 24. Misschien kunt u dat even toelichten, meneer De Jong?

De heer De Jong (FvD): Ik had een motie en ik kreeg al in het begin al mee, en net tijdens de bespreking ook, dat die ingangsdatum zeer scherp was gekozen. Die hebben we nu gezet op met ingang van november.

Motie 24: 'Digitaal stemmen' (gewijzigde versie)

(ingediend door de fracties van Forum voor Democratie en de VVD)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *er veel moeite gedaan moet worden door burgers om na te gaan hoe de gekozen volksvertegenwoordiging stemt tijdens raadsvergaderingen;*
- *de mogelijkheid tot digitaal stemmen al langer in de raadszaal aanwezig is;*
- *de vernieuwde internetpagina van de gemeenteraad de mogelijkheid al heeft tot het laten zien van uitslagen van stemmingen;*
- *ook in de Provinciale Staten digitaal gestemd wordt;*

Overwegende dat

- *de inwoners op deze manier snel en overzichtelijk kunnen inzien hoe er gestemd is door de verschillende partijen;*
- *dit zonder extra kosten bijdraagt aan een transparanter openbaar bestuur;*
- *dit de democratische besluitvorming en de controle daarop door de burgers ten goede kan komen;*
- *dit bovendien strookt met de uitgangspunten van het college van B&W, zoals opgenomen in programma 1 'Inwoners en bestuur';*

Roept het college van burgemeester en wethouders op om

- *met ingang van 1 november aanstaande te stemmen door middel van de stemknoppen in de tableaux;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Pruijscher (ChristenUnie): Wij hadden wat verschil van inzicht met de wethouder over het woord 'anticiperen' en wat dat dan allemaal behelst. Wij komen tot de conclusie dat dat betekent om

een en ander voor te bereiden. Dus dat hebben wij ook zodanig aangepast. Wij wachten nog op de handtekening van de heer Kasteleijn.

Motie 10: 'Ruimte voor de Nedersaksenlijn' (gewijzigde versie)
(ingediend door de fractie van de ChristenUnie, CDA, GroenLinks, 50PLUS en VVD)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 30 juni 2022,

Constaterende dat

- *in de Kadernota 2023 het belang van de Nedersaksenlijn (NSL) wordt onderschreven en dit vraagt om een actieve lobby richting andere overheden;*
- *bij de op te stellen integrale visie voor het stationsgebied maximaal rekening wordt gehouden met toekomstige ontwikkelingen, zoals de NSL;*

Overwegende dat

- *toekomstige realisatie van de NSL niet alleen vraagt om een actieve lobby, maar ook om actieve beleidsontwikkeling binnen de bevoegdheden van de gemeente, zoals het ruimtelijk anticiperen op de toekomst van de NSL binnen onze gemeentegrenzen;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *de komst van de NSL en de gevolgen c.q. knelpunten (ambtelijk) voor te bereiden en inzichtelijk te maken, en de raad hierover uiterlijk voor de Kadernota 2024 te informeren;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De voorzitter: Oké, dat zijn even de twee bijstellingen. Ik zag meneer Kasteleijn net nog bij de toiletgroep. Als iemand daar nog even gaat kijken? Want er kan ook wat gebeurd zijn, hè? Dat geldt voor iedereen. Hij komt eraan rennen, zelfs. Nou, dat hoeft ook weer niet. Welkom terug, meneer Kasteleijn, we maakten ons een beetje zorgen. Morgenavond om zeven uur is de start van de Vier Mijl, dat moet voor u met gemak lukken: ik heb het zo-even zelf gezien. Waren we allemaal maar zo fit op uw leeftijd.

In ernst, voorstel is nu met deze twee kleine bijstellingen bij de moties over de Nedersaksenlijn van de ChristenUnie en die rondom digitaal stemmen vanuit Forum voor Democratie door te gaan.

Ingetrokken zijn de motie 3 'Uitgavenbeperking Rensenpark', motie 7 'Afvalwerking', motie 20 'Gebrekkige Meerjarenbegroting' en motie 22 'Afvalverwerking' is ook ingetrokken: 'Parkeerterrein Wildlands'. Motie 26 'Derde parkeerterrein Wildlands' kent een gewijzigde tekst en ook motie 27 'Bomenkap Veenkampenweg' is ingetrokken. Dan ben ik volledig? Oké.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Sorry, ik had een motie 'Alzheimer'. Die was ook al ingetrokken mede vanwege een opmerking van mevrouw Louwes van de PvdA. Ja, omdat de wethouder daarbij een toezegging deed.

De voorzitter: Oké. Dus motie 25 is ook ingetrokken.

Besluitvorming

De voorzitter: Wij gaan het als volgt doen. Als ik uw aandacht mag, want dit gaat over de besluitvorming: dat is ook van belang, die gaat het allemaal naartoe. Ik zal zometeen eerst het amendement in stemming brengen, daarna de tekst van het hele raadsbesluit rondom de Kadernota en aanverwante stukken en dan achter elkaar de moties. Dan zal ik steeds vragen wie voor en wie tegen is. Er wordt even aan mijn beide kanten bijgehouden. We moeten steeds even kijken of het aantal stemmen klopt. We hebben nu 36 mensen aanwezig van de gemeenteraad. Dan moet aan het eind van de rit de stemming gedaan is. Iedereen akkoord met deze werkwijze? Oké.

Dan beginnen met de tekst van het amendement 1. Ik vroeg: is iedereen akkoord? Nou, meneer Koops.

De heer Koops (D66): Sorry, ik stak niet snel genoeg mijn hand op. Ik besef nu net dat we 36 personen in de raad hebben. Wat doen we als er precies 18 voor en 18 tegen zijn?

De voorzitter: Ja, voor dat geval dient het Reglement van Orde.

We gaan beginnen met amendement 1 'Diversiteit en inclusiviteit' om de voorliggende besluittekst te wijzigen. Wie is voor dit amendement? Dat zijn de fracties van D66, GroenLinks, 50PLUS en de SP.

En wie is tegen dit amendement? Dat zijn de overige fracties. Daarmee is dit amendement verworpen met 4 stemmen voor en 32 stemmen tegen.

Dan gaan we naar het raadsvoorstel van de Kadernota 2023 met de besluittekst: '1) de Kadernota 2023 vast te stellen en de hieruit voortvloeiende financiële consequenties voor de jaren 2023-2026 middels een begrotingswijziging te verwerken; 2) het gewenste onderhoudsniveau voor wegen vast te stellen op niveau C; 3) de Berap 2022-I vast te stellen inclusief de financiële consequenties (exclusief corona) middels een begrotingswijziging te verwerken; 4) met ingang van 2022 in te stellen een Reserve Omgevingswet en 5) het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2022 vast te stellen en de hieruit voortvloeiende financiële consequenties voor de jaren 2022-2026 middels een begrotingswijziging te verwerken'. Dat is het besluit.

Wie wil een stemverklaring op dit punt afgeven? Twee mensen hebben een stemverklaring. Dan begin ik met meneer Wittendorp.

De heer Wittendorp (CDA): Het CDA kan instemmen met deze Kadernota. We stellen daarmee ook het krediet van 14,6 miljoen beschikbaar voor de exceptionele prijsstijgingen, maar wel onder de uitdrukkelijke toezegging van het college dat wij direct na het zomerreces spreken over de wijze waarop onttrekkingen uit dit krediet worden gedaan.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Voor GroenLinks is het Regenboogakkoord echt leidend. Wij zullen dan ook tegen de Kadernota stemmen. Want voor ons is die niet progressief genoeg.

De voorzitter: Dank u wel. Dat waren de stemverklaringen? Dank aan de heer Wittendorp voor deze omissie van de voorzitter.

Dan gaan we naar de stemming. Wie is tegen dit besluit? Dat zijn de fracties van GroenLinks, de PVV en Forum voor Democratie. Wie is voor dit besluit? Dat zijn de overige fracties. Daarmee is dit raadsvoorstel met 32 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen.

Dan gaan we naar de stemmingen over de moties. Omwille van de tijd zal ik niet alle moties voorlezen, als u dat goed vindt. Ik doe het maar even het trefwoord dat erbij hoort. Ik noem even het trefwoord en het volgnummer van de motie. Dan vraag ik om een stemverklaring en dan vraag ik wie voor en wie tegen is. Akkoord? Goed.

Motie 1: dat is motie 'Raadszaal'. Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring? Niet? Dan brengen we deze in stemming. Wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van D66, GroenLinks, de VVD, de ChristenUnie, het CDA. Forum voor Democratie en 50PLUS. Wie is tegen deze motie? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, Wakker Emmen, de PVV en de SP. Daarmee is de motie verworpen met 13 stemmen voor en 23 stemmen tegen.

Dan gaan we naar motie 2 'Bestrijding invasieve exoten'. Iemand behoefte aan een stemverklaring? Niet? Wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van het CDA, de ChristenUnie en 50PLUS. En wie is tegen deze motie? Dat zijn de overige fracties. Dan is deze motie verworpen met 7 stemmen voor en 29 stemmen tegen.

Dan gaan we naar motie 3 'Uitgavenbeperking Rensenpark': die is ingetrokken.

Motie 4 'Behoud Zegering Hadders Bloemenklok'. Iemand nog behoefte aan een stemverklaring? Niemand? Dan ga ik vragen: wie is voor deze motie? Ik kijk even rond. Daarmee is deze unaniem aangenomen. Iedereen is voor.

Dan gaan we naar motie 5 'Verhogen mantelzorgcompliment'. Iemand nog behoefte aan een stemverklaring? Mevrouw Louwes.

Mevrouw Louwes (PvdA): Waar het gaat om het mantelzorgcompliment, hebben we dit al eerder aan de orde gehad. Het lijkt inderdaad wel heel sympathiek om te doen, maar wij kiezen toch voor de inhoud in plaats van voor de waardering in die zin. Dus wij zullen tegen stemmen.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Wij zijn juist wel voor het verhogen van het mantelzorgcompliment. Maar zij zouden wel echt een minimum eraan willen stellen, dus wij zullen tegen deze motie stemmen en vóór de andere motie op dit thema.

De voorzitter: Dank u wel. Nog meer stemverklaringen? Niet. Aan de orde is motie 5. Wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van D66, de VVD, de ChristenUnie, de PVV, Forum voor Democratie

en 50PLUS. Wie is tegen deze motie? Dat zijn de fracties van GroenLinks, de Partij van de Arbeid, het CDA en Wakker Emmen. Daarmee is de motie verworpen met 10 stemmen voor en 26 stemmen tegen.

Dan gaan we naar motie 6 'Herstel mantelzorgcompliment'. Iemand daar behoefte aan een stemverklaring? Niet het geval. Dan ga ik u vragen: wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van D66, GroenLinks, 50PLUS, de SP en de ChristenUnie. En wie is tegen deze motie? Dat zijn de fracties van de VVD, de Partij van de Arbeid, het CDA en Wakker Emmen. Daarmee is deze motie verworpen met 6 stemmen voor en 30 stemmen tegen.

Motie 7 'GFT-inzameling moet anders' is ingetrokken.

Dan gaan we naar motie 8 'GEEN voorrang statushouders sociale huurwoningen'. Iemand daar nog behoefte aan een stemverklaring. Dat is in ieder geval mevrouw Velzing van Wakker Emmen.

Mevrouw Velzing (Wakker Emmen): Een korte stemverklaring namens mijzelf en collega Linne-mann. Wij hebben net als de PVV moeite met de situatie zoals die nu is. De overwegingen en de constatering zien wij ook in de praktijk. Echter, door het laatste verzoek in de motie kunnen wij niet voor de motie stemmen, omdat de gemeente dit niet in een verordening kan opnemen.

De heer Koops (D66): Ja, het mag niemand verrassen dat D66 Emmen tegen deze motie stemt. Het legt onterecht de schuld van de woningnood bij statushouders. Het druist bovendien in tegen ons moreel kompas. Daarnaast neemt het ook de regie bij ons college weg en het is bovendien compleet onuitvoerbaar, omdat de gemeente dan niet meer aan haar wettelijke verplichtingen zou kunnen voldoen.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Wij zullen ook niet voor deze motie stemmen. Dit omdat wij die polariserend vinden en twee groepen tegen elkaar opzet die beide kwetsbaar zijn, in plaats van het probleem daar te leggen waar het daadwerkelijk hoort: het gebrek aan sociale huurwoningen.

De voorzitter: Dat waren de stemverklaringen rondom motie 8? Ja? Dan gaan we vragen: wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van 50PLUS, Forum voor Democratie en de PVV. En wie is tegen deze motie? Dat zijn de overige fracties. Daarmee is deze motie verworpen met 4 stemmen voor en 32 stemmen tegen.

Terwijl buiten het noodweer losbreekt, het aangekondigde noodweer, zijn wij bij motie 9 'Toegankelijkheidsagenda'. Wie heeft behoefte aan een stemverklaring? Niemand? Dan brengen we dit in stemming, motie 9. Wie is daarvoor? Dank u wel, daarmee is deze motie unaniem aangenomen.

Dan komen bij motie 10 'Ruimte voor de Nedersaksenlijn' (gewijzigde versie), met inachtneming van de bijstelling die meneer Pruisscher net heeft geformuleerd. Iemand daar behoefte aan een stemverklaring? Mevrouw Louwes.

Mevrouw Louwes (PvdA): We hebben het uitgebreide debatje gehoord dat net werd gevoerd tussen de wethouder en de ChristenUnie. De tekst is daarop enigszins aangepast. Eigenlijk is die aanpassing dezelfde als de toezegging die door de wethouder is gedaan. Ondanks dat het heel belangrijk is, vinden wij deze motie overbodig en zullen wij die niet steunen.

De voorzitter: Nog behoefte aan andere stemverklaringen? Dat is niet het geval? Dan brengen wij deze in stemming. Het gaat over motie 10. Wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van D66, GroenLinks, de VVD, de ChristenUnie, het CDA, de SP en 50PLUS. En wie is tegen deze motie? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, Wakker Emmen, Forum voor Democratie en de PVV. Daarmee is deze motie verworpen met 13 stemmen voor en 23 stemmen tegen.

Dan zijn we bij motie 11 'Huisvesting Facet'. Iemand daar behoefte aan een stemverklaring? In ieder geval de heer Kasteleijn en mevrouw Louwes.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, wij willen graag dat erin meegenomen wordt dat Facet ook de gemeentelijke voorzieningen in de dorpen daarmee onderzoekt. Dus niet alleen het onderzoeken zoals het daar staat voor Facet, maar ook dat bij de gemeentelijke voorzieningen, zoals ik daarstraks al aangegeven heb, wij het op de zaterdag openen minder zien zitten. Maar wel dat in de dorpen de voorzieningen wat beter op peil komen.

De voorzitter: Even los van dat u zegt ‘dat wordt meegenomen’. Bij een stemverklaring geeft u aan waarom u voor of tegen bent. We kunnen niet meer aan de tekst sleutelen als u dat bedoelt. Dat spijt me heel erg.

De heer Kasteleijn (50PLUS): O, neem me niet kwalijk. We zijn dus voor.

De voorzitter: Nou ja, dat mag u zometeen aangeven dan. Dank u wel. Mevrouw Louwes.

Mevrouw Louwes (PvdA): Wij zullen voor deze motie stemmen, omdat wij heel goed snappen dat er wel iets moet gebeuren met Facet. We willen daar wel bij aangeven dat voor ons het totaalplaatje van de totale gebiedsontwikkeling daarin van belang is. Wij nemen ook aan dat meegenomen wordt in de verschillende mogelijkheden die daarbij bekeken worden. Maar dat het uitgangspunt voor ons in ieder geval ook is dat Facet in eerste instantie voor de verhuizing zou moeten dragen.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen nog? Niet? Dan brengen we motie 11 in stemming. Wie is voor deze motie? Dat zijn bijna alle fracties, zie ik. En ter controle: wie is tegen deze motie? Dat is de fractie van Forum voor Democratie. Dan is deze motie aangenomen met 35 stemmen voor en 1 stem tegen.

Dan zijn we bij motie 12 ‘Schoolzwemmen’. Wie wil daarover een stemverklaring afgeven? Dat is om te beginnen de heer De Jonge.

De heer De Jonge (VVD): Ondanks dat het een onderzoek is, vinden wij de motie te warrig opgesteld en zullen wij ertegen stemmen.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, we hebben er net al uitgebreid over gesproken. Wij zullen wel voor deze motie stemmen, omdat die eigenlijk ook gewoon vraagt om in overleg te gaan en een soort van haalbaarheidsonderzoek te doen. Voor ons is daarbij wel het volgende van belang. Ik had net even een *slip of the tongue*. Toen ik daar achter het spreekgestoelte stond, zei ik dat het niet zo zou mogen zijn dat scholen daar een bijdrage aan zouden moeten leveren. Maar het gaat er ons vooral om dat voor de ouders de betaling daarvan geen belemmering zou moeten zijn. Dus dat willen we toch nog even benadrukken.

De voorzitter: Dank u wel. Nog andere stemverklaringen? Niet? Dan brengen we motie 12 in stemming. Wie is voor deze motie? Dat zijn bijna alle fracties, zie ik. En wie is tegen deze motie? Dat is de fractie van de VVD. Dan is deze motie aangenomen met 33 stemmen voor en 3 stemmen tegen.

Dan gaan we naar motie 13 ‘Precariobelasting’. Wie wil daarover een stemverklaring afleggen? Niemand? Dan brengen we deze motie in stemming. Wie is voor motie 13? Dat zijn de fracties van D66, GroenLinks en 50PLUS. En wie is tegen deze motie? Dat zijn de overige fracties. Daarmee is deze motie verworpen met 3 stemmen voor en 33 stemmen tegen.

Motie 14 ‘Papierloos vergaderen’: wie wil daarover een stemverklaring afleggen? Mevrouw Louwes.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, wij hebben daar enige jaren geleden een goede afspraak over gemaakt. En wij kunnen ons voorstellen dat het handiger is om inderdaad of het een of het ander te doen. Bij de planning- en controlcyclus wordt er papier verstrekt. Als ik voor mezelf spreek, word ik daar altijd erg gelukkig van. Dat vind ik fijner lezen dan op een iPad. In ieder geval vindt onze fractie dat in de algehele lijn, dus wij zullen tegen deze motie stemmen.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Mijn stemverklaring ligt in lijn van die van mevrouw Louwes. Die afspraak werkt en die is prettig. Ik ben misschien een van de dino’s in deze raad, maar ik vind het wel erg prettig dat de grote stukken, zoals die in de p&c-cylus, op papier komen. Daar kun je heerlijk aantekeningen in maken.

De voorzitter: Dank u wel, daarover gaan we niet in discussie. Zullen we dit in stemming brengen? Ja? Het gaat over motie 14. Wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van D66, GroenLinks, Forum voor Democratie en 50PLUS. En wie is tegen deze motie? Dat zijn de overige fracties. Daarmee is deze motie verworpen met 4 stemmen voor en 32 stemmen tegen.

Motie 15 'Ecologische voetafdruk'. Iemand nog behoefte aan een stemverklaring? Niemand? Dan brengen we die in stemming. Wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van D66, GroenLinks en 50LUS. En wie is tegen deze motie? Dat zijn de andere partijen. Daarmee is deze motie verworpen met 3 stemmen voor en 33 stemmen tegen.

Motie 16 'Stop verkleining woningvoorraad'. Wie wil daar een stemverklaring over afleggen? Niemand? Dan gaan we die in stemming brengen. Wie is voor motie 16? Dat zijn de fracties van GroenLinks, de SP en 50PLUS. Wie is tegen? Dat zijn de overige fracties. Dat betekent 3 stemmen voor en 33 stemmen tegen. Daarmee is deze motie verworpen.

Dan 'Regie in de energietransitie', motie nummer 17. Wie wil een stemverklaring afleggen? Niemand? Brengen we ook deze in stemming. Wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van GroenLinks, D66 en de SP. En wie is tegen deze motie? Dat zijn de overige fracties. Dan is deze motie verworpen met 3 stemmen voor en 33 stemmen tegen.

Motie 18 'Start met perspectief'. Nog behoefte aan een stemverklaring? Niemand? Dan gaan we die in stemming brengen. Wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van GroenLinks, D66, de SP en 50PLUS. Wie is tegen? Dat zijn de overige fracties. Dan is deze motie verworpen met 4 stemmen voor en 32 stemmen tegen.

Motie nummer 19 'Stop vershraling van het openbaar vervoer'. Wie wil een stemverklaring afleggen? Niemand. Wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van GroenLinks, D66, de Partij van de Arbeid, het CDA, Wakker Emmen, 50PLUS, de SP en de ChristenUnie. Ja, dank u wel. En wie is tegen deze motie? Dat zijn de fracties van de VVD, de PVV en Forum voor Democratie. Daarmee is deze motie aangenomen met 30 stemmen voor en 6 stemmen tegen.

Motie 20 'Gebrekkige Meerjarenbegroting' is ingetrokken.

Dan zijn we bij motie 21 'Stimulering alternatieven ter voorkoming inkomensachteruitgang'. Iemand nog behoefte aan een stemverklaring? Niet. Dan brengen we deze motie in stemming. Wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van Forum voor Democratie en de PVV. En wie is tegen deze motie? De overige fracties. Daarmee is deze motie verworpen met 3 stemmen voor en 33 stemmen tegen.

Motie 21 'Stimulering alternatieven ter voorkoming inkomensachteruitgang' is ingetrokken.

Motie 22 'Afvalverwerking' is ook ingetrokken.

Dan gaan we naar motie 23 'Wegenonderhoud'. Iemand behoefte aan een stemverklaring? Niet? Dan brengen we deze in stemming. Wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van Forum voor Democratie en de PVV. Wie is tegen deze motie? Dat zijn de overige fracties. Daarmee is deze motie verworpen met 3 stemmen voor en 33 stemmen tegen.

Motie 24 'Digitaal stemmen' (gewijzigde versie), inclusief de aanpassing die erbij hoorde met die datum. Iemand een stemverklaring? Mevrouw Louwes.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, voor ons van belang dat we, als we dit soort dingen gaan doen, daar goed over nadenken en we dat meenemen in een werkgroep, die daar ook mee bezig is om de werkwijze van onze raad aan te passen. Ik heb in tweede termijn daar een vraag over gesteld. Die bereidheid is er niet. Wel is de datum aangepast. Dat kan, maar dat is in ieder geval de reden dat wij tegen deze motie zullen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Nog meer stemverklaringen? Niet? Aan de orde is motie 24. Wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van D66, GroenLinks, de VVD, de ChristenUnie, Wakker Emmen, 50PLUS, Forum voor Democratie, de PVV en de SP. En wie is tegen deze motie? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid en het CDA. 25 stemmen voor en 11 stemmen tegen: daarmee is deze motie aangenomen.

Motie 25 'Training Alzheimer' is ingetrokken.

Motie 26 'Derde parkeerterrein Wildlands' (gewijzigde versie), dus inclusief de licht gewijzigde tekst zoals die is voorgedragen. Iemand behoefte aan een stemverklaring? Mevrouw Van der Woude.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Ondanks dat wij de motie wel sympathiek vinden – want het lijkt ons ook wel goed dat er wat gedaan wordt met dit parkeerterrein zoals het er is - vertrouwen bij op de beantwoording van de wethouder en zullen wij daarom tegen deze motie stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Nog meer stemverklaringen? Niet? Dan brengen we motie 26 in stemming. Wie is voor deze motie? Dat is de indiener zelf, die er vrolijk bij lacht. Die laat zijn geluk daar

niet door bederven. Hij is van de fractie van 50PLUS. Voor de zekerheid: wie is tegen deze motie? Dat zijn de overige fracties. Daarmee is deze motie verworpen met 1 stem voor en 35 stemmen tegen.

Motie 27 ‘Bomenkap Veenkampenweg’ is ingetrokken.

En dan de laatste motie, althans voor vandaag: die met nummer 28 ‘Informatiefolder / flyer voor indieners van een zienswijze’. Wie wil daarover nog een stemverklaring afleggen? Te beginnen bij mevrouw Van der Woude.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Voor GroenLinks zou de flyer nog wel uitgebreider mogen of zou er nog veel beter gecommuniceerd mogen worden, zelfs al voorafgaand aan een zienswijze. Maar ons lijkt dit een heel goede start om te komen tot betere communicatie richting onze inwoners.

De heer Koops (D66): Ja, wij twijfelden even over deze motie, omdat we eigenlijk wel tevreden waren met het antwoord van de wethouder. Namelijk dat er al een flyer wordt verstrekt na indiening van een zienswijze. Daarbij denken wij dat voor die stap nog een en ander verbeterd kan worden. Daarom stemmen wij voor.

De voorzitter: Nog meer stemverklaringen? Niet? Dan brengen wij motie 28 in stemming. Wie is daarvoor? Dat zijn de fracties van 50PLUS, Forum voor Democratie, de PVV, GroenLinks en D66. Wie is tegen? Dat zijn de overige fracties. Daarmee is deze motie verworpen met 6 stemmen voor en 30 stemmen tegen.

Daarmee is agendapunt B4, rondom de Kadernota en de aanverwante stukken, afgehandeld.

B5. Vaststellen lijst A ‘ingekomen stukken’ en mededelingen

De voorzitter: Stemt de raad in met de voorgestelde afdoening van de lijst met ingekomen stukken? Dat is het geval. Zijn er dan nog mededelingen? Dat is niet het geval.

B6. Sluiting

De voorzitter: Dan kom ik bij de sluiting.

Mooi dat we vandaag – ik zou haast zeggen letterlijk in twaalf uur – een en ander hebben afgerond. We begonnen met de boeren en vervolgens via een hele reeks moties en een amendement zijn wij uiteindelijk toegekomen aan de kern van deze vergadering, de vaststelling van de Kadernota.

Even complimenten voor de wijze waarop u het hebt volgehouden in deze toch ietwat verhitte raadszaal. De debatten waren ook zo nu en dan verhit, al viel dat allemaal toch ook redelijk mee. Volgens mij hebben wij elkaar de mond gegund en de argumenten goed gewisseld.

Gelet op dit wat bijzondere bericht waar het gaat om de logistiek en de catering: we hebben nu niet voorzien in een hapje en een drankje – dat meld ik u maar even.

Vervolgens nodig u wel uit voor een afsluiting van dit boeiende seizoen met – ik zeg maar even – het hoogtepunt en vooral het personele dieptepunt daarin.

Ik wijs er nog maar even op dat we met elkaar 13 juli hebben vastgesteld als de seizoensafsluiting. Het idee is niet alleen om even met elkaar een hapje te gaan eten, maar ook met elkaar nader kennis te maken op wat verschillende manieren. Het is even iets meer dan een normale seizoensafsluiting en ook nog eens even wat terug te kijken op het afgelopen jaar. Nog niet iedereen heeft zich aangemeld. Ik meld het maar even, ook gelet op de voorbereidingen: dat kan toch tot en met dit weekend. Dus 13 juli is de barbecue bij de burgemeester inclusief een kennismakingsmoment daarbij. Het zou aardig zijn dat daar toch veel mensen bij zijn. U bent daarbij van harte welkom. En tot en met dit weekend kunt u zich nog aanmelden.

Dat gezegd hebbende, hebben we volgens mij alles gedaan wat we in dit kader moesten doen. Ik wens iedereen wel thuis. Doe een beetje voorzichtig, want het is heel slecht weer. We zien elkaar onder andere op 13 juli.

De vergadering is gesloten.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van 29 september 2022,

De wnd.griffier,

S. Engelen

De voorzitter,

H.F. van Oosterhout